בע"ה

גליון פ"א // י"ה-י"ח כסלו ה'תשפ"ז

לְשַׂחֵק

עַל דַּלְתֵי יוֹם יוֹם

שִׁעוּרֵי הַשָּׁבוּעַ – נ"ך וּמִשְׁנָיוֹת

כְּתַקָּנַת מוֹרֵנוּ וְרַבֵּינוּ הָרַב יִצְחָק גִּינְזְבּוּרְג שְׁלִיטָ"א

שָׁבוּעַ פָּרָשַׁת וַיִּשְׁלַח תשפ"ז

נ"ך: שמואל-א ב'ד-ל'

משנה: בכורות פרק ב'

שיעור שבועי: שור וחמור

הוספות: חת"ת והפטרה // לוח הילולא דצדיקיא // סיפור חסידי

הקדמת המערכת

שבוע טוב ומבורך, לכל אנ"ש והתמימים שיחיו, השוקדים על דלתות התורה הקדושה ורבינו שליט"א יום יום!

השבוע, שבוע פרשת וישלח, י"ב-י"ח כסלו, נלמד במסגרת הלימוד היומי:

בנ"ך נמשיך בספר שמואל-א, בפרקים כ"ד-ל' – דוד חם על שאול במערה בעין גדי, פטירת שמואל ומעשה נבל ואביגיל, דוד לוקח את החנית וצפחת המים מראשות שאול, ישיבת דוד בצקלג בארץ פלשתים, שאול ובעלת האוב בעין דור, ומלחמת דוד בעמלקים ששרפו את צקלג. במשנה נמשיך במסכת בכורות, ונלמד את פרק ב', העוסק בבכור בהמה טהורה.

בנוסף, תוכלו למצוא בגליון את הלימוד היומי בחת"ת והפטרה (עם אונקלוס ורש"י, ועם הפרשה רצוף לקריאה בצבור), את השיעור השבועי במאמר "שור וחמור" לכבוד פרשת וישלח, ווארטים מרבותינו נשיאנו לימי חודש כסלו (כהוראת כ"ק אדמו"ר מליל ר"ח כסלו ה'תשמ"ט), לוח הילולא דצדיקיא לשבוע זה, וסיפור חסידי על רבי ברוך ממז'יבוז' שיום ההילולא שלו חל השבת.

בברכת לימוד תורה פורה ומרתק, שיהיו דברי תורה חדשים ומתוקים בפינו תמיד,

המערכת

***

למנויים, לקבלת הגליון באימייל, לתרומות, הקדשות, הערות והארות – lishcod@gmail.com

טבלת הלְמוד לחדש כסלו

ראשון	שני	שלישי	רביעי	חמישי	ששי	שבת־קדש
כ"ח חשון שמו"א י'	**כ"ט חשון** שמו"א י"א	**ל' חשון** שמו"א י"ב	**א' כסלו** שמו"א י"ג	**ב' כסלו** שמו"א י"ד	**ג' כסלו** שמו"א ט"ו	**ד' כסלו** תולדת שמו"א ט"ז חולין פי"ב
ה' כסלו שמו"א י"ז	**ו' כסלו** שמו"א י"ח	**ז' כסלו** שמו"א י"ט	**ח' כסלו** שמו"א כ'	**ט' כסלו** שמו"א כ"א	**י' כסלו** שמו"א כ"ב	**י"א כסלו** ויצא שמו"א כ"ג בכורות פ"א
י"ב כסלו שמו"א כ"ד	**י"ג כסלו** שמו"א כ"ה	**י"ד כסלו** שמו"א כ"ו	**ט"ו כסלו** שמו"א כ"ז	**ט"ז כסלו** שמו"א כ"ח	**י"ז כסלו** שמו"א כ"ט	**י"ח כסלו** וישלח שמו"א ל' בכורות פ"ב
י"ט כסלו שמו"א ל"א	**כ' כסלו** שמו"ב א'	**כ"א כסלו** שמו"ב ב'	**כ"ב כסלו** שמו"ב ג'	**כ"ג כסלו** שמו"ב ד'	**כ"ד כסלו** שמו"ב ה'	**כ"ה כסלו** וישב שמו"ב ו' בכורות פ"ג
כ"ו כסלו שמו"ב ז'	**כ"ז כסלו** שמו"ב ח'	**כ"ח כסלו** שמו"ב ט'	**כ"ט כסלו** שמו"ב י'	**ל' כסלו** שמו"ב י"א	**א' טבת** שמו"ב י"ב	**ב' טבת** מקץ שמו"ב י"ג בכורות פ"ד

יום ראשון // י״ב כסלו

חומש - ראשון פרשת וישלח

(פרק ל״ב) (ד) {פרשת וישלח} וַיִּשְׁלַח יַעֲקֹב מַלְאָכִים לְפָנָיו אֶל־עֵשָׂו אָחִיו אַרְצָה שֵׂעִיר שְׂדֵה אֱדוֹם:

וּשְׁלַח יַעֲקֹב אִזְגַּדִּין קֳדָמוֹהִי לְוָת עֵשָׂו אֲחוּהִי לְאַרְעָא דְשֵׂעִיר לַחֲקַל אֱדוֹם:

וַיִּשְׁלַח יַעֲקֹב מַלְאָכִים - מַלְאָכִים מַמָּשׁ (בראשית רבה). אַרְצָה שֵׂעִיר - לְאֶרֶץ שֵׂעִיר כָּל תֵּבָה שֶׁצְּרִיכָה לָמֶ״ד בִּתְחִלָּתָהּ הֵטִיל לָהּ הַכָּתוּב הֵ״א בְּסוֹפָהּ.

(ה) וַיְצַו אֹתָם לֵאמֹר כֹּה תֹאמְרוּן לַאדֹנִי לְעֵשָׂו כֹּה אָמַר עַבְדְּךָ יַעֲקֹב עִם־לָבָן גַּרְתִּי וָאֵחַר עַד־עָתָּה:

וּפַקֵּיד יָתְהוֹן לְמֵימַר כְּדֵין תֵּימְרוּן לְרִבּוֹנִי לְעֵשָׂו כִּדְנַן אֲמַר עַבְדָּךְ יַעֲקֹב עִם לָבָן דָּרִית וְאוֹחֲרִית עַד כְּעָן:

גַּרְתִּי - לֹא נַעֲשֵׂיתִי שַׂר וְחָשׁוּב אֶלָּא גֵּר, אֵינְךָ כְּדַאי לִשְׁנֹא אוֹתִי עַל בִּרְכַּת אָבִיךָ שֶׁבֵּרְכַנִי הֱוֵה גְּבִיר לְאַחֶיךָ, שֶׁהֲרֵי לֹא נִתְקַיְּמָה בִי. דָּ״אַ גַּרְתִּי בְּגִימַטְרִיָּא תרי״ג, כְּלוֹמַר, עִם לָבָן גַּרְתִּי וְתַרְיַ״ג מִצְוֹת שָׁמַרְתִּי וְלֹא לָמַדְתִּי מִמַּעֲשָׂיו הָרָעִים.

(ו) וַיְהִי־לִי שׁוֹר וַחֲמוֹר צֹאן וְעֶבֶד וְשִׁפְחָה וָאֶשְׁלְחָה לְהַגִּיד לַאדֹנִי לִמְצֹא־חֵן בְּעֵינֶיךָ:

וַהֲוָה לִי תּוֹרִין וַחֲמָרִין עָאן וְעַבְדִּין וְאַמְהָן וּשְׁלָחִית לְחַוָּאָה לְרִבּוֹנִי לְאַשְׁכָּחָא רַחֲמִין בְּעֵינָךְ:

וַיְהִי לִי שׁוֹר וַחֲמוֹר - אַבָּא אָמַר לִי מִטַּל הַשָּׁמַיִם וּמִשְׁמַנֵּי הָאָרֶץ, זוֹ אֵינָהּ לֹא מִן הַשָּׁמַיִם וְלֹא מִן הָאָרֶץ. שׁוֹר וַחֲמוֹר - דֶּרֶךְ אֶרֶץ לוֹמַר עַל שְׁוָרִים הַרְבֵּה שׁוֹר - אָדָם אוֹמֵר לַחֲבֵרוֹ בַּלַּיְלָה קָרָא הַתַּרְנְגוֹל וְאֵינוֹ אוֹמֵר קָרְאוּ הַתַּרְנְגוֹלִים. וָאֶשְׁלְחָה לְהַגִּיד לַאדֹנִי - לְהוֹדִיעַ שֶׁאֲנִי בָּא אֵלֶיךָ. לִמְצֹא חֵן בְּעֵינֶיךָ - שֶׁאֲנִי שָׁלֵם עִמְּךָ וּמְבַקֵּשׁ אַהֲבָתְךָ.

(ז) וַיָּשֻׁבוּ הַמַּלְאָכִים אֶל־יַעֲקֹב לֵאמֹר בָּאנוּ אֶל־אָחִיךָ אֶל־עֵשָׂו וְגַם הֹלֵךְ לִקְרָאתְךָ וְאַרְבַּע־מֵאוֹת אִישׁ עִמּוֹ:

וְתָבוּ אִזְגַּדָּיָא לְוָת יַעֲקֹב לְמֵימַר אֲתֵינָא לְוָת אָחוּךְ לְוָת עֵשָׂו וְאַף אָתֵי לְקַדָּמוּתָךְ וְאַרְבַּע מְאָה גַּבְרָא עִמֵּיהּ:

בָּאנוּ אֶל אָחִיךָ אֶל עֵשָׂו - שֶׁהָיִיתָ אוֹמֵר אָחִי הוּא, אֲבָל הוּא נוֹהֵג עִמְּךָ כְּעֵשָׂו הָרָשָׁע, עוֹדֶנּוּ בְּשִׁנְאָתוֹ (בראשית רבה פ׳).

(ח) וַיִּירָא יַעֲקֹב מְאֹד וַיֵּצֶר לוֹ וַיַּחַץ אֶת־הָעָם אֲשֶׁר־אִתּוֹ וְאֶת־הַצֹּאן וְאֶת־הַבָּקָר וְהַגְּמַלִּים לִשְׁנֵי מַחֲנוֹת:

וּדְחִיל יַעֲקֹב לַחֲדָא וַעֲקַת לֵיהּ וּפַלִּיג יָת עַמָּא דִי עִמֵּיהּ וְיָת עָנָא וְיָת תּוֹרֵי וְגַמְלַיָּא לְתַרִין מַשִׁרְיָן:

וַיִּירָא וַיֵּצֵר - וַיִּירָא שֶׁמָּא יֵהָרֵג, וַיֵּצֵר לוֹ אִם יַהֲרֹג הוּא אֶת אֲחֵרִים (בראשית רבה ותנחומא).

(ט) וַיֹּאמֶר אִם־יָבוֹא עֵשָׂו אֶל־הַמַּחֲנֶה הָאַחַת וְהִכָּהוּ וְהָיָה הַמַּחֲנֶה הַנִּשְׁאָר לִפְלֵיטָה:

וַאֲמַר אִם יֵיתֵי עֵשָׂו לְמַשְׁרְיָתָא חָדָא וְיִמְחֵנֵיהּ וְיֵהֵי (נ"א וְיִמְחֵנֵהּ וּתְהֵי) מַשְׁרְיָתָא דְּתִשְׁתָּאַר לְשֵׁיזָבָא:

הַמַּחֲנֶה הָאַחַת וְהִכָּהוּ - מַחֲנֶה מְשַׁמֵּשׁ לְשׁוֹן זָכָר וּלְשׁוֹן נְקֵבָה, אִם תַּחֲנֶה עָלַי מַחֲנֶה (תהלים כ"ז), חֲרִי נְקֵבָה, הַמַּחֲנֶה הַזֶּה (בראשית ל"ג), זָכָר, וְכֵן יֵשׁ שְׁאָר דְּבָרִים מְשַׁמְּשִׁים לְשׁוֹן זָכָר וּלְשׁוֹן נְקֵבָה, הַשֶּׁמֶשׁ יָצָא עַל הָאָרֶץ (בראשית י"ט:כ"ג), מִקְצֵה הַשָּׁמַיִם מוֹצָאוֹ (תהלים י"ט), חֲרִי לְשׁוֹן זָכָר; וְהַשֶּׁמֶשׁ זָרְחָה עַל הַמָּיִם (מלכים ב ג'), חֲרִי לְשׁוֹן נְקֵבָה. וְכֵן רוּחַ, וְהִנֵּה רוּחַ גְּדוֹלָה בָּאָה, חֲרִי לְשׁוֹן נְקֵבָה, וַיִּגַּע בְּאַרְבַּע פִּנּוֹת הַבַּיִת (איוב א'), חֲרִי לְשׁוֹן זָכָר, וְרוּחַ גְּדוֹלָה וְחָזָק מְפָרֵק הָרִים (מלכים א' י"ט), חֲרִי לְשׁוֹן זָכָר וּלְשׁוֹן נְקֵבָה. וְכֵן אֵשׁ, וְאֵשׁ יָצְאָה מֵאֵת ה' (במדבר ט"ז), לְשׁוֹן נְקֵבָה, אֵשׁ לֹהֵט (תהילים ק"ד), לְשׁוֹן זָכָר. **וְהָיָה הַמַּחֲנֶה הַנִּשְׁאָר לִפְלֵיטָה** - עַל כָּרְחוֹ, כִּי אֻלָּחֵם עִמּוֹ. הִתְקִין עַצְמוֹ לִשְׁלֹשָׁה דְּבָרִים, לְדוֹרוֹן, לִתְפִלָּה וּלְמִלְחָמָה. לְדוֹרוֹן, וַתַּעֲבֹר הַמִּנְחָה עַל פָּנָיו; לִתְפִלָּה, אֱלֹהֵי אָבִי אַבְרָהָם; לְמִלְחָמָה, וְהָיָה הַמַּחֲנֶה הַנִּשְׁאָר לִפְלֵיטָה.

(י) וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב אֱ־לֹהֵי אָבִי אַבְרָהָם וֵא־לֹהֵי אָבִי יִצְחָק יְ־הוָֹה הָאֹמֵר אֵלַי שׁוּב לְאַרְצְךָ וּלְמוֹלַדְתְּךָ וְאֵיטִיבָה עִמָּךְ:

וַאֲמַר יַעֲקֹב אֱלָהֵהּ דְּאַבָּא אַבְרָהָם וֵאלָהֵהּ דְּאַבָּא יִצְחָק יְיָ דִּי אֱמַר לִי תּוּב לְאַרְעָךְ וּלְיַלָּדוּתָךְ וְאוֹטֵיב עִמָּךְ:

וֵאלֹהֵי אָבִי יִצְחָק - וּלְהַלָּן הוּא אוֹמֵר וּפַחַד יִצְחָק? וְעוֹד וּמַהוּ שֶׁחָזַר וְהִזְכִּיר שֵׁם הַמְיֻחָד? הָיָה לוֹ לִכְתֹּב הָאוֹמֵר אֵלַי שׁוּב לְאַרְצְךָ וְגוֹ'. אֶלָּא כָּךְ אָמַר יַעֲקֹב לִפְנֵי הַקָּבָ"ה, שִׁתֵּי הַבְטָחוֹת הִבְטַחְתַּנִי, אַחַת בְּצֵאתִי מִבֵּית אָבִי מִבְּאֵר שָׁבַע, שֶׁאָמַרְתָּ לִי אֲנִי ה' אֱלֹהֵי אַבְרָהָם אָבִיךָ וֵאלֹהֵי יִצְחָק, וְשָׁם אָמַרְתָּ לִי וּשְׁמַרְתִּיךָ בְּכֹל אֲשֶׁר תֵּלֵךְ, וּבְבֵית לָבָן אָמַרְתָּ לִי (בראשית ל"א) שׁוּב אֶל אֶרֶץ אֲבוֹתֶיךָ וּלְמוֹלַדְתֶּךָ וְאֶהְיֶה עִמָּךְ, וְשָׁם נִגְלֵיתָ אֵלַי בַּשֵּׁם הַמְיֻחָד לְבַדּוֹ, שֶׁנֶּאֱמַר וַיֹּאמֶר ה' אֶל יַעֲקֹב שׁוּב אֶל אֶרֶץ אֲבוֹתֶיךָ וְגוֹ', בִּשְׁתֵּי הַבְטָחוֹת אֵלּוּ אֲנִי בָא לְפָנֶיךָ.

(יא) קָטֹנְתִּי מִכֹּל הַחֲסָדִים וּמִכָּל־הָאֱמֶת אֲשֶׁר עָשִׂיתָ אֶת־עַבְדֶּךָ כִּי בְמַקְלִי עָבַרְתִּי אֶת־הַיַּרְדֵּן הַזֶּה וְעַתָּה הָיִיתִי לִשְׁנֵי מַחֲנוֹת:

זְעִירָן זְכוּתַי מִכֹּל חִסְדִּין וּמִכָּל קְשׁוֹט דִּי עֲבַדְתָּ עִם עַבְדָּךְ אֲרֵי בִּחוּדִי עֲבָרִית יָת יַרְדְּנָא הָדֵין וּכְעַן הֲוֵיתִי לִתְרֵין (נ"א לְתַרְתֵּין) מַשְׁרְיָן:

קָטֹנְתִּי מִכֹּל הַחֲסָדִים - נִתְמַעֲטוּ זְכֻיּוֹתַי עַל יְדֵי הַחֲסָדִים וְהָאֱמֶת שֶׁעָשִׂיתָ עִמִּי, לְכָךְ אֲנִי יָרֵא, שֶׁמָּא מִשֶּׁהִבְטַחְתַּנִי נִתְקַלְקַלְתִּי בְּחֵטְא וְיִגְרֹם לִי לְהִמָּסֵר בְּיַד עֵשָׂו (שבת ל"ב). **וּמִכָּל הָאֱמֶת** - אֲמִתַּת דְּבָרֶיךָ, שֶׁשָּׁמַרְתָּ לִי כָּל הַבְטָחוֹת שֶׁהִבְטַחְתַּנִי.

כִּי בְמַקְלִי - לֹא הָיָה עִמִּי לֹא כֶסֶף וְלֹא זָהָב וְלֹא מִקְנֶה אֶלָּא מַקְלִי לְבַדּוֹ. וּמ"אַ נָתַן מַקְלוֹ בַּיַּרְדֵּן וְנִבְקַע הַיַּרְדֵּן.

(יב) הַצִּילֵנִי נָא מִיַּד אָחִי מִיַּד עֵשָׂו כִּי־יָרֵא אָנֹכִי אֹתוֹ פֶּן־יָבוֹא וְהִכַּנִי אֵם עַל־בָּנִים:

שֵׁזְבֵנִי כְעַן מִידָּא דְאָחִי מִידָּא דְעֵשָׂו אֲרֵי דַחֵל אֲנָא מִנֵּיהּ דִּילְמָא ייֵתֵי וְיִמְחַנַּנִי אִמָּא עַל בְּנַיָּא:

מִיַּד אָחִי מִיַּד עֵשָׂו - מִיַּד אָחִי שֶׁאֵין נוֹהֵג עִמִּי כְּאָח אֶלָּא כְּעֵשָׂו הָרָשָׁע.

(יג) וְאַתָּה אָמַרְתָּ הֵיטֵב אֵיטִיב עִמָּךְ וְשַׂמְתִּי אֶת־זַרְעֲךָ כְּחוֹל הַיָּם אֲשֶׁר לֹא־יִסָּפֵר מֵרֹב:

וְאַתְּ אֲמַרְתְּ אוֹטָבָא אוֹטֵיב עִמָּךְ וֶאֱשַׁוֵּי יָת בְּנָךְ סַגִּיאִין כְּחַלָּא דְיַמָּא דִּי לָא יִתְמְנוּן מִסַּגִּי:

הֵיטֵב אֵיטִיב - הֵיטֵב בִּזְכוּתְךָ, אֵיטִיב בִּזְכוּת אֲבוֹתֶיךָ (בראשית רבה). וְשַׂמְתִּי אֶת זַרְעֲךָ כְּחוֹל הַיָּם - וְהֵיכָן אָ"ל כֵּן, וַהֲלֹא לֹא אָ"ל אֶלָּא וְהָיָה זַרְעֲךָ כַּעֲפַר הָאָרֶץ (שם כ"ח)? אֶלָּא שֶׁאָ"ל כִּי לֹא אֶעֱזָבְךָ עַד אֲשֶׁר אִם עָשִׂיתִי אֵת אֲשֶׁר דִּבַּרְתִּי לָךְ (שם), וּלְאַבְרָהָם אָמַר וְהַרְבָּה אַרְבֶּה אֶת זַרְעֲךָ כְּכוֹכְבֵי הַשָּׁמַיִם וְכַחוֹל אֲשֶׁר עַל שְׂפַת הַיָּם.

קטנתי

יעקב אבינו אומר בתפלתו "קטנתי מכל החסדים ומכל האמת". בכל חסד שהקב"ה עושה אתי, ככל שאני מרגיש יותר את קרבתו, כך אני מרגיש יותר ויותר קטן. שהרי "כולא קמיה כלא חשיב" - הכל נחשב כאין ואפס בפני הקב"ה, וככל שמרגישים יותר קרובים אליו כך מרגישים את קטנותנו. זו תכונה עצמית מיוחדת שלנו, בני ישראל. כמו שנאמר "כי אתם המעט מכל העמים", ופירשו חז"ל "שממעטים את עצמכם".

באמירה הזו של יעקב אבינו, הוא מבטל לגמרי כל התפארות עצמית שלילית, וכך הוא נעשה 'מרכבה' למדת התפארת האלוקית. אכן, זו המדה המיוחדת של יעקב אבינו, "תפארת ישראל".

והנה רמז חשבוני יפה: **ישראל** (541) הוא הנקודה האמצעית של **תפארת** (1081).

תהלים - פרקים ס"ו-ס"ח

תניא - קונטרס אחרון

משנה וגמרא ומ"ש בע"ח (ושער היחודים) שע"י הכוונה נעשה לבוש נשמה וע"י התורה לבוש רוח דרוח ע"י משנה דיצי' ורוח דנשמה דבריאה ע"י הגמ' י"ל דהיינו דוקא ע"י תורת האדם בעוה"ז העולה למעלה. אבל התלמוד עצמו

שניתן בסיני הוא בנשמה ולכן הוא מברר הרוח וכן במשנה דיצי' ואף את"ל שגם הניתן מסיני הוא ברוח דבריאה יצירה הרי נודע שכל מלאך שהוא שליח מלמעלה אזי נק' בשם ה' ממש השוכן בקרבו משא"כ כשאינו שליח יש לו שם אחר כפי עבודתו ואזי קורא קדוש ק' ק' ה' כו' כלומר ששם ה' מובדל ממנו וכן הוא ממש בבחי' התלבשות התלמוד בבחי' רוח דבריאה והמשנה ברוח דיצי' הם שלוחי ה' דהיינו כלים דנוק' דאצי' החיצונים בתלמוד והאמצעי' במשנה אשר המשנה והתלמוד שבהם נמשכים מיסוד אבא המקבל מח"ס דא"א שבו מלובש אור א"ס ב"ה ונמצא שאור א"ס הוא שם ה' שוכן ברוח דבי"ע במקרא ומשנה ותלמוד וכשהאדם לומד ממשיך אור א"ס ב"ה בעוה"ז להיות נכלל ובטל באורו ית' כי זה כל האדם וזאת היתה עבודת רשב"י וכל התנאים ואמוראים בנגלה להמשיך אורו ית' ולברר בירורי נוגה כל משך זמן הגלות דשלטא אילנא דטו"ר כמ"ש עת אשר שלט האדם באדם כו' כי זהו תכלית ההשתלשלות שירד העליון למטה ויהיה לו דירה בתחתונים כדי להעלותן למהוי אחד באחד. משא"כ עבודת המלאכים דו"ר שכליים אינה בבחי' המשכה כלל וכלל רק הסתלקות כו'. ובזה יובן מה שנבראים מלאכים מאין ליש ע"י עסק התורה אפי' שלא בכוונה שהוא בחי' רוח בלבד שאינה אלקות כלל אלא לפי שאעפ"כ שם ה' שוכן וכו' וד"ל:

לוח היום־יום

י"ב כסלו

ברכת "שפטרני" מברכים בלא שם ומלכות, ומברכים אותה גם ביום שני, חמישי, בראש חודש, ולאו דוקא בשבת.

מקובל בידינו בשם מורנו הבעל שם טוב: כששומעים דבר לא טוב על אחד מישראל, גם אם אין מכירים אותו, צריך להצטער צער רב, כי אחד מהם הוא בודאי לא טוב: אם אמת הדבר שמספרים על פלוני, הלא הוא לא טוב, ואם אינו אמת הלא המספר נמצא במצב לא טוב.

נ"ך יומי - שמואל־א פרק כ"ד

(א) וַיַּעַל דָּוִד מִשָּׁם וַיֵּשֶׁב בְּמְצָדוֹת עֵין־גֶּדִי: (ב) {ס} וַיְהִי כַּאֲשֶׁר שָׁב שָׁאוּל מֵאַחֲרֵי פְּלִשְׁתִּים וַיַּגִּדוּ לוֹ לֵאמֹר הִנֵּה דָוִד בְּמִדְבַּר עֵין גֶּדִי: (ג) {ס} וַיִּקַּח שָׁאוּל שְׁלֹשֶׁת אֲלָפִים אִישׁ בָּחוּר מִכָּל־יִשְׂרָאֵל וַיֵּלֶךְ לְבַקֵּשׁ אֶת־דָּוִד וַאֲנָשָׁיו עַל־פְּנֵי צוּרֵי הַיְעֵלִים:

צוּרֵי הַיְעֵלִים - סַלְעֵי הַיְעֵלִים.

(ד) וַיָּבֹא אֶל־גְּדֵרוֹת הַצֹּאן עַל־הַדָּרֶךְ וְשָׁם מְעָרָה וַיָּבֹא שָׁאוּל לְהָסֵךְ אֶת־רַגְלָיו וְדָוִד וַאֲנָשָׁיו בְּיַרְכְתֵי הַמְּעָרָה יֹשְׁבִים:

לְהָסֵךְ אֶת רַגְלָיו - לְהִפָּנוֹת לִנְקָבִים גְּדוֹלִים.

(ה) וַיֹּאמְרוּ אַנְשֵׁי דָוִד אֵלָיו הִנֵּה הַיּוֹם אֲשֶׁר־אָמַר יְ־הוָה אֵלֶיךָ הִנֵּה אָנֹכִי נֹתֵן אֶת־[אֹיִבְךָ] (איבך) בְּיָדֶךָ וְעָשִׂיתָ לּוֹ כַּאֲשֶׁר יִטַב בְּעֵינֶיךָ וַיָּקָם דָּוִד וַיִּכְרֹת אֶת־כְּנַף־הַמְּעִיל אֲשֶׁר־לְשָׁאוּל בַּלָּט: (ו) וַיְהִי אַחֲרֵי־כֵן וַיַּךְ לֵב־דָּוִד אֹתוֹ עַל אֲשֶׁר כָּרַת אֶת־כְּנַף אֲשֶׁר לְשָׁאוּל:

וַיְהִי אַחֲרֵי כֵן וְגוֹ'

(ז) וַיֹּאמֶר לַאֲנָשָׁיו חָלִילָה לִי מֵי־הוָה אִם־אֶעֱשֶׂה אֶת־הַדָּבָר הַזֶּה לַאדֹנִי לִמְשִׁיחַ יְ־הוָה לִשְׁלֹחַ יָדִי בּוֹ כִּי־מְשִׁיחַ יְ־הוָה הוּא:

וַיֹּאמֶר לַאֲנָשָׁיו חָלִילָה - "שְׁנֵי מִקְרָאוֹת הַלָּלוּ כְּתוּבִין שֶׁלֹּא כְּסִדְרָן, אֶלָּא כֵּיוָן שֶׁהִתְחִיל לְדַבֵּר בִּכְרִיתַת הַמְּעִיל, כֹּלָּה כָּל דְּבָרָיו, וְאָמַר שֶׁאַף בִּכְרִיתַת הַמְּעִיל נִתְחָרַט, וְאַחַר כָּךְ חוֹזֵר לְדִבְּרוֹ הָרִאשׁוֹן, וְאוֹמֵר; עַל שֶׁאָמְרוּ לוֹ אֲנָשָׁיו "הִנֵּה הַיּוֹם וְגוֹ'", הֵשִׁיב לָהֶם, "חָלִילָה לִי וְגוֹ'.

(ח) וַיְשַׁסַּע דָּוִד אֶת־אֲנָשָׁיו בַּדְּבָרִים וְלֹא נְתָנָם לָקוּם אֶל־שָׁאוּל וְשָׁאוּל קָם מֵהַמְּעָרָה וַיֵּלֶךְ בַּדָּרֶךְ:

וַיְשַׁסַּע - הִבְדִּיל וְדָחָה אוֹתָם בִּדְבָרִים.

(ט) {ס} וַיָּקָם דָּוִד אַחֲרֵי־כֵן וַיֵּצֵא (מן המערה) [מֵהַמְּעָרָה] וַיִּקְרָא אַחֲרֵי־שָׁאוּל לֵאמֹר אֲדֹנִי הַמֶּלֶךְ וַיַּבֵּט שָׁאוּל אַחֲרָיו וַיִּקֹּד דָּוִד אַפַּיִם אָרְצָה וַיִּשְׁתָּחוּ: (י) {ס} וַיֹּאמֶר דָּוִד לְשָׁאוּל לָמָּה תִשְׁמַע אֶת־דִּבְרֵי אָדָם לֵאמֹר הִנֵּה דָוִד מְבַקֵּשׁ רָעָתֶךָ:

לָמָּה תִשְׁמַע - לָמָּה תְּקַבֵּל עָלַי לְשׁוֹן הָרַע שֶׁל דּוֹאֵג.

(יא) הִנֵּה הַיּוֹם הַזֶּה רָאוּ עֵינֶיךָ אֵת אֲשֶׁר־נְתָנְךָ יְ־הוָה | הַיּוֹם | בְּיָדִי בַּמְּעָרָה וְאָמַר לַהֲרָגֶךָ וַתָּחָס עָלֶיךָ וָאֹמַר לֹא־אֶשְׁלַח יָדִי בַּאדֹנִי כִּי־מְשִׁיחַ יְ־הוָה הוּא:

וְאָמַר לַהֲרָגֶךָ וַתָּחָס עָלֶיךָ - הֲרֵי כָּאן חֲסֵרִים שְׁתֵּי תֵבוֹת, וְאָמַר הָאוֹמֵר שֶׁאֲהָרְגֶךָ, וַתָּחָס נַפְשִׁי עָלֶיךָ, כְּמוֹ (שמואל ב יג:לט): "וַתְּכַל דָּוִד לָצֵאת אֶל אַבְשָׁלוֹם", וַתְּכַל נֶפֶשׁ דָּוִד.

(יב) וְאָבִי רְאֵה גַּם רְאֵה אֶת־כְּנַף מְעִילְךָ בְּיָדִי כִּי בְּכָרְתִי אֶת־כְּנַף מְעִילְךָ וְלֹא הֲרַגְתִּיךָ דַּע וּרְאֵה כִּי אֵין בְּיָדִי רָעָה וָפָשַׁע וְלֹא־חָטָאתִי לָךְ וְאַתָּה צֹדֶה אֶת־נַפְשִׁי לְקַחְתָּהּ:

וְאָבִי רְאֵה - כְּלוֹמַר תֵּן לִבְּךָ עַל הַדָּבָר, וְגַם רְאֵה הָעֵדוּת, אֲשֶׁר כְּנַף מְעִילְךָ בְּיָדִי, וְהָיִיתִי יָכוֹל לְהָרְגְךָ.

(יג) יִשְׁפֹּט יְ־הוָה בֵּינִי וּבֵינֶךָ וְנָקְמַנִי יְ־הוָה מִמֶּךָּ וְיָדִי לֹא תִהְיֶה־בָּךְ: (יד) כַּאֲשֶׁר יֹאמַר מְשַׁל הַקַּדְמֹנִי מֵרְשָׁעִים יֵצֵא רֶשַׁע וְיָדִי לֹא תִהְיֶה־בָּךְ:

כַּאֲשֶׁר יֹאמַר מְשַׁל הַקַּדְמוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם, הַתּוֹרָה, שֶׁהִיא מְשָׁלוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. מֵרְשָׁעִים יֵצֵא רֶשַׁע - הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מְזַמֵּן לָרָשָׁע, שֶׁנּוֹפֵל בְּיַד רָשָׁע כְּיוֹצֵא בּוֹ, וְהֵיכָן אָמְרָה תּוֹרָה (שמות כא:יג): "וְהָאֱלֹהִים אִנָּה לְיָדוֹ" כִּדְאִיתָא בְּמַסֶּכֶת מַכּוֹת.

(טו) אַחֲרֵי מִי יָצָא מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל אַחֲרֵי מִי אַתָּה רֹדֵף אַחֲרֵי כֶּלֶב מֵת אַחֲרֵי פַּרְעֹשׁ אֶחָד: (טז) וְהָיָה יְ־הוָה לְדַיָּן וְשָׁפַט בֵּינִי וּבֵינֶךָ וְיֶרֶא וְיָרֶב אֶת־רִיבִי וְיִשְׁפְּטֵנִי מִיָּדֶךָ: (יז) {פ} וַיְהִי | כְּכַלּוֹת דָּוִד לְדַבֵּר אֶת־הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה אֶל־שָׁאוּל וַיֹּאמֶר שָׁאוּל הֲקֹלְךָ זֶה בְּנִי דָוִד וַיִּשָּׂא שָׁאוּל קֹלוֹ וַיֵּבְךְּ: (יח) וַיֹּאמֶר אֶל־דָּוִד צַדִּיק אַתָּה מִמֶּנִּי כִּי אַתָּה גְּמַלְתַּנִי הַטּוֹבָה וַאֲנִי גְּמַלְתִּיךָ הָרָעָה: (יט) (ואת) [וְאַתָּה] הִגַּדְתָּ הַיּוֹם אֶת אֲשֶׁר־עָשִׂיתָה אִתִּי טוֹבָה אֵת אֲשֶׁר סִגְּרַנִי יְ־הוָה בְּיָדְךָ וְלֹא הֲרַגְתָּנִי: (כ) וְכִי־יִמְצָא אִישׁ אֶת־אֹיְבוֹ וְשִׁלְּחוֹ בְּדֶרֶךְ טוֹבָה וַיְ־הוָה יְשַׁלֶּמְךָ טוֹבָה תַּחַת הַיּוֹם הַזֶּה אֲשֶׁר עָשִׂיתָה לִי: (כא) וְעַתָּה הִנֵּה יָדַעְתִּי כִּי מָלֹךְ תִּמְלֹךְ וְקָמָה בְיָדְךָ מַמְלֶכֶת יִשְׂרָאֵל:

יָדַעְתִּי כִּי מָלֹךְ תִּמְלֹךְ - שֶׁרוּאָה אֲנִי שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מַצִּילְךָ מִיָּדִי. וּמִדְרַשׁ אַגָּדָה (ילקוט שמעוני רמז קלד): סִימָן זֶה מָסַר לוֹ שְׁמוּאֵל, שֶׁהַקּוֹרֵעַ מְעִילוֹ, יִמְלֹךְ תַּחְתָּיו.

(כב) וְעַתָּה הִשָּׁבְעָה לִי בַּי־הוָה אִם־תַּכְרִית אֶת־זַרְעִי אַחֲרָי וְאִם־תַּשְׁמִיד אֶת־שְׁמִי מִבֵּית אָבִי: (כג) וַיִּשָּׁבַע דָּוִד לְשָׁאוּל וַיֵּלֶךְ שָׁאוּל אֶל־בֵּיתוֹ וְדָוִד וַאֲנָשָׁיו עָלוּ עַל־הַמְּצוּדָה:

לימוד יומי מרבותינו נשיאנו לימי חודש כסלו

הבעל שם טוב

חשיבות לימוד התורה בחיות ובשמחה

על ידי שלימוד התורה הוא בחיות ובשמחה גדולה, הרי זה ממעט את המחשבות הזרות. (צוואת הריב"ש אות נ"א)

המגיד ממעזריטש

בכל ענייני העולם יש להסתכל על הפנימיות שבו

על הפסוק: "צאינה וראינה בנות ציון" (שיר השירים ג,יא), פירש: "צאינה"- יש לאדם לצאת מהגשמיות שלו. "וראינה"- ויש לו לראות את הפנימיות שבכל דבר, ומה הוא צריך לראות, "בנות ציון"- שכל היופי החיצוני, הוא רק ציון וסימן ליופי העליון. (ליקוטי אמרים אות י"ט)

אדמו"ר הזקן

עיקר התשובה היא על ידי מעשים טובים

ענין התשובה אין זה כמו שהעולם חושב, שהוא דווקא על ידי תעניות וסיגופים, עיקר התשובה היא, על ידי מעשים טובים. (מאמרי אדמו"ר הוקן עניינים עי תנ"ח)

אדמו"ר האמצעי

למה נהג הבעל שם טוב לנסוע ממקום למקום?

בנוגע לנסיעות הבעל שם טוב ממקום למקום, כדי לגלות את פנימיות התורה, היה מבאר בזה - נגלה דתורה נמשל למים (ליקוטי תורה תזריע כב,ג), ולכן למים אנשים נמשכים. ואילו פנימיות התורה נמשל לאש, ומאש אנשים יראים להתקרב, ולכן המשפיע צריך להמשך אל המקבל. (היום יום ט"ז מנחם־אב)

אדמו"ר הצמח צדק

בחינת פלישתים יש הן בקדושה והן בקליפה

חכמינו אמרו "את זה לעומת זה עשה האלוקים" (קהלת ז,יד), כשם שיש פלישתים בקדושה יש גם פלישתים בלעומת זה, "פלישתים"- הוא מלשון מבוי המפולש (מבוי שפתוח מצד לצד), פירוש שהוא בבחינת התגלות ושמחה בלי הגבלה, בבחינת "בכל מאדך", וזהו בקדושה. לעומת זאת פלישתים בקליפה, זהו בחינת הוללות שאין מעצור לרוחו כלל וכלל. (ספר הליקוטים צמח צדק ערך שמחה ע' של"ג)

אדמו"ר המהר"ש

המשיח נמשך מבחינת "עקב"- עקבתא דמשיחא

על הפסוק "מה יפו פעמייך בנעלים" (שיר השירים ז,ב), יש להבין מהו ענין הנעלים, דהנה כתיב "אשר חרפו אויביך השם אשר חרפו עקבות משיחך" (תהלים פט, נב), פירוש הלשון "עקבות משיחך", שמשיח נמשך דווקא מבחינת "עקב", ולכן אד"ם ראשי תיבות: א'דם ד'וד מ'שיח, וגם על המשיח כתיב "הנה ישכיל עבדי .. וגבה מאד" (ישעיהו נב,יג), הנה "מאד" אותיות "אדם", שהם בחינה אחת, רק שמשיח הוא בחינה אחרונה, הנמשך מבחינת העקב דווקא, וזהו "עקבות משיחך". (תורת שמואל תרל"ז ע' קכ"ט)

אדמו"ר הרש"ב

דאגה בלב איש ישיחנה

על הפסוק "דאגה בלב איש ישיחנה" (משלי יב, כה), אמרו רז"ל: (יומא עה,א) "ישיחנה לאחרים", על דרך זה בעבודת השם, כשאחד מספר לחברו את נגעי לבבו, למרות שבשעת מעשה, כואב לו הדבר ביותר, אבל אחר כך נהיה נוח לו. (ספר המאמרים תרנ"ט עי ס"א)

אדמו"ר הריי"צ

למה ברא השם עשירים ועניים בעולם

מה שהשם ברא מציאות של עשירים ועניים בעולם- משפיעים ומקבלים, זהו מפני שכך הוא הסדר בכל סדר השתלשלות, שבכל דרגה יש משפיע ומקבל, ועל ידי שהעשיר נותן צדקה לעני למטה בעולם הזה, על ידי זה הוא מקיים את הסדר של משפיע ומקבל בכל סדר ההשתלשלות. (ספר המאמרים קונטרים ח"א ע' קיט,ב)

כ"ק אדמו"ר

עמלק מגיע להפריע לאדם דווקא כשרוצה לצאת מהמיצרים שלו

קליפת עמלק הוא ענין הקרירות כמו שכתוב "אשר קרך בדרך" (דברים כה, יח), והדרך היא, דרך היציאה ממצרים, כאשר אחד רוצה לצאת מהמיצרים שלו, ולעבוד השם בלי גבול באופן דבכל מאדך, אז מגיע עמלק לקרר את האדם. (ספר המאמרים תשמ"ב ד"ה ויבוא עמלק)

מו"ר הרב שליט"א

אהבה ויראה

מה בין אהבת ה' ליראת ה'? יראת ה' היא תחושת נוכחות ה' אתי-עמי ממש, "אנה אלך מרוחך ואנה פניך אברח גו'", היינו תחושת "אני הוי'" (כאן ועכשו) החוזר לרוב במצות התורה. אהבת ה' היא התשוקה להתקרב ולהתחבר אליו יתברך, "ואל אישך תשוקתך", "והיו לבשר אחד". (י' אייר תשפ"ו)

יום שני // י״ג בסלו

חומש - שני פרשת וישלח

(פרק ל״ב) (יד) וַיָּלֶן שָׁם בַּלַּיְלָה הַהוּא וַיִּקַּח מִן־הַבָּא בְיָדוֹ מִנְחָה לְעֵשָׂו אָחִיו:

וּבָת תַּמָּן בְּלֵילְיָא הַהוּא וּנְסִיב מִן דְּאַיְתֵי בִידֵיהּ תְּקָרְבְתָּא לְעֵשָׂו אָחוּהִי:

הַבָּא בְיָדוֹ - בִּרְשׁוּתוֹ, וְכֵן וַיִּקַּח אֶת כָּל אַרְצוֹ מִיָּדוֹ (במדבר כ״א). וּמ״אַ מִן הַבָּא בְיָדוֹ - אֲבָנִים טוֹבוֹת וּמַרְגָּלִיּוֹת, שֶׁאָדָם צָר בִּצְרוֹר וְנוֹשְׂאָם בְּיָדוֹ (דָּ״אַ מִן הַבָּא בְיָדוֹ, מִן הַחֶלְיִן, שֶׁנָּטַל מַעֲשֵׂר, כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר עַשֵּׂר אֲעַשְּׂרֶנּוּ לָךְ, וַהֲדַר לָקַח מִנְחָה).

(טו) עִזִּים מָאתַיִם וּתְיָשִׁים עֶשְׂרִים רְחֵלִים מָאתַיִם וְאֵילִים עֶשְׂרִים:

עִזֵּי מָאתָן וּתְיָשֵׁי עֶסְרִין רְחֵלִין מָאתָן וְדִכְרִין עֶסְרִין:

עִזִּים מָאתַיִם וּתְיָשִׁים עֶשְׂרִים - מָאתַיִם עִזִּים צְרִיכוֹת עֶשְׂרִים תְּיָשִׁים, וְכֵן כֻּלָּם, הַזְּכָרִים כְּדֵי צָרְכּוֹ הַנְּקֵבוֹת; וּבְבָ״ר דּוֹרֵשׁ מִכָּאן לָעוֹנָה הָאֲמוּרָה בַּתּוֹרָה, הַטַּיָּלִים בְּכָל יוֹם, הַפּוֹעֲלִים שִׁתִּים בְּשַׁבָּת, הַחַמָּרִים אַחַת בְּשַׁבָּת, הַגַּמָּלִים אַחַת לִשְׁלֹשִׁים יוֹם, הַסַּפָּנִים אַחַת לִשְׁשָׁה חֳדָשִׁים; וְאֵינִי יוֹדֵעַ לְכַוֵּן הַמִּדְרָשׁ הַזֶּה בְּכִוּוּן, אַךְ נִרְאֶה בְּעֵינַי שֶׁלָּמַדְנוּ מִכָּאן שֶׁאֵין הָעוֹנָה שָׁוָה בְּכָל אָדָם אֶלָּא לְפִי טַרַח הַמָּטָל עָלָיו, שֶׁמָּצִינוּ כָּאן שֶׁמָּסַר לְכָל תַּיִשׁ עֶשֶׂר עִזִּים וְכֵן לְכָל אַיִל; לְפִי שֶׁהֵם פְּנוּיִים מִמְּלָאכָה דַּרְכָּם לְהַרְבּוֹת תַּשְׁמִישׁ וּלְעַבֵּר עֶשֶׂר נְקֵבוֹת, וּבְהֵמָה מְשֻׁנָּה עַל בְּרָה אֵינָהּ מְקַבֶּלֶת זָכָר, וּפָרִים שֶׁעוֹסְקִין בִּמְלָאכָה, לֹא מָסַר לְזָכָר אֶלָּא אַרְבַּע נְקֵבוֹת, וְלַחֲמוֹר שֶׁהוֹלֵךְ בְּדֶרֶךְ רְחוֹקָה שְׁתֵּי נְקֵבוֹת לְזָכָר, וְלַגְּמַלִּים שֶׁהוֹלְכִים דֶּרֶךְ יוֹתֵר רְחוֹקָה נְקֵבָה אַחַת לְזָכָר.

(טז) גְּמַלִּים מֵינִיקוֹת וּבְנֵיהֶם שְׁלֹשִׁים פָּרוֹת אַרְבָּעִים וּפָרִים עֲשָׂרָה אֲתֹנֹת עֶשְׂרִים וַעְיָרִם עֲשָׂרָה:

גַּמְלֵי מָנְקָתָא וּבְנֵיהוֹן תְּלָתִין תּוֹרָתָא אַרְבְּעִין וְתוֹרֵי עַסְרָא אַתָּנָן עֶסְרִין וְעִירֵי עַסְרָא:

גְּמַלִּים מֵינִיקוֹת שְׁלֹשִׁים, ובניהם - עִמָּהֶם: וּמ״אַ: וּבְנֵיהֶם - בַּנָּאֵיהֶם, זָכָר כְּנֶגֶד נְקֵבָה, וּלְפִי שֶׁצָּנוּעַ בְּתַשְׁמִישׁ לֹא פִּרְסְמוֹ הַכָּתוּב (בראשית רבה). **וַעְיָרִם** - חֲמוֹרִים זְכָרִים.

(יז) וַיִּתֵּן בְּיַד־עֲבָדָיו עֵדֶר עֵדֶר לְבַדּוֹ וַיֹּאמֶר אֶל־עֲבָדָיו עִבְרוּ לְפָנַי וְרָוַח תָּשִׂימוּ בֵּין עֵדֶר וּבֵין עֵדֶר:

וִיהַב בְּיַד עַבְדּוֹהִי עֲדָרָא עֲדָרָא בִּלְחוֹדּוֹהִי וַאֲמַר לְעַבְדּוֹהִי עִבְרוּ קֳדָמַי וּרְוָחָא תְּשַׁוּוּן בֵּין עֲדָרָא וּבֵין עֲדָרָא:

עֵדֶר עֵדֶר לְבַדּוֹ - כָּל מִין וָמִין לְעַצְמוֹ. עִבְרוּ לְפָנַי - דֶּרֶךְ יוֹם אוֹ פָּחוֹת וַאֲנִי אָבֹא אַחֲרֵיכֶם. וְרֶוַח תָּשִׂימוּ - עֵדֶר לִפְנֵי חֲבֵרוֹ מְלֹא עַיִן, כְּדֵי לְהַשְׁבִּיעַ עֵינוֹ שֶׁל אוֹתוֹ רָשָׁע וּלְתַוּהוּ עַל רִבּוּי הַדּוֹרוֹן.

(יח) וַיְצַו אֶת־הָרִאשׁוֹן לֵאמֹר כִּי יִפְגָּשְׁךָ עֵשָׂו אָחִי וּשְׁאֵלְךָ לֵאמֹר לְמִי־אַתָּה וְאָנָה תֵלֵךְ וּלְמִי אֵלֶּה לְפָנֶיךָ:

וּפַקִּיד יָת קַדְמָאָה לְמֵימָר אֲרֵי יְעָרְעִנָּךְ עֵשָׂו אָחִי וּשְׁאֲלִנָּךְ לְמֵימָר לְמָן אַתְּ וּלְאָן אַתְּ אָזֵל וּלְמָן אִלֵּין דְּקֳדָמָךְ:

לְמִי אַתָּה - שֶׁל מִי אַתָּה, מִי שׁוֹלְחֲךָ, וְתַרְגּוּם דְּמָאן אַתְּ? וּלְמִי אֵלֶּה לְפָנֶיךָ - וְאֵלֶּה שֶׁלְּפָנֶיךָ שֶׁל מִי הֵם; לְמִי הַמִּנְחָה הַזֹּאת שְׁלוּחָה? לָמֶ"ד מְשַׁמֶּשֶׁת בְּרֹאשׁ הַתֵּבָה בִּמְקוֹם שֶׁל, כְּמוֹ: וְכֹל אֲשֶׁר אַתָּה רֹאֶה לִי הוּא (בראשית ל"א:מ"ג) - שֶׁלִּי הוּא; לַה' הָאָרֶץ וּמְלוֹאָהּ (תהילים כ"ד) - שֶׁל ה'.

(יט) וְאָמַרְתָּ לְעַבְדְּךָ לְיַעֲקֹב מִנְחָה הִוא שְׁלוּחָה לַאדֹנִי לְעֵשָׂו וְהִנֵּה גַם־הוּא אַחֲרֵינוּ:

וְתֵימַר לְעַבְדָּךְ לְיַעֲקֹב תִּקְרֻבְתָּא הִיא דְּמְשַׁלְּחָא לְרִבּוֹנִי לְעֵשָׂו וְהָא אַף הוּא אָתֵי בַּתְרָנָא:

וְאָמַרְתָּ לְעַבְדְּךָ לְיַעֲקֹב - עַל רֹאשׁוֹן רִאשׁוֹן וְעַל אַחֲרוֹן אַחֲרוֹן; שֶׁשָּׁאַלְתָּ לְמִי אַתָּה? לְעַבְדְּךָ לְיַעֲקֹב אֲנִי - וְתַרְגּוּמוֹ דְּעַבְדָּךְ דְּיַעֲקֹב - וְשֶׁשָּׁאַלְתָּ וּלְמִי אֵלֶּה לְפָנֶיךָ, מִנְחָה הִיא שְׁלוּחָה וְגוֹ'. וְהִנֵּה גַם הוּא - יַעֲקֹב.

(כ) וַיְצַו גַּם אֶת־הַשֵּׁנִי גַּם אֶת־הַשְּׁלִישִׁי גַּם אֶת־כָּל־הַהֹלְכִים אַחֲרֵי הָעֲדָרִים לֵאמֹר כַּדָּבָר הַזֶּה תְּדַבְּרוּן אֶל־עֵשָׂו בְּמֹצַאֲכֶם אֹתוֹ:

וּפַקִּיד אַף יָת תִּנְיָנָא אַף יָת תְּלִיתָאָה אַף יָת כָּל דְּאָזְלִין בָּתַר עֲדָרַיָּא לְמֵימָר כְּפִתְגָמָא הָדֵין תְּמַלְלוּן עִם עֵשָׂו כַּד תַּשְׁכְּחוּן יָתֵיהּ:

(כא) וַאֲמַרְתֶּם גַּם הִנֵּה עַבְדְּךָ יַעֲקֹב אַחֲרֵינוּ כִּי־אָמַר אֲכַפְּרָה פָנָיו בַּמִּנְחָה הַהֹלֶכֶת לְפָנָי וְאַחֲרֵי־כֵן אֶרְאֶה פָּנָיו אוּלַי יִשָּׂא פָנָי:

וְתֵימְרוּן אַף הָא עַבְדָּךְ יַעֲקֹב אָתֵי בַּתְרָנָא אֲרֵי אֲמַר אַנְחֵנֵיהּ לְרוּגְזֵיהּ בְּתִקְרֻבְתָּא דְּאָזְלַת לְקֳדָמַי וּבָתַר כֵּן אֶחֱזֵי אַפּוֹהִי מָאִים יְסַב אַפָּי:

אֲכַפְּרָה פָנָיו - אֲבַטֵּל רָגְזוֹ; וְכֵן וְכָפַר בְּרִיתְכֶם אֶת מָוֶת (ישעיהו כ"ח), לֹא תוּכְלִי כַּפְּרָהּ (שם מ"ז). וְנִרְאֶה בְעֵינַי שֶׁכָּל כַּפָּרָה שֶׁאֵצֶל עָוֹן וְחֵטְא וְאֵצֶל פָּנִים כֻּלָּן לְשׁוֹן קִנּוּחַ וְהַעֲבָרָה הֵן, וְלָשׁוֹן אֲרַמִּי הוּא, וְהָרִבּוּי בַּתַּלְמוּד וְכַפֵּר יְדֵיהֶ, בָּעֵי לְכַפּוּרֵי יְדֵי בְּהַהוּא גַּבְרָא, וְגַם בִּלְשׁוֹן הַמִּקְרָא נִקְרָאִים הַמִּזְרָקִים שֶׁל קֹדֶשׁ כְּפוֹרֵי זָהָב (עזרא א'), עַל שֵׁם שֶׁהַכֹּהֵן מְקַנֵּחַ יָדָיו בָּהֶן בִּשְׁפַת הַמִּזְרָק.

(כב) וַתַּעֲבֹר הַמִּנְחָה עַל־פָּנָיו וְהוּא לָן בַּלַּיְלָה־הַהוּא בַּמַּחֲנֶה:

וַעֲבָרַת תִּקְרֻבְתָּא עַל אַפּוֹהִי וְהוּא בָת בְּלֵילְיָא הַהוּא בְּמַשְׁרְיָתָא:

עַל פָּנָיו - כְּמוֹ לְפָנָיו, וְכֵן חָמָס וָשֹׁד יִשָּׁמַע בָּהּ עַל פָּנַי תָּמִיד (ירמיהו ו'), וְכֵן הַמַּכְעִסִים אֹתִי עַל פָּנַי (ישעיהו ס"ה); וּמ"אַ עַל פָּנָיו, אַף הוּא שָׁרוּי בְּכַעַס, שֶׁהָיָה צָרִיךְ לְכָל זֶה (בראשית רבה).

(כג) וַיָּקָם | בַּלַּיְלָה הוּא וַיִּקַּח אֶת־שְׁתֵּי נָשָׁיו וְאֶת־שְׁתֵּי שִׁפְחֹתָיו וְאֶת־אַחַד עָשָׂר יְלָדָיו וַיַּעֲבֹר אֵת מַעֲבַר יַבֹּק:

וְקָם בְּלֵילְיָא הוּא וּדְבַר יָת תַּרְתֵּין נְשׁוֹהִי וְיָת תַּרְתֵּין לְחֵינָתֵיהּ וְיָת חַד עֲסַר בְּנוֹהִי וַעֲבַר יָת מַעֲבַר יוּבְקָא:

וְאֶת אַחַד עָשָׂר יְלָדָיו - וְדִינָה הֵיכָן הָיְתָה? נִתְּנָה בְּתֵבָה וְנָעַל בְּפָנֶיהָ, שֶׁלֹּא יִתֵּן בָּהּ עֵשָׂו עֵינָיו, וּלְכָךְ נֶעֱנַשׁ יַעֲקֹב שֶׁמְּנָעָהּ מֵאָחִיו, שֶׁמָּא תַּחֲזִירֶנּוּ לַמּוּטָב, וְנָפְלָה בְּיַד שְׁכֶם (בראשית רבה). יַבֹּק - שֵׁם הַנָּהָר.

(כד) וַיִּקָּחֵם וַיַּעֲבִרֵם אֶת־הַנָּחַל וַיַּעֲבֵר אֶת־אֲשֶׁר־לוֹ:

וּדְבָרִנּוּן וַעֲבָרִנּוּן יָת נַחְלָא וְאַעְבַּר יָת דִּילֵיהּ:

אֶת אֲשֶׁר לוֹ - הַבְּהֵמָה וְהַמְּטַלְטְלִים; עָשָׂה עַצְמוֹ כְּגַשָּׁר נוֹטֵל מִכָּאן וּמַנִּיחַ כָּאן (בראשית רבה).

(כה) וַיִּוָּתֵר יַעֲקֹב לְבַדּוֹ וַיֵּאָבֵק אִישׁ עִמּוֹ עַד עֲלוֹת הַשָּׁחַר:

וְאִשְׁתָּאַר יַעֲקֹב בִּלְחוֹדוֹהִי וְאִשְׁתַּדֵּל גַּבְרָא עִמֵּיהּ עַד דְּסָלֵק צַפְרָא:

וַיִּוָּתֵר יַעֲקֹב - שָׁכַח פַּכִּים קְטַנִּים וְחָזַר עֲלֵיהֶם (חולין צ"א). וַיֵּאָבֵק אִישׁ - מְנַחֵם פִּי' וַיִּתְעַפֵּר אִישׁ, לְשׁוֹן אָבָק, שֶׁהָיוּ מַעֲלִים עָפָר בְּרַגְלֵיהֶם עַ"י נִעְנוּעָם. וְלִי נִרְאֶה שֶׁהוּא לְשׁוֹן וַיִּתְקַשֵּׁר, וְלָשׁוֹן אֲרַמִּי הוּא, בָּתַר דַּאֲבִיקוּ בֵּיהּ, וַאֲבִיק לֵיהּ מֵיבַק - לְשׁוֹן עֲנִיבָה, שֶׁכֵּן דֶּרֶךְ שְׁנַיִם שֶׁמִּתְעַצְּמִים לְהַפִּיל אִישׁ אֶת רֵעֵהוּ, שֶׁחוֹבְקוֹ וְאוֹבְקוֹ בִּזְרוֹעוֹתָיו. וּפֵרְשׁוּ רַז"ל שֶׁהוּא שָׂרוֹ שֶׁל עֵשָׂו (בראשית רבה).

(כו) וַיַּרְא כִּי לֹא יָכֹל לוֹ וַיִּגַּע בְּכַף־יְרֵכוֹ וַתֵּקַע כַּף־יֶרֶךְ יַעֲקֹב בְּהֵאָבְקוֹ עִמּוֹ:

וַחֲזָא אֲרֵי לָא יָכִיל לֵיהּ וּקְרֵיב בִּפְתֵי יַרְכֵּיהּ וְזָע פְּתֵי יַרְכָּא דְיַעֲקֹב בְּאִשְׁתַּדָּלוּתֵיהּ עִמֵּיהּ:

וַיִּגַּע בְּכַף יְרֵכוֹ - קוּלִית הַיָּרֵךְ הַתָּקוּעַ בְּקַלְבּוּסִית קָרוּי כַּף, עַ"שׁ שֶׁהַבָּשָׂר שֶׁעָלֶיהָ כְּמִין כַּף שֶׁל קְדָרָה. וַתֵּקַע - נִתְקַעְקְעָה מִמְּקוֹם מַחְבַּרְתָּהּ, וְדוֹמֶה לוֹ פֶּן תֵּקַע נַפְשִׁי מִמֵּךְ (ירמיהו ו'), לְשׁוֹן הֶסָּרָה. וּבְמִשְׁנָה לְקַעְקֵעַ בֵּיצָתָן - לְשָׁרֵשׁ שָׁרְשֵׁיהֶן.

(כז) וַיֹּאמֶר שַׁלְּחֵנִי כִּי עָלָה הַשָּׁחַר וַיֹּאמֶר לֹא אֲשַׁלֵּחֲךָ כִּי אִם־בֵּרַכְתָּנִי:

וַאֲמַר שַׁלְּחַנִי אֲרֵי סְלִיק צַפְרָא וַאֲמַר לָא אֲשַׁלְּחִנָּךְ אֱלָהֵין בָּרַכְתָּנִי:

כִּי עָלָה הַשָּׁחַר - וְצָרִיךְ אֲנִי לוֹמַר שִׁירָה בַּיּוֹם (חולין צ"א). בֵּרַכְתָּנִי - הוֹדֵה לִי עַל הַבְּרָכוֹת שֶׁבֵּרְכַנִי אָבִי, שֶׁעֲשָׂו מְעַרְעֵר עֲלֵיהֶן.

(כח) וַיֹּאמֶר אֵלָיו מַה־שְּׁמֶךָ וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב:

וַאֲמַר לֵיהּ מָה שְׁמָךְ וַאֲמַר יַעֲקֹב:

(כט) וַיֹּאמֶר לֹא יַעֲקֹב יֵאָמֵר עוֹד שִׁמְךָ כִּי אִם־יִשְׂרָאֵל כִּי־שָׂרִיתָ עִם־אֱלֹהִים וְעִם־אֲנָשִׁים וַתּוּכָל:

וַאֲמַר לָא יַעֲקֹב יִתְאֲמַר עוֹד שְׁמָךְ אֶלָּהִין יִשְׂרָאֵל אֲרֵי רַבְרַבְתָּ קֳדָם יְיָ וְעִם גּוּבְרַיָּא וִיכָלְתָּא:

לֹא יַעֲקֹב - לֹא יֵאָמֵר עוֹד שֶׁהַבְּרָכוֹת בָּאוּ לְךָ בְּעָקְבָה וּרְמִיָּה כִּי אִם בְּשָׂרָה וְגִלּוּי פָּנִים, וְסוֹפְךָ שֶׁהַקָּבָ"ה נִגְלֶה אֵלֶיךָ בְּבֵית אֵל וּמַחֲלִיף שִׁמְךָ וְשָׁם הוּא מְבָרְכְךָ, וַאֲנִי שָׁם אֶהְיֶה וְאוֹדֶה לְךָ עֲלֵיהֶן, וְזֶה שֶׁכָּתוּב וַיָּשַׂר אֶל מַלְאָךְ וַיֶּכָל בָּכָה וַיִּתְחַנֶּן לוֹ (הושע י"ב) - בָּכָה הַמַּלְאָךְ וַיִּתְחַנֶּן לוֹ, וּמַה נִּתְחַנֵּן לוֹ? בֵּית אֵל יִמְצָאֶנּוּ וְשָׁם יְדַבֵּר עִמָּנוּ, הַמְתֵּן לִי עַד שֶׁיְּדַבֵּר עִמָּנוּ שָׁם; וְלֹא רָצָה יַעֲקֹב, וְעַל כָּרְחוֹ הוֹדָה לוֹ עֲלֵיהֶן, וְזֶהוּ וַיְבָרֶךְ אֹתוֹ שָׁם, שֶׁהָיָה מִתְחַנֵּן לְהַמְתִּין לוֹ וְלֹא רָצָה. **וְעִם אֲנָשִׁים** - עֵשָׂו וְלָבָן. **וַתּוּכָל** - לָהֶם.

(ל) וַיִּשְׁאַל יַעֲקֹב וַיֹּאמֶר הַגִּידָה־נָּא שְׁמֶךָ וַיֹּאמֶר לָמָּה זֶּה תִּשְׁאַל לִשְׁמִי וַיְבָרֶךְ אֹתוֹ שָׁם:

וּשְׁאֵל יַעֲקֹב וַאֲמַר חַוִּי כְעַן שְׁמָךְ וַאֲמַר לְמָה דְנַן אַתְּ שָׁאֵל לִשְׁמִי וּבָרִיךְ יָתֵיהּ תַּמָּן:

לָמָּה זֶּה תִּשְׁאַל - אֵין לָנוּ שֵׁם קָבוּעַ, מִשְׁתַּנִּים שְׁמוֹתֵינוּ, הַכֹּל לְפִי מִצְוַת עֲבוֹדַת הַשְּׁלִיחוּת שֶׁאָנוּ מְשֻׁתַּלְּחִים (בראשית רבה).

פכים קטנים

"וַיִּוָּתֵר יַעֲקֹב לְבַדּוֹ וַיֵּאָבֵק אִישׁ עִמּוֹ עַד עֲלוֹת הַשָּׁחַר". חז"ל מפרשים שלאחר שיעקב העביר את כל אנשיו ורכושו לעבר השני של הנחל, הוא נזכר ששכח "פכים קטנים" וחזר לקחתם. מה הסוד של הפכים הקטנים? יש משהו שנראה קטן אבל מאד חשוב ליעקב. יעקב מסתכן כדי לקחת אותו, ובגללו נכנס למאבק איתנים עם האיש-המלאך, אך זוכה לבסוף לקבל את השם 'ישראל'. מוסבר בקבלה שב"עולם התוהו" יש "אורות מרובים וכלים מועטים", עצמה אדירה ללא כלי מתאים להכיל אותה. המושג "פכים קטנים" רומז לאותם "כלים מועטים" עם אורות מרובים. והנה דוגמה לדבר בתוך עולם התורה: יש אנשים שאומרים 'וואו' מאד חריפים, דברי אמת נוקבים ב"אותיות קצרות" אבל ללא הסברה רחבה שמיישבת את הדברים בשכל ובלב ומעניקה כלים מעשיים ליישם אותם. כך אפשר "לשרוף את העולם". אנשים מיושבים בדעתם, השייכים ל"עולם התיקון", נרתעים מאמירות קיצוניות כאלה, ובצדק... אבל האמת היא שאנחנו לא מוותרים על אותם פכים קטנים, על העוצמות התקיפות של עולם התוהו, בלעדיהם חסר לנו משהו מאד חשוב. בסופו של דבר, התכלית היא שיהיו "אורות של תוהו בכלים של תיקון". ודוקא אז זוכה יעקב לשם ישראל. וגם בגימטריא: **יעקב ועוד פכים קטנים = ישראל.**

תהלים - פרקים ס"ט-ע"א

תניא - קונטרס אחרון

ולהבין פרטי ההלכות דלא שכיחי כלל ואפשר שלא היו מעולם במציאות מכש"כ שלא יהיו לע"ל כמו פרטי דיני פיגול וכה"ג. הנה מודעת זאת שכל איסור שבעולם יש לו שרש ומקור חיים בקליפות שאל"כ לא הי' יכול להיות במציאות בעולם בלתי השפעה עליונה. ואפי' המסלסל בשערו וכה"ג מקבל חיותו ברגע זו מהיכלות הקליפות כמ"ש בזהר. והלכך גם פרטי האיסורים שלא באו לידי מעשה מעולם בעוה"ז הגשמי מ"מ שרשי חיותם הן במציאות בפו"מ בהיכלות הקליפות. וגם הפרטים שיוכל להיות שלא היו ולא יהיו לעולם במציאות כגון טעות ושגגות שטעה וקרא לתשיעי עשירי כו' וכה"ג דלא שייך במזיד להיות קליפה שורה ע"ז. ויוכל להיות דכה"ג אינו במציאות בהיכלות הקליפות [הגה"ה מאדמו"ר בעל צ"צ ז"ל נ"ע. נ"ל מ"ש ויוכל להיות אלמא דלא ברירא לי' היינו משום שהשגגות באות מנוגה א"כ י"ל דיש להם שרש בהיכלות דנוגה]. מ"מ עכ"פ ישנו במציאות להבדיל בחכ"ע שנתפשטה בפרט זה למשרע"ה בסיני [כמאמר מה] שכל תלמיד ותיק עתיד לחדש כו' וכל פרטי האבעיות דר' ירמי' וכרכתו כו' פ"ד דחולין. כי התפשטות חכ"ע היא בבחי' א"ס המלובש בה בפועל ממש. וכל פרט הלכה הוא שער נמשך מחכ"ע דיסד ברתא ומלובש בה וממנה נמשך ומתלבש בבי"ע. ונודע כי יניקת הקליפות מאחוריים די"ס דקדושה ובפרט מלבושים די"ס דבי"ע ובפרט דיצי' עשיה המעורבים בקליפות כנודע שיניקתם מבחי' הלבושים. וע"י עסק ההלכות בדבור ומחשבה מתפרשים ומתפרדים מהקדושה. כמ"ש בתיקונים ור"מ לאפרשא [כו'] והיינו כנודע ממה שאמרו על שלא ברכו בתורה תחלה כו' שהוא ע"י המשכת אוא"ס בח"ע המלובשת בהן. ובחכמה אתברירו באוא"ס שבה. והמשכה זו נעשה ע"י דיוקן העליון של האדם העוסק ג"כ בהלכות אלו למעלה בשרשו בנוק' דז"א דבי"ע. ובזה יובן חיוב כל נר"ן להשלים כל התרי"ג במחדו"מ שהן פרטי ההלכות וצריכות לבא בגלגול להשלים התורה בפרד"ס כדי לברר כל הבירורין הנוגעות להם מכל הרפ"ח שהיא קומת אדם שלמה. תרי"ג בחינות כלליות ופרטיות. אבל לע"ל כשיושלם הבירור יהי' עסק התורה בבחי' עשה טוב לבד. להעלות הנר"ן מעלה מעלה עד א"ס וגם בשם"ה ל"ת בשרשן למעלה שהן גבורות קדושות ולהמתיקן בחסדים ברמ"ח מ"ע ולכללן יחד. וע"כ התורה כולה נצחית בכללה ובפרטה. שגם פרטי ההלכות דשם"ה ל"ת הן הן ענפים מהכללות ויש לכולם שרש למעלה בה"ג דקדושה כמו השם"ה ל"ת עצמן שהן למעלה בחי' הדם המחיה האברים דכלים דז"א:

לוח היום־יום

י"ג כסלו

אמר אבי אדמו"ר: "חסידות משנה את המציאות ומגלה את המהות. והמהות של האיש הישראלי אין להעריך ולשער, כי הוא חלק מן העצם, והתופס במקצתו כאלו תופס בכולו, וכשם שהעצם אין לו שעור כך החלק אין לו שעור, על דרך הכנף מין כנף - עס איז מעהר ניט וואס עצמות האט בורא געווען א נשמה אז זי זאל זיין א נברא - וחסידות מגלה את המהות.

נ"ך יומי – שמואל־א פרק כ"ה

(א) וַיָּמָת שְׁמוּאֵל וַיִּקָּבְצוּ כָל־יִשְׂרָאֵל וַיִּסְפְּדוּ־לוֹ וַיִּקְבְּרֻהוּ בְּבֵיתוֹ בָּרָמָה וַיָּקָם דָּוִד וַיֵּרֶד אֶל־מִדְבַּר פָּארָן: (ב) {פ} וְאִישׁ בְּמָעוֹן וּמַעֲשֵׂהוּ בַכַּרְמֶל וְהָאִישׁ גָּדוֹל מְאֹד וְלוֹ צֹאן שְׁלֹשֶׁת־אֲלָפִים וְאֶלֶף עִזִּים וַיְהִי בְּגָזֹז אֶת־צֹאנוֹ בַּכַּרְמֶל:

וְאִישׁ בְּמָעוֹן - שֵׁם הָעִיר. וּמַעֲשֵׂהוּ - מִקְנֵהוּ וְקִנְיָנוֹ. גָּדוֹל - עָשִׁיר. וַיְהִי בְּגָזֹז אֶת צֹאנוֹ בַּכַּרְמֶל - וַיְהִי יוֹם אֶחָד בְּהַגִּיעַ עֵת גְּזוֹז צֹאנוֹ בַּכַּרְמֶל, וְדַרְכּוֹ הָיָה לַעֲשׂוֹת מִשְׁתֶּה וְיוֹם טוֹב לְגוֹזְזֵי הַצֹּאן.

(ג) וְשֵׁם הָאִישׁ נָבָל וְשֵׁם אִשְׁתּוֹ אֲבִגַיִל וְהָאִשָּׁה טוֹבַת־שֶׂכֶל וְיִפַת תֹּאַר וְהָאִישׁ קָשֶׁה וְרַע מַעֲלָלִים וְהוּא (כלבו) [כָלְבִּי]:

וְהוּא כָלְבִּי - מִבֵּית כָּלֵב.

(ד) וַיִּשְׁמַע דָּוִד בַּמִּדְבָּר כִּי־גֹזֵז נָבָל אֶת־צֹאנוֹ: (ה) וַיִּשְׁלַח דָּוִד עֲשָׂרָה נְעָרִים וַיֹּאמֶר דָּוִד לַנְּעָרִים עֲלוּ כַרְמֶלָה וּבָאתֶם אֶל־נָבָל וּשְׁאַלְתֶּם־לוֹ בִּשְׁמִי לְשָׁלוֹם: (ו) וַאֲמַרְתֶּם כֹּה לָחַי וְאַתָּה שָׁלוֹם וּבֵיתְךָ שָׁלוֹם וְכֹל אֲשֶׁר־לְךָ שָׁלוֹם:

כֹּה לָחַי - כֹּה יִהְיֶה לְשָׁנָה הַבָּאָה, גּוֹזֵז (כֹּה לָחַי. כֹּה יִהְיֶה לְשָׁנָה הַבָּאָה, מַזָּל חַי וְקַיָּם). (לָשׁוֹן אַחֵר כֹּה לָחַי. אָמְרוּ עַל טִבְחוֹ וְנִסְכּוֹ שֶׁתִּרְאוּ, כֵּן רָאוּי לְאִישׁ חַי, לְאִישׁ זָרִיז וְחָשׁוּב, כְּמוֹ (שְׁמוּאֵל ב כג:כ): "בֶּן אִישׁ חַי רַב פְּעָלִים", חַי וּמְזֹרָז, בַּעַל מַעֲשִׂים, עַד כָּאן). לָחַי - טוֹב וְקַיָּם. וְאַתָּה שָׁלוֹם וְגוֹ' - כֵּן תִּהְיֶה לְאֹרֶךְ יָמִים.

(ז) וְעַתָּה שָׁמַעְתִּי כִּי גֹזְזִים לָךְ עַתָּה הָרֹעִים אֲשֶׁר־לְךָ הָיוּ עִמָּנוּ לֹא הֲכְלַמְנוּם וְלֹא־נִפְקַד לָהֶם מְאוּמָה כָּל־יְמֵי הֱיוֹתָם בַּכַּרְמֶל:

לֹא הִכְלַמְנוּם - אִם נִצְרְכוּ לָנוּ לְשׁוּם דָּבָר, לֹא הֱשִׁיבוֹנוּם רֵיקָם. **וְלֹא נִפְקַד לָהֶם** - מְצָאנוּם כִּי שׁוֹמְרִים הָיִינוּ לָהֶם.

(ח) שְׁאַל אֶת־נְעָרֶיךָ וְיַגִּידוּ לָךְ וְיִמְצְאוּ הַנְּעָרִים חֵן בְּעֵינֶיךָ כִּי־עַל־יוֹם טוֹב בָּנוּ תְּנָה־נָּא אֵת אֲשֶׁר תִּמְצָא יָדְךָ֙ לַעֲבָדֶיךָ וּלְבִנְךָ֖ לְדָוִֽד׃

וְיִמְצְאוּ הַנְּעָרִים - שֶׁלִּי, חֵן בְּעֵינֶיךָ, בַּטּוֹבָה שֶׁגִּידוּ לְךָ עֲבָדֶיךָ מֵהֶם עֲלֵיהֶם. **כִּי עַל יוֹם טוֹב בָּאנוּ** - עַל סְמַךְ מִשְׁתֶּה וְיוֹם טוֹב שֶׁיֵּשׁ לְךָ, בָּאנוּ עַתָּה לִשְׁאוֹל. דָּבָר אַחֵר: עֶרֶב רֹאשׁ הַשָּׁנָה הָיָה, וּצְרִיכִין אָנוּ לִסְעוּדַת יוֹם טוֹב.

(ט) וַיָּבֹאוּ֙ נַעֲרֵ֣י דָּוִ֔ד וַיְדַבְּר֥וּ אֶל־נָבָ֖ל כְּכָל־הַדְּבָרִ֣ים הָאֵ֑לֶּה בְּשֵׁ֣ם דָּוִ֔ד וַיָּנֻֽחוּ׃

וַיְדַבְּרוּ אֶל נָבָל כְּכָל הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה בְּשֵׁם דָּוִד וַיָּנוּחוּ - יְגֵעִים הָיוּ מִטַּרַח הַדֶּרֶךְ, וְנִזְדָּרְזוּ לְמִצְוַת דָּוִד, וְלֹא נָחוּ עַד שֶׁדִּבְּרוּ אֵלָיו, וְאַחַר כָּךְ וַיָּנוּחוּ. וְיוֹנָתָן תִּרְגֵּם: "וּפְסָקוּ", כְּלוֹמַר פָּסְקוּ מִלְּדַבֵּר עוֹד, עַד שֶׁיִּשְׁמְעוּ תְּשׁוּבָתוֹ.

(י) וַיַּ֤עַן נָבָל֙ אֶת־עַבְדֵ֣י דָוִ֔ד וַיֹּ֖אמֶר מִ֣י דָוִ֑ד וּמִ֣י בֶן־יִשַׁ֗י הַיּוֹם֙ רַבּ֣וּ עֲבָדִ֔ים הַמִּתְפָּרְצִ֖ים אִ֥ישׁ מִפְּנֵ֖י אֲדֹנָֽיו׃

מִי דָוִד - מַה הוּא חָשׁוּב שֶׁאֶתֵּן לוֹ אֶת שֶׁלִּי, הֲלֹא מֵרוּת הַמּוֹאֲבִיָּה בָּא.

(יא) וְלָקַחְתִּ֤י אֶת־לַחְמִי֙ וְאֶת־מֵימַ֔י וְאֶת־טִבְחָתִ֖י אֲשֶׁר־טָבַ֣חְתִּי לְגֹזְזָ֑י וְנָתַתִּי֙ לַאֲנָשִׁ֔ים אֲשֶׁ֖ר לֹ֥א יָדַ֖עְתִּי אֵ֥י מִזֶּ֖ה הֵֽמָּה׃ (יב) וַיֵּהָפְכ֥וּ נַעֲרֵי־דָוִ֖ד לְדַרְכָּ֑ם וַיָּשֻׁ֙בוּ֙ וַיָּבֹ֔אוּ וַיַּגִּ֥דוּ לוֹ֖ כְּכֹ֥ל הַדְּבָרִ֖ים הָאֵֽלֶּה׃ (יג) וַיֹּ֤אמֶר דָּוִד֙ לַאֲנָשָׁ֔יו חִגְר֥וּ | אִ֖ישׁ אֶת־חַרְבּ֑וֹ וַיַּחְגְּר֣וּ אִ֔ישׁ אֶת־חַרְבּ֑וֹ וַיַּחְגֹּ֥ר גַּם־דָּוִ֖ד אֶת־חַרְבּ֑וֹ וַיַּ֣עַל | אַחֲרֵ֔י דָּוִ֖ד כְּאַרְבַּ֣ע מֵא֑וֹת אִ֕ישׁ וּמָאתַ֖יִם יָשְׁב֥וּ עַל־הַכֵּלִֽים׃

וַיַּחְגֹּר גַּם דָּוִד אֶת חַרְבּוֹ - מִכָּאן שֶׁמַּתְחִילִין בְּדִינֵי נְפָשׁוֹת מִן הַקְּטַנִּים בְּדִין תְּחִלָּה (סנהדרין לו א). **עַל הַכֵּלִים** - לִשְׁמוֹר אָהֳלֵיהֶם וּכְלֵיהֶם.

(יד) וְלַאֲבִיגַ֣יל אֵ֠שֶׁת נָבָ֨ל הִגִּ֜יד נַ֣עַר־אֶחָ֗ד מֵהַנְּעָרִים֙ לֵאמֹ֔ר הִנֵּ֣ה שָׁלַ֗ח דָּוִד֙ מַלְאָכִ֣ים | מֵהַמִּדְבָּ֔ר לְבָרֵ֖ךְ אֶת־אֲדֹנֵ֑ינוּ וַיֵּ֥עַט בָּהֶֽם׃

אֶחָד מֵהַנְּעָרִים - שֶׁלָּהּ. **וַיֵּעַט בָּהֶם** - (תרגום:) "אַפְרְחִינוּן בְּמִלִּין" (ילקוט שמעוני רמז קלד, וּפֵירוּשׁוֹ הִכְרִיחָם בִּדְבָרָיו הָרָעִים), לְשׁוֹן עַיִט (בראשית טו:יא).

(טו) וְהָאֲנָשִׁ֣ים טֹבִ֤ים לָנוּ֙ מְאֹ֔ד וְלֹ֥א הָכְלְמָ֖נוּ וְלֹ֣א־פָקַ֑דְנוּ מְאוּמָ֕ה כָּל־יְמֵ֥י הִתְהַלַּכְנוּ֙ אִתָּ֔ם בִּהְיוֹתֵ֖נוּ בַּשָּׂדֶֽה׃

וְלֹא הָכְלַמְנוּ - לֹא נִכְלַמְנוּ.

(טז) חוֹמָה הָיוּ עָלֵינוּ גַּם־לַיְלָה גַּם־יוֹמָם כָּל־יְמֵי הֱיוֹתֵנוּ עִמָּם רֹעִים הַצֹּאן: (יז) וְעַתָּה דְּעֵי וּרְאִי מַה־תַּעֲשִׂי כִּי־כָלְתָה הָרָעָה אֶל־אֲדֹנֵינוּ וְעַל כָּל־בֵּיתוֹ וְהוּא בֶּן־בְּלִיַּעַל מִדַּבֵּר אֵלָיו:

כִּי כָלְתָה הָרָעָה - מֵאֵת דָּוִד אֵלָיו. וְהוּא בֶּן בְּלִיַּעַל מִדַּבֵּר אֵלָיו - וַאֲדוֹנֵינוּ בֶּן בְּלִיַּעַל, מֵהֱיוֹת דּוֹבֵר אֵלָיו מַה שֶּׁאֲנִי אוֹמֵר אֵלֶיךָ, כִּי יִקְצֹף עָלֵינוּ.

(יח) וַתְּמַהֵר (אבוגיל) [אֲבִיגַיִל] וַתִּקַּח מָאתַיִם לֶחֶם וּשְׁנֵי נִבְלֵי־יָיִן וְחָמֵשׁ צֹאן (עשוות) [עֲשׂוּיוֹת] וְחָמֵשׁ סְאִים קָלִי וּמֵאָה צִמֻּקִים וּמָאתַיִם דְּבֵלִים וַתָּשֶׂם עַל־הַחֲמֹרִים:

עֲשׂוּיוֹת - תִּרְגֵּם יוֹנָתָן: "תַּכְבְּרָא", מְמֻלָּאוֹת בָּשָׂר דַּק וּבֵיצִים, פשטי"ץ בלע"ז כְּמוֹ שֶׁשָּׁנִינוּ בִּפְסָחִים (עד א): וְנוֹתֵן אֶת הַכְּרָעַיִם וּבְנֵי מֵעָיו לְתוֹכוֹ, רַבִּי טַרְפוֹן קוֹרֵהוּ תַּכְבְּרָא, מַה שֶּׁבְּתוֹכוֹ לְבָרוֹ, כְּרַבִּי עֲקִיבָא דְּאָמַר תּוֹלִין חוּצָה לוֹ, כָּךְ הִיא שְׁנוּיָה בַּתּוֹסֶפְתָּא, רַבִּי קְלוֹנִימוֹס זצ"ל מִן רוֹמִי פֵּרְשָׁהּ לָנוּ בֶּן. צִמּוּקִים - עֲנָבִים יְבֵשִׁים. דְּבֵלִים - עֲגוּלֵי דְּבֵלָה, תְּאֵנִים דְּרוּסוֹת וּכְבוּשׁוֹת בִּכְלִי.

(יט) וַתֹּאמֶר לִנְעָרֶיהָ עִבְרוּ לְפָנַי הִנְנִי אַחֲרֵיכֶם בָּאָה וּלְאִישָׁהּ נָבָל לֹא הִגִּידָה: (כ) וְהָיָה הִיא | רֹכֶבֶת עַל־הַחֲמוֹר וְיֹרֶדֶת בְּסֵתֶר הָהָר וְהִנֵּה דָוִד וַאֲנָשָׁיו יֹרְדִים לִקְרָאתָהּ וַתִּפְגֹּשׁ אֹתָם:

יֹורְדִים לִקְרָאתָהּ - גַּיְא הָיָה בֵּין שְׁנֵי הָהָרִים, הִיא יוֹרֶדֶת מֵהַר זֶה, וְהֵם יוֹרְדִים מֵהַר זֶה שֶׁכְּנֶגְדּוֹ.

(כא) וְדָוִד אָמַר אַךְ לַשָּׁקֶר שָׁמַרְתִּי אֶת־כָּל־אֲשֶׁר לָזֶה בַּמִּדְבָּר וְלֹא־נִפְקַד מִכָּל־אֲשֶׁר־לוֹ מְאוּמָה וַיָּשֶׁב־לִי רָעָה תַּחַת טוֹבָה:

וְדָוִד אָמַר - בְּלִבּוֹ כְּשֶׁאָמְרוּ לוֹ נְעָרָיו גְּדוּפֵי נָבָל, אַךְ לַשָּׁקֶר שָׁמַרְתִּי וגו'.

(כב) כֹּה־יַעֲשֶׂה אֱ־לֹהִים לְאֹיְבֵי דָוִד וְכֹה יֹסִיף אִם־אַשְׁאִיר מִכָּל־אֲשֶׁר־לוֹ עַד־הַבֹּקֶר מַשְׁתִּין בְּקִיר:

מַשְׁתִּין - יוֹנָתָן תִּרְגֵּם: "יָדַע מַדַּע", מְשִׁית קִירוֹת לִבּוֹ. דָּבָר אַחֵר, אֲפִילוּ כֶּלֶב, שֶׁמַּדְרִכוֹ לְהַשְׁתִּין בַּקִּיר.

(כג) וַתֵּרֶא אֲבִיגַיִל אֶת־דָּוִד וַתְּמַהֵר וַתֵּרֶד מֵעַל הַחֲמוֹר וַתִּפֹּל לְאַפֵּי דָוִד עַל־פָּנֶיהָ וַתִּשְׁתַּחוּ אָרְצָה: (כד) וַתִּפֹּל עַל־רַגְלָיו וַתֹּאמֶר בִּי־אֲנִי אֲדֹנִי הָעָוֹן וְתִדַבֶּר־נָא אֲמָתְךָ בְאָזְנֶיךָ וּשְׁמַע אֶת דִּבְרֵי אֲמָתֶךָ:

בִּי אֲנִי אֲדֹנִי הָעָוֹן - מִתְחַלָּה אָמְרָה כָּךְ, כְּדֵי שֶׁיַּטֶּה אָזֶן לִדְבָרֶיהָ, וּלְסוֹף אָמְרָה לוֹ הָאֱמֶת, אֲנִי אֲמָתְךָ לֹא רָאִיתִי אֶת נַעֲרֵי אֲדֹנִי.

(כה) אַל־נָ֣א יָשִׂ֣ים אֲדֹנִ֗י | אֶת־לִבּ֤וֹ אֶל־אִישׁ֙ הַבְּלִיַּ֣עַל הַזֶּ֔ה עַל־נָבָ֖ל כִּ֣י כִשְׁמ֑וֹ כֵּן־ה֤וּא נָבָל֙ שְׁמ֔וֹ וְנְבָלָ֖ה עִמּ֑וֹ וַאֲנִי֙ אֲמָתְךָ֔ לֹ֥א רָאִ֖יתִי אֶת־נַעֲרֵ֥י אֲדֹנִ֖י אֲשֶׁ֥ר שָׁלָֽחְתָּ: (כו) וְעַתָּ֗ה אֲדֹנִי֙ חַי־יְהוָ֔ה וְחֵ֥י־נַפְשְׁךָ֖ אֲשֶׁ֣ר מְנָעֲךָ֣ יְהוָ֔ה מִבּ֥וֹא בְדָמִ֖ים וְהוֹשֵׁ֣עַ יָדְךָ֣ לָ֑ךְ וְעַתָּ֗ה יִהְי֤וּ כְנָבָל֙ אֹיְבֶ֔יךָ וְהַמְבַקְשִׁ֥ים אֶל־אֲדֹנִ֖י רָעָֽה:

אֲשֶׁר מְנָעֲךָ - שֶׁשְּׁלָחַנִי לִקְרָאתְךָ לְמָנְעֲךָ מִשְּׁפִיכוּת דָּמִים. וְהוֹשֵׁעַ יָדְךָ לָךְ - מִלְּנָקוֹם אַתָּה בְּעַצְמְךָ אֶת נִקְמָתְךָ וְתֵעָנֵשׁ. יִהְיוּ כְנָבָל אֹיְבֶיךָ - נִתְנַבֵּאת בְּרוּחַ הַקֹּדֶשׁ שֶׁלֹּא יַאֲרִיךְ יָמִים.

(כז) וְעַתָּ֗ה הַבְּרָכָ֤ה הַזֹּאת֙ אֲשֶׁר־הֵבִ֣יא שִׁפְחָתְךָ֔ לַאדֹנִ֖י וְנִתְּנָ֣ה לַנְּעָרִ֑ים הַמִּתְהַלְּכִ֖ים בְּרַגְלֵ֥י אֲדֹנִֽי:

וְנִתְּנָה לַנְּעָרִים - וְתִתֵּן לַנְּעָרִים הַמִּתְהַלְּכִים וְגוֹ', 'נִתְּנָה' לְשׁוֹן עָבָר, וְ'נִתְּנָה' לְשׁוֹן לְהַבָּא.

(כח) שָׂ֣א נָ֗א לְפֶ֤שַׁע אֲמָתֶךָ֙ כִּ֣י עָשֹׂ֤ה יַעֲשֶׂה֙־יְהוָ֣ה לַאדֹנִ֔י בַּ֖יִת נֶאֱמָ֑ן כִּֽי־מִלְחֲמ֥וֹת יְהוָ֖ה אֲדֹנִ֣י נִלְחָ֑ם וְרָעָ֛ה לֹא־תִמָּצֵ֥א בְךָ֖ מִיָּמֶֽיךָ:

כִּי עָשֹׂה יַעֲשֶׂה ה' לַאדֹנִי בַּיִת נֶאֱמָן - לִהְיוֹת מֶלֶךְ עַל יִשְׂרָאֵל, לְפִיכָךְ, וְרָעָה לֹא תִמָּצֵא בְךָ, לְכָךְ לֹא נָאֶה לְךָ לַעֲשׂוֹת שֶׁלֹּא כַּדִּין, לְהוֹצִיא לַעַז עַל מַלְכוּתְךָ.

(כט) וַיָּ֤קָם אָדָם֙ לִרְדָפְךָ֔ וּלְבַקֵּ֖שׁ אֶת־נַפְשֶׁ֑ךָ וְהָיְתָ֞ה נֶ֤פֶשׁ אֲדֹנִי֙ צְרוּרָ֣ה | בִּצְר֣וֹר הַחַיִּ֔ים אֵ֖ת יְהוָ֣ה אֱלֹהֶ֑יךָ וְאֵ֨ת נֶ֤פֶשׁ אֹיְבֶ֙יךָ֙ יְקַלְּעֶ֔נָּה בְּת֖וֹךְ כַּף הַקָּלַֽע:

כַּף הַקָּלַע - חֲתִיכַת עוֹר רְחָבָה עֲשׂוּיָה כְּמִין כַּף בְּאֶמְצַע הַקֶּלַע, שֶׁנּוֹתֵן בָּהּ הָאֶבֶן.

(ל) וְהָיָ֗ה כִּֽי־יַעֲשֶׂ֤ה יְהוָה֙ לַאדֹנִ֔י כְּכֹ֖ל אֲשֶׁר־דִּבֶּ֣ר אֶת־הַטּוֹבָ֣ה עָלֶ֑יךָ וְצִוָּ֥ךְ לְנָגִ֖יד עַל־יִשְׂרָאֵֽל:

וְהָיָה כִּי יַעֲשֶׂה ה' וְגוֹ' - וְתִמְלוֹךְ.

(לא) וְלֹ֤א תִהְיֶה־זֹּאת֙ | לְךָ֣ לְפוּקָ֔ה וּלְמִכְשׁ֖וֹל לֵ֣ב לַאדֹנִ֑י וְלִשְׁפֹּךְ־דָּ֤ם חִנָּם֙ וְלְהוֹשִׁ֣יעַ אֲדֹנִ֔י לֹ֖ו וְהֵיטִ֥יב יְהוָ֖ה לַאדֹנִ֑י וְזָכַרְתָּ֖ אֶת־אֲמָתֶֽךָ:

וְלֹא תִהְיֶה וְגוֹ' לְפוּקָה - לִכְשָׁלוֹן, כְּמוֹ (נחום ב:יא): "לְפִיק בִּרְכַיִם", שֶׁאִם הָיִיתָ עוֹשֶׂה זֹאת, לֹא יִהְיֶה לְךָ פִּתְחוֹן פֶּה לִרְדוֹת אָדָם לְדוֹרוֹת הַבָּאִים עַל שְׁפִיכוּת דָּמִים. וּלְהוֹשִׁיעַ אֲדֹנִי לוֹ - שֶׁתִּנָּקוֹם אַתָּה אֶת נִקְמָתְךָ.

(לב) {ס} וַיֹּאמֶר דָּוִד לַאֲבִיגַיִל בָּרוּךְ יְ־הוָה אֱ־לֹהֵי יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר שְׁלָחֵךְ הַיּוֹם הַזֶּה לִקְרָאתִי: (לג) וּבָרוּךְ טַעְמֵךְ וּבְרוּכָה אָתְּ אֲשֶׁר כְּלִתַנִי הַיּוֹם הַזֶּה מִבּוֹא בְדָמִים וְהוֹשֵׁעַ יָדִי לִי:

כְּלִיתַנִי - מְנַעְתְּ אוֹתִי, כְּמוֹ (תהלים מ:יב): "לֹא תִכְלָא רַחֲמֶיךָ"; "לֹא יִכְלֶה מִמְּךָ" (בראשית כג:ו). וְהוֹשֵׁעַ יָדִי לִי - מוּסָב עַל מִבּוֹא בְדָמִים, מ"ם שֶׁל מִבּוֹא מְחוּבֶּרֶת עַל וְהוֹשֵׁעַ, כְּמוֹ מִבּוֹא בְדָמִים וּמֵהוֹשֵׁעַ יָדִי לִי.

(לד) וְאוּלָם חַי־יְ־הוָה אֱ־לֹהֵי יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר מְנָעַנִי מֵהָרַע אֹתָךְ כִּי | לוּלֵי מִהַרְתְּ (ותבאתי) [וַתָּבֹאתְ] לִקְרָאתִי כִּי אִם־נוֹתַר לְנָבָל עַד־אוֹר הַבֹּקֶר מַשְׁתִּין בְּקִיר: (לה) וַיִּקַּח דָּוִד מִיָּדָהּ אֵת אֲשֶׁר־הֵבִיאָה לּוֹ וְלָהּ אָמַר עֲלִי לְשָׁלוֹם לְבֵיתֵךְ רְאִי שָׁמַעְתִּי בְקוֹלֵךְ וָאֶשָּׂא פָּנָיִךְ:

(לו) וַתָּבֹא אֲבִיגַיִל | אֶל־נָבָל וְהִנֵּה־לוֹ מִשְׁתֶּה בְּבֵיתוֹ כְּמִשְׁתֵּה הַמֶּלֶךְ וְלֵב נָבָל טוֹב עָלָיו וְהוּא שִׁכֹּר עַד־מְאֹד וְלֹא־הִגִּידָה לּוֹ דָּבָר קָטֹן וְגָדוֹל עַד־אוֹר הַבֹּקֶר: (לז) וַיְהִי בַבֹּקֶר בְּצֵאת הַיַּיִן מִנָּבָל וַתַּגֶּד־לוֹ אִשְׁתּוֹ אֶת־הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה וַיָּמָת לִבּוֹ בְּקִרְבּוֹ וְהוּא הָיָה לְאָבֶן:

בְּצֵאת הַיַּיִן מִנָּבָל - (תרגום:) "כַּד פַּג חַמְרָא מִנָּבָל". וַיָּמָת לִבּוֹ - שֶׁנִּצְטַעֵר עַל הַמִּנְחָה שֶׁהוּבְאָת לְדָוִד.

(לח) וַיְהִי כַּעֲשֶׂרֶת הַיָּמִים וַיִּגֹּף יְ־הוָה אֶת־נָבָל וַיָּמֹת:

כַּעֲשֶׂרֶת הַיָּמִים - שִׁבְעַת יְמֵי אֲבֵלוֹ שֶׁל שְׁמוּאֵל תָּלָה לוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, שֶׁלֹּא יִתְעָרֵב אֵבֶל רָשָׁע בְּאֵבְלוֹ, וְאַחַר כָּךְ חָלָה שִׁלְשָׁה יָמִים וָמֵת, כְּעִנְיָן שֶׁנֶּאֱמַר: "וַיִּגֹּף ה' אֶת נָבָל", וְאָמַר מַר (שמחות ג ט): חָלָה שִׁלְשָׁה יָמִים וָמֵת, זוֹ הִיא מִיתַת מַגֵּפָה. וְרַבּוֹתֵינוּ אָמְרוּ (ראש השנה יח א): אֵלּוּ עֲשֶׂרֶת יְמֵי תְשׁוּבָה, שֶׁהַמְתִּין לוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁיַּחֲזוֹר בִּתְשׁוּבָה. וְיֵשׁ אוֹמְרִים: כְּנֶגֶד עֲשָׂר לְגִימוֹת שֶׁנָּתַן נָבָל לְעַבְדֵי דָוִד, שֶׁשָּׁלַח לוֹ דָּוִד עֲשָׂרָה נְעָרִים וְהֵאֱכִילָן.

(לט) וַיִּשְׁמַע דָּוִד כִּי מֵת נָבָל וַיֹּאמֶר בָּרוּךְ יְ־הוָה אֲשֶׁר רָב אֶת־רִיב חֶרְפָּתִי מִיַּד נָבָל וְאֶת־עַבְדּוֹ חָשַׂךְ מֵרָעָה וְאֵת רָעַת נָבָל הֵשִׁיב יְ־הוָה בְּרֹאשׁוֹ וַיִּשְׁלַח דָּוִד וַיְדַבֵּר בַּאֲבִיגַיִל לְקַחְתָּהּ לוֹ לְאִשָּׁה:

אֶת רִיב חֶרְפָּתִי - גִּדּוּפֵי שֶׁחֵרְפַנִי (שמואל א פסוק י): הַיּוֹם רַבּוּ עֲבָדִים הַמִּתְפָּרְצִים. וְאֶת עַבְדּוֹ חָשַׂךְ מֵרָעָה - שֶׁלֹּא הֵרַגְתִּיו.

(מ) וַיָּבֹאוּ עַבְדֵי דָוִד אֶל־אֲבִיגַיִל הַכַּרְמֶלָה וַיְדַבְּרוּ אֵלֶיהָ לֵאמֹר דָּוִד שְׁלָחָנוּ אֵלַיִךְ לְקַחְתֵּךְ לוֹ לְאִשָּׁה: (מא) וַתָּקָם וַתִּשְׁתַּחוּ אַפַּיִם אָרְצָה וַתֹּאמֶר הִנֵּה אֲמָתְךָ לִשְׁפְחָה לְרָחֹץ רַגְלֵי עַבְדֵי אֲדֹנִי: (מב) וַתְּמַהֵר

וַתָּקָם אֲבִיגַיִל וַתִּרְכַּב עַל־הַחֲמֹור וְחָמֵשׁ נַעֲרֹתֶיהָ הַהֹלְכֹות לְרַגְלָהּ
וַתֵּלֶךְ אַחֲרֵי מַלְאֲכֵי דָוִד וַתְּהִי־לֹו לְאִשָּׁה: (מג) וְאֶת־אֲחִינֹעַם לָקַח
דָּוִד מִיִּזְרְעֶאל וַתִּהְיֶיןָ גַּם־שְׁתֵיהֶן לֹו לְנָשִׁים: (מד) {ס} וְשָׁאוּל נָתַן
אֶת־מִיכַל בִּתֹו אֵשֶׁת דָּוִד לְפַלְטִי בֶן־לַיִשׁ אֲשֶׁר מִגַּלִּים:

לימוד יומי מרבותינו נשיאנו לימי חודש כסלו

הבעל שם טוב

על ידי יפוצו מעינותיך חוצה מגיע המשיח

באחד ממכתביו כותב הבעל שם טוב לגיסו רבי גרשון מקיטוב "שבראש השנה שנת תק"ז, היתה לי עליית נשמה וראיתי דברים נפלאים, ובהיותי בהיכלו של משיח, שאלתי אימתי קאתי מר, והשיבני, כשיתפרסם לימודך ויתגלה בעולם, ויפוצו מעיינותיך (מעיינות החסידות) חוצה". (כתר שם טוב אות א')

המגיד ממעזריטש

כשמפסיקים מהדביקות בהשם, אזי ישנה מלחמה עם העולם

על הפסוק: "כי תצא למלחמה" (דברים כ,א), פירש: "כי תצא"- כשאדם יוצא מדביקותו בהשם יתברך, "למלחמה"- אזי מגיע למלחמה, היינו לעולם הפירוד ששם הוא מקום המלחמה. (ליקוטי אמרים אות כ')

אדמו"ר הזקן

ההבדל בין פגם עבירה קלה, לפגם עבירה של כרת

על הפסוק "יעקב חבל נחלתו" (דברים לב, ט), פירש: על דרך משל כמו חבל השזור מתרי"ג חוטים דקים, שראשו אחד קשור למעלה, וראשו השני קשור למטה, וכל מצוה היא חוט המחברת בין הנשמה שבגוף לשורש הנשמה למעלה, וכשאדם פוגם בעבירה, נפגם חבל הדק, וכשעובר חלילה על עבירה שחייבים עליה כרת, הרי זה כאילו נכרת כל החבל, אבל גם בכרת נשאר הרשימו מהקשר עם הקב"ה. (ליקוטי אמרים תניא אגרת התשובה צה,ב)

אדמו"ר האמצעי

עד היכן צריכה להגיע אהבת ישראל

מפתגמי אדמו"ר האמצעי- אהבת ישראל צריכה להגיע עד מיצוי הנפש. (היום יום ח"י מנחם אב)

אדמו"ר הצמח צדק

מעלת השמחה בקיום המצוות

המשכת הקדושה העליונה היא על ידי השמחה של מצווה דווקא, להתענג על הוי'. (ספר הליקוטים דא"ח צמח צדק ערך שמחה ע' של"ה)

אדמו"ר המהר"ש

מעלת הבעלי תשובה שיש להם חילא יתיר

בנוגע למאמר חז"ל: "במקום שבעלי תשובה עודים אין צדיקים גמורים יכולים לעמוד שם" (ברכות לד, ב), ולכאורה איך יתכן שהבעל תשובה יהיה נעלה יותר מהצדיק שלעולם לא חטא, אלא שלבעלי תשובה יש חילא יתיר ותוקף מיוחד, בבחינת "רשפי אש" (שיר השירים ח,ו) (האהבה), מה שאין כן הצדיק אהבתו להשם היא רק אהבה כמים. (תורת שמואל תר"ל ע' שי"ט)

אדמו"ר הרש"ב

הסכם שמחליטים ברבים יש בו כוח השפעה יותר

כשאדם מדבר עם חברו בענייני עבודת השם, ועושים יחד הסכם ביניהם, הנה להסכם שעושים שנים או רבים, יש תוקף וחיזוק הרבה יותר מהסכם שעושה כל אחד בפני עצמו. (ספר המאמרים תרנ"ט ע' ס"א)

אדמו"ר הריי"צ

כשאדם נותן צדקה, הוא רק מרוויח מזה

על מאמר רז"ל: "כשם שמזונותיו של אדם קצובים לו מראש השנה, כך חסרונותיו של אדם קצובים לו מראש השנה" (בבא בתרא י,א), אם זכה, החיסרון שלו הולך לצדקה, ועל ידי זה השם מחזיר לו גם חיסרון זה, כיון שכתוב: "מלווה השם חונן דל" (משלי טז,יז), דהיינו שמי שחונן לדל, נחשב למלווה כביכול להשם, ולכן הקב"ה יחזיר לו את זה (יוצא שמצד אחד זה נכלל בחסרונותיו, ומצד שני השם יחזיר לו). (ספר המאמרים קונטרסים ח"א ע' קי"ט)

כ"ק אדמו"ר

בעניין שמירת העיניים

והנה מובן שאין לזה מקום במכתבים וגם אין צורך בזה, כיון שהדברים מבוארים בספרי חסידות של רבותינו נשיאינו, ומהם בקונטרס העבודה לכ"ק אדמו"ר מהורש"ב נ"ע, נוסף על המבואר בספרי מוסר, וכן על דרך זה בנוגע לשאר החושים. וכללות הענין מובן גם כן ממאמר רז"ל ד"סומא חשוב כמת" (נדרים סד,ב), והרי הסתכלות העיניים באופן האסור, היפך התכלית שבשבילו נבראו, הרי זה ענין רחמנא ליצלן סומא לפי שעה, ועוד גרוע, ואין להאריך בדבר הפשוט. (אגרות קודש חי"ט ע' שר"מ)

מו"ר הרב שליט"א

שטריימל וקוגל

הבגד המיוחד לכבוד שבת הוא שטריימל והמאכל המיוחד לענג שבת הוא קוגל. **שטריימל קוגל = 6 פעמים ענג (ששת צרופי ענג).** (בספר 'טעם מצוה')

יום שלישי // י״ד בסלו

יום חתונת הרבי והרבנית בשנת ה׳תרפ״ט

הומש - שלישי פרשת וישלח

(פרק ל״ב) (לא) וַיִּקְרָא יַעֲקֹב שֵׁם הַמָּקוֹם פְּנִיאֵל כִּי־רָאִיתִי אֱ־לֹהִים פָּנִים אֶל־פָּנִים וַתִּנָּצֵל נַפְשִׁי:

וּקְרָא יַעֲקֹב שְׁמָא דְאַתְרָא פְּנִיאֵל אֲרֵי חֲזֵיתִי מַלְאָכַיָּא דֵיְיָ אַפִּין בְּאַפִּין וְאִשְׁתְּזַבַת נַפְשִׁי:

(לב) וַיִּזְרַח־לוֹ הַשֶּׁמֶשׁ כַּאֲשֶׁר עָבַר אֶת־פְּנוּאֵל וְהוּא צֹלֵעַ עַל־יְרֵכוֹ:

וּדְנַח לֵיהּ שִׁמְשָׁא כְּמָא דִי עֲבַר יָת פְּנוּאֵל וְהוּא מַטְלַע עַל יַרְכֵּיהּ:

וַיִּזְרַח לוֹ הַשֶּׁמֶשׁ - לְשׁוֹן בְּנֵי אָדָם הוּא כְּשֶׁהִגִּיעָנוּ לְמָקוֹם פְּלוֹנִי הֵאִיר לָנוּ הַשַּׁחַר, זֶהוּ פְּשׁוּטוֹ; וּמ״אַ ויזרח לו לְצָרְכּוֹ - לְרַפְּאוֹת אֶת צַלַּעְתּוֹ, כְּמָה דְּתֵימָא שֶׁמֶשׁ צְדָקָה וּמַרְפֵּא בִּכְנָפֶיהָ (מלאכי ג׳); וְאוֹתָן שָׁעוֹת שֶׁמְּהַרָּה לִשְׁקֹעַ בִּשְׁבִילוֹ כְּשֶׁיָּצָא מִבְּאֵר שֶׁבַע מְהַרָּה לִזְרֹחַ בִּשְׁבִילוֹ. וְהוּא צֹלֵעַ - הָיָה צוֹלֵעַ כְּשֶׁזְּרָחָה הַשֶּׁמֶשׁ.

(לג) עַל־כֵּן לֹא־יֹאכְלוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל אֶת־גִּיד הַנָּשֶׁה אֲשֶׁר עַל־כַּף הַיָּרֵךְ עַד הַיּוֹם הַזֶּה כִּי נָגַע בְּכַף־יֶרֶךְ יַעֲקֹב בְּגִיד הַנָּשֶׁה:

עַל כֵּן לָא יֵכְלוּן בְּנֵי יִשְׂרָאֵל יָת גִּידָא דְנַשְׁיָא דִי עַל פְּתֵי יַרְכָּא עַד יוֹמָא הָדֵין אֲרֵי קְרֵיב בְּפְתֵי יַרְכָּא דְיַעֲקֹב בְּגִידָא דְנַשְׁיָא:

גִּיד הַנָּשֶׁה - לָמָּה נִקְרָא שְׁמוֹ גִּיד הַנָּשֶׁה? לְפִי שֶׁנָּשָׁה מִמְּקוֹמוֹ וְעָלָה, וְהוּא לְשׁוֹן קְפִיצָה, וְכֵן נָשְׁתָה גְּבוּרָתָם (ירמיהו נ״א), וְכֵן כִּי נַשַּׁנִי אֱלֹהִים אֶת כָּל עֲמָלִי (בראשית מ״א).

(פרק ל״ג) (א) וַיִּשָּׂא יַעֲקֹב עֵינָיו וַיַּרְא וְהִנֵּה עֵשָׂו בָּא וְעִמּוֹ אַרְבַּע מֵאוֹת אִישׁ וַיַּחַץ אֶת־הַיְלָדִים עַל־לֵאָה וְעַל־רָחֵל וְעַל שְׁתֵּי הַשְּׁפָחוֹת:

וּזְקַף יַעֲקֹב עֵינוֹהִי וַחֲזָא וְהָא עֵשָׂו אָתָא וְעִמֵּיהּ אַרְבַּע מְאָה גֻּבְרִין וּפַלִּיג יָת בְּנַיָּא עַל לֵאָה וְעַל רָחֵל וְעַל תַּרְתֵּין לְחֵינָתָא:

(ב) וַיָּשֶׂם אֶת־הַשְּׁפָחוֹת וְאֶת־יַלְדֵיהֶן רִאשֹׁנָה וְאֶת־לֵאָה וְיִלָדֶיהָ אַחֲרֹנִים וְאֶת־רָחֵל וְאֶת־יוֹסֵף אַחֲרֹנִים:

וְשַׁוִּי יָת לְחֵינָתָא וְיָת בְּנֵיהֶן קֳדָמָאִין וְיָת לֵאָה וּבְנָהָא בַּתְרָאִין וְיָת רָחֵל וְיָת יוֹסֵף בַּתְרָאִין:

וְאֶת לֵאָה וִילָדֶיהָ אַחֲרֹנִים - אַחֲרוֹן אַחֲרוֹן חָבִיב.

(ג) וְהוּא עָבַר לִפְנֵיהֶם וַיִּשְׁתַּחוּ אַרְצָה שֶׁבַע פְּעָמִים עַד־גִּשְׁתּוֹ עַד־אָחִיו:

וְהוּא עָבַר קֶדֶמְיהוֹן וּסְגִיד עַל אַרְעָא שְׁבַע זִמְנִין עַד מִקְרְבֵיהּ עַד (נ"א לְוָת) אֲחוּהִי:

עָבַר לִפְנֵיהֶם - אָמַר אִם יָבֹא אוֹתוֹ רָשָׁע לְהִלָּחֵם יִלָּחֵם בִּי תְּחִלָּה.

(ד) וַיָּרָץ עֵשָׂו לִקְרָאתוֹ וַיְחַבְּקֵהוּ וַיִּפֹּל עַל־צַוָּארָו וַיִּשָּׁקֵהוּ וַיִּבְכּוּ:

וְרָהַט עֵשָׂו לְקַדָּמוּתֵיהּ וְנַפֵּיהּ וּנְפַל עַל צַוְּארֵיהּ וְנַשְׁקֵיהּ וּבְכוֹ:

וַיְחַבְּקֵהוּ - נִתְגַּלְגְּלוּ רַחֲמָיו, כְּשֶׁרָאָהוּ מִשְׁתַּחֲוֶה כָּל הִשְׁתַּחֲוָאוֹת הַלָּלוּ. וַיִּשָּׁקֵהוּ - נָקוּד עָלָיו; וְיֵשׁ חוֹלְקִין בַּדָּבָר הַזֶּה בַּבָּרַיְתָא דְּסִפְרֵי, יֵשׁ שֶׁדָּרְשׁוּ נְקֻדָּה זוֹ שֶׁלֹּא נְשָׁקוֹ בְּכָל לִבּוֹ, אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן יוֹחַאי, הֲלָכָה הִיא בְּיָדוּעַ שֶׁעֵשָׂו שׂוֹנֵא לְיַעֲקֹב, אֶלָּא שֶׁנִּכְמְרוּ רַחֲמָיו בְּאוֹתָהּ שָׁעָה וּנְשָׁקוֹ בְּכָל לִבּוֹ (ספרי במדבר).

(ה) וַיִּשָּׂא אֶת־עֵינָיו וַיַּרְא אֶת־הַנָּשִׁים וְאֶת־הַיְלָדִים וַיֹּאמֶר מִי־אֵלֶּה לָךְ וַיֹּאמֶר הַיְלָדִים אֲשֶׁר־חָנַן אֱ־לֹהִים אֶת־עַבְדֶּךָ:

וּזְקַף יָת עֵינוֹהִי וַחֲזָא יָת נְשַׁיָּא וְיָת בְּנַיָּא וַאֲמַר מָן אִלֵּין לָךְ וַאֲמַר בְּנַיָּא דִּי חָם יְיָ יָת עַבְדָּךְ:

מִי אֵלֶּה לָךְ - מִי אֵלֶּה לִהְיוֹת שֶׁלְּךָ.

רגל שמאל

יעקב אבינו יצא מהמאבק עם המלאך כשהוא צולע על ירכו, ואז זרחה השמש לרפאותו. המקובלים אומרים שהפגיעה היתה ברגל שמאל של יעקב אבינו, והוא המקום המועד ביותר לפגיעה. פגיעה זו השאירה רושם עמוק בנפשו של יעקב, והצליעה שלו היא שורש הגלות הדומה ללילה. בגלות אנחנו צולעים במקום ללכת כראוי. במערכת הספירות, רגל שמאל מייצגת את ספירת ההוד. במערכות הפיזיולוגיות של גוף האדם, ספירת ההוד היא כנגד המערכת החיסונית. כאשר יש בעיה במערכת החיסון, פירוש הדבר שההוד נפגע, כמו שנאמר "הודי נהפך עלי למשחית". הפגם במערכת החיסונית הוא כשהגוף אינו מבחין בין תאים טובים - "יעקב" - לתאים מזיקים - "עשו".

דוגמה אקטואלית לפגם במערכת החיסון הציבורית היא בנוגע לצה"ל שאמור להלחם באויב ולהגן על עם ישראל. והנה למרבה הצער, מצד אחד מהססים להגדיר מיהו האויב ולפגוע בו כראוי, ומצד שני הצבא נשלח לגרש יהודים הנאחזים בנחלת אבותינו. גם הפגמים בצניעות שישנם בצבא פוגעים קשה במערכת החיסון שלנו. יהי רצון שתזרח לנו השמש שתרפא אותנו מהצליעה!

תהלים - פרקים ע"ב-ע"ו

תניא - קונטרס אחרון

דוד זמירות קרית להו כו'. הנה בזהר שבחא דאורייתא ורננה כו' ולהבין מהו השבח להקב"ה כשזה אסור או מותר הנה הוא ע"ד מה גדלו מעשיך ה' מאד

עמקו מחשבותיך. כי הנה נודע שכל העולמות עליונים ותחתונים תלוים בדקדוק מצוה א' ד"מ אם הקרבן כשר נעשה יחוד עליון ועולים כל העולמות לקבל חיותם ושפעם. ואם שינה שקיבל הדם בשמאלו ד"מ או שלא בכלי שרת כשר או שהיתה חציצה אזי נתבטלה עליות העולמות וחיותם ושפעם מחיי החיים א"ס ב"ה וכן בתפילין כשרות מתגלים מוחין עליונים דזו"נ שהם מקור החיים לכל העולמות ובדקדוק אחד נפסלין ומסתלקין המוחין וכה"ג בדקדוקי מצות ל"ת והלכך המתבונן מה גדלו מעשי ה' שבריבוי העולמות וכל צבאם ואיך כולם בטלים במציאות לגבי דקדוק א' מדקדוקי תורה שהוא עומק מחשבה עליונה וחכמתו ית' אשר בדקדוק קל עולים כל העולמות ומקבלים חיותם ושפעם או להיפך ח"ו ומזה נתבונן גדולת עומק מחשבתו ית' שהוא בבחי' בלי גבול ותכלית ומעלתה לאין קץ ותכלית על מעלות חיות כל העולמות שכל חיותם שופע מדקדוק אחד ממנה שהוא נמשך ממקורו הוא עומק מחשבתו ית' כמו שער האדם הנמשך ממוחו עד"מ וכנודע מהתיקונים והאד"ר. וזאת היתה שמחת דהע"ה שהיה מזמר ומרנן לשמח לבו בעסק התורה בעת צרתו

לוח היום־יום

י"ד כסלו

מברכין ברכת המזון בכוס של ברכה, אף שאין עשרה. הכוס על כף היד והאצבעות זקופות. אוחז הכוס מאמירת "רבותי מיר וועלען בענטשען" עד אחרי סיום ברכה שלישית, שאז מעמידו על השלחן.

באחת משיחותיו ביאר אבי אדמו"ר ותוכן דבריו: "יש צדיק ישר תמים חסיד. "צדיק" על שם קיום מצוות עשה - ממשיך גילוים דסדר ההשתלשלות. "ישר" על שם קיום לא תעשה - גילוים למעלה מסדר ההשתלשלות. "תמים" - ערנסטקייט - גילויים דטעם עצו ופריו שוים, התחברות סובב כל עלמין וממלא כל עלמין. למעלה מכולם "חסיד", ויש בזה ג' מדריגות: א) שעניני העולם אינם מטרידים ומבלבלים אותו. כל אחד ואחד יכול להגיע לזה וכאו"א מחוייב להגיע לזה. ב) שכל ענייניו הם אלקות. ואף שלא רחוקה היא ממך גו', מכל מקום אין זה שייך לכאו"א. ג) מה שכתוב בתיקוני זהר: איזהו חסיד המתחסד עם קונו עם קן דיליה, ופירוש בספר של בינונים שזהו ליחדא קודשא בריך הוא בתחתונים ולא לרוות נפשו הצמאה בלבד.

נ"ך יומי - שמואל־א פרק כ"ו

(א) וַיָּבֹאוּ הַזִּפִים אֶל־שָׁאוּל הַגִּבְעָתָה לֵאמֹר הֲלוֹא דָוִד מִסְתַּתֵּר בְּגִבְעַת הַחֲכִילָה עַל פְּנֵי הַיְשִׁימֹן: (ב) וַיָּקָם שָׁאוּל וַיֵּרֶד אֶל־מִדְבַּר־זִיף וְאִתּוֹ שְׁלֹשֶׁת־אֲלָפִים אִישׁ בְּחוּרֵי יִשְׂרָאֵל לְבַקֵּשׁ אֶת־דָּוִד

בְּמִדְבַּר־זִיף: (ג) וַיְחַן שָׁאוּל בִּגְבְעַת הַחֲכִילָה אֲשֶׁר עַל־פְּנֵי הַיְשִׁימֹן עַל־הַדָּרֶךְ וְדָוִד יֹשֵׁב בַּמִּדְבָּר וַיַּרְא כִּי בָא שָׁאוּל אַחֲרָיו הַמִּדְבָּרָה: (ד) וַיִּשְׁלַח דָּוִד מְרַגְּלִים וַיֵּדַע כִּי־בָא שָׁאוּל אֶל־נָכוֹן: (ה) וַיָּקָם דָּוִד וַיָּבֹא אֶל־הַמָּקוֹם אֲשֶׁר חָנָה־שָׁם שָׁאוּל וַיַּרְא דָּוִד אֶת־הַמָּקוֹם אֲשֶׁר שָׁכַב־שָׁם שָׁאוּל וְאַבְנֵר בֶּן־נֵר שַׂר־צְבָאוֹ וְשָׁאוּל שֹׁכֵב בַּמַּעְגָּל וְהָעָם חֹנִים סְבִיבֹתָו: (ו) וַיַּעַן דָּוִד וַיֹּאמֶר ׀ אֶל־אֲחִימֶלֶךְ הַחִתִּי וְאֶל־אֲבִישַׁי בֶּן־צְרוּיָה אֲחִי יוֹאָב לֵאמֹר מִי־יֵרֵד אִתִּי אֶל־שָׁאוּל אֶל־הַמַּחֲנֶה וַיֹּאמֶר אֲבִישַׁי אֲנִי אֵרֵד עִמָּךְ: (ז) וַיָּבֹא דָוִד וַאֲבִישַׁי ׀ אֶל־הָעָם לָיְלָה וְהִנֵּה שָׁאוּל שֹׁכֵב יָשֵׁן בַּמַּעְגָּל וַחֲנִיתוֹ מְעוּכָה־בָאָרֶץ מְרַאֲשֹׁתָו וְאַבְנֵר וְהָעָם שֹׁכְבִים סְבִיבֹתָו:

מְעוּכָה - נְעוּצָה.

(ח) {ס} וַיֹּאמֶר אֲבִישַׁי אֶל־דָּוִד סִגַּר אֱ־לֹהִים הַיּוֹם אֶת־אוֹיִבְךָ בְּיָדֶךָ וְעַתָּה אַכֶּנּוּ נָּא בַּחֲנִית וּבָאָרֶץ פַּעַם אַחַת וְלֹא אֶשְׁנֶה לוֹ: (ט) וַיֹּאמֶר דָּוִד אֶל־אֲבִישַׁי אַל־תַּשְׁחִיתֵהוּ כִּי מִי שָׁלַח יָדוֹ בִּמְשִׁיחַ יְ־הוָה וְנָקָה: (י) {פ} וַיֹּאמֶר דָּוִד חַי־יְ־הוָה כִּי אִם־יְ־הוָה יִנְּפֶנּוּ אוֹ־יוֹמוֹ יָבוֹא וָמֵת אוֹ בַמִּלְחָמָה יֵרֵד וְנִסְפֶּה:

חַי ה' - יֵשׁ אוֹמְרִים, לְיִצְרוֹ נִשְׁבַּע, וְיֵשׁ אוֹמְרִים, לַאֲבִישַׁי נִשְׁבַּע, אִם תַּהֲרֹג אֶת הַצַּדִּיק, אֲנִי אֶעֱרֹב דָּמְךָ בְּדָמוֹ. **כִּי אִם ה' יִנְּפֶנּוּ** - יְקָרֵב מִיתָתוֹ. **אוֹ יוֹמוֹ יָבֹא** - יוֹם שֶׁזְּמַן מִיתָתוֹ בּוֹ.

(יא) חָלִילָה לִּי מֵי־הוָה מִשְׁלֹחַ יָדִי בִּמְשִׁיחַ יְ־הוָה וְעַתָּה קַח־נָא אֶת־הַחֲנִית אֲשֶׁר מְרַאֲשֹׁתָו וְאֶת־צַפַּחַת הַמַּיִם וְנֵלְכָה־לָּנוּ:

צַפַּחַת - צְלוֹחִית.

(יב) וַיִּקַּח דָּוִד אֶת־הַחֲנִית וְאֶת־צַפַּחַת הַמַּיִם מֵרַאֲשֹׁתֵי שָׁאוּל וַיֵּלְכוּ לָהֶם וְאֵין רֹאֶה וְאֵין יוֹדֵעַ וְאֵין מֵקִיץ כִּי כֻלָּם יְשֵׁנִים כִּי תַרְדֵּמַת יְ־הוָה נָפְלָה עֲלֵיהֶם: (יג) וַיַּעֲבֹר דָּוִד הָעֵבֶר וַיַּעֲמֹד עַל־רֹאשׁ־הָהָר מֵרָחֹק רַב הַמָּקוֹם בֵּינֵיהֶם: (יד) וַיִּקְרָא דָוִד אֶל־הָעָם וְאֶל־אַבְנֵר בֶּן־נֵר לֵאמֹר הֲלוֹא תַעֲנֶה אַבְנֵר וַיַּעַן אַבְנֵר וַיֹּאמֶר מִי אַתָּה קָרָאתָ אֶל־הַמֶּלֶךְ: (טו) {פ} וַיֹּאמֶר דָּוִד אֶל־אַבְנֵר הֲלוֹא־אִישׁ אַתָּה וּמִי כָמוֹךָ בְּיִשְׂרָאֵל וְלָמָּה לֹא שָׁמַרְתָּ אֶל־אֲדֹנֶיךָ הַמֶּלֶךְ כִּי־בָא אַחַד הָעָם לְהַשְׁחִית אֶת־הַמֶּלֶךְ אֲדֹנֶיךָ: (טז) לֹא־טוֹב הַדָּבָר הַזֶּה אֲשֶׁר עָשִׂיתָ

חַי־יְהוָה כִּי בְנֵי־מָוֶת אַתֶּם אֲשֶׁר לְא־שְׁמַרְתֶּם עַל־אֲדֹנֵיכֶם עַל־
מְשִׁיחַ יְהוָה וְעַתָּה | רְאֵה אֵי־חֲנִית הַמֶּלֶךְ וְאֶת־צַפַּחַת הַמַּיִם אֲשֶׁר
מְרַאֲשֹׁתָו: (יז) וַיַּכֵּר שָׁאוּל אֶת־קֹול דָּוִד וַיֹּאמֶר הֲקֹולְךָ זֶה בְּנִי דָוִד
וַיֹּאמֶר דָּוִד קֹולִי אֲדֹנִי הַמֶּלֶךְ: (יח) וַיֹּאמֶר לָמָּה זֶּה אֲדֹנִי רֹדֵף אַחֲרֵי
עַבְדֹּו כִּי מֶה עָשִׂיתִי וּמַה־בְּיָדִי רָעָה: (יט) וְעַתָּה יִשְׁמַע־נָא אֲדֹנִי
הַמֶּלֶךְ אֶת דִּבְרֵי עַבְדֹּו אִם־יְהוָה הֱסִיתְךָ בִי יָרַח מִנְחָה וְאִם | בְּנֵי
הָאָדָם אֲרוּרִים הֵם לִפְנֵי יְהוָה כִּי־גֵרְשׁוּנִי הַיֹּום מֵהִסְתַּפֵּחַ בְּנַחֲלַת
יְהוָה לֵאמֹר לֵךְ עֲבֹד אֱלֹהִים אֲחֵרִים:

הֱסִיתְךָ בִי - לִשְׁנָאתִי, כָּל הַסָּתָה לְשׁוֹן שׁוּמָה, אמיטמנ"ט בלע"ז. יָרַח מִנְחָה - יְקַבֵּל בְּרַחֲמִים תְּפִלָּתִי, לְהָשִׁיב חֲמָתְךָ מִמֶּנִּי. כִּי גֵרְשׁוּנִי - מֵאָרֶץ יִשְׂרָאֵל. לֵךְ עֲבֹד אֱלֹהִים אֲחֵרִים - הַיּוֹצֵא מֵאָרֶץ יִשְׂרָאֵל לְחוּץ לָאָרֶץ בִּזְמַן הַבַּיִת, כְּאִלּוּ עוֹבֵד עֲבוֹדָה זָרָה וְיוֹנָתָן תִּרְגֵּם: "אִיזִיל דָּוִד בֵּינֵי עַמְמַיָּא פָּלְחֵי טָעוּתָא".

(כ) וְעַתָּה אַל־יִפֹּל דָּמִי אַרְצָה מִנֶּגֶד פְּנֵי יְהוָה כִּי־יָצָא מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל
לְבַקֵּשׁ אֶת־פַּרְעֹשׁ אֶחָד כַּאֲשֶׁר יִרְדֹּף הַקֹּרֵא בָּהָרִים:

הַקֹּרֵא - עוֹף שֶׁשְּׁמוֹ קוֹרֵא, ובלע"ז פרדי"ץ, וְכֵן (ירמיהו יז:יא): "קֹרֵא דָּגַר וְלֹא יָלָד", וּמְרַדֵּף אַחַר קִנֵּי שְׁאָר עוֹפוֹת, וְיוֹשֵׁב עַל בֵּיצֵיהֶם.

(כא) וַיֹּאמֶר שָׁאוּל חָטָאתִי שׁוּב בְּנִי־דָוִד כִּי לְא־אָרַע לְךָ עֹוד תַּחַת
אֲשֶׁר יָקְרָה נַפְשִׁי בְּעֵינֶיךָ הַיֹּום הַזֶּה הִנֵּה הִסְכַּלְתִּי וָאֶשְׁגֶּה הַרְבֵּה
מְאֹד: (כב) וַיַּעַן דָּוִד וַיֹּאמֶר הִנֵּה (החנית) [חֲנִית] הַמֶּלֶךְ וְיַעֲבֹר
אֶחָד מֵהַנְּעָרִים וְיִקָּחֶהָ: (כג) וַי־הוָה יָשִׁיב לָאִישׁ אֶת־צִדְקָתֹו וְאֶת־
אֱמֻנָתֹו אֲשֶׁר נְתָנְךָ יְהוָה | הַיֹּום בְּיָד וְלֹא אָבִיתִי לִשְׁלֹחַ יָדִי בִּמְשִׁיחַ
יְהוָה:

יָשִׁיב לָאִישׁ - לְכָל צַדִּיק וְצַדִּיק.

(כד) וְהִנֵּה כַּאֲשֶׁר גָּדְלָה נַפְשְׁךָ הַיֹּום הַזֶּה בְּעֵינָי כֵּן תִּגְדַּל נַפְשִׁי
בְּעֵינֵי יְהוָה וְיַצִּלֵנִי מִכָּל־צָרָה: (כה) {פ} וַיֹּאמֶר שָׁאוּל אֶל־דָּוִד בָּרוּךְ
אַתָּה בְּנִי דָוִד גַּם עָשֹׂה תַּעֲשֶׂה וְגַם יָכֹל תּוּכָל וַיֵּלֶךְ דָּוִד לְדַרְכֹּו
וְשָׁאוּל שָׁב לִמְקֹומֹו:

לימוד יומי מרבותינו נשיאנו לימי חודש כסלו

הבעל שם טוב

מעלת הדקדוק במצוות שבת

עה"פ "תשב אנוש עד דכא" (תהילים צ,ג), פירש: "תשב" אותיות "שבת", דהיינו מי שמקפיד ומדקדק במצות "שבת", גם אם הוא בבחינת "אנוש"- שעובד ע"ז כדור "אנוש", מוחלין לו כל עוונותיו. (הקדמה לכתר שם טוב. צוואת הריב"ש אות ד')

המגיד ממעזריטש

המצוות של בני ישראל גורמות תענוג להשם יתברך

עה"פ "ושמועה טובה תדשן עצם" (משלי טו,ל), על ידי מעשיהן של ישראל, הקב"ה מתענג ומתפרנס מזה, וזהו "תדשן עצם" - כלומר שמדשן את העצמיות של הקב"ה כביכול. (ליקוטי אמרים אות ג')

אדמו"ר הזקן

אין לבטל שידוך בגלל הפסד כספי

קבלה בידינו מרבותינו קדושי עליון, שלא לבטל השידוך בגלל הפסד ממון, כיון שיש חשש סכנה בזה ח"ו, וגם יש להקפיד שלא לאחר את זמן הנישואין. (מאה שערים ע' ה')

אדמו"ר האמצעי

מעלת הבעלי עסק על יושבי אוהל

לבעלי עסקים יש יתרון על יושבי אהל - בעניין ראיית אלוקות במוחש. (היום יום ז' תשרי)

אדמו"ר הצמח צדק

הקשר בין הקב"ה לבני ישראל כחתן לכלה

הקב"ה נקרא "חתן" וכנסת ישראל נקראת "כלה", וכמו שכתוב "ביום חתונתו זה מתן תורה" (תענית פ"ד משנה ח'), "חתן"- מלשון חות דרגא (ירידת דרגה), שהשם יתברך משפיל את עצמו להמשיך את השפע לבני ישראל, ובני ישראל הם "הכלה"- המקבלים, ואף שזה משל גשמי, אבל כן הוא באמת. (ספר הליקוטים ערך חתן ע' תתקע"א)

אדמו"ר המהר"ש

כל דבר למטה יש לו שורש למעלה

על מארז"ל "נשאו דשאים קל וחומר בעצמם" (חולין ס,א), ולכאורה הצומח אין בו שכל, אלא שכל דבר למטה יש לו השורש למעלה, והשורש של הדשאים הם אלו שנשאו את הקל וחומר. (תורת שמואל תרכ"ט ע' קמ"ה)

אדמו"ר הרש"ב

השמחה פורצת כל הגדרים

בכוחה של שמחה לפרוץ כל הגדרים- והטעם כיון שבעת השמחה יהיה גילוי מעצם הנפש ממש, משום זה יתכן שישתנו כוחותיו של האדם, ופעמים יתכן שאיש רע ואכזרי בעתשמחתו יקבל כל אחד בסבר פנים יפות. ולהיפך יתכן שאיש הטוב בעת שמחתו יתאכזר ויכה לכל מי שיפגע. (ספר המאמרים תרנ"ז ע' רכ"ו ואילך)

אדמו"ר הריי"צ

בזמן השמחה אדם מבטל את ישותו

בעת השמחה אדם עוזב את ישותו ורואה את המעלות של זולתו, ובאמת לכל אחד מישראל יש מעלות נפלאות, אלא שמחמת ישותו לא רואה מעלת זולתו. (ספר המאמרים קונטרסים ח"א כב,ב)

כ"ק אדמו"ר

חשיבות הייחוס בנישואין

מעלת הייחוס בנישואין תופסת מקום חשוב ועיקרי- ובפרט כשהבא להשתדך הוא בר יחוס נעלה. כמו שכתוב בתורה גבי ייחוסה של אשת אהרון שנשא את "אלישבע בת עמינדב אחות נחשון" (בראשית ו, כג), וכן גבי אברהם שאמר לאליעזר "כי אם אל ארצי ומולדתי תלך" (בראשית כד, ד), שבני ארצי מיוחסות הן בהיותן ממשפחת אברהם. (ליקוטי שיחות חי"ב ע' 87)

מו"ר הרב שליט"א

בעלי תשובה - שליחים

יש עוד דבר שדיברנו עליו הרבה פעמים, שבדרך כלל - וזה גם רואים מהרבי - אלו ששייכים לבירור ניצוצות הם בעלי התשובה, וזה בהשגחה פרטית. דבר פשוט שהשגחה הפרטית שהקב"ה עשה, שאם הוא למד את הדברים האלו לפני שהוא התקרב, סימן שאחרי שהוא יתחזק ביהדות יש לו עסק לברר את אותם דברים שלמד והתעסק אתם פעם. בדרך כלל הרבי כותב שכל אחד צריך לחזור לשורש שלו אפילו לגבי שליחות, בדרך כלל הרבי אומר שהמקום הכי טוב להיות שליח הוא איפה שנולדת. כמובן, יש הרבה יוצאים מן הכלל, זה לא לגבי כולם. [מה עם פילפלדיה?] צריך לדאוג לפילדלפיה באמת. אתה נולדת שם, אני לא, נולדתי במקום אחר, רק הייתי שם קצת.

יום רביעי // ט"ו בסלו

חומש - רביעי פרשת וישלח

(פרק ל"ג) (ו) וַתִּגַּשְׁן הַשְּׁפָחוֹת הֵנָּה וְיַלְדֵיהֶן וַתִּשְׁתַּחֲוֶיןָ:

וּקְרִיבַת לְחֵינָתָא אִנִּין וּבְנֵיהֶן וּסְגִידָא:

(ז) וַתִּגַּשׁ גַּם־לֵאָה וְיַלְדֶיהָ וַיִּשְׁתַּחֲווּ וְאַחַר נִגַּשׁ יוֹסֵף וְרָחֵל וַיִּשְׁתַּחֲווּ:

וּקְרִיבָא אַף לֵאָה וּבְנָהָא וּסְגִידוּ וּבָתַר כֵּן קְרִיב יוֹסֵף וְרָחֵל וּסְגִידוּ:

נִגַּשׁ יוֹסֵף וְרָחֵל - בְּכָלָן הָאִמָּהוֹת נִגְּשׁוֹת לִפְנֵי הַבָּנִים, אֲבָל בְּרָחֵל יוֹסֵף נִגַּשׁ לְפָנֶיהָ, אָמַר אִמִּי יֶפַת תֹּאַר, שֶׁמָּא יִתְלֶה בָהּ עֵינָיו אוֹתוֹ רָשָׁע, אֶעֱמֹד כְּנֶגְדָּהּ וַאֲעַכְּבֶנּוּ מִלְּהִסְתַּכֵּל בָּהּ; מִכָּאן זָכָה יוֹסֵף לְבִרְכַּת עֲלֵי עַיִן.

(ח) וַיֹּאמֶר מִי לְךָ כָּל־הַמַּחֲנֶה הַזֶּה אֲשֶׁר פָּגָשְׁתִּי וַיֹּאמֶר לִמְצֹא־חֵן בְּעֵינֵי אֲדֹנִי:

וַאֲמַר מָן לָךְ כָּל מַשְׁרְיָתָא הָדֵין דִּי עָרַעִית וַאֲמַר לְאַשְׁכָּחָא רַחֲמִין בְּעֵינֵי רִבּוֹנִי:

מִי לְךָ כָּל הַמַּחֲנֶה - מִי כָּל הַמַּחֲנֶה אֲשֶׁר פָּגַשְׁתִּי, שֶׁהוּא שֶׁלְּךָ? כְּלוֹמַר לָמָּה הוּא לְךָ? פְּשׁוּטוֹ שֶׁל מִקְרָא עַל מוֹלִיכֵי הַמִּנְחָה, וּמִדְרָשׁוֹ כִּתּוֹת שֶׁל מַלְאָכִים פָּגַע, שֶׁהָיוּ דּוֹחֲפִין אוֹתוֹ וְאֶת אֲנָשָׁיו וְאוֹמְרִים לָהֶם שֶׁל מִי אַתֶּם? וְהֵם אוֹמְרִים לָהֶם שֶׁל עֵשָׂו, וְהֵם אוֹמְרִים הַכּוּ, הַכּוּ, וְאֵלּוּ אוֹמְרִים הַנִּיחוּ, בְּנוֹ שֶׁל יִצְחָק הוּא, וְלֹא הָיוּ מַשְׁגִּיחִים עָלָיו; בֶּן בְּנוֹ שֶׁל אַבְרָהָם הוּא, וְלֹא הָיוּ מַשְׁגִּיחִין; אָחִיו שֶׁל יַעֲקֹב הוּא, אוֹמְרִים לָהֶם אִם כֵּן, מִשֶּׁלָּנוּ אַתֶּם.

(ט) וַיֹּאמֶר עֵשָׂו יֶשׁ־לִי רָב אָחִי יְהִי לְךָ אֲשֶׁר־לָךְ:

וַאֲמַר עֵשָׂו אִית לִי סַגִּי אָחִי אַצְלַח בְּדִילָךְ:

יְהִי לְךָ אֲשֶׁר לָךְ - כָּאן הוֹדָה לוֹ עַל הַבְּרָכוֹת (בראשית רבה).

(י) וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב אַל־נָא אִם־נָא מָצָאתִי חֵן בְּעֵינֶיךָ וְלָקַחְתָּ מִנְחָתִי מִיָּדִי כִּי עַל־כֵּן רָאִיתִי פָנֶיךָ כִּרְאֹת פְּנֵי אֱ־לֹהִים וַתִּרְצֵנִי:

וַאֲמַר יַעֲקֹב בְּבָעוּ אִם כְּעַן אַשְׁכָּחִית רַחֲמִין בְּעֵינָיךְ וּתְקַבֵּל תְּקָרְבָתִי מִן יְדִי אֲרֵי עַל כֵּן חֲזֵתְנוּן לְאַפָּיךְ כְּחֵיזוּ אַפֵּי רַבְרְבַיָּא וְאִתְרְעֵית לִי:

אַל נָא - אַל נָא תֹּאמַר לִי כֵּן. אִם נָא מָצָאתִי חֵן בְּעֵינֶיךָ וְלָקַחְתָּ מִנְחָתִי מִיָּדִי כִּי עַל כֵּן רָאִיתִי פָנֶיךָ וגו' - כִּי כְּדַאי וְהָגוּן לְךָ שֶׁתְּקַבֵּל מִנְחָתִי עַל אֲשֶׁר רָאִיתִי פָּנֶיךָ, וְהֵן חֲשׁוּבִין לִי כִּרְאִיַּת פְּנֵי הַמַּלְאָךְ, שֶׁרָאִיתִי שַׂר שֶׁלְּךָ, וְעוֹד עַל שֶׁנִּתְרַצֵּיתָ לְמָחֳל עַל סָרְחָנִי. וְלָמָּה הִזְכִּיר לוֹ רְאִיַּת הַמַּלְאָךְ? כְּדֵי שֶׁיִּתְיָרֵא הֵימֶנּוּ וְיֹאמַר רָאָה מַלְאָכִים וְנִצַּל, אֵינִי יָכוֹל לוֹ מֵעַתָּה. וַתִּרְצֵנִי - נִתְפַּיַּסְתָּ לִי, וְכֵן כָּל רָצוֹן שֶׁבַּמִּקְרָא לְשׁוֹן פִּיּוּס, אפייצימנ"טו בְּלַעַז, כִּי לֹא לְרָצוֹן יִהְיֶה לָכֶם (ויקרא כ"ב) -

הַקָּרְבָּנוֹת בָּאוֹת לְפַיֵּס וּלְרַצּוֹת, וְכֵן שִׂפְתֵי צַדִּיק יֵדְעוּן רָצוֹן (משלי י') - יוֹדְעִים לְפַיֵּס וּלְרַצּוֹת.

(יא) קַח־נָא אֶת־בִּרְכָתִי אֲשֶׁר הֻבָאת לָךְ כִּי־חַנַּנִי אֱ־לֹהִים וְכִי יֶשׁ־לִי־כֹל וַיִּפְצַר־בּוֹ וַיִּקָּח:

קַבֵּל כְּעַן יָת תִּקָּרְבְתִּי דְּאִתּוֹתִיאַת לָךְ אֲרֵי רַחִים עֲלַי (קֳדָם) יְיָ וַאֲרֵי אִית לִי כֹּלָּא וְאִתְקֵף בֵּיהּ וְקַבִּיל:

בִּרְכָתִי - מִנְחָתִי, מִנְחָה זוֹ הַבָּאָה עַל רְאִיַּת פָּנִים וְלִפְרָקִים אֵינָהּ בָּאָה אֶלָּא לִשְׁאֵלַת שָׁלוֹם, וְכָל בִּרָכָה שֶׁהִיא לִרְאִיַּת פָּנִים - כְּגוֹן וַיְבָרֶךְ יַעֲקֹב אֶת פַּרְעֹה (בראשית מ"ז:ז'), עֲשׂוּ אִתִּי בְרָכָה דְּסַנְחֵרִיב (מלכים ב י"ח), וְכֵן לִשְׁאָל לוֹ לְשָׁלוֹם וּלְבָרְכוֹ דְּתִעֲי מֶלֶךְ חֲמָת (שמואל ב ח') - כֻּלָּם לְשׁוֹן בִּרְכַּת שָׁלוֹם הֵן, שֶׁקּוֹרִין בְּלַעַז שלו"איר, אַף זוֹ בִּרְכָתִי מו"ן שלו"ד. **אֲשֶׁר הֻבָאת לָךְ** - לֹא טָרַחְתָּ בָּהּ וַאֲנִי יָגַעְתִּי לְהַגִּיעָהּ עַד שֶׁבָּאָה לְיָדֶךָ (בראשית רבה). **חַנַּנִי** - נו"ן רִאשׁוֹנָה מֻדְגֶּשֶׁת, לְפִי שֶׁהִיא מְשַׁמֶּשֶׁת בִּמְקוֹם שְׁתֵּי נוּנִי"ן, שֶׁהָיָה לוֹ לוֹמַר חַנָּנַנִי, שֶׁאֵין חָנוֹן בְּלֹא שְׁתֵּי נוּנִי"ן, וְהַשְּׁלִישִׁית לְשִׁמּוּשׁ, כְּמוֹ עָשַׂנִי, זְבָדַנִי. **יֶשׁ לִי כֹל** - כָּל סִפּוּקִי; וְעֵשָׂו דִּבֵּר בִּלְשׁוֹן גַּאֲוָה יֶשׁ לִי רָב, יוֹתֵר וְיוֹתֵר מִכְּדֵי צָרְכִּי.

(יב) וַיֹּאמֶר נִסְעָה וְנֵלֵכָה וְאֵלְכָה לְנֶגְדֶּךָ:

וַאֲמַר נִטַּל וְנֵיהָךְ וְאֵיהָךְ לְקָבְלָךְ:

נִסְעָה - כְּמוֹ שִׁמְעָה, סִלְחָה, שֶׁהוּא כְּמוֹ שְׁמַע, סְלַח, אַף כָּאן נִסְעָה כְּמוֹ נְסַע, וְהַנּוּ"ן יְסוֹד בַּתֵּבָה, וְתַרְגּוּם שֶׁל אֶנְקְלוֹס טוּל וּנְהָךְ, עֵשָׂו אָמַר לְיַעֲקֹב נְסַע מִכָּאן וְנֵלֵךְ. **וְאֵלְכָה לְנֶגְדֶּךָ** - בְּשָׁוֶה לְךָ; טוֹבָה זוֹ אֶעֱשֶׂה לְךָ, שֶׁאַאֲרִיךְ יְמֵי מַהֲלַכְתִּי, לָלֶכֶת לְאַט כַּאֲשֶׁר אַתָּה צָרִיךְ, וְזֶהוּ לְנֶגְדֶּךָ - בְּשָׁוֶה לְךָ.

(יג) וַיֹּאמֶר אֵלָיו אֲדֹנִי יֹדֵעַ כִּי־הַיְלָדִים רַכִּים וְהַצֹּאן וְהַבָּקָר עָלוֹת עָלָי וּדְפָקוּם יוֹם אֶחָד וָמֵתוּ כָּל־הַצֹּאן:

וַאֲמַר לֵיהּ רִבּוֹנִי יָדַע אֲרֵי יָנְקַיָּא רַכִּיכִין וְעָנָא וְתוֹרֵי מֵינְקָתָא עָלַי וּדְחוֹקְנוּן יוֹמָא חַד וְימוּתוּן כָּל עָנָא:

עָלוֹת עָלָי - הַצֹּאן וְהַבָּקָר, שֶׁהֵן עָלוֹת, מֻטָּלוֹת עָלַי לְנַהֲלָן לְאַט. **עָלוֹת** - מְגַדְּלוֹת עוֹלְלֵיהֶן, לְשׁוֹן עוֹלֵל וְיוֹנֵק (איכה ב'), עוּל יָמִים (ישעיהו ס"ה), וּשְׁתֵּי פָּרוֹת עָלוֹת (שמואל א ו') וּבְלַעַז אנפנטיי"ש. **וּדְפָקוּם יוֹם אֶחָד** - לְיַגְּעָם בַּדֶּרֶךְ בִּמְרוּצָה ומתו כל הצאן. **וּדְפָקוּם** - כְּמוֹ קוֹל דּוֹדִי דוֹפֵק (שיר השירים), נוֹקֵשׁ בַּדֶּלֶת.

(יד) יַעֲבָר־נָא אֲדֹנִי לִפְנֵי עַבְדּוֹ וַאֲנִי אֶתְנַהֲלָה לְאִטִּי לְרֶגֶל הַמְּלָאכָה אֲשֶׁר־לְפָנַי וּלְרֶגֶל הַיְלָדִים עַד אֲשֶׁר־אָבֹא אֶל־אֲדֹנִי שֵׂעִירָה:

יְעִבַּר כְּעַן רִבּוֹנִי קֳדָם עַבְדֵּיהּ וַאֲנָא אֵדַבַּר בְּנִיחַ לְרֶגֶל עוֹבַדְתָּא דִּי קֳדָמַי וּלְרֶגֶל יָנְקַיָּא עַד דִּי אֵעוֹל לְוָת רִבּוֹנִי לְשֵׂעִיר:

יַעֲבָר נָא אֲדֹנִי - אַל נָא תַּאֲרִיךְ יְמֵי הֲלִיכָתְךָ, עֲבֹר כְּפִי דַּרְכְּךָ וְאַף אִם תִּתְרַחֵק. אֶתְנַהֲלָה - אֶתְנַהֵל, ה"א יְתֵירָה, כְּמוֹ אֵרְדָה, אֶשְׁמְעָה. לְאִטִּי - לְאַט שֶׁלִּי, לְשׁוֹן נַחַת, הַהוֹלְכִים לְאַט, לְאַט לִי לַנַּעַר (שמואל ב י"ח). לְאִטִּי הַלָּמ"ד מִן הַיְסוֹד, וְאֵינָהּ מְשַׁמֶּשֶׁת - אֶתְנַהֵל נַחַת שֶׁלִּי. לְרֶגֶל הַמְּלָאכָה - לְפִי צֹרֶךְ הֲלִיכַת רַגְלֵי הַמְּלָאכָה הַמֻּטֶּלֶת עָלַי לְהוֹלִיךְ. וּלְרֶגֶל הַיְלָדִים - לְפִי רַגְלֵיהֶם שֶׁהֵם יְכוֹלִים לֵילֵךְ. עַד אֲשֶׁר אָבֹא אֶל אֲדֹנִי שֵׂעִירָה - הִרְחִיב לוֹ הַדֶּרֶךְ, שֶׁלֹּא הָיָה דַּעְתּוֹ לָלֶכֶת אֶלָּא עַד סָכּוֹת; אָמַר אִם דַּעְתּוֹ לַעֲשׂוֹת לִי רָעָה, יַמְתִּין עַד בּוֹאִי אֵצְלוֹ, וְהוּא לֹא הָלַךְ; וְאֵימָתַי יֵלֵךְ? בִּימֵי הַמָּשִׁיחַ (בראשית רבה), שֶׁנֶּאֱמַר וְעָלוּ מוֹשִׁעִים בְּהַר צִיּוֹן לִשְׁפֹּט אֶת הַר עֵשָׂו (עובדיה א'); וּמ"אַ יֵשׁ לְפָרָשָׁה זוֹ רַבִּים.

(טו) וַיֹּאמֶר עֵשָׂו אַצִּיגָה־נָּא עִמְּךָ מִן־הָעָם אֲשֶׁר אִתִּי וַיֹּאמֶר לָמָּה זֶּה אֶמְצָא־חֵן בְּעֵינֵי אֲדֹנִי:

וַאֲמַר עֵשָׂו אֶשְׁבּוֹק כְּעַן עִמָּךְ מִן עַמָּא דְּעִמִּי וַאֲמַר לְמָא דְנַן אַשְׁכַּח רַחֲמִין בְּעֵינֵי רִבּוֹנִי:

וַיֹּאמֶר לָמָּה זֶּה - תַּעֲשֶׂה לִי טוֹבָה זוֹ שֶׁאֵינִי צָרִיךְ לָהּ. אֶמְצָא חֵן בְּעֵינֵי אֲדֹנִי - וְלֹא תְשַׁלֵּם לִי עַתָּה שׁוּם גְּמוּל.

(טז) וַיָּשָׁב בַּיּוֹם הַהוּא עֵשָׂו לְדַרְכּוֹ שֵׂעִירָה:

וְתָב בְּיוֹמָא הַהוּא עֵשָׂו לְאָרְחֵיהּ לְשֵׂעִיר:

וַיָּשָׁב בַּיּוֹם הַהוּא עֵשָׂו לְדַרְכּוֹ - עֵשָׂו לְבַדּוֹ, וְד' מֵאוֹת אִישׁ שֶׁהָלְכוּ עִמּוֹ נִשְׁמְטוּ מֵאֶצְלוֹ אֶחָד אֶחָד, וְהֵיכָן פָּרַע לָהֶם הַקָּבָ"ה? בִּימֵי דָוִד, שֶׁנֶּאֱמַר כִּי אִם אַרְבַּע מֵאוֹת אִישׁ נַעַר אֲשֶׁר רָכְבוּ עַל הַגְּמַלִּים (שמואל א ל') (בראשית רבה).

(יז) וְיַעֲקֹב נָסַע סֻכֹּתָה וַיִּבֶן לוֹ בָּיִת וּלְמִקְנֵהוּ עָשָׂה סֻכֹּת עַל־כֵּן קָרָא שֵׁם־הַמָּקוֹם סֻכּוֹת:

וְיַעֲקֹב נְטַל לְסֻכּוֹת וּבְנָא לֵיהּ בֵּיתָא וְלִבְעִירֵיהּ עֲבַד מְטַלָּן עַל כֵּן קָרָא שְׁמָא דַּאֲתָרָא סֻכּוֹת:

וַיִּבֶן לוֹ בָּיִת - שָׁהָה שָׁם י"ח חֹדֶשׁ, קַיִץ וְחֹרֶף וְקַיִץ (מגילה י"ז), סֻכּוֹת - קַיִץ; בַּיִת - חֹרֶף, סֻכּוֹת - קַיִץ.

(יח) {ס} וַיָּבֹא יַעֲקֹב שָׁלֵם עִיר שְׁכֶם אֲשֶׁר בְּאֶרֶץ כְּנַעַן בְּבֹאוֹ מִפַּדַּן אֲרָם וַיִּחַן אֶת־פְּנֵי הָעִיר:

וַאֲתָא יַעֲקֹב שְׁלִים קַרְתָּא דִּשְׁכֶם דִּי בְּאַרְעָא דִכְנָעַן בְּמֵיתֵיהּ מִפַּדַּן דַּאֲרָם וּשְׁרָא לָקֳבֵל (אַפֵּי) קַרְתָּא:

שָׁלֵם - שָׁלֵם בְּגוּפוֹ, שֶׁנִּתְרַפֵּא מִצַּלַעְתּוֹ; שָׁלֵם בְּמָמוֹנוֹ, שֶׁלֹּא חָסַר כְּלוּם מִכָּל אוֹתוֹ דּוֹרוֹן; שָׁלֵם בְּתוֹרָתוֹ, שֶׁלֹּא שָׁכַח תַּלְמוּדוֹ בְּבֵית לָבָן (שבת ל"ג). עִיר שְׁכֶם - כְּמוֹ לְעִיר, וְכָמוֹהוּ עַד בּוֹאָנָה בֵּית לָחֶם (רות א'). בְּבֹאוֹ מִפַּדַּן אֲרָם - כְּאָדָם הָאוֹמֵר לַחֲבֵרוֹ יָצָא פְּלוֹנִי מִבֵּין שְׁנֵי אֲרָיוֹת וּבָא שָׁלֵם, אַף כָּאן וַיָּבֹא שָׁלֵם מִפַּדַּן אֲרָם, מִלְּבָן וּמֵעֵשָׂו שֶׁנִּזְדַּוְּגוּ לוֹ בַּדֶּרֶךְ.

(יט) וַיִּקֶן אֶת־חֶלְקַת הַשָּׂדֶה אֲשֶׁר נָטָה־שָּׁם אָהֳלֹו מִיַּד בְּנֵי־חֲמֹור אֲבִי שְׁכֶם בְּמֵאָה קְשִׂיטָה:

וּזְבַן יָת אַחֲסָנַת חַקְלָא דִּי פְרַס תַּמָּן מַשְׁכְּנֵיהּ מִידָא דִבְנֵי חֲמוֹר אֲבוּהִי דִשְׁכֶם בְּמֵאָה חוּרְפָן:

קְשִׂיטָה - מָעָה. אָר"ע כְּשֶׁהָלַכְתִּי לִכְרַכֵּי הַיָּם הָיוּ קוֹרִין לְמָעָה קְשִׂיטָה (וְתַרְגּוּמוֹ חוּרְפָן - טוֹבִים, חֲרִיפִים בְּכָל מָקוֹם, כְּגוֹן עוֹבֵר לַסּוֹחֵר).

(כ) וַיַּצֵּב־שָׁם מִזְבֵּחַ וַיִּקְרָא־לֹו אֵל אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל:

וַאֲקֵם תַּמָּן מַדְבְּחָא וּפְלַח עֲלוֹהִי קֳדָם אֵל אֱלָהָא דְיִשְׂרָאֵל:

וַיִּקְרָא לוֹ אֵל אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל - לֹא שֶׁהַמִּזְבֵּחַ קָרוּי אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל אֶלָּא עַל שֵׁם שֶׁהָיָה הַקָּבָ"ה עִמּוֹ וְהִצִּילוֹ קָרָא שֵׁם הַמִּזְבֵּחַ עַל שֵׁם הַנֵּס, לִהְיוֹת שִׁבְחוֹ שֶׁל מָקוֹם נִזְכָּר בְּקִרְיַאת הַשֵּׁם, כְּלוֹמַר מִי שֶׁהוּא אֵל, הוּא הַקָּבָ"ה, הוּא לֵאלֹהִים לִי, שֶׁשְּׁמִי יִשְׂרָאֵל. וְכֵן מָצִינוּ בְּמֹשֶׁה וַיִּקְרָא שְׁמוֹ ה' נִסִּי (שמות י"ז), לֹא שֶׁהַמִּזְבֵּחַ קָרוּי ה', אֶלָּא עַל שֵׁם הַנֵּס קָרָא שֵׁם הַמִּזְבֵּחַ לְהַזְכִּיר שִׁבְחוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, ה' הוּא נִסִּי. וְרַבּוֹתֵינוּ דָּרְשׁוּ שֶׁהַקָּבָ"ה קְרָאוֹ לְיַעֲקֹב אֵל (מגילה י"ח); וְדִבְרֵי תוֹרָה כְּפַטִּישׁ יְפֹצֵץ סָלַע (ע' שבת פ"ח) - מִתְחַלְּקִים לְכַמָּה טְעָמִים, וַאֲנִי לְיַשֵּׁב פְּשׁוּטוֹ שֶׁל מִקְרָא בָּאתִי.

לאט

יעקב אומר לעשו "וַאֲנִי אֶתְנַהֲלָה לְאִטִּי... עַד אֲשֶׁר אָבֹא אֶל אֲדֹנִי שֵׂעִירָה". יעקב הולך לאט כי בדרך התיקון שלו יש צורך לעסוק בהרבה בירורים ארוכים, לצעוד בסבלנות ויסודיות, בלי חפזון וקפיצות.

אמנם המפגש בין יעקב לעשו הוא לאחר שהמלאך קרא ליעקב 'ישראל'. אבל הקב"ה עדיין לא שינה את שמו של יעקב, עד שהגיע לבית אל (בהמשך הפרשה). אם כן, יעקב עצמו נתון בתהליך של שינוי, הוא מתחיל להיות ישראל, ועדיין לא ישראל גמור, וחש שהשינוי הזה צריך להיות באטיות יחסית.

והנה הביטוי אֶתְנַהֲלָה לְאִטִּי שוה בגימטריא ישראל. אתנהלה לאטי עד שאהיה ישראל.

תהלים - פרקים ע"ז-ע"ח

תניא - קונטרס אחרון

אך מה שהיה משתבח בתהלת התורה במעלתה זו ואמר זמירות היו לי כו' נענש ע"ז וא"ל הקב"ה זמירות קרית להו משום שבאמת מעלתה זו שכל העולמות בטלים לגבי דקדוק אחד ממנה היא מבחי' אחוריים של עומק המחשבה כמ"ש במ"א בשם האריז"ל על מארז"ל נובלות חכמה שלמעלה תורה.

אבל פנימית שבעומק שהוא פנימית התורה היא מיוחדת לגמרי באור א"ס ב"ה המלובש בה בתכלית היחוד ולגבי א"ס ב"ה כל העולמות כלא ממש ואין ואפס ממש כי אתה הוא עד שלא נברא העולם וכו' והלכך גם לפנימיות התורה אין לשבחה כלל בתהלת חיות כל העולמות מאחר דלא ממש חשיבי ובבחי' פנימיותה אינה שמחת לבב אנוש ושעשועיו אלא כביכול שמחת לב ושעשוע המלך הקב"ה שמשתעשע בה כי אלקים הבין דרכה וידע מקומה ומעלתה בידיעת עצמו כביכול אבל נעלמה מעיני כל חי כמ"ש ופני לא יראו דהיינו בחי' פנימיותה כמש"ש בשם האריז"ל. וזש"ה ואהי' אצלו שעשועים אצלו דוקא. משחקת לפניו לפניו דוקא דהיינו בבחי' פנימיותה וע"ז אמר ואהיה אצלו אמון אל תקרי אמון אלא אומן כו' ועל בחי' אחוריים אמר משחקת בתבל ארצו ושעשועי את בני אדם כי התורה ניתנה בבחי' פנים ואחור כדכתיב במגילה עפה דזכרי' והיא כתובה פנים ואחור ולפי שתפס דוד בבחי' אחוריים לכך נענש בשכחה הבאה מן בחי' אחוריים ונעלם ממנו לפי שעה מ"ש עבודת הקדש עליהם בכתף ישאו לחבר וליחד את הכתפיים שהן בחי' אחוריים אל עבודת הקדש היא ח"ע בבחי' פנים שמשם נמשכו הלוחות שבארון כמ"ש כתובים משני עבריהם כו' וכמ"ש בירושלמי דשקלים שלא היתה בהן בחי' פנים ואחור ע"ש:

לוח היום־יום

ט"ו כסלו

בתורה אור ד"ה וישב: "ואינה יכולה לראות באהבה" צריך להיות "ואינה יכולה להיות באהבה". רבינו הזקן סיפר לבנו אדמו"ר האמצעי: דער זיידע (הבעל שם טוב) זאגט אז מ'דארף האבען מסירת נפש אויף אהבת ישראל, אפילו צו א אידען, וועלכען מ'האט קיינמאל ניט געזעהן.

תרגום: הסבא (הבעל שם טוב) אומר שצריך שיהיה מסירת נפש על אהבת ישראל, אפילו ליהודי שאף פעם לא ראו.

נ"ך יומי - שמואל־א פרק כ"ז

(א) וַיֹּאמֶר דָּוִד אֶל־לִבּוֹ עַתָּה אָסְפֶּה יוֹם־אֶחָד בְּיַד־שָׁאוּל אֵין־לִי טּוֹב כִּי הִמָּלֵט אִמָּלֵט | אֶל־אֶרֶץ פְּלִשְׁתִּים וְנוּאַשׁ מִמֶּנִּי שָׁאוּל לְבַקְשֵׁנִי עוֹד בְּכָל־גְּבוּל יִשְׂרָאֵל וְנִמְלַטְתִּי מִיָּדוֹ:

עַתָּה אָסְפֶּה יוֹם אֶחָד - שֶׁמָּא יֶאֱרֹב וְיָבֹא עָלַי פִּתְאוֹם.

(ב) וַיָּקָם דָּוִד וַיַּעֲבֹר הוּא וְשֵׁשׁ־מֵאוֹת אִישׁ אֲשֶׁר עִמּוֹ אֶל־אָכִישׁ בֶּן־מָעוֹךְ מֶלֶךְ גַּת: (ג) וַיֵּשֶׁבْ דָּוִד עִם־אָכִישׁ בְּגַת הוּא וַאֲנָשָׁיו אִישׁ

וּבִיתֹו֙ דָּוִ֔ד וּשְׁתֵּ֥י נָשָׁ֖יו אֲחִינֹ֣עַם הַיִּזְרְעֵאלִ֑ת וַאֲבִיגַ֣יִל אֵ֔שֶׁת־נָבָ֖ל הַכַּרְמְלִֽית: (ד) וַיְנַ֤גֶּד לְשָׁאוּל֙ כִּי־בָרַ֣ח דָּוִ֔ד גַּ֖תָה וְלֹא־[יָסַף] (יוסף) עֹ֣וד לְבַקְשֹׁ֑ו: (ה) {ס} וַיֹּ֤אמֶר דָּוִד֙ אֶל־אָכִ֔ישׁ אִם־נָ֥א מָצָ֖אתִי חֵ֣ן בְּעֵינֶ֑יךָ יִתְּנ֤וּ־לִי֙ מָקֹ֣ום בְּאַחַ֣ת עָרֵ֣י הַשָּׂדֶ֔ה וְאֵשְׁבָ֖ה שָׁ֑ם וְלָ֣מָּה יֵשֵׁ֤ב עַבְדְּךָ֙ בְּעִ֣יר הַמַּמְלָכָ֔ה עִמָּֽךְ׃

וְלָמָּה יֵשֵׁב עַבְדְּךָ וְגוֹ' - וְאֶהְיֶה לְךָ לְמַשָּׂא.

(ו) וַיִּתֶּן־לֹ֥ו אָכִ֛ישׁ בַּיֹּ֥ום הַה֖וּא אֶת־צִקְלַ֑ג לָכֵ֗ן הָיְתָ֤ה צִקְלַג֙ לְמַלְכֵ֣י יְהוּדָ֔ה עַ֖ד הַיֹּ֥ום הַזֶּֽה: (ז) {פ} וַיְהִ֡י מִסְפַּר֩ הַיָּמִ֨ים אֲשֶׁר־יָשַׁ֜ב דָּוִ֗ד בִּשְׂדֵ֤ה פְלִשְׁתִּים֙ יָמִ֣ים וְאַרְבָּעָ֔ה חֳדָשִֽׁים׃

יָמִים וְאַרְבָּעָה חֳדָשִׁים - מְעוּט יָמִים שְׁנַיִם, וְאִי אֶפְשָׁר לְפָרֵשׁ יָמִים זֶה שָׁנָה, שֶׁהֲרֵי לֹא הָלַךְ דָּוִד אֵצֶל אָכִישׁ עַד שֶׁמֵּת שְׁמוּאֵל, וְשָׁאוּל לֹא מָלַךְ אַחַר מִיתַת שְׁמוּאֵל אֶלָּא אַרְבָּעָה חֳדָשִׁים, כְּמוֹ שֶׁשָּׁנִינוּ בְּסֵדֶר עוֹלָם וְגַם מִמְּנִין שְׁנוֹתָיו שֶׁל עֵלִי, וְעֶשְׂרִים שָׁנָה שֶׁהָיָה הָאָרוֹן בְּקִרְיַת יְעָרִים, הֲרֵי שִׁשִּׁים שָׁנָה, צֵא מֵהֶם חֲמִשִּׁים וּשְׁתַּיִם שֶׁל שְׁמוּאֵל, וְשָׁנָה אַחַת לְעִבּוּרוֹ עִם אַרְבָּעָה חֳדָשִׁים הַלָּלוּ, וְשֶׁבַע שָׁנִים שֶׁמָּלַךְ דָּוִד בְּחֶבְרוֹן קֹדֶם שֶׁהֵבִיא אֶת הָאָרוֹן מִקִּרְיַת יְעָרִים, נִמְצָא שֶׁלֹּא מָלַךְ שָׁאוּל אַחַר מִיתַת שְׁמוּאֵל, יוֹתֵר מֵאַרְבָּעָה חֳדָשִׁים.

(ח) וַיַּ֤עַל דָּוִד֙ וַאֲנָשָׁ֔יו וַיִּפְשְׁטוּ֙ אֶל־הַגְּשׁוּרִ֔י (והגרזי) [וְהַגִּזְרִ֖י] וְהָעַמָּלֵקִ֑י כִּ֚י הֵ֣נָּה יֹשְׁבֹ֔ות הָאָ֕רֶץ אֲשֶׁ֖ר מֵעֹולָ֥ם בּוֹאֲךָ֛ שׁ֥וּרָה וְעַד־אֶ֖רֶץ מִצְרָֽיִם׃

וַיַּעַל דָּוִד - לְשׁוֹן הוֹוֶה, הוּא תָּמִיד הָיָה רָגִיל בְּכָךְ. בּוֹאֲךָ שׁוּרָה - (תרגום:) "מִן מַעֲלָנָא דְּחַגְרָא".

(ט) וְהִכָּ֤ה דָּוִד֙ אֶת־הָאָ֔רֶץ וְלֹ֥א יְחַיֶּ֖ה אִ֣ישׁ וְאִשָּׁ֑ה וְלָקַ֤ח צֹאן֙ וּבָקָ֔ר וַחֲמֹרִ֖ים וּגְמַלִּ֑ים וּבְגָדִ֗ים וַיָּ֙שָׁב֙ וַיָּבֹ֔א אֶל־אָכִֽישׁ: (י) וַיֹּ֥אמֶר אָכִ֖ישׁ אַל־פְּשַׁטְתֶּ֣ם הַיֹּ֑ום וַיֹּ֣אמֶר דָּוִ֗ד עַל־נֶ֙גֶב֙ יְהוּדָ֔ה וְעַל־נֶ֖גֶב הַיְרַחְמְאֵלִ֑י וְאֶל־נֶ֖גֶב הַקֵּינִֽי׃

אֶל פְּשַׁטְתֶּם - לְמ"ד מִתְחַלֶּפֶת בְּנוּ"ן, כְּמוֹ "וַיַּעַשׂ לוֹ נִשְׁכָּה" בְּסֵפֶר עֶזְרָא (נחמיה יג:ז), כְּמוֹ לִשְׁכָּה.

(יא) וְאִ֣ישׁ וְאִשָּׁ֗ה לֹא־יְחַיֶּ֤ה דָּוִד֙ לְהָבִ֣יא גַ֔ת לֵאמֹ֖ר פֶּן־יַגִּ֣דוּ עָלֵ֑ינוּ לֵאמֹ֗ר כֹּה־עָשָׂ֤ה דָוִד֙ וְכֹ֣ה מִשְׁפָּטֹ֔ו כָּל־הַיָּמִ֕ים אֲשֶׁר־יָשַׁ֥ב בִּשְׂדֵ֖ה פְּלִשְׁתִּֽים: (יב) וַיַּאֲמֵ֥ן אָכִ֖ישׁ בְּדָוִ֑ד לֵאמֹ֗ר הַבְאֵ֤ישׁ הִבְאִישׁ֙ בְּעַמֹּ֣ו בְּיִשְׂרָאֵ֔ל וְהָיָ֥ה לִ֖י לְעֶ֥בֶד עֹולָֽם׃

לימוד יומי מרבותינו נשיאנו לימי חודש כסלו

הבעל שם טוב

בזכות רב חנינא נמשך השפע לכל העולם

על דברי הש"ס "יצא בת קול ואמר, כל העולם כולו ניזונין בשביל חנינא בני" (ברכות יז,ב), פירש: על דרך הרמז, "בשביל", פירושו "דרך", שהוא מלשון "שביל", דהיינו שר' חנינא פתח השביל וצינור השפע לעולם. (כתר שם טוב אות ה')

המגיד ממעזריטש

לכל אדם יש כוח מיוחד שנותנים לו מלמעלה, ויש לשמר אותו

על מארז"ל "איזהו שוטה המאבד מה שנותנים לו" (חגיגה ג,ב), פירש: עיקר האדם הוא שנברא בצלם דמות "אדם" (בגימטריא מ"ה), והשוטה זה אחד שמאבד את בחינת המ"ה שנותנים לו מלמעלה. (ליקוטי אמרים אות כ"ב)

אדמו"ר הזקן

בעת מתן תורה עם ישראל היו קרובים לרוחניות יותר מלגשמיות

עה"פ "וכל העם רואים את הקולות" (שמות כ. טו), פירשו חז"ל "רואים את הנשמע ושומעים את הנראה" (רש"י עה"פ), והביאור בזה: "ראיה" היא מקרוב, "שמיעה" היא מרחוק, וזהו "רואים את הנשמע", פירושו שבעת מתן תורה גם העניינים הרוחניים שהם בחינת שמיעה שהם בריחוק, היו אצל בני ישראל בקירוב - בבחינת ראיה. (מאמרי אדמוה"ז על פרשיות ח"א ע' של"ו)

אדמו"ר האמצעי

מדוע בלילה המחלה מתגברת וביום לא

הלילה הוא זמן של גבורות ודינים, ולכן בלילה החולי גובר יותר, אבל בבוקר אור, ייטב לאדם עד חצי היום, (כיון שביום זה זמן של חסדים). (תורת חיים שמות תסה,א)

אדמו"ר הצמח צדק

מה גרם לטעות בדורות ראשונים שעבדו לשמש ולירח

מה שטעו בדורות הראשונים ועבדו לשמש והירח, וכמו בדורו של אחאב וכיוצא בזה, לפי שראו שכל ההשפעות למטה בגשמיות, נמשכות על ידי צבא השמים, והאור האלוקי מסתתר ומתעלם בהם. (אור התורה סידור ע' שט"ז)

אדמו"ר המהר"ש

העולם נברא על ידי האותיות שהם כנגד הספירות

בנוגע למארז"ל "הארץ מהיכן נבראת, משלג שתחת כסא הכבוד" (פרקי דרבי אליעזר), הכוונה בזה היא לשלג הרוחני, כי אם היתה הכוונה לשלג הגשמי, היה

צריך לשאול גם השלג מהיכן נברא. ועניין ה"שלג" ברוחניות- שיש בו יחידות. עשרות. ומאות, ש'- מאות, ל'- עשרות, ג'- יחידות. שזה קאי על סדר ההשתלשלות שעל ידם נברא הארץ למטה. האות ש'- קאי על ספירת הבינה. האות ל'- קאי על ספירת ז"א. והאות ג'- קאי על ספירת המלכות. (תורת שמואל תרכ"ט ע' קמ"ו ואילך)

אדמו"ר הרש"ב

השמחה הגופנית בחתונה שורשה נעלה יותר מהשמחה הרוחנית

שמחת נישואין היא שמחה גופנית- ולכן היא בתופים וכינורות גשמיים, וכן בריקוד גשמי, ושורש שמחה זו הגופנית נעלית יותר מהשמחה הרוחנית. (ספר המאמרים תרנ"ז ע' רע"ט)

אדמו"ר הריי"צ

חשיבות זהירות התוכחה שתהיה ללא הלבנת פני חברו

באיש הרע גם הדברים הטובים נעשים באופן רע, וכגון מצוות התוכחה הוא עניין חיובי, אך כשזה נעשה בהלבנת פני חברו, וברבים, אין זו תוכחה המותרת על פי התורה. (ספר המאמרים קונטרסים ח"א כד, א)

כ"ק אדמו"ר

איך מעשה התחתונים נוגע להקב"ה

במקום אחד כתוב ברז"ל "מה איכפת לי' אם שוחט מן הצואר או מן העורף" (בראשית רבה ריש פרשה מ"ד. תנחומא שמיני ח'), ובמקום אחר מובא על הפסוק "ועתה יגדל נא כח אדוני" (במדבר יד, יז), שעל ידי קיום המצוות של בני ישראל נעשית הגדלה כביכול למעלה. והביאור בזה: במדרגות של סדר ההשתלשלות, נעשית ההגדלה למעלה על ידי עבודת התחתונים, מה שאין כן במדרגות שלמעלה מהשתלשלות, אין נוגע העבודה הפרטית. (ספר המאמרים תשי"ב ד"ה לא תהיה משכלה)

מו"ר הרב שליט"א

רב וכל

התיקון הוא להפוך את הרב לכל "יש לי כל" דיעקב". ויש להפוך את הרב עצמו לכל, כמ"ש "תחת אשר לא עבדת את הוי' אלהיך בשמחה ובטוב לבב מרב כל". כאשר התפשטות היש, רב, מגיעה עד לתכלית, עד ועד בכלל, עד סוף יכולת התפשטות היש, היא מתבטלת והופכת מיש לאין (עבודת הצדיקים להחזיר את היש לאין), מרב לכל, שהוא יתברך הכל הכל הוא. (כב טבת תשפ"ו)

יום חמישי // ט"ז בסלו

חומש - חמישי פרשת וישלח

(פרק ל"ד) (א) וַתֵּצֵא דִינָהׂ בַּת־לֵאָה אֲשֶׁר יָלְדָה לְיַעֲקֹב לִרְאוֹת בִּבְנוֹת הָאָרֶץ:

וּנְפָקַת דִּינָה בַּת לֵאָה דִּי יְלִידַת לְיַעֲקֹב לְמֶחֱזֵי בִּבְנַת אַרְעָא:

בַּת לֵאָה - וְלֹא בַת יַעֲקֹב? אֶלָּא עַל שֵׁם יְצִיאָתָהּ נִקְרֵאת בַּת לֵאָה, שֶׁאַף הִיא יַצְאָנִית הָיְתָה (בראשית רבה), שֶׁנֶּאֱמַר וַתֵּצֵא לֵאָה לִקְרָאתוֹ (וְעָלֶיהָ מָשְׁלוּ הַמָּשָׁל כְּאִמָּהּ כְּבָתָהּ).

(ב) וַיַּרְא אֹתָהּ שְׁכֶם בֶּן־חֲמוֹר הַחִוִּי נְשִׂיא הָאָרֶץ וַיִּקַּח אֹתָהּ וַיִּשְׁכַּב אֹתָהּ וַיְעַנֶּהָ:

וַחֲזָא יָתַהּ שְׁכֶם בַּר חֲמוֹר חִיוָאָה רַבָּא דְּאַרְעָא וּדְבַר יָתַהּ וּשְׁכִיב יָתַהּ וְעַנְיַהּ:

וַיִּשְׁכַּב אֹתָהּ - כְּדַרְכָּהּ. **וַיְעַנֶּהָ** - שֶׁלֹּא כְדַרְכָּהּ (בראשית רבה).

(ג) וַתִּדְבַּק נַפְשׁוֹ בְּדִינָה בַּת־יַעֲקֹב וַיֶּאֱהַב אֶת־הַנַּעֲרָ וַיְדַבֵּר עַל־לֵב הַנַּעֲרָ:

וְאִתְרְעִיאַת נַפְשֵׁיהּ בְּדִינָה בַּת יַעֲקֹב וּרְחֵים יָת עוּלֶמְתָּא וּמַלִּיל עַל לִבָּא דְעוּלֶמְתָּא:

עַל לֵב הנערה - דְּבָרִים הַמִּתְיַשְּׁבִים עַל הַלֵּב; רְאִי, אָבִיךְ בְּחֶלְקַת שָׂדֶה קְטַנָּה כַּמָּה מָמוֹן בִּזְבֵז, אֲנִי אַשִּׂיאֵךְ וְתִקְנֶה הָעִיר וְכָל שְׂדוֹתֶיהָ.

(ד) וַיֹּאמֶר שְׁכֶם אֶל־חֲמוֹר אָבִיו לֵאמֹר קַח־לִי אֶת־הַיַּלְדָּה הַזֹּאת לְאִשָּׁה:

וַאֲמַר שְׁכֶם לַחֲמוֹר אֲבוּהִי לְמֵימָר סַב לִי יָת עוּלֶמְתָּא הָדָא לְאִנְתּוּ:

(ה) וְיַעֲקֹב שָׁמַע כִּי טִמֵּא אֶת־דִּינָה בִּתּוֹ וּבָנָיו הָיוּ אֶת־מִקְנֵהוּ בַּשָּׂדֶה וְהֶחֱרִשׁ יַעֲקֹב עַד־בֹּאָם:

וְיַעֲקֹב שְׁמַע אֲרֵי סָאֵיב יָת דִּינָה בְּרַתֵּיהּ וּבְנוֹהִי הֲווֹ עִם גֵּיתוֹהִי בְּחַקְלָא וְשָׁתִיק יַעֲקֹב עַד מֵיתֵיהוֹן:

(ו) וַיֵּצֵא חֲמוֹר אֲבִי־שְׁכֶם אֶל־יַעֲקֹב לְדַבֵּר אִתּוֹ:

וּנְפַק חֲמוֹר אֲבוּהִי דִשְׁכֶם לְוָת יַעֲקֹב לְמַלָּלָא עִמֵּיהּ:

(ז) וּבְנֵי יַעֲקֹב בָּאוּ מִן־הַשָּׂדֶה כְּשָׁמְעָם וַיִּתְעַצְּבוּ הָאֲנָשִׁים וַיִּחַר לָהֶם מְאֹד כִּי־נְבָלָה עָשָׂה בְיִשְׂרָאֵל לִשְׁכַּב אֶת־בַּת־יַעֲקֹב וְכֵן לֹא יֵעָשֶׂה:

וּבְנֵי יַעֲקֹב עַלּוֹ מִן חַקְלָא כַּד שְׁמָעוּ וְאִתְנְסִיסוּ גֻּבְרַיָּא וּתְקֵיף לְהוֹן לַחֲדָא אֲרֵי קְלָנָא עֲבַד בְּיִשְׂרָאֵל לְמִשְׁכַּב עִם בַּת יַעֲקֹב וְכֵן לָא כְשַׁר לְאִתְעֲבָדָא:

וְכֵן לֹא יֵעָשֶׂה - לְעַנּוֹת אֶת הַבְּתוּלוֹת, שֶׁהָאֻמּוֹת גָּדְרוּ עַצְמָן מִן הָעֲרָיוֹת עַל יְדֵי הַמַּבּוּל (בראשית רבה).

(ח) וַיְדַבֵּר חֲמוֹר אִתָּם לֵאמֹר שְׁכֶם בְּנִי חָשְׁקָה נַפְשׁוֹ בְּבִתְּכֶם תְּנוּ נָא אֹתָהּ לוֹ לְאִשָּׁה:

וּמַלִּיל חֲמוֹר עִמְּהוֹן לְמֵימָר שְׁכֶם בְּרִי אִתְרְעִיאַת נַפְשֵׁיהּ בִּבְרַתְכוֹן הָבוּ כְעַן יָתַהּ לֵיהּ לְאִנְתּוּ:

חָשְׁקָה - חָפְצָה.

(ט) וְהִתְחַתְּנוּ אֹתָנוּ בְּנֹתֵיכֶם תִּתְּנוּ־לָנוּ וְאֶת־בְּנֹתֵינוּ תִּקְחוּ לָכֶם:

וְתִתְחַתְּנוּן בָּנָא בְּנָתֵיכוֹן תִּתְּנוּן לָנָא וְיָת בְּנָתָנָא תִּסְּבוּן לְכוֹן:

(י) וְאִתָּנוּ תֵּשֵׁבוּ וְהָאָרֶץ תִּהְיֶה לִפְנֵיכֶם שְׁבוּ וּסְחָרוּהָ וְהֵאָחֲזוּ בָהּ:

וְעִמָּנָא תֵּתְבוֹן וְאַרְעָא תְּהֵי קֳדָמֵיכוֹן תִּיבוּ וְעִבִידוּ בַהּ סְחוֹרְתָּא וְאַחֲסִינוּ בַּהּ:

(יא) וַיֹּאמֶר שְׁכֶם אֶל־אֲבִיהָ וְאֶל־אַחֶיהָ אֶמְצָא־חֵן בְּעֵינֵיכֶם וַאֲשֶׁר תֹּאמְרוּ אֵלַי אֶתֵּן:

וַאֲמַר שְׁכֶם לַאֲבוּהָ וּלְאַחָהָא אַשְׁכַּח רַחֲמִין בְּעֵינֵיכוֹן וְדִי תֵימְרוּן לִי אֶתֵּן:

(יב) הַרְבּוּ עָלַי מְאֹד מֹהַר וּמַתָּן וְאֶתְּנָה כַּאֲשֶׁר תֹּאמְרוּ אֵלָי וּתְנוּ־לִי אֶת־הַנַּעֲרָ לְאִשָּׁה:

אַסְגּוּ עֲלַי לַחֲדָא מוֹהֲרִין וּמַתְּנָן וְאֶתֵּן כְּמָא דִי תֵימְרוּן לִי וְהָבוּ לִי יָת עוּלְמְתָּא לְאִנְתּוּ:

מֹהַר - כְּתֻבָּה.

(יג) וַיַּעֲנוּ בְנֵי־יַעֲקֹב אֶת־שְׁכֶם וְאֶת־חֲמוֹר אָבִיו בְּמִרְמָה וַיְדַבֵּרוּ אֲשֶׁר טִמֵּא אֶת דִּינָה אֲחֹתָם:

וַאֲתִיבוּ בְנֵי יַעֲקֹב יָת שְׁכֶם וְיָת חֲמוֹר אֲבוּהִי בְּחָכְמְתָא וּמַלִּילוּ דִּי סָאֵב יָת דִּינָה אֲחָתְהוֹן:

בְּמִרְמָה - בְּחָכְמָה. אֲשֶׁר טִמֵּא - הַכָּתוּב אוֹמֵר שֶׁלֹּא הָיְתָה רְמָיָה, שֶׁהֲרֵי טִמֵּא אֶת דִּינָה אֲחוֹתָם (בראשית רבה).

(יד) וַיֹּאמְרוּ אֲלֵיהֶם לֹא נוּכַל לַעֲשׂוֹת הַדָּבָר הַזֶּה לָתֵת אֶת־אֲחֹתֵנוּ לְאִישׁ אֲשֶׁר־לוֹ עָרְלָה כִּי־חֶרְפָּה הִוא לָנוּ:

וַאֲמָרוּ לְהוֹן לָא נְכוּל לְמֶעְבַּד פִּתְגָמָא הָדֵין לְמִתַּן יָת אֲחָתָנָא לְגֻבַר דִּי לֵיהּ עָרְלְתָא אֲרֵי חִסּוּדָא הִיא לָנָא:

חֶרְפָּה הִוא - שֶׁמֵּץ פְּסוּל הוּא אֶצְלֵנוּ; הַבָּא לְחָרֵף חֲבֵרוֹ הוּא אוֹמֵר לוֹ עָרֵל אַתָּה אוֹ בֶּן עָרֵל. חֶרְפָּה בְּכָל מָקוֹם גְּדוּף.

(טו) אַךְ־בְּזֹאת נֵאוֹת לָכֶם אִם תִּהְיוּ כָמֹנוּ לְהִמּוֹל לָכֶם כָּל־זָכָר:

בְּרַם בְּדָא נִתְפַּם לְכוֹן אִם תֶּהֱווֹן כְּוָתָנָא לְמִגְזַר לְכוֹן כָּל דְּכוּרָא:

נֵאוֹת לָכֶם - נִתְרַצָּה לָכֶם, לְשׁוֹן וַיֵּאֹתוּ (מלכים ב י"ב). לְהִמּוֹל - לִהְיוֹת נִמּוֹל. אֵינוֹ לְשׁוֹן לִפְעֹל אֶלָּא לְשׁוֹן לְהִפָּעֵל.

(טז) וְנָתַנּוּ אֶת־בְּנֹתֵינוּ לָכֶם וְאֶת־בְּנֹתֵיכֶם נִקַּח־לָנוּ וְיָשַׁבְנוּ אִתְּכֶם וְהָיִינוּ לְעַם אֶחָד:

וְנִתֵּן יָת בְּנָתָנָא לְכוֹן וְיָת בְּנָתֵיכוֹן נְסַב לָנָא וְנִתּוּב עִמְכוֹן וְנֶהֵי לְעַמָּא חָד:

וְנָתַנּוּ - נו"ן שְׁנָיָה מְדֻגֶּשֶׁת לְפִי שֶׁהִיא מְשַׁמֶּשֶׁת בִּמְקוֹם שְׁתֵּי נוּנִי"ן, וְנָתַנְנוּ. וְאֶת בְּנֹתֵיכֶם נִקַּח לָנוּ - אַתָּה מוֹצֵא בַּתְּנַאי שֶׁאָמַר חֲמוֹר לְיַעֲקֹב וּבְתִשּׁוּבַת בְּנֵי יַעֲקֹב לַחֲמוֹר, שֶׁתָּלוּ הַחֲשִׁיבוּת בִּבְנֵי יַעֲקֹב לִקַּח בְּנוֹת שְׁכֶם אֶת שֶׁיִּבְחֲרוּ לָהֶם, וּבְנוֹתֵיהֶם יִתְּנוּ לָהֶם לְפִי דַּעְתָּם, דִּכְתִיב וְנָתַנּוּ אֶת בְּנֹתֵינוּ - לְפִי דַּעְתֵּנוּ, וְאֶת בְּנֹתֵיכֶם נִקַּח לָנוּ - כְּכָל אֲשֶׁר נַחְפֹּץ; וּכְשֶׁדִּבְּרוּ חֲמוֹר וּשְׁכֶם בְּנוֹ אֶל יוֹשְׁבֵי עִירָם הָפְכוּ הַדְּבָרִים, אֶת בְּנֹתָם נִקַּח לָנוּ לְנָשִׁים וְאֶת בְּנֹתֵינוּ נִתֵּן לָהֶם, כְּדֵי לְרַצּוֹתָם שֶׁיֵּאוֹתוּ לְהִמּוֹל.

(יז) וְאִם־לֹא תִשְׁמְעוּ אֵלֵינוּ לְהִמּוֹל וְלָקַחְנוּ אֶת־בִּתֵּנוּ וְהָלָכְנוּ:

וְאִם לָא תְקַבְּלוּן מִנָּנָא לְמִגְזַר וּנְדַבַּר יָת בְּרָתָנָא וְנֵזֵיל:

(יח) וַיִּיטְבוּ דִבְרֵיהֶם בְּעֵינֵי חֲמוֹר וּבְעֵינֵי שְׁכֶם בֶּן־חֲמוֹר:

וּשְׁפָרוּ פִּתְגָמֵיהוֹן בְּעֵינֵי חֲמוֹר וּבְעֵינֵי שְׁכֶם בַּר חֲמוֹר:

(יט) וְלֹא־אֵחַר הַנַּעַר לַעֲשׂוֹת הַדָּבָר כִּי חָפֵץ בְּבַת־יַעֲקֹב וְהוּא נִכְבָּד מִכֹּל בֵּית אָבִיו:

וְלָא אוֹחַר עוּלֵימָא לְמֶעְבַּד פִּתְגָמָא אֲרֵי אִתְרְעִי בְּבַת יַעֲקֹב וְהוּא יַקִּיר מִכֹּל בֵּית אֲבוּהִי:

(כ) וַיָּבֹא חֲמוֹר וּשְׁכֶם בְּנוֹ אֶל־שַׁעַר עִירָם וַיְדַבְּרוּ אֶל־אַנְשֵׁי עִירָם לֵאמֹר:

וַאֲתָא חֲמוֹר וּשְׁכֶם בְּרֵיהּ לְתָרַע קַרְתְּהוֹן וּמַלִּילוּ עִם אֲנָשֵׁי קַרְתְּהוֹן לְמֵימָר:

(כא) הָאֲנָשִׁים הָאֵלֶּה שְׁלֵמִים הֵם אִתָּנוּ וְיֵשְׁבוּ בָאָרֶץ וְיִסְחֲרוּ אֹתָהּ וְהָאָרֶץ הִנֵּה רַחֲבַת־יָדַיִם לִפְנֵיהֶם אֶת־בְּנֹתָם נִקַּח־לָנוּ לְנָשִׁים וְאֶת־בְּנֹתֵינוּ נִתֵּן לָהֶם:

גְּבַרַיָּא הָאִלֵּין שָׁלְמִין אִנּוּן עִמָּנָא וְיִתִּיבוּן בְּאַרְעָא וְיִעְבְּדוּן בַּהּ סְחוֹרְתָא וְאַרְעָא הָא פְּתָיוּת יְדִין קֳדָמֵיהוֹן יָת בְּנָתֵיהוֹן נִסַּב לָנָא לְנִשִׁין וְיָת בְּנָתָנָא נִתֵּן לְהוֹן:

שְׁלֵמִים - בְּשָׁלוֹם וּבְלֵב שָׁלֵם. וְהָאָרֶץ הִנֵּה רַחֲבַת יָדַיִם - כְּאָדָם שֶׁיָּדוֹ רְחָבָה וּוַתְּרָנִית; כְּלוֹמַר, אַל תַּפְסִידוּ כְּלוּם - פְּרַקְמַטְיָא הַרְבֵּה בָּאָה לְכָאן וְאֵין לָהּ קוֹנִים.

(כב) אַךְ־בְּזֹאת יֵאֹתוּ לָנוּ הָאֲנָשִׁים לָשֶׁבֶת אִתָּנוּ לִהְיוֹת לְעַם אֶחָד בְּהִמּוֹל לָנוּ כָּל־זָכָר כַּאֲשֶׁר הֵם נִמֹּלִים:

בְּרַם בְּדָא יִתְפְּסוּן לָנָא גּוּבְרַיָּא לְמִתַּב עִמָּנָא לְמֶהֱוֵי לְעַמָּא חַד לְמִגְזַר לָנָא כָּל דְּכוּרָא כְּמָא דִּי אִנּוּן גְּזִירִין:

בְּהִמּוֹל - בִּהְיוֹת נִמּוֹל.

(כג) מִקְנֵהֶם וְקִנְיָנָם כָּל־בְּהֶמְתָּם הֲלוֹא לָנוּ הֵם אַךְ נֵאוֹתָה לָהֶם וְיֵשְׁבוּ אִתָּנוּ:

גֵּיתֵיהוֹן וְקִנְיָנְהוֹן כָּל בְּעִירֵהוֹן הֲלָא דִּילָנָא אִנּוּן בְּרַם נִתְפֵּס לְהוֹן וְיִתִּיבוּן עִמָּנָא:

אַךְ נֵאוֹתָה לָהֶם - לְדָבָר זֶה, וְעַל יְדֵי כֵּן יֵשְׁבוּ אִתָּנוּ.

(כד) וַיִּשְׁמְעוּ אֶל־חֲמוֹר וְאֶל־שְׁכֶם בְּנוֹ כָּל־יֹצְאֵי שַׁעַר עִירוֹ וַיִּמֹלוּ כָּל־זָכָר כָּל־יֹצְאֵי שַׁעַר עִירוֹ:

וְקַבִּילוּ מִן חֲמוֹר וּמִן שְׁכֶם בְּרֵיהּ כָּל נָפְקֵי תְּרַע קַרְתֵּיהּ וּגְזָרוּ כָּל דְּכוּרָא כָּל נָפְקֵי תְּרַע קַרְתֵּיהּ:

(כה) וַיְהִי בַיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי בִּהְיוֹתָם כֹּאֲבִים וַיִּקְחוּ שְׁנֵי־בְנֵי־יַעֲקֹב שִׁמְעוֹן וְלֵוִי אֲחֵי דִינָה אִישׁ חַרְבּוֹ וַיָּבֹאוּ עַל־הָעִיר בֶּטַח וַיַּהַרְגוּ כָּל־זָכָר:

וַהֲוָה בְיוֹמָא תְלִיתָאָה כַּד תְּקִיפוּ עֲלֵיהוֹן כְּאֵבֵיהוֹן וּנְסִיבוּ תְּרֵין בְּנֵי יַעֲקֹב שִׁמְעוֹן וְלֵוִי אֲחֵי דִינָה גְּבַר חַרְבֵּיהּ וְעַלוּ עַל קַרְתָּא דְיָתְבוּן לְרָחֲצָן וּקְטָלוּ כָּל דְּכוּרָא:

שְׁנֵי בְנֵי יַעֲקֹב - בָּנָיו הָיוּ, וְאַע"פ כֵּן נָהֲגוּ עַצְמָן שִׁמְעוֹן וְלֵוִי כִּשְׁאָר אֲנָשִׁים שֶׁאֵינָם בָּנָיו, שֶׁלֹּא נָטְלוּ עֵצָה הֵימֶנּוּ (בראשית רבה). **אֲחֵי דִינָה** - לְפִי שֶׁמָּסְרוּ עַצְמָן עָלֶיהָ נִקְרְאוּ אֲחֶיהָ. **בֶּטַח** - שֶׁהָיוּ כוֹאֲבִים וּמ"אַ בְּטוּחִים הָיוּ עַל כֹּחוֹ שֶׁל זָקֵן (בראשית רבה).

(כו) וְאֶת־חֲמוֹר וְאֶת־שְׁכֶם בְּנוֹ הָרָגוּ לְפִי־חָרֶב וַיִּקְחוּ אֶת־דִּינָה מִבֵּית שְׁכֶם וַיֵּצֵאוּ:

וְיָת חֲמוֹר וְיָת שְׁכֶם בְּרֵיהּ קְטָלוּ לְפִתְגָּמֵי דְּחָרֶב וּדְבָרוּ יָת דִּינָה מִבֵּית שְׁכֶם וּנְפָקוּ:

(כז) בְּנֵי יַעֲקֹב בָּאוּ עַל־הַחֲלָלִים וַיָּבֹזּוּ הָעִיר אֲשֶׁר טִמְּאוּ אֲחוֹתָם:

בְּנֵי יַעֲקֹב עֲלוֹ לְחַלָּצָא קְטִילַיָּא וּבְזוֹ קַרְתָּא דִּי סָאִיבוּ אֲחָתְהוֹן:

עַל הַחֲלָלִים - לְפַשֵּׁט הַחֲלָלִים.

(כח) אֶת־צֹאנָם וְאֶת־בְּקָרָם וְאֶת־חֲמֹרֵיהֶם וְאֵת אֲשֶׁר־בָּעִיר וְאֶת־אֲשֶׁר בַּשָּׂדֶה לָקָחוּ:

יָת עָנְהוֹן וְיָת תּוֹרֵהוֹן וְיָת חֲמָרֵיהוֹן וְיָת דִּי בְקַרְתָּא וְיָת דִּי בְחַקְלָא בְּזוֹ (ס"א דְּבָרוּ):

(כט) וְאֶת־כָּל־חֵילָם וְאֶת־כָּל־טַפָּם וְאֶת־נְשֵׁיהֶם שָׁבוּ וַיָּבֹזּוּ וְאֵת כָּל־אֲשֶׁר בַּבָּיִת:

וְיָת כָּל נִכְסֵיהוֹן וְיָת כָּל טַפְלְהוֹן וְיָת נְשֵׁיהוֹן שְׁבוֹ וּבְזוֹ וְיָת כָּל דִּי בְבֵיתָא:

חֵילָם - מָמוֹנָם וְכֵן עָשָׂה לִי אֶת הַחַיִל הַזֶּה (דברים ח'), וְיִשְׂרָאֵל עָשָׂה חָיִל (במדבר כ"ד), וְעָזְבוּ לַאֲחֵרִים חֵילָם (תהילים מ"ט). **שָׁבוּ** - לְשׁוֹן שִׁבְיָה, לְפִיכָךְ טָעֲמוֹ מִלְרַע.

(ל) וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב אֶל־שִׁמְעוֹן וְאֶל־לֵוִי עֲכַרְתֶּם אֹתִי לְהַבְאִישֵׁנִי בְּיוֹשֵׁב הָאָרֶץ בַּכְּנַעֲנִי וּבַפְּרִזִּי וַאֲנִי מְתֵי מִסְפָּר וְנֶאֶסְפוּ עָלַי וְהִכּוּנִי וְנִשְׁמַדְתִּי אֲנִי וּבֵיתִי:

וַאֲמַר יַעֲקֹב לְשִׁמְעוֹן וּלְלֵוִי עֲכַרְתּוּן יָתִי לְמִתַּן דְּבָבוּ בֵּינָא וּבֵין יָתְבֵי אַרְעָא בִּכְנַעֲנָאָה וּבַפְּרָזָאָה וַאֲנָא עַם דְּמִנְיָן וְיִתְכַּנְּשׁוּן עֲלַי וְיִמְחֲנוּנִי וְאֶשְׁתֵּצֵי אֲנָא וְאֶנָשׁ בֵּיתִי:

עֲכַרְתֶּם - לְשׁוֹן מַיִם עֲכוּרִים, אֵין דַּעְתִּי צְלוּלָה עַכְשָׁו (ברכות כ"ה). וְאַגָּדָה, צְלוּלָה הָיְתָה הֶחָבִית וַעֲכַרְתֶּם אוֹתָהּ (בראשית רבה) - מָסֹרֶת הָיְתָה בְּיַד כְּנַעֲנִים שֶׁיִּפְּלוּ בְּיַד בְּנֵי יַעֲקֹב, אֶלָּא שֶׁהָיוּ אוֹמְרִים עַד אֲשֶׁר תִּפְרֶה וְנָחַלְתָּ אֶת הָאָרֶץ (שמות כ"ג), לְפִיכָךְ הָיוּ שׁוֹתְקִין. מְתֵי מִסְפָּר - אֲנָשִׁים מוּעָטִים.

(לא) וַיֹּאמְרוּ הֲכְזוֹנָה יַעֲשֶׂה אֶת־אֲחוֹתֵנוּ:

וַאֲמָרוּ הֲכְנָפְקַת בָּרָא יִתְעֲבֵד (נ"א יַעְבֵּד יָת) לַאֲחָתָנָא:

הֲכְזוֹנָה - הֶפְקֵר. אֶת אֲחוֹתֵנוּ - יָת אֲחָתָנָא.

(פרק ל"ה) (א) {פ} וַיֹּאמֶר אֱ־לֹהִים אֶל־יַעֲקֹב קוּם עֲלֵה בֵית־אֵל וְשֶׁב־שָׁם וַעֲשֵׂה־שָׁם מִזְבֵּחַ לָאֵל הַנִּרְאָה אֵלֶיךָ בְּבָרְחֲךָ מִפְּנֵי עֵשָׂו אָחִיךָ:

וַאֲמַר יְיָ לְיַעֲקֹב קוּם סַק לְבֵית אֵל וְתִיב תַּמָּן וְעִבֵד תַּמָּן מַדְבְּחָא לֵאלָהָא דְּאִתְגְּלִי לָךְ בְּמֵעְרָקָךְ מִן קֳדָם עֵשָׂו אָחוּךְ:

קוּם עֲלֵה - לְפִי שֶׁאֵחַרְתָּ בַּדֶּרֶךְ נֶעֱנַשְׁתָּ וּבָא לְךָ זֹאת מִבִּתְּךָ (תנחומא).

(ב) וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב אֶל־בֵּיתוֹ וְאֶל כָּל־אֲשֶׁר עִמּוֹ הָסִרוּ אֶת־אֱלֹהֵי הַנֵּכָר אֲשֶׁר בְּתֹכְכֶם וְהִטַּהֲרוּ וְהַחֲלִיפוּ שִׂמְלֹתֵיכֶם:

וַאֲמַר יַעֲקֹב לְאֶנָשׁ בֵּיתֵיהּ וּלְכֹל דִּי עִמֵּיהּ אַעְדוּ יָת טָעוֹת עַמְמַיָּא דִּי בֵינֵיכוֹן וְאִדַּכוּ וְשַׁנּוּ כְּסוּתְכוֹן:

הַנֵּכָר - שֶׁיֵּשׁ בְּיֶדְכֶם מִשֶּׁלָּל שֶׁל שְׁכֶם. וְהִטַּהֲרוּ - מֵעֲ"ָז. וְהַחֲלִיפוּ שִׂמְלֹתֵיכֶם - שֶׁמָּא יֵשׁ בְּיֶדְכֶם כְּסוּת שֶׁל עֲ"ָז.

(ג) וְנָקוּמָה וְנַעֲלֶה בֵית־אֵל וְאֶעֱשֶׂה־שָּׁם מִזְבֵּחַ לָאֵל הָעֹנֶה אֹתִי בְּיוֹם צָרָתִי וַיְהִי עִמָּדִי בַּדֶּרֶךְ אֲשֶׁר הָלָכְתִּי:

וְנֵקוּם וְנִסַּק לְבֵית אֵל וְאֶעְבֵּד תַּמָּן מַדְבְּחָא לֵאלָהָא דְּקַבֵּל צְלוֹתִי בְּיוֹמָא דְּעַקְתִי וַהֲוָה מֵימְרֵיהּ בְּסַעְדִי בְּאָרְחָא דִּי אֲזָלִית:

(ד) וַיִּתְּנוּ אֶל־יַעֲקֹב אֵת כָּל־אֱלֹהֵי הַנֵּכָר אֲשֶׁר בְּיָדָם וְאֶת־הַנְּזָמִים אֲשֶׁר בְּאָזְנֵיהֶם וַיִּטְמֹן אֹתָם יַעֲקֹב תַּחַת הָאֵלָה אֲשֶׁר עִם־שְׁכֶם:

וְיָהֲבוּ לְיַעֲקֹב יָת כָּל טָעוֹת עַמְמַיָּא דִּי בִידֵיהוֹן וְיָת קָדָשַׁיָּא דִּי בְאוּדְנֵיהוֹן וְטַמַּר יָתְהוֹן יַעֲקֹב תְּחוֹת בָּטְמָא דִּי עִם שְׁכֶם:

הָאֵלָה - מִין אִילָן סָרָק. עִם שְׁכֶם - אֵצֶל שְׁכֶם.

(ה) וַיִּסָּעוּ וַיְהִי | חִתַּת אֱ־לֹהִים עַל־הֶעָרִים אֲשֶׁר סְבִיבוֹתֵיהֶם וְלֹא רָדְפוּ אַחֲרֵי בְּנֵי יַעֲקֹב:

וּנְטָלוּ וַהֲוַת דַּחֲלָא דַיְיָ עַל עַמְמַיָּא דִּי בְּקִרְוֵי סַחֲרָנֵיהוֹן וְלָא רְדָפוּ בָּתַר בְּנֵי יַעֲקֹב:

חִתַּת - פַּחַד.

(ו) וַיָּבֹא יַעֲקֹב לוּזָה אֲשֶׁר בְּאֶרֶץ כְּנַעַן הִוא בֵּית־אֵל הִוא וְכָל־הָעָם אֲשֶׁר־עִמּוֹ:

וַאֲתָא יַעֲקֹב לְלוּז דִּי בְּאַרְעָא דִכְנַעַן הִיא בֵּית אֵל הוּא וְכָל עַמָּא דִּי עִמֵּיהּ:

(ז) וַיִּבֶן שָׁם מִזְבֵּחַ וַיִּקְרָא לַמָּקוֹם אֵל בֵּית־אֵל כִּי שָׁם נִגְלוּ אֵלָיו הָאֱ־לֹהִים בְּבָרְחוֹ מִפְּנֵי אָחִיו:

וּבְנָא תַמָּן מַדְבְּחָא וּקְרָא לְאַתְרָא אֵל בֵּית אֵל אֲרֵי תַמָּן אִתְגְּלִי לֵיהּ יְיָ בְּמֵעֲרְקֵיהּ מִן קֳדָם אָחוּהִי:

אֵל בֵּית אֵל - הַקָּבָ"ה בְּבֵית אֵל, גִּלּוּי שְׁכִינָתוֹ בְּבֵית אֵל. יֵשׁ תֵּבָה חֲסֵרָה בֵּי"ת הַמְשַׁמֶּשֶׁת בְּרֹאשָׁהּ, כְּמוֹ הִנֵּה הוּא בֵּית מָכִיר בֶּן עַמִּיאֵל (שמואל ב ט') - כְּמוֹ בְּבֵית מָכִיר; בֵּית אָבִיךָ (בראשית ל"ח:י"א) - כְּמוֹ בְּבֵית אָבִיךָ. **נִגְלוּ אֵלָיו הָאֱלֹהִים** - בִּמְקוֹמוֹת הַרְבֵּה יֵשׁ שֵׁם אֱלֹהוּת וְאַדְנוּת בִּלְשׁוֹן רַבִּים, כְּמוֹ אֲדֹנֵי יוֹסֵף (שם ל"ט), אִם בְּעָלָיו עִמּוֹ (שמות כ'), וְלֹא נֶאֱמַר בַּעֲלוֹ, וְכֵן אֱלֹהוּת שֶׁהוּא לְשׁוֹן שׁוֹפֵט וּמָרוּת נִזְכָּר בִּלְשׁוֹן רַבִּים, אֲבָל אֶחָד מִכָּל שְׁאָר הַשֵּׁמוֹת לֹא תִמְצָא בִּלְשׁוֹן רַבִּים.

(ח) וַתָּמָת דְּבֹרָה מֵינֶקֶת רִבְקָה וַתִּקָּבֵר מִתַּחַת לְבֵית־אֵל תַּחַת הָאַלּוֹן וַיִּקְרָא שְׁמוֹ אַלּוֹן בָּכוּת:

וּמִיתַת דְּבוֹרָה מֵנִקְתָּא דְּרִבְקָה וְאִתְקְבָרַת מִלְּרַע לְבֵית אֵל בְּשִׁפּוֹלֵי מֵישְׁרָא וּקְרָא שְׁמֵיהּ מֵישַׁר בָּכְיָתָא:

וַתָּמָת דְּבוֹרָה - מָה עִנְיַן דְּבוֹרָה בְּבֵית יַעֲקֹב? אֶלָּא לְפִי שֶׁאָמְרָה רִבְקָה לְיַעֲקֹב וְשָׁלַחְתִּי וּלְקַחְתִּיךָ מִשָּׁם, שָׁלְחָה דְבוֹרָה אֶצְלוֹ לְפַדָּן אֲרָם לָצֵאת מִשָּׁם, וּמֵתָה בַּדֶּרֶךְ; מִדִּבְרֵי רַבִּי מֹשֶׁה הַדַּרְשָׁן לְמַדְתִּיהָ. **מִתַּחַת לְבֵית אֵל** - הָעִיר יוֹשֶׁבֶת בָּהָר וְנִקְבְּרָה בְּרַגְלֵי הָהָר. **תַּחַת הָאַלּוֹן** - בְּשִׁפּוֹלֵי מֵישָׁרָא, שֶׁהָיָה מִישׁוֹר מִלְמַעְלָה בְּשִׁפּוּעַ הָהָר וְהַקִּבּוּרָה מִלְמַטָּה, וּמִישׁוֹר שֶׁל בֵּית אֵל הָיוּ קוֹרִין לוֹ אַלּוֹן. וְאַגָּדָה, נִתְבַּשֵּׂר שָׁם בְּאֵבֶל שֵׁנִי, שֶׁהֻגַּד לוֹ עַל אִמּוֹ שֶׁמֵּתָה (בראשית רבה), וְאַלּוֹן בִּלְשׁוֹן יְוָנִי אַחֵר, וּלְפִי שֶׁהֶעֱלִימוּ אֶת יוֹם מוֹתָהּ שֶׁלֹּא יְקַלְּלוּ הַבְּרִיּוֹת כֶּרֶס שֶׁיָּצָא מִמֶּנּוּ עֵשָׂו, אַף הַכָּתוּב לֹא פִּרְסְמָהּ.

(ט) {פ} וַיֵּרָא אֱ־לֹהִים אֶל־יַעֲקֹב עוֹד בְּבֹאוֹ מִפַּדַּן אֲרָם וַיְבָרֶךְ אֹתוֹ:

וְאִתְגְּלִי יְיָ לְיַעֲקֹב עוֹד בְּמֵיתוֹהִי מִפַּדַּן אֲרָם וּבָרִיךְ יָתֵיהּ:

עוֹד - פַּעַם שֵׁנִי בַּמָּקוֹם הַזֶּה, אֶחָד בְּלֶכְתּוֹ וְאֶחָד בְּשׁוּבוֹ. **וַיְבָרֶךְ אֹתוֹ** - בִּרְכַּת אֲבֵלִים (בראשית רבה).

(י) וַיֹּאמֶר־לוֹ אֱ־לֹהִים שִׁמְךָ יַעֲקֹב לֹא־יִקָּרֵא שִׁמְךָ עוֹד יַעֲקֹב כִּי אִם־יִשְׂרָאֵל יִהְיֶה שְׁמֶךָ וַיִּקְרָא אֶת־שְׁמוֹ יִשְׂרָאֵל:

וַאֲמַר לֵיהּ יְיָ שְׁמָךְ יַעֲקֹב לָא יִתְקְרֵי שְׁמָךְ עוֹד יַעֲקֹב אֶלָּהֵין יִשְׂרָאֵל יְהֵא שְׁמָךְ וּקְרָא יָת שְׁמֵיהּ יִשְׂרָאֵל:

לֹא יִקָּרֵא שִׁמְךָ עוֹד יַעֲקֹב - לְשׁוֹן אָדָם הַבָּא בְּמַאֲרָב וְעָקְבָה, אֶלָּא לְשׁוֹן שַׂר וְנָגִיד.

תיקון דינה

"וַתֵּצֵא דִינָה בַּת לֵאָה אֲשֶׁר יָלְדָה לְיַעֲקֹב לִרְאוֹת בִּבְנוֹת הָאָרֶץ", כך מתחיל הסיפור הקשה שהתרחש בשכם. אבל דווקא בסיפור הקשה הזה יש בירור מאד נסתר ועמוק, שלא יכול לבוא אלא במעשה נורא של אונס. על דברים כאלה נאמר "נורא עלילה על בני אדם" - הקב"ה מגלגל את הבירורים והתיקונים בדרך של "עלילה", משתמש בנפילות ובקשיים שלנו כדי לקדם בתוכם את התכלית. כך למשל אומרים המקובלים שבתוך הנפש הירודה של שכם בן חמור היה חבוי ניצוץ קדוש שהשתחרר והגיע למקומו (כמובא בפירוש אור החיים הקדוש).

והנה "ותצא דינה בת לאה" ראשי תבות **לבדו** (מהסוף להתחלה). המלה הזו כבר מוכרת לנו מהפרשה: "ויותר יעקב לבדו ויאבק איש עמו", ועוד לפני כן קראנו "עדר עדר לבדו" (במתנת יעקב לעשו). ליעקב אבינו יש בדידות קיומית חיובית, איש האמונה הבודד, וגם אנחנו "עם לבדד ישכון".

כדי לעמוד על משמעות המלה, עלינו להתחיל מההופעה הראשונה שלה בתורה: "לא טוב היות האדם **לבדו** אעשה לו עזר כנגדו". האדם צריך לצאת מה"לבדו" השלילי ולמצוא את זיווגו. גם דינה היתה צריכה למצוא את זיווגה, לצאת מהבדידות, אבל העלילה שהתרחשה הביאה את הזיווג הלא-מתאים. ובכל זאת, גם המעשה הזה מביא בסוף לגילוי ה"לבדו" החיובי של יעקב. זו הברכה שלנו בסוף התורה "וישכון ישראל בטח **בדד** עין יעקב" - אנחנו לבד עם ה', אין עוד מלבדו ולא צריך כלום מלבדו.

(יא) וַיֹּאמֶר לוֹ אֱ־לֹהִים אֲנִי אֵל שַׁ־דָּי פְּרֵה וּרְבֵה גּוֹי וּקְהַל גּוֹיִם יִהְיֶה מִמֶּךָּ וּמְלָכִים מֵחֲלָצֶיךָ יֵצֵאוּ:

וַאֲמַר לֵיהּ יְיָ אֲנָא אֵל שַׁדַּי פּוּשׁ וְסַגֵּי עַם וְכִנְשַׁת שִׁבְטִין יְהֵא מִנָּךְ וּמַלְכִין דְּשַׁלִּיטִין בְּעַמְמַיָּא מִנָּךְ יִפְקוּן:

אֲנִי אֵל שַׁדַּי - שֶׁאֲנִי כְּדַי לְבָרֵךְ, שֶׁהַבְּרָכוֹת שֶׁלִּי. **פְּרֵה וּרְבֵה** - עַל שֵׁם שֶׁעֲדַיִן לֹא נוֹלַד בִּנְיָמִין, וְאַף עַל פִּי שֶׁכְּבָר נִתְעַבְּרָה מִמֶּנּוּ. **גּוֹי** - בִּנְיָמִין. **גּוֹיִם** - מְנַשֶּׁה וְאֶפְרַיִם, שֶׁעֲתִידִים לָצֵאת מִיּוֹסֵף, וְהֵם בְּמִנְיַן הַשְּׁבָטִים (בראשית רבה). **וּמְלָכִים** - שָׁאוּל וְאִישׁ בֹּשֶׁת, שֶׁהָיוּ מִשֵּׁבֶט בִּנְיָמִין (בראשית רבה), שֶׁעֲדַיִן לֹא נוֹלְדוּ (וּפָסוּק זֶה דִּרְשׁוּ אַבְנֵר כְּשֶׁהִמְלִיךְ אִישׁ בֹּשֶׁת, וְאַף הַשְּׁבָטִים דְּרָשׁוּהוּ וְקֵרְבוּ בִּנְיָמִין, דִּכְתִיב אִישׁ מִמֶּנּוּ לֹא יִתֵּן אֶת בִּתּוֹ לְבִנְיָמִן לְאִשָּׁה (שופטים כ"א), וְחָזְרוּ

וְאָמְרוּ אִלְמָלֵא הָיָה עוֹלֶה מִן הַשְּׁבָטִים לֹא הָיָה הַקָּבָ"ה אוֹמֵר לְיַעֲקֹב וּמְלָכִים מֵחֲלָצֶיךָ יֵצֵאוּ. גּוֹי וּקְהַל גּוֹיִם - שֶׁגּוֹיִם עֲתִידִים בָּנָיו לְהֵעָשׂוֹת כְּמִנְיַן הַגּוֹיִם, שֶׁהֵם ע' אֻמּוֹת, וְכֵן כָּל הַסַּנְהֶדְרִין שִׁבְעִים; דָּבָר אַחֵר שֶׁעֲתִידִים בָּנָיו לְהַקְרִיב בִּשְׁעַת אִסּוּר בָּמוֹת כַּגּוֹיִם בִּימֵי אֵלִיָּהוּ).

תהלים - פרקים ע"ט-פ"ב

תניא - קונטרס אחרון

וצדקה כנחל איתן (בעמום ססי' ה'). פי' כמו שנחל איתן הוא המשכה הנמשכת מבחי' איתן שהיא בחי' נקודה בהיכלא ותרין ריעין וכו' ואותיות איתן משמשות לעתיד פי' אנא עתיד לאתגליא כמ"ש הנה ישכיל עבדי וגו' והיינו שיתגלה אז אור א"ס ב"ה ויחודו ית' תוך פנימיות נקודת הלב ע"י המשכת נחל איתן הוא הארת חכמה עילאה שיאיר בפנימיות הלב ליבטל ביחודו ית' בתכלית מעומקא דלבא אחרי הסרת הערלה מתאוות הגשמיות וכו'. והנה עתה בגלות החל הזה יש ג"כ עצה יעוצה להאיר קצת אור ה' מבחי' איתן לתוך נקודה פנימיות הלב כעין לעתיד והיינו ע"י שמעורר על ניצוץ אלקות שבנפשו בחי' רחמים רבים העליונים כי באמת כל זמן שאין האדם זוכה שיתגלה אור ה' מבחי' איתן בנקודת פנימית לבבו ליבטל ביחודו ית' מעומקא דלבא עד כלות הנפש ממש אזי באמת יש רחמנות גדולה על הניצוץ שבנפשו כי הניצוץ נמשך מבחי' חכמה עילאה ממש וכשאינו יכול להאיר מבחינתו לתוך פנימיות הלב ששם מקום גילוי הארה זו ה"ז בבחי' גלות ממש וע"י רחמים רבים העליונים יוצא מהגלות והשביה ומאיר לתוך נקודה פנימיות הלב בחי' אהבה רבה זו כנודע ממ"ש ליעקב אשר פדה את אברהם וכמ"ש בלק"א פמ"ה. ומודעת זאת כי אתערותא דלעילא באתעדל"ת דוקא תליא מלתא דהיינו ע"י התעוררות רחמים רבים בלב רחמנים וג"ח להשפיע למטה השפעה גשמיות זהב וכסף וכו' ולכן פעולת הצדקה היא פעולת נחל איתן ממש. והנה מודעת זאת מ"ש כי עור בעד עור וכל אשר לאיש יתן בעד נפשו האלקית להאירה באור החיים א"ס ב"ה:

לוח היום־יום

ט"ז כסלו

יסוד עיקרי בשיטת חב"ד הוא, אשר המוח השליט על הלב בתולדתו, ישעבד את הלב לעבודת השם יתברך, מתוך השכלה הבנה והעמקת הדעת בגדולת בורא העולם ברוך הוא.

נ"ך יומי - שמואל-א פרק כ"ה

(א) וַיָּמֻ֣תוּ בַיְמִ֔ים הָהֵ֖ם וַיִּקְבְּצ֣וּ פְלִשְׁתִּ֑ים אֶת־מַחֲנֵיהֶם֙ לַצָּבָ֔א לְהִלָּחֵ֖ם בְּיִשְׂרָאֵ֑ל וַיֹּ֤אמֶר אָכִישׁ֙ אֶל־דָּוִ֔ד יָדֹ֥עַ תֵּדַ֖ע כִּֽי אִתִּ֣י תֵצֵ֔א בַּמַּחֲנֶ֖ה אַתָּ֣ה וַאֲנָשֶׁ֑יךָ: (ב) וַיֹּ֤אמֶר דָּוִד֙ אֶל־אָכִ֔ישׁ לָכֵ֕ן אַתָּ֖ה תֵּדַ֣ע אֵ֣ת אֲשֶׁר־יַעֲשֶׂ֔ה עַבְדֶּ֑ךָ וַיֹּ֤אמֶר אָכִישׁ֙ אֶל־דָּוִ֔ד לָכֵ֕ן שֹׂמֵ֥ר לְרֹאשִׁ֖י אֲשִׂימְךָ֥ כָּל־הַיָּמִֽים: (ג) {פ} וּשְׁמוּאֵ֣ל מֵ֔ת וַיִּסְפְּדוּ־ל֥וֹ כָל־יִשְׂרָאֵ֖ל וַיִּקְבְּרֻ֣הוּ בָרָמָ֑ה וּבְעִירֹו֙ וְשָׁא֣וּל הֵסִ֔יר הָאֹבֹ֖ת וְאֶת־הַיִּדְּעֹנִ֑ים מֵהָאָֽרֶץ:

וּשְׁמוּאֵל מֵת - הֲרֵי כְּבָר נֶאֱמַר "וַיָּמָת שְׁמוּאֵל", אֶלָּא לְפִי שֶׁבָּא לְדַבֵּר בְּשָׁאוּל שֶׁהוּצְרַךְ לִדְרֹשׁ בְּבַעֲלַת אוֹב, פָּתַח וְאָמַר "וּשְׁמוּאֵל מֵת", שֶׁאִלּוּ הָיָה קַיָּם, מִמֶּנּוּ הָיָה שָׁאוּל דּוֹרֵשׁ, וְשָׁאוּל הֵסִיר הָאוֹבוֹת, וְהֻצְרַךְ לְבַקֵּשׁ אִשָּׁה בַּעֲלַת אוֹב. וַיִּסְפְּדוּ לוֹ כָּל יִשְׂרָאֵל וַיִּקְבְּרֻהוּ בָּרָמָה וּבְעִירוֹ - (תרגום:) וּסְפָדוּ עֲלוֹהִי כָּל יִשְׂרָאֵל וּקְבָרוּהִי בְּרָמָתָא וּסְפָדוּ עֲלוֹהִי אֱנָשׁ בְּקַרְתֵּיהּ"; 'וּבְעִירוֹ' מוּסָב עַל 'וַיִּסְפְּדוּ לוֹ', סְפָדוּהוּ בָרָמָה כְּשֶׁקְּבָרוּהוּ, וּסְפָדוּהוּ אִישׁ בְּעִירוֹ".

(ד) וַיִּקְבְּצ֣וּ פְלִשְׁתִּ֗ים וַיָּבֹ֙אוּ֙ וַיַּחֲנ֣וּ בְשׁוּנֵ֔ם וַיִּקְבֹּ֥ץ שָׁא֖וּל אֶת־כָּל־יִשְׂרָאֵ֑ל וַיַּחֲנ֖וּ בַּגִּלְבֹּֽעַ: (ה) וַיַּ֣רְא שָׁא֔וּל אֶת־מַחֲנֵ֖ה פְּלִשְׁתִּ֑ים וַיִּרָּ֣א וַיֶּֽחֱרַ֖ד לִבּ֥וֹ מְאֹֽד: (ו) וַיִּשְׁאַ֤ל שָׁאוּל֙ בַּי־הוָ֔ה וְלֹ֥א עָנָ֖הוּ יְ־הוָ֑ה גַּ֚ם בַּחֲלֹמ֔וֹת גַּ֖ם בָּאוּרִ֑ים גַּ֖ם בַּנְּבִיאִֽם:

גַּם בָּאוּרִים - לְפִי שֶׁהָרַג נוֹב עִיר הַכֹּהֲנִים, לֹא נַעֲנָה.

(ז) וַיֹּ֤אמֶר שָׁאוּל֙ לַעֲבָדָ֔יו בַּקְּשׁוּ־לִ֛י אֵ֥שֶׁת בַּעֲלַת־א֖וֹב וְאֵלְכָ֣ה אֵלֶ֑יהָ וְאֶדְרְשָׁה־בָּ֔הּ וַיֹּ֤אמְרוּ עֲבָדָיו֙ אֵלָ֔יו הִנֵּ֥ה אֵ֖שֶׁת בַּעֲלַת־א֑וֹב בְּעֵ֖ין דֹּֽור: (ח) וַיִּתְחַפֵּ֣שׂ שָׁא֗וּל וַיִּלְבַּ֤שׁ בְּגָדִים֙ אֲחֵרִ֔ים וַיֵּ֣לֶךְ ה֔וּא וּשְׁנֵ֥י אֲנָשִׁ֖ים עִמּ֑וֹ וַיָּבֹ֙אוּ֙ אֶל־הָאִשָּׁ֣ה לָ֔יְלָה וַיֹּ֣אמֶר (קסומי) [קָסְמִי־]נָ֔א לִ֖י בָּא֑וֹב וְהַעֲלִ֤י לִי֙ אֵ֣ת אֲשֶׁר־אֹמַ֣ר אֵלֶ֔יךָ:

וַיִּתְחַפֵּשׂ שָׁאוּל - "שִׁנָּה בְּגָדָיו, וְכֵן "הִתְחַפֵּשׂ וָבֹא בַּמִּלְחָמָה" (מלכים א כב:ל); וְכֵן "בָּרֵב כֹּחַ יִתְחַפֵּשׂ לְבוּשִׁי" (איוב ל:יח), וְכֵן תִּרְגֵּם יוֹנָתָן: "וְאִשְׁתַּנִּי שָׁאוּל. וַיָּבֹאוּ אֶל הָאִשָּׁה לָיְלָה - יוֹם הָיָה, אֶלָּא מִתּוֹךְ צָרָתָם הָיָה דּוֹמֶה לָהֶם לַיְלָה, כָּךְ דָּרַשׁ רַבִּי תַּנְחוּמָא (פרשת אמור ב).

(ט) וַתֹּ֤אמֶר הָאִשָּׁה֙ אֵלָ֔יו הִנֵּ֥ה אַתָּ֖ה יָדַ֣עְתָּ אֵ֣ת אֲשֶׁר־עָשָׂ֣ה שָׁא֔וּל אֲשֶׁ֥ר הִכְרִ֖ית אֶת־הָאֹבֹ֣ת וְאֶת־הַיִּדְּעֹנִ֑י מִן־הָאָ֣רֶץ וְלָמָּה֙ אַתָּ֣ה מִתְנַקֵּ֣שׁ בְּנַפְשִׁ֔י לַהֲמִיתֵ֖נִי:

מִתְנַקֵּשׁ - מְבַקֵּשׁ תַּקָּלָה.

(י) וַיִּשָּׁבַע לָהּ שָׁאוּל בַּי־הוָה לֵאמֹר חַי־יְ־הוָה אִם־יִקָּרֵךְ עָוֹן בַּדָּבָר הַזֶּה: (יא) וַתֹּאמֶר הָאִשָּׁה אֶת־מִי אַעֲלֶה־לָּךְ וַיֹּאמֶר אֶת־שְׁמוּאֵל הַעֲלִי־לִי: (יב) וַתֵּרֶא הָאִשָּׁה אֶת־שְׁמוּאֵל וַתִּזְעַק בְּקוֹל גָּדוֹל וַתֹּאמֶר הָאִשָּׁה אֶל־שָׁאוּל | לֵאמֹר לָמָּה רִמִּיתָנִי וְאַתָּה שָׁאוּל:

וַתִּזְעַק בְּקוֹל גָּדוֹל - שֶׁרָאֲתָהוּ עוֹלֶה שֶׁלֹּא כְּדַרְכּוֹ הָעוֹלִים, שֶׁהַמַּעֲלֶה בִּזְכוּרוֹ, עוֹלִים רַגְלֵיהֶם לְמַעְלָה, וְזֶה עוֹלֶה רֹאשׁוֹ לְמַעְלָה, בִּשְׁבִיל כְּבוֹדוֹ שֶׁל שָׁאוּל (תנחומא שם).

(יג) וַיֹּאמֶר לָהּ הַמֶּלֶךְ אַל־תִּירְאִי כִּי מָה רָאִית וַתֹּאמֶר הָאִשָּׁה אֶל־שָׁאוּל אֱ־לֹהִים רָאִיתִי עֲלִים מִן־הָאָרֶץ:

אֱלֹהִים רָאִיתִי עֲלִים מִן הָאָרֶץ - מַלְאָכִים שְׁנַיִם, מֹשֶׁה וּשְׁמוּאֵל, שֶׁנִּתְיָרֵא שְׁמוּאֵל שֶׁמָּא אֲנִי מִתְבַּקֵּשׁ בַּדִּין, וְהֶעֱלָה מֹשֶׁה עִמּוֹ (כדאיתא בחגיגה ד ב).

(יד) וַיֹּאמֶר לָהּ מַה־תָּאָרָו וַתֹּאמֶר אִישׁ זָקֵן עֹלֶה וְהוּא עֹטֶה מְעִיל וַיֵּדַע שָׁאוּל כִּי־שְׁמוּאֵל הוּא וַיִּקֹּד אַפַּיִם אַרְצָה וַיִּשְׁתָּחוּ:

מַה תָּאָרוֹ - שְׁלֹשָׁה דְּבָרִים נֶאֶמְרוּ בָּאוֹב: הַמַּעֲלֶה אוֹתוֹ, רוֹאֵהוּ וְאֵינוֹ שׁוֹמֵעַ קוֹלוֹ, וְהַנִּשְׁאָל לוֹ, שׁוֹמְעוֹ וְאֵינוֹ רוֹאֵהוּ, וּלְפִיכָךְ שָׁאַל מַה תָּאָרוֹ, וְאַחֵר, לֹא רוֹאֵהוּ וְלֹא שׁוֹמְעוֹ (תנחומא שם). וְהוּא עֹטֶה מְעִיל - שֶׁהָיָה רָגִיל לִלְבֹּשׁ מְעִיל, שֶׁנֶּאֱמַר "וּמְעִיל קָטֹן תַּעֲשֶׂה לּוֹ אִמּוֹ" (שמואל א ב:יט), וּבְמְעִילוֹ נִקְבַּר, וְכֵן עָלָה, וְכֵן לֶעָתִיד לָבֹא יַעֲמֹדוּ בִּלְבוּשֵׁיהֶם (תנחומא שם).

(טו) {ס} וַיֹּאמֶר שְׁמוּאֵל אֶל־שָׁאוּל לָמָּה הִרְגַּזְתַּנִי לְהַעֲלוֹת אֹתִי וַיֹּאמֶר שָׁאוּל צַר־לִי מְאֹד וּפְלִשְׁתִּים | נִלְחָמִים בִּי וֵא־לֹהִים סָר מֵעָלַי וְלֹא־עָנָנִי עוֹד גַּם בְּיַד־הַנְּבִיאִים גַּם־בַּחֲלֹמוֹת וָאֶקְרָאֶה לְךָ לְהוֹדִיעֵנִי מָה אֶעֱשֶׂה:

הִרְגַּזְתַּנִי - הֶחֱרַדְתָּנִי. גַּם בְּיַד הַנְּבִיאִים גַּם בַּחֲלֹמוֹת - אֲבָל בָּאוּרִים וְתֻמִּים לֹא אָמַר לוֹ, וְאַף עַל פִּי שֶׁשָּׁאַל בָּהֶם כְּמוֹ שֶׁאָמוּר לְמַעְלָה, שֶׁהָיָה בּוּשׁ מִמֶּנּוּ עַל שֶׁהָרַג נוֹב עִיר הַכֹּהֲנִים. וָאֶקְרָאֶה לְךָ - לְשׁוֹן וָאֶזְעַק אַחֲרֶיךָ, כְּמוֹ "נִקְרָא נִקְרֵיתִי בְּהַר הַגִּלְבֹּעַ" (שמואל ב א:ו); וּכְמוֹ "וְשָׁם נִקְרָא אִישׁ בְּלִיַּעַל" (שמואל ב כ:א), הֻצְרַכְתִּי לִהְיוֹת נִקְרָא אֵלֶיךָ, שֶׁתּוֹדִיעֵנִי מָה אֶעֱשֶׂה.

(טז) {ס} וַיֹּאמֶר שְׁמוּאֵל וְלָמָּה תִּשְׁאָלֵנִי וַי־הוָה סָר מֵעָלֶיךָ וַיִּהְיֶ עָרֶךָ:

וְלָמָּה תִּשְׁאָלֵנִי - הֲרֵי שָׁאַלְתָּ מִן הַנְּבִיאִים הַחַיִּים. וַיִּהְיֶ עָרֶךָ - (תרגום:) "וַהֲוָה בְּסַעֲדֵיהּ דְּגַבְרָא דְּאַתְּ בְּעֵיל דְּבָבֵיהּ". עָרֶךָ - לְשׁוֹן שׁוֹנֵא וְכָמָה יֵשׁ בַּמִּקְרָא, "וּמָלְאוּ פְנֵי תֵבֵל עָרִים" (ישעיהו יד:כא); "וְהִשְׁמַדְתִּי עָרֶיךָ" (מיכה ה:יג); "חֶלְמָא לְשָׂנְאָךְ וּפִשְׁרֵהּ לְעָרָךְ" (דניאל ד:טז).

(יז) וַיַּעַשׂ יְ־הוָה לוֹ כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר בְּיָדִי וַיִּקְרַע יְ־הוָה אֶת־הַמַּמְלָכָה מִיָּדֶךָ וַיִּתְּנָהּ לְרֵעֲךָ לְדָוִד:

לְרֵעֲךָ לְדָוִד - וּבְחַיָּיו לֹא הִזְכִּיר לוֹ שְׁמוֹ, אֶלָּא "וּנְתָנָהּ לְרֵעֲךָ הַטּוֹב מִמְּךָ" (שמואל א טו:כח), לְפִי שֶׁהָיָה יָרֵא מִמֶּנּוּ שֶׁלֹּא יַהַרְגֶנּוּ, לְפִי שֶׁמְּשָׁחוֹ לַמַּלְכוּת (תנחומא שם).

(יח) כַּאֲשֶׁר לֹא־שָׁמַעְתָּ בְּקוֹל יְ־הוָה וְלֹא־עָשִׂיתָ חֲרוֹן־אַפּוֹ בַּעֲמָלֵק עַל־כֵּן הַדָּבָר הַזֶּה עָשָׂה־לְךָ יְ־הוָה הַיּוֹם הַזֶּה: (יט) וְיִתֵּן יְ־הוָה גַּם אֶת־יִשְׂרָאֵל עִמְּךָ בְּיַד־פְּלִשְׁתִּים וּמָחָר אַתָּה וּבָנֶיךָ עִמִּי גַּם אֶת־מַחֲנֵה יִשְׂרָאֵל יִתֵּן יְ־הוָה בְּיַד־פְּלִשְׁתִּים:

אַתָּה וּבָנֶיךָ עִמִּי - בִּמְחִצָּתִי.

(כ) וַיְמַהֵר שָׁאוּל וַיִּפֹּל מְלֹא־קוֹמָתוֹ אַרְצָה וַיִּרָא מְאֹד מִדִּבְרֵי שְׁמוּאֵל גַּם־כֹּחַ לֹא־הָיָה בּוֹ כִּי לֶא אָכַל לֶחֶם כָּל־הַיּוֹם וְכָל־הַלָּיְלָה: (כא) וַתָּבוֹא הָאִשָּׁה אֶל־שָׁאוּל וַתֵּרֶא כִּי־נִבְהַל מְאֹד וַתֹּאמֶר אֵלָיו הִנֵּה שָׁמְעָה שִׁפְחָתְךָ בְקוֹלֶךָ וָאָשִׂים נַפְשִׁי בְכַפִּי וָאֶשְׁמַע אֶת־דְּבָרֶיךָ אֲשֶׁר דִּבַּרְתָּ אֵלָי: (כב) וְעַתָּה שְׁמַע־נָא גַם־אַתָּה בְּקוֹל שִׁפְחָתֶךָ וְאָשִׂמָה לְפָנֶיךָ פַּת־לֶחֶם וְאֶכְלוֹל וְיִהְיֶה בְךָ כֹּחַ כִּי תֵלֵךְ בַּדָּרֶךְ: (כג) וַיְמָאֵן וַיֹּאמֶר לֹא אֹכַל וַיִּפְרְצוּ־בוֹ עֲבָדָיו וְגַם־הָאִשָּׁה וַיִּשְׁמַע לְקֹלָם וַיָּקָם מֵהָאָרֶץ וַיֵּשֶׁב אֶל־הַמִּטָּה: (כד) וְלָאִשָּׁה עֵגֶל־מַרְבֵּק בַּבַּיִת וַתְּמַהֵר וַתִּזְבְּחֵהוּ וַתִּקַּח־קֶמַח וַתָּלָשׁ וַתֹּפֶהוּ מַצּוֹת:

עֵגֶל מַרְבֵּק - (תרגום:) "עֵגֶל פָּטִים".

(כה) וַתַּגֶּשׁ לִפְנֵי־שָׁאוּל וְלִפְנֵי עֲבָדָיו וַיֹּאכֵלוּ וַיָּקֻמוּ וַיֵּלְכוּ בַּלַּיְלָה הַהוּא:

לימוד יומי מרבותינו נשיאנו לימי חודש כסלו

הבעל שם טוב

צדיק הדור מעלה כל הדיבורים שלמטה, ומקשרם עם אלוקות

על הפסוק "יפקוד ה' איש, אשר יוציאם ואשר יביאם" (במדבר כז,טז), הכוונה בזה על גדול הדור, שבכוחו להעלות כל הדיבורים של אנשי דורו ולהעלותם ולקשרם עם הרוחניות. (כתר שם טוב אות ח')

המגיד ממעזריטש

עם ישראל מחזקים את הקב"ה כביכול ע"י קיום המצוות

על הפסוק "ושמועה טובה תדשן עצם" (משלי טו,ל), פירש: זהו על דרך מה שכתוב: "ישראל מפרנסין לאביהם שבשמים" (זהר ח"ג ז,ב), כמו אדם ששבע מחמת תענוג, כך הקב"ה מתענג ממעשיהן של ישראל. וזהו "תדשן"- פירושו מתענג. "עצם"- מהעצמיות של בני ישראל. וזהו שאומרים "ונעריצך" (בקדושת שמונה עשרה), פירוש מלשון חוזק, שכביכול בני ישראל מחזקים אותו יתברך. (מגיד דבריו רמוי תורה אות ש"ח)

אדמו"ר הזקן

חשיבות התפילה בעמידה במקום אחד

משיתחיל השליח ציבור "הודו", לא ילך שום אדם בבית המנין אנה ואנה, ובפרט לעבור כנגד המתפללים שהוא איסור גמור. (מאה שערים ע' א')

אדמו"ר האמצעי

ההבדל בין הריח לדבר מאכל

גם המאכל וגם הריח מחזקים את האדם אלא שבריח יש כוח (והוא בבחינת מקיף) לחזק את הנשמה (ולכן כשאדם מתעלף מעירים אותו על ידי שנותנים לו להריח ריח חזק), ואילו במאכל יש כוח רק לחזק את הגוף. (ביאורי זהר כנ, ג)

אדמו"ר הצמח צדק

מאחדות השם מגיעים לכל הפרטים הרבים שיש בעולם

בנוגע למה שכתוב "הוי' הוא האלקים" (מלכים א' יח, לט), "הוי'"- הוא בחינת אחדות, ו"אלקים"- הוא בחינת ריבוי (ולכן אלקים זה בלשון רבים), ואין ביניהם סתירה, כיון שהריבוי בא מהאחדות. וכמו על דרך משל, שמחבית גדולה נשפע לכלים רבים. (אור התורה סידור ע' שי"ח)

אדמו"ר המהר"ש

מה היה הסימן למשה רבינו כשהיה בהר סיני מתי זה יום ומתי זה לילה

בנוגע למה שאמרו רז"ל "מתי ידע משה שזה יום ומתי לילה", במקום אחד כתוב: כשלמדו עמו תורה שבכתב ידע שזה יום, וכשלמדו עמו תורה שבעל פה, ידע שזה לילה" (מדרש תהלים מזמור יט,ג. על פסוק "יום ליום יביע אומר"). ובמקום אחר כתוב: כשהמלאכים אמרו "קדוש", ידע שזה יום. וכשאמרו "ברוך", ידע שזה לילה (ילקוט שמעוני פרשת תשא רמז ת"ו. מדרש תהלים יט, ג). (תורת שמואל תרכ"ט ע' קמ"ו)

אדמו"ר הרש"ב

ההשפעות הגשמיות תלויות בקיום התורה ומצוות שלנו

על הפסוק "אם בחוקותי תלכו וגו' ונתתי גשמיכם בעתם" (ויקרא כו,ג), פירש: "גשמיכם"- מלשון גשמיות, שההשפעות בגשמיות תלויות בקיום התורה ומצוות. (ספר המאמרים תרנ"ז ע' רפ"ג)

אדמו"ר הריי"צ

לימוד התורה במדינות החופשיות נותנת כוח לאלו הנמצאים בארץ גזירה

על הפסוק "צדקת פרזונו בישראל" (שופטים ה,יא), נאמר בגמרא: "צדקה עשה הקב"ה בישראל, שפיזרן לבין האומות" (פסחים פז,ב), בכל דור ודור עומדים עלינו לכלותינו, שאין נותנים ללמוד תורה ולקיים מצוות, ועל ידי לימוד תורה אצל הנמצאים במדינת חופש, זה נותן כוח גם לאלו הנמצאים בארץ גזירה. (ספר המאמרים קונטרסים ח"א עי לג,ב)

כ"ק אדמו"ר

כשאחד עסוק בעבודת השם, לא תמיד שם לב לאיזו מדרגה מגיע

בנוגע למה שאמר ר' יוחנן בן זכאי, "ואיני יודע באיזו דרך מוליכין אותי" (ברכות כח,ב). אחד הביאורים בזה שרבי יוחנן בן זכאי, מחמת גודל טרדתו במילוי שליחותו בעולם, לא היה לו פנאי לשים לב למדרגתו, ולכן לא ידע מה עם השכל והמדות שלו, ועל אחת כמה וכמה שלא ידע מה עם ההעלם שבנפשו. (ספר המאמרים תשי"ב ד"ה לא תהיה משכלה)

מו"ר הרב שליט"א

ענינו של בית המקדש

"ענוים הגיע זמן גאולתכם" = בית המקדש (אם במשולש וכו'), ללמד שבהכרזה זו של מלך המשיח על גג בית המקדש מהדהד עצם ענינו ותכליתו של בית המקדש, לשם כך ה' צוה "ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם", כדי להביא גאולה לישראל, ל"ענוי ארץ". (שיעורים והתוועדויות תשע"ד - ד ע' נ"ז הערה יב)

יום ששי // י"ז בסלו

חומש - ששי פרשת וישלח

(פרק ל"ה) (יב) וְאֶת־הָאָרֶץ אֲשֶׁר נָתַתִּי לְאַבְרָהָם וּלְיִצְחָק לְךָ אֶתְּנֶנָּה וּלְזַרְעֲךָ אַחֲרֶיךָ אֶתֵּן אֶת־הָאָרֶץ:

וְיָת אַרְעָא דִּי יְהָבִית לְאַבְרָהָם וּלְיִצְחָק לָךְ אֶתְּנִנַּהּ וּלְבָנָךְ בַּתְרָךְ אֶתֵּן יָת אַרְעָא:

(יג) וַיַּעַל מֵעָלָיו אֱ־לֹהִים בַּמָּקוֹם אֲשֶׁר־דִּבֶּר אִתּוֹ:

וְאִסְתַּלַק מֵעֲלָוֹהִי יְקָרָא דַיְיָ בְּאַתְרָא דִּי מַלִּיל עִמֵּיהּ:

בַּמָּקוֹם אֲשֶׁר דִּבֶּר אִתּוֹ - אֵינִי יוֹדֵעַ מַה מְּלַמְּדֵנוּ.

(יד) וַיַּצֵּב יַעֲקֹב מַצֵּבָה בַּמָּקוֹם אֲשֶׁר־דִּבֶּר אִתּוֹ מַצֶּבֶת אֶבֶן וַיַּסֵּךְ עָלֶיהָ נֶסֶךְ וַיִּצֹק עָלֶיהָ שָׁמֶן:

וַאֲקִים יַעֲקֹב קָמְתָא בְּאַתְרָא דִּי מַלִּיל עִמֵּיהּ קָמַת אַבְנָא וְאַסִּיךְ עֲלַהּ נִסּוּכִין וַאֲרִיק עֲלַהּ מִשְׁחָא:

(טו) וַיִּקְרָא יַעֲקֹב אֶת־שֵׁם הַמָּקוֹם אֲשֶׁר דִּבֶּר אִתּוֹ שָׁם אֱ־לֹהִים בֵּית־אֵל:

וּקְרָא יַעֲקֹב יָת שְׁמָא דַּאֲתְרָא דִּי מַלִּיל עִמֵּיהּ תַּמָּן יְיָ בֵּית אֵל:

(טז) וַיִּסְעוּ מִבֵּית אֵל וַיְהִי־עוֹד כִּבְרַת־הָאָרֶץ לָבוֹא אֶפְרָתָה וַתֵּלֶד רָחֵל וַתְּקַשׁ בְּלִדְתָּהּ:

וּנְטָלוּ מִבֵּית אֵל וַהֲוָה עוֹד כְּרוּבַת אַרְעָא לְמֵיעַל לְאֶפְרָת וִילִידַת רָחֵל וְקַשְׁיָאת בְּמֵילְדַהּ:

כִּבְרַת הָאָרֶץ - מְנַחֵם פֵּרֵשׁ לְשׁוֹן כַּבִּיר, רִבּוּי, מַהֲלָךְ רַב. וְאַגָּדָה, בִּזְמַן שֶׁהָאָרֶץ חֲלוּלָה וּמְנֻקֶּבֶת כִּכְבָרָה (בראשית רבה), שֶׁהַנִּיר מָצוּי, הַסְּתָו עָבַר וְהַשָּׁרָב עֲדַיִן לֹא בָא (שם ז), וְאֵין זֶה פְּשׁוּטוֹ שֶׁל מִקְרָא, שֶׁהֲרֵי בְּנַעֲמָן מָצִינוּ וַיֵּלֶךְ מֵאִתּוֹ כִּבְרַת אָרֶץ (מלכים ב ה'). וְאוֹמֵר אֲנִי שֶׁהוּא שֵׁם מִדַּת קַרְקַע, כְּמוֹ מַהֲלַךְ פַּרְסָה אוֹ יוֹתֵר, כְּמוֹ שֶׁאַתָּה אוֹמֵר צֶמֶד כֶּרֶם (ישעיהו ה'), חֶלְקַת הַשָּׂדֶה (בראשית ל"ג), כָּךְ בְּמַהֲלַךְ אָדָם נוֹתֵן שֵׁם מִדָּה כִּבְרַת אָרֶץ.

(יז) וַיְהִי בְּהַקְשֹׁתָהּ בְּלִדְתָּהּ וַתֹּאמֶר לָהּ הַמְיַלֶּדֶת אַל־תִּירְאִי כִּי־גַם־זֶה לָךְ בֵּן:

וַהֲוָה בְּקַשְׁיוּתַהּ בְּמֵילְדַהּ וַאֲמָרַת לַהּ חָיְתָא לָא תִדְחֲלִי אֲרֵי אַף דֵּין לִיךְ בַּר:

כִּי גַם זֶה - נוֹסַף לְךָ עַל יוֹסֵף; וְרַבּוֹתֵינוּ דָּרְשׁוּ: עִם כָּל שֵׁבֶט נוֹלְדָה תְּאוֹמָה, וְעִם בִּנְיָמִין נוֹלְדָה תְּאוֹמָה יְתֵרָה.

(יח) וַיְהִי בְּצֵאת נַפְשָׁהּ כִּי מֵתָה וַתִּקְרָא שְׁמוֹ בֶּן־אוֹנִי וְאָבִיו קָרָא־לוֹ בִנְיָמִין:

וַהֲוָה בְּמִפַּק נַפְשַׁהּ אֲרֵי מִיתַת (נ"א מַיְתָא) וּקְרַת שְׁמֵיהּ בַּר דְּוָי וַאֲבוּהִי קְרָא לֵיהּ בִּנְיָמִין:

בֶּן אוֹנִי - בֶּן צַעֲרִי. בִּנְיָמִין - נִרְאָה בְּעֵינַי, לְפִי שֶׁהוּא לְבַדּוֹ נוֹלַד בְּאֶרֶץ כְּנַעַן שֶׁהוּא בַּנֶּגֶב כְּשֶׁאָדָם בָּא מֵאֲרַם נַהֲרַיִם, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר בַּנֶּגֶב בְּאֶרֶץ כְּנָעַן (במדבר ל"ג), הָלוֹךְ וְנָסוֹעַ הַנֶּגְבָּה (בראשית י"ב). בִּנְיָמִין - בֶּן יָמִין, לְשׁוֹן צָפוֹן וְיָמִין אַתָּה בְרָאתָם (תהילים פ"ט), לְפִיכָךְ הוּא מָלֵא.

(יט) וַתָּמָת רָחֵל וַתִּקָּבֵר בְּדֶרֶךְ אֶפְרָתָה הִוא בֵּית לָחֶם:

וּמִיתַת רָחֵל וְאִתְקְבַרַת בְּאוֹרַח אֶפְרָת הִיא בֵּית לָחֶם:

(כ) וַיַּצֵּב יַעֲקֹב מַצֵּבָה עַל־קְבֻרָתָהּ הִוא מַצֶּבֶת קְבֻרַת־רָחֵל עַד־הַיּוֹם:

וַאֲקִים יַעֲקֹב קַמְתָא עַל קֶבְרַתַהּ הִיא קָמַת קֶבְרְתָא דְרָחֵל עַד יוֹמָא דֵין:

(כא) וַיִּסַּע יִשְׂרָאֵל וַיֵּט אָהֳלָה מֵהָלְאָה לְמִגְדַּל־עֵדֶר:

וּנְטַל יִשְׂרָאֵל וּפְרַס מַשְׁכְּנֵיהּ מִלְהַלָּא לְמִגְדְּלָא דְעֵדֶר:

(כב) וַיְהִי בִּשְׁכֹּן יִשְׂרָאֵל בָּאָרֶץ הַהִוא וַיֵּלֶךְ רְאוּבֵן וַיִּשְׁכַּב אֶת־בִּלְהָה פִּילֶגֶשׁ אָבִיו וַיִּשְׁמַע יִשְׂרָאֵל {פ} וַיִּהְיוּ בְנֵי־יַעֲקֹב שְׁנֵים עָשָׂר:

וַהֲוָה כַּד שָׁרָא יִשְׂרָאֵל בְּאַרְעָא הַהִיא וַאֲזַל רְאוּבֵן וּשְׁכִיב עִם בִּלְהָה לְחֵינָתָא דַאֲבוּהִי וּשְׁמַע יִשְׂרָאֵל וַהֲווֹ בְנֵי יַעֲקֹב תְּרֵי עֲסַר:

בְּשָׁכֹן יִשְׂרָאֵל בָּאָרֶץ ההיא - עַד שֶׁלֹּא בָא לְחֶבְרוֹן אֵצֶל יִצְחָק אֵרְעוּהוּ כָּל אֵלֶּה. וַיִּשְׁכַּב - מִתּוֹךְ שֶׁבִּלְבֵּל מִשְׁכָּבוֹ, מַעֲלֶה עָלָיו הַכָּתוּב כְּאִלּוּ שְׁכָבָהּ; וְלָמָּה בִלְבֵּל וְחִלֵּל יְצוּעָיו? שֶׁכְּשֶׁמֵּתָה רָחֵל נָטַל יַעֲקֹב מִטָּתוֹ, שֶׁהָיְתָה נְתוּנָה תָּדִיר בְּאֹהֶל רָחֵל וְלֹא בְּשֶׁאָר אָהָלִים, וּנְתָנָהּ בְּאֹהֶל בִּלְהָה; בָּא רְאוּבֵן וְתָבַע עֶלְבּוֹן אִמּוֹ, אָמַר אִם אֲחוֹת אִמִּי הָיְתָה צָרָה לְאִמִּי, שִׁפְחַת אֲחוֹת אִמִּי תִּהֵא צָרָה לְאִמִּי? לְכָךְ בִּלְבֵּל (שבת נ"ה). וַיִּהְיוּ בְנֵי יַעֲקֹב שְׁנֵים עָשָׂר - מַתְחִיל לְעִנְיָן רִאשׁוֹן, מִשֶּׁנּוֹלַד בִּנְיָמִין נִשְׁלְמָה הַמִּטָּה וּמֵעַתָּה רְאוּיִים לְהַמָּנוֹת, וּמְנָאָן; וְרַבּוֹתֵינוּ דָּרְשׁוּ, לְלַמֵּדְנוּ בָּא, שֶׁכֻּלָּן שָׁוִין וְכֻלָּן צַדִּיקִים, שֶׁלֹּא חָטָא רְאוּבֵן.

(כג) בְּנֵי לֵאָה בְּכֹור יַעֲקֹב רְאוּבֵן וְשִׁמְעוֹן וְלֵוִי וִיהוּדָה וְיִשָּׂשכָר וּזְבֻלוּן:

בְּנֵי לֵאָה בּוּכְרָא דְיַעֲקֹב רְאוּבֵן וְשִׁמְעוֹן וְלֵוִי וִיהוּדָה וְיִשָּׂשכָר וּזְבֻלוּן:

בְּכוֹר יַעֲקֹב - אֲפִלּוּ בְּשָׁעַת הַקַּלְקָלָה קְרָאוֹ בְּכוֹר. בְּכוֹר יַעֲקֹב - בְּכוֹר לַנַּחֲלָה, בְּכוֹר לָעֲבוֹדָה, בְּכוֹר לְמִנְיָן, וְלֹא נִתְּנָה בְּכוֹרָה לְיוֹסֵף אֶלָּא לְעִנְיַן הַשְּׁבָטִים - שֶׁנַּעֲשָׂה לִשְׁנֵי שְׁבָטִים.

(כד) בְּנֵי רָחֵל יוֹסֵף וּבִנְיָמִן:

בְּנֵי רָחֵל יוֹסֵף וּבִנְיָמִן:

(כה) וּבְנֵי בִלְהָה שִׁפְחַת רָחֵל דָּן וְנַפְתָּלִי:

וּבְנֵי בִלְהָה אַמְתָא דְרָחֵל דָן וְנַפְתָלִי:

(כו) וּבְנֵי זִלְפָּה שִׁפְחַת לֵאָה גָּד וְאָשֵׁר אֵלֶּה בְּנֵי יַעֲקֹב אֲשֶׁר יֻלַּד־לוֹ בְּפַדַּן אָרָם:

וּבְנֵי זִלְפָּה אַמְתָא דְלֵאָה גָּד וְאָשֵׁר אִלֵּין בְּנֵי יַעֲקֹב דִי אִתְיְלִידַן לֵיהּ בְּפַדַּן אָרָם:

(כז) וַיָּבֹא יַעֲקֹב אֶל־יִצְחָק אָבִיו מַמְרֵא קִרְיַת הָאַרְבַּע הִוא חֶבְרוֹן אֲשֶׁר־גָּרִ־שָׁם אַבְרָהָם וְיִצְחָק:

וַאֲתָא יַעֲקֹב לְוַת יִצְחָק אֲבוּהִי מַמְרֵא קִרְיַת אַרְבַּע הִיא חֶבְרוֹן דִי דָר תַּמָּן אַבְרָהָם וְיִצְחָק:

מַמְרֵא - שֵׁם הַמִּישׁוֹר. קִרְיַת הָאַרְבַּע - שֵׁם הָעִיר. מַמְרֵא קִרְיַת הָאַרְבַּע - אֶל מִישׁוֹר שֶׁל קִרְיַת אַרְבַּע. וְאִ"תּ הָיָה לוֹ לִכְתּוֹב מַמְרֵא הַקִּרְיַת אַרְבַּע? כֵּן דֶּרֶךְ הַמִּקְרָא בְּכָל דָּבָר שֶׁשְּׁמוֹ כָּפוּל, כְּגוֹן זֶה, וּכְגוֹן בֵּית לֶחֶם, אֲבִי עֶזֶר, בֵּית אֵל, אִם הָצְרַךְ לְהַטִּיל בּוֹ ה"א, נוֹתְנָהּ בְּרֹאשׁ הַתֵּבָה הַשְּׁנִיָּה - בֵּית הַלַּחְמִי (שמואל א ט"ז), בְּעָפְרָת אֲבִי הָעֶזְרִי (שופטים ו'), בָּנָה חִיאֵל בֵּית הָאֱלִי (מלכים א ט"ז).

(כח) וַיִּהְיוּ יְמֵי יִצְחָק מְאַת שָׁנָה וּשְׁמֹנִים שָׁנָה:

וַהֲווֹ יוֹמֵי יִצְחָק מְאָה וּתְמָנָן שְׁנִין:

(כט) וַיִּגְוַע יִצְחָק וַיָּמָת וַיֵּאָסֶף אֶל־עַמָּיו זָקֵן וּשְׂבַע יָמִים וַיִּקְבְּרוּ אֹתוֹ עֵשָׂו וְיַעֲקֹב בָּנָיו:

וְאִתְנְגִיד יִצְחָק וּמִית וְאִתְכְּנִישׁ לְעַמֵּיהּ סִיב וּשְׂבַע יוֹמִין וּקְבָרוּ יָתֵיהּ עֵשָׂו וְיַעֲקֹב בְּנוֹהִי:

וַיִּגְוַע יִצְחָק - אֵין מֻקְדָּם וּמְאֻחָר בַּתּוֹרָה; מִכֵּירָתוֹ שֶׁל יוֹסֵף קָדְמָה לְמִיתָתוֹ שֶׁל יִצְחָק י"ב שָׁנָה, שֶׁהֲרֵי כְּשֶׁנּוֹלַד יַעֲקֹב הָיָה יִצְחָק בֶּן שִׁשִּׁים שָׁנָה, שֶׁנֶּאֱמַר וְיִצְחָק בֶּן שִׁשִּׁים שָׁנָה וְגוֹ', וְיִצְחָק מֵת בִּשְׁנַת ק"כ לְיַעֲקֹב - אִם תּוֹצִיא שִׁשִּׁים מִמֵּאָה וּשְׁמוֹנִים שָׁנָה נִשְׁאֲרוּ ק"כ - וְיוֹסֵף נִמְכַּר בֶּן י"ז שָׁנָה, וְאוֹתָהּ שָׁנָה שְׁנַת מֵאָה וּשְׁמוֹנָה לְיַעֲקֹב, כֵּיצַד? בֶּן שִׁשִּׁים וְשָׁלוֹשׁ נִתְבָּרֵךְ, אַרְבַּע עֶשְׂרֵה שָׁנָה נִטְמַן בְּבֵית עֵבֶר, הֲרֵי שִׁבְעִים וְשֶׁבַע, וְאַרְבַּע עֶשְׂרֵה עָבַד בְּאִשָּׁה, וּבְסוֹף אַרְבַּע עֶשְׂרֵה נוֹלַד יוֹסֵף, שֶׁנֶּאֱמַר וַיְהִי כַּאֲשֶׁר יָלְדָה רָחֵל אֶת יוֹסֵף וְגוֹ', הֲרֵי תִּשְׁעִים וְאַחַת, וְי"ז עַד שֶׁלֹּא נִמְכַּר יוֹסֵף, הֲרֵי מֵאָה וּשְׁמוֹנָה (עוֹד מְפֹרָשׁ מִן הַמִּקְרָא מִשֶּׁנִּמְכַּר יוֹסֵף עַד שֶׁבָּא יַעֲקֹב מִצְרַיְמָה כ"ב שָׁנָה שֶׁנֶּ', וְיוֹסֵף בֶּן שְׁלֹשִׁים שָׁנָה וְגוֹ', וְז' שָׁנִים שָׂבָע וּשְׁנַתַּיִם רָעָב, הֲרֵי כ"ב, וּכְתִיב יְמֵי שְׁנֵי מְגוּרַי שְׁלֹשִׁים וּמְאַת שָׁנָה, נִמְצָא יַעֲקֹב בְּמִכֵּירָתוֹ ק"ח).

(פרק ל"ו) (א) {פ} וְאֵלֶּה תּוֹלְדוֹת עֵשָׂו הוּא אֱדוֹם:

וְאִלֵּין תּוֹלְדַת עֵשָׂו הוּא אֱדוֹם:

(ב) עֵשָׂו לָקַח אֶת־נָשָׁיו מִבְּנוֹת כְּנָעַן אֶת־עָדָה בַּת־אֵילוֹן הַחִתִּי וְאֶת־אָהֳלִיבָמָה בַּת־עֲנָה בַּת־צִבְעוֹן הַחִוִּי:

עֵשָׂו נְסִיב יָת נְשׁוֹהִי מִבְּנָת כְּנָעַן יָת עָדָה בַּת אֵילוֹן חִתָּאָה וְיָת אָהֳלִיבָמָה בַּת עֲנָה בַּת צִבְעוֹן חִוָּאָה:

עָדָה בַּת אֵילוֹן - הִיא בָּשְׂמַת בַּת אֵילוֹן, וְנִקְרֵאת בָּשְׂמַת עַל שֵׁם שֶׁהָיְתָה מְקַטֶּרֶת בְּשָׂמִים לַעַ"ז. אָהֳלִיבָמָה - הִיא יְהוּדִית, וְהוּא כִּנָּה שְׁמָהּ יְהוּדִית לוֹמַר שֶׁהִיא כּוֹפֶרֶת בַּעַ"ז כְּדֵי לְהַטְעוֹת אֶת אָבִיו. בַּת עֲנָה בַּת צִבְעוֹן - אִם בַּת עֲנָה לֹא בַּת צִבְעוֹן? עֲנָה בְּנוֹ שֶׁל צִבְעוֹן, שֶׁנֶּאֱמַר וְאֵלֶּה בְּנֵי צִבְעוֹן וְאַיָּה וַעֲנָה? מְלַמֵּד שֶׁבָּא צִבְעוֹן עַל כַּלָּתוֹ אֵשֶׁת עֲנָה, וְיָצְאָה אָהֳלִיבָמָה מִבֵּין שְׁנֵיהֶם, וְהוֹדִיעֲךָ הַכָּתוּב שֶׁכֻּלָּן בְּנֵי מַמְזֵרוּת הָיוּ.

(ג) וְאֶת־בָּשְׂמַת בַּת־יִשְׁמָעֵאל אֲחוֹת נְבָיוֹת:

וְיָת בָּשְׂמַת בַּת יִשְׁמָעֵאל אֲחָתֵיהּ דִּנְבָיוֹת:

בָּשְׂמַת בַּת יִשְׁמָעֵאל - וּלְהַלָּן קוֹרֵא לָהּ מָחֲלַת? מָצִינוּ בְּאַגָּדַת מִדְרַשׁ סֵפֶר שְׁמוּאֵל ג' מוֹחֲלִים לָהֶן עֲוֹנוֹתֵיהֶן, גֵּר שֶׁנִּתְגַּיֵּר, וְהָעוֹלֶה לְגַדְלָה, וְהַנּוֹשֵׂא אִשָּׁה. וְלָמַד הַטַּעַם מִכָּאן - לְכָךְ נִקְרֵאת מָחֲלַת, שֶׁנִּמְחֲלוּ עֲוֹנוֹתֶיהָ. אֲחוֹת נְבָיוֹת - עַל שֵׁם שֶׁהוּא הִשִּׂיאָהּ לוֹ מִשֶּׁמֵּת יִשְׁמָעֵאל נִקְרֵאת עַל שְׁמוֹ.

(ד) וַתֵּלֶד עָדָה לְעֵשָׂו אֶת־אֱלִיפָז וּבָשְׂמַת יָלְדָה אֶת־רְעוּאֵל:

וְיָלְדַת עָדָה לְעֵשָׂו יָת אֱלִיפָז וּבָשְׂמַת יְלִידַת יָת רְעוּאֵל:

(ה) וְאָהֳלִיבָמָה יָלְדָה אֶת־[יְעוּשׁ] (יעיש) וְאֶת־יַעְלָם וְאֶת־קֹרַח אֵלֶּה בְּנֵי עֵשָׂו אֲשֶׁר יֻלְּדוּ־לוֹ בְּאֶרֶץ כְּנָעַן:

וְאָהֳלִיבָמָה יְלִידַת יָת יְעוּשׁ וְיָת יַעְלָם וְיָת קֹרַח אִלֵּין בְּנֵי עֵשָׂו דִּי אִתְיְלִידוּ לֵיהּ בְּאַרְעָא דִכְנָעַן:

וְאָהֳלִיבָמָה יָלְדָה וגו' - קֹרַח זֶה מַמְזֵר הָיָה, וּבֶן אֱלִיפַז הָיָה, שֶׁבָּא עַל אֵשֶׁת אָבִיו, אֶל אָהֳלִיבָמָה אֵשֶׁת עֵשָׂו, שֶׁהֲרֵי הוּא מָנוּי עִם אַלּוּפֵי אֱלִיפַז בְּסוֹף הָעִנְיָן (בראשית רבה).

(ו) וַיִּקַּח עֵשָׂו אֶת־נָשָׁיו וְאֶת־בָּנָיו וְאֶת־בְּנֹתָיו וְאֵת כָּל־נַפְשׁוֹת בֵּיתוֹ וְאֶת־מִקְנֵהוּ וְאֶת־כָּל־בְּהֶמְתּוֹ וְאֵת כָּל־קִנְיָנוֹ אֲשֶׁר רָכַשׁ בְּאֶרֶץ כְּנָעַן וַיֵּלֶךְ אֶל־אֶרֶץ מִפְּנֵי יַעֲקֹב אָחִיו:

וּדְבַר עֵשָׂו יָת נְשׁוֹהִי וְיָת בְּנָתֵיהּ וְיָת כָּל נַפְשַׁת בֵּיתֵיהּ וְיָת גֵּיתוֹהִי וְיָת כָּל בְּעִירֵיהּ וְיָת כָּל קִנְיָנֵיהּ דִּי קְנָא בְּאַרְעָא דִכְנָעַן וַאֲזַל לְאַרְעָא אָחֳרֵי מִן קֳדָם יַעֲקֹב אָחוּהִי:

וַיֵּלֶךְ אֶל אֶרֶץ - לָגוּר בַּאֲשֶׁר יִמְצָא.

(ז) כִּי־הָיָה רְכוּשָׁם רָב מִשֶּׁבֶת יַחְדָּו וְלֹא יָכְלָה אֶרֶץ מְגוּרֵיהֶם לָשֵׂאת אֹתָם מִפְּנֵי מִקְנֵיהֶם:

אֲרֵי הֲוָה קִנְיָנְהוֹן סַגִּי מִלְּמִתַּב כַּחֲדָא וְלָא יְכִילַת אַרַע תּוֹתָבוּתְהוֹן לְסוֹבָרָא יָתְהוֹן מִן קֳדָם גֵּיתֵיהוֹן:

וְלֹא יָכְלָה אֶרֶץ מְגוּרֵיהֶם - לְהַסְפִּיק מִרְעֶה לַבְּהֵמוֹת שֶׁלָּהֶם (ב"ר). וּמ"אַ: מִפְּנֵי יַעֲקֹב אָחִיו. מִפְּנֵי שִׂטְנַת חוֹב שֶׁל גְּזֵרַת "כִּי גֵר יִהְיֶה זַרְעֲךָ" הַמֻּטָּל עַל זַרְעוֹ שֶׁל יִצְחָק, אָמַר אֵלֵךְ לִי מִכָּאן, אֵין לִי חֵלֶק לֹא בַּמַּתָּנָה, שֶׁנִּתְּנָה לוֹ הָאָרֶץ הַזֹּאת, וְלֹא בְּפִרְעוֹן הַשִּׂטְנָה, וּמִפְּנֵי הַבּוּשָׁה שֶׁמָּכַר בְּכוֹרָתוֹ.

(ח) וַיֵּשֶׁב עֵשָׂו בְּהַר שֵׂעִיר עֵשָׂו הוּא אֱדוֹם:

וְיָתֵיב עֵשָׂו בְּטוּרָא דְשֵׂעִיר עֵשָׂו הוּא אֱדוֹם:

(ט) וְאֵלֶּה תּוֹלְדוֹת עֵשָׂו אֲבִי אֱדוֹם בְּהַר שֵׂעִיר:

וְאִלֵּין תּוֹלְדַת עֵשָׂו אֲבוּהוֹן דֶּאֱדוֹמָאֵי בְּטוּרָא דְשֵׂעִיר:

וְאֵלֶּה - הַתּוֹלָדוֹת שֶׁהוֹלִידוּ בָּנָיו עַכְשָׁו מִשֶּׁהָלַךְ לְשֵׂעִיר.

(י) אֵלֶּה שְׁמוֹת בְּנֵי־עֵשָׂו אֱלִיפַז בֶּן־עָדָה אֵשֶׁת עֵשָׂו רְעוּאֵל בֶּן־בָּשְׂמַת אֵשֶׁת עֵשָׂו:

אִלֵּין שְׁמָהַת בְּנֵי עֵשָׂו אֱלִיפַז בַּר עָדָה אִתַּת עֵשָׂו רְעוּאֵל בַּר בָּשְׂמַת אִתַּת עֵשָׂו:

(יא) וַיִּהְיוּ בְּנֵי אֱלִיפָז תֵּימָן אוֹמָר צְפוֹ וְגַעְתָּם וּקְנַז:

וַהֲווֹ בְּנֵי אֱלִיפַז תֵּימָן אוֹמָר צְפוֹ וְגַעְתָּם וּקְנַז:

(יב) וְתִמְנַע | הָיְתָה פִילֶגֶשׁ לֶאֱלִיפַז בֶּן־עֵשָׂו וַתֵּלֶד לֶאֱלִיפַז אֶת־עֲמָלֵק אֵלֶּה בְּנֵי עָדָה אֵשֶׁת עֵשָׂו:

וְתִמְנַע הֲוַת לְחֵינָתָא לֶאֱלִיפַז בַּר עֵשָׂו וִילִידַת לֶאֱלִיפַז יָת עֲמָלֵק אִלֵּין בְּנֵי עָדָה אִתַּת עֵשָׂו:

וְתִמְנַע הָיְתָה פִילֶגֶשׁ - לְהוֹדִיעַ גְּדֻלָּתוֹ שֶׁל אַבְרָהָם, כַּמָּה הָיוּ תְּאֵבִים לְדַבֵּק בְּזַרְעוֹ. תִּמְנַע זוֹ בַּת אַלּוּפִים הָיְתָה, שֶׁנֶּאֱמַר וַאֲחוֹת לוֹטָן תִּמְנָע, וְלוֹטָן מֵאַלּוּפֵי יוֹשְׁבֵי שֵׂעִיר הָיָה מִן הַחוֹרִים שֶׁיָּשְׁבוּ בָהּ לְפָנִים, אָמְרָה אֵינִי זוֹכָה לְהִנָּשֵׂא לְךָ, הַלְוַאי וְאֶהְיֶה פִּילֶגֶשׁ. וּבְדִבְרֵי הַיָּמִים מוֹנָה אוֹתָהּ בְּבָנָיו שֶׁל אֱלִיפַז, מְלַמֵּד שֶׁבָּא עַל אִשְׁתּוֹ שֶׁל שֵׂעִיר וְיָצְאָה תִּמְנָע מְבֵינֵיהֶם, וּכְשֶׁגָּדְלָה נַעֲשֵׂית פִּילַגְשׁוֹ, וְזֶהוּ וַאֲחוֹת לוֹטָן תִּמְנָע, וְלֹא מְנָאָהּ עִם בְּנֵי שֵׂעִיר שֶׁהָיְתָה אֲחוֹתוֹ מִן הָאֵם וְלֹא מִן הָאָב.

(יג) וְאֵלֶּה בְּנֵי רְעוּאֵל נַחַת וָזֶרַח שַׁמָּה וּמִזָּה אֵלֶּה הָיוּ בְּנֵי בָשְׂמַת אֵשֶׁת עֵשָׂו:

וְאִלֵּין בְּנֵי רְעוּאֵל נַחַת וָזֶרַח שַׁמָּה וּמִזָּה אִלֵּין הֲווֹ בְּנֵי בָשְׂמַת אִתַּת עֵשָׂו:

(יד) וְאֵלֶּה הָיוּ בְּנֵי אָהֳלִיבָמָה בַת־עֲנָה בַת־צִבְעוֹן אֵשֶׁת עֵשָׂו וַתֵּלֶד לְעֵשָׂו אֶת־[יְעוּשׁ] (יעיש) וְאֶת־יַעְלָם וְאֶת־קֹרַח:

וְאִלֵּין הֲווֹ בְּנֵי אָהֳלִיבָמָה בַת עֲנָה בַת צִבְעוֹן אִתַּת עֵשָׂו וִילִידַת לְעֵשָׂו יָת יְעוּשׁ וְיָת יַעְלָם וְיָת קֹרַח:

(טו) אֱלֶּה אַלּוּפֵי בְנֵי־עֵשָׂו בְּנֵי אֱלִיפַז בְּכֹור עֵשָׂו אַלּוף תֵּימָן אַלּוף אוֹמָר אַלּוף צְפוֹ אַלּוף קְנַז:

אִלֵּין רַבְרְבֵי בְּנֵי עֵשָׂו בְּנֵי אֱלִיפַז בּוּכְרָא דְעֵשָׂו רַבָּא תֵּימָן רַבָּא אוֹמָר רַבָּא צְפוֹ רַבָּא קְנַז:

אֵלֶּה אַלּוּפֵי בְנֵי עֵשָׂו - רָאשֵׁי מִשְׁפָּחוֹת.

מגדל עדר

לאחר מות רחל אמנו וקבורתה בבית לחם, הגיע יעקב אבינו למקום ושמו "מגדל עדר". למגדל עדר יש משמעות משיחית מובהקת, כמו שעולה מנבואת מיכה "וְאַתָּה מִגְדַּל עֵדֶר עֹפֶל בַּת צִיּוֹן עָדֶיךְ תֵּאתֶה וּבָאָה הַמֶּמְשָׁלָה הָרִאשֹׁנָה מַמְלֶכֶת לְבַת יְרוּשָׁלָם" - כאן "מגדל עדר" מכוון למלך המשיח או לירושלים ובית המקדש (כמובא במפרשים על אתר). גם על הפסוקים שלנו נאמר במדרש שיעקב הגיע למקום שממנו עתיד להתגלות מלך המשיח בקץ הימים (תרגום יונתן).

מגדל עדר פירושו המקום שמכנס את עדר הצאן - כמו אחדות עם ישראל במלכות המשיח ובירושלים הבנויה. והנה, הכח המאחד את הבנים הוא רחל אמנו, היוצאת על קברה ומתפללת "על בניה כי איננו" ובזכותה "שבו בנים לגבולם" - רחל מגדלת את העדר. מכאן שמצות כבוד אם נוגעת במיוחד לגאולה, ביאת המשיח ובניין המקדש. לכן לאחר מות רחל מגיע יעקב למגדל עדר, למלא את מקומה החסר, ושם נעשה החטא של ראובן שתבע את כבוד לאה אמו - הכל סביב הבירור על כבוד האם בבית היהודי. ראובן אמנם חטא, אבל התורה מעידה מיד "ויהיו בני יעקב שנים עשר" - כל העדר שלם ומוכן לגאולה במגדל עדר.

רמזים נוספים: עדר = רחל לאה. מגדל עדר ראשי תבות עם, "אין מלך בלא עם". "מגדל עדר עפל בת ציון" = 1089 = 33, גל, ברבוע. "דמתמן עתיד דאתגלי מלכא משיחא בסוף יומיא".

דרך אגב, בכ"ח טבת תרפ"ז הוקם הישוב "מגדל עדר" בין ירושלים לחברון, מדרום לבית לחם, באזור גוש עציון של היום. המתיישבים היו אנשים יראי שמים מתושבי ירושלים, וזקני חברון אמרו להם שמסורת בידם שאדמתם היא במקום העיר מגדל עדר. הישוב נעזב לאחר פרעות תרפ"ט, אבל בדור האחרון שמו ניתן מחדש לישוב הידוע כיום בשם "בת עין".

(טז) אַלּוּף־קְרַח אַלּוף גַּעְתָּם אַלּוף עֲמָלֵק אֵלֶּה אַלּוּפֵי אֱלִיפַז בְּאֶרֶץ אֱדֹום אֵלֶּה בְּנֵי עָדָה:

רַבָּא קְרַח רַבָּא גַּעְתָּם רַבָּא עֲמָלֵק אִלֵּין רַבְרְבֵי דֶאֱלִיפַז בְּאַרְעָא דֶאֱדוֹם אִלֵּין בְּנֵי עָדָה:

(יז) וְאֵלֶּה בְּנֵי רְעוּאֵל בֶּן־עֵשָׂו אַלּוּף נַחַת אַלּוּף זֶרַח אַלּוּף שַׁמָּה אַלּוּף מִזָּה אֵלֶּה אַלּוּפֵי רְעוּאֵל בְּאֶרֶץ אֱדוֹם אֵלֶּה בְּנֵי בָשְׂמַת אֵשֶׁת עֵשָׂו:

וְאֵלֶּין בְּנֵי רְעוּאֵל בַּר עֵשָׂו רַבָּא נַחַת רַבָּא זֶרַח רַבָּא שַׁמָּה רַבָּא מִזָּה אִלֵּין רַבְרְבֵי רְעוּאֵל בְּאַרְעָא (דְּ)אֱדוֹם אִלֵּין בְּנֵי בָשְׂמַת אִתַּת עֵשָׂו:

(יח) וְאֵלֶּה בְּנֵי אָהֳלִיבָמָה אֵשֶׁת עֵשָׂו אַלּוּף יְעוּשׁ אַלּוּף יַעְלָם אַלּוּף קֹרַח אֵלֶּה אַלּוּפֵי אָהֳלִיבָמָה בַּת־עֲנָה אֵשֶׁת עֵשָׂו:

וְאִלֵּין בְּנֵי אָהֳלִיבָמָה אִתַּת עֵשָׂו רַבָּא יְעוּשׁ רַבָּא יַעְלָם רַבָּא קֹרַח אִלֵּין רַבְרְבֵי אָהֳלִיבָמָה בַּת עֲנָה אִתַּת עֵשָׂו:

(יט) אֵלֶּה בְנֵי־עֵשָׂו וְאֵלֶּה אַלּוּפֵיהֶם הוּא אֱדוֹם:

אִלֵּין בְּנֵי עֵשָׂו וְאִלֵּין רַבְרְבָנֵיהוֹן הוּא אֱדוֹם:

תהלים - פרקים פ"ג-פ"ז

תניא - קונטרס אחרון

הנה לא טובה השמועה שמעתי ותרגז בטני אשר עם ה' מעבירים מלפני התיבה האיש החפץ בחיים ואריכות ימים של כל אנ"ש שבמקדש מעט הזה של אנ"ש כמארז"ל שלשה דברים מאריכים ימיו של אדם ואחד מהם המאריך בתפלתו. ואף גם מי שהשעה דחוקה לו ביותר וא"א לו בשום אופן להמתין עד אחר עניית קדושה של חזרת הש"ץ הזה הלא טוב טוב לו שלא לשמוע קדושה וברכו. מלירד לחייהם של החפצים בחיים ואונם רחמנא פטריה. והש"ץ מוציאו ידי חובתו אף שלא שמע כאילו שמע שהוא כעונה ממש וכדאיתא בגמרא גבי עם שבשדות דאניסי ויוצאים ידי חובת תפלת שמו"ע עצמה בחזרת הש"ץ כאלו שמעו ממש וגם קדושה וברכו בכלל. והנה זאת חקרנוה כן הוא אף גם בדורות הראשונים של חכמי המשנה והגמרא שהיתה תורתם קבע ועיקר עבודתם ולא תפלתם. ומכש"כ עתה הפעם בעקבות משיחא שאין תורתינו קבע מצוק העתים. ועיקר העבודה בעקבות משיחא היא התפלה כמ"ש הרח"ו ז"ל בע"ח ופע"ח. מכש"כ וק"ו שראוי ונכון ליתן נפשינו ממש עליה והיא חובה של תורה ממש למביני מדע תועלת ההתבוננות ועומק הדעת קצת כל חד לפום שיעורא דיליה בסדור שבחו של מקום ב"ה בפסוקי דזמרה ושתי ברכות שלפני ק"ש יוצר ואהבה לעורר בהן האהבה המסותרת בלב כל ישראל לבא לבחי' גילוי בהתגלות הלב בשעת ק"ש עצמה שזאת היא מצות האהבה שבפסוק ואהבת כו' בכל לבבך כו' הנמנית ראשונה בתרי"ג מצות כמ"ש הרמב"ם ז"ל שהיא מיסודי התורה ושרשה ומקור לכל רמ"ח מ"ע כי על אהבה המסתורת בלב כל ישראל בתולדתם וטבעם לא שייך ציווי כלל ודעת לנבון נקל כי כשהאהבה היא

מסותרת היא עודינה בנפש האלקית לבדה וכשבאה לבחי' גילוי לנפש החיונית אזי היא בהתגלות הלב בחלל שמאלי מקום משכן נפש החיונית וזהו ענין בירור ניצוצות המוזכר שם בע"ח ופע"ח גבי תפלה שלכן היא עיקר העבודה בעקבות משיחא לברר ניצוצות כו' שהוא בחי' אתהפכא או אתכפי' של נפש החיונית לנפש האלקית כנודע כי הדם הוא הנפש כו' והדם מתחדש בכל יום מאוכלין ומשקין וגם מתפעל ונתקן ממלבושים ודירה כו'. משא"כ בדורות הראשונים שהיו נשמות האלקית גדולי הערך היה הבירור נעשה כרגע בק"ש לבד וברכות שלפניה ופסד"ז בקצרה וכו' וד"ל:

לוח היום־יום

י"ז כסלו

חסידות חב"ד פותחת שערי היכלי חכמה ובינה, לידע ולהכיר את מי שאמר והיה העולם בהשגה שכלית, מעוררת רגשי הלב להתפעל באותה מדה שבלב המחוייבת מהשכלה זו, ומורה דרך אשר כל אחד ואחד לפום שיעורא דיליה יכול לגשת אל הקודש לעבוד את הוי' במוחו ולבו.

נ"ך יומי - שמואל־א פרק כ"ט

(א) וַיְקַבְּצוּ פְלִשְׁתִּים אֶת־כָּל־מַחֲנֵיהֶם אֲפֵקָה וְיִשְׂרְאֵל חֹנִים בַּעַיִן אֲשֶׁר בְּיִזְרְעֶאל: (ב) וְסַרְנֵי פְלִשְׁתִּים עֹבְרִים לְמֵאוֹת וְלַאֲלָפִים וְדָוִד וַאֲנָשָׁיו עֹבְרִים בָּאַחֲרֹנָה עִם־אָכִישׁ: (ג) וַיֹּאמְרוּ שָׂרֵי פְלִשְׁתִּים מָה הָעִבְרִים הָאֵלֶּה וַיֹּאמֶר אָכִישׁ אֶל־שָׂרֵי פְלִשְׁתִּים הֲלוֹא־זֶה דָּוִד עֶבֶד ׀ שָׁאוּל מֶלֶךְ־יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר הָיָה אִתִּי זֶה יָמִים אוֹ־זֶה שָׁנִים וְלֹא־מָצָאתִי בוֹ מְאוּמָה מִיּוֹם נָפְלוֹ עַד־הַיּוֹם הַזֶּה:

מִיּוֹם נָפְלוֹ - מִיּוֹם חֲנָיָתוֹ עָלַי.

(ד) {פ} וַיִּקְצְפוּ עָלָיו שָׂרֵי פְלִשְׁתִּים וַיֹּאמְרוּ לוֹ שָׂרֵי פְלִשְׁתִּים הָשֵׁב אֶת־הָאִישׁ וְיָשֹׁב אֶל־מְקוֹמוֹ אֲשֶׁר הִפְקַדְתּוֹ שָׁם וְלֹא־יֵרֵד עִמָּנוּ בַּמִּלְחָמָה וְלֹא־יִהְיֶה־לָּנוּ לְשָׂטָן בַּמִּלְחָמָה וּבַמָּה יִתְרַצֶּה זֶה אֶל־אֲדֹנָיו הֲלוֹא בְּרָאשֵׁי הָאֲנָשִׁים הָהֵם: (ה) הֲלוֹא־זֶה דָּוִד אֲשֶׁר יַעֲנוּ־לוֹ בַּמְּחֹלוֹת לֵאמֹר הִכָּה שָׁאוּל בַּאֲלָפָיו וְדָוִד בִּרְבָבֹתָו: (ו) {ס} וַיִּקְרָא אָכִישׁ אֶל־דָּוִד וַיֹּאמֶר אֶלָיו חַי־יְהוָה כִּי־יָשָׁר אַתָּה וְטוֹב בְּעֵינַי צֵאתְךָ וּבוֹאֲךָ אִתִּי בַּמַּחֲנֶה כִּי לֹא־מָצָאתִי בְךָ רָעָה מִיּוֹם בֹּאֲךָ אֵלַי עַד־הַיּוֹם הַזֶּה וּבְעֵינֵי הַסְּרָנִים לֹא־טוֹב אָתָּה: (ז) וְעַתָּה שׁוּב וְלֵךְ

בְּשָׁלֹום וְלֹא־תַעֲשֶׂה רָע בְּעֵינַי סַרְנֵי פְלִשְׁתִּים: (ח) {ס} וַיֹּאמֶר דָּוִד
אֶל־אָכִישׁ כִּי מֶה עָשִׂיתִי וּמַה־מָּצָאתָ בְעַבְדְּךָ מִיּוֹם אֲשֶׁר הָיֵיתִי
לְפָנֶיךָ עַד הַיֹּום הַזֶּה כִּי לֹא אָבוֹא וְנִלְחַמְתִּי בְּאֹיְבֵי אֲדֹנִי הַמֶּלֶךְ: (ט)
וַיַּעַן אָכִישׁ וַיֹּאמֶר אֶל־דָּוִד יָדַעְתִּי כִּי טֹוב אַתָּה בְּעֵינַי כְּמַלְאַךְ
אֱ־לֹהִים אַךְ שָׂרֵי פְלִשְׁתִּים אָמְרוּ לֹא־יַעֲלֶה עִמָּנוּ בַּמִּלְחָמָה: (י)
וְעַתָּה הַשְׁכֵּם בַּבֹּקֶר וְעַבְדֵי אֲדֹנֶיךָ אֲשֶׁר־בָּאוּ אִתָּךְ וְהִשְׁכַּמְתֶּם בַּבֹּקֶר
וְאוֹר לָכֶם וָלֵכוּ: (יא) וַיַּשְׁכֵּם דָּוִד הֻוא וַאֲנָשָׁיו לָלֶכֶת בַּבֹּקֶר לָשׁוּב
אֶל־אֶרֶץ פְּלִשְׁתִּים וּפְלִשְׁתִּים עָלוּ יִזְרְעֶאל:

לימוד יומי מרבותינו נשיאנו לימי חודש כסלו

הבעל שם טוב

באות י' השם ברא את עולם הבא, ובאות ה' ברא את עולם הזה

על הפסוק "כי בי-ה הוי' צור עולמים" (ישעי' כו, ד). השי"ת ברא ב' עולמים, עולם הבא ועולם הזה, עם האותיות "י-ה". באות ה'- נברא עולם הזה, כמ"ש "אלה תולדות השמים והארץ בהבראם" (בראשית ב,ד) "בה"א- בראם". ובאות י'- נברא עולם הבא, והסיבה לכך- כיון שהצדיקים שבו מועטים, וזהו כאות י' שהיא קטנה. (כתר שם טוב אות י"ב)

המגיד ממעזריטש

על ידי הדביקות בהשם נהפכים לצורה שלימה

על הפסוק "עשה לך שתי חצוצרות כסף" (במדבר י,ב), פירש: "חצוצרות" מלשון "חצאי צורות", דהיינו שהאדם לבדו הוא בבחינת חצי צורה, ועל ידי דביקותו בהשי"ת בבחינת "כסף"- מלשון כיסוף ואהבה, נעשה על ידי זה דבוק לחצי העליון, ואזי ישנה צורה שלימה. (ליקוטי אמרים אות כ"ט)

אדמו"ר הזקן

חשיבות נתינת הצדקה לפני התפילה

על הפסוק "וצדקה תציל ממות" (משלי י,ב), פירש: כדי לא ליפול במחשבות זרות המבלבלות התפילה ומפילים את האדם ממדרגתו. והנפילה נחשבת למיתה רוחנית רחמנא ליצלן, זהו על ידי הצדקה שנותנים לפני התפילה. (מאה שערים עי ב')

אדמו"ר האמצעי

כל מגמתו של רבינו הזקן היא שיקבע בנפשם גילוי אלוקות

פעם התבטא אדמו"ר האמצעי על אדמוה"ז ואמר, שכל עיקר מגמתו ויגיעתו היתה, מסירות נפש ממש על אנשי שלומינו, וזהו רק בכדי שיוקבע בנפשם גילוי אלוקות. (קונטרס ההתפעלות ד,ב)

אדמו"ר הצמח צדק

השבת נקראת "עונג" ונקראת "רינה"

השבת היא בבחינת "עונג" כמ"ש "וקראת לשבת עונג" (ישעי' נח,יג), ובחי' "רינה" כיון שמצוה לשורר בשבת, שהשיר הוא בחינת העלאה מלמטה למעלה, וכן השבת היא בחינת עליית העולם, וזהו שאומרים בשבת המזמור "רננו צדיקים" (תהילים לד, א). (אור התורה סידור ע' שמ"א)

אדמו"ר המהר"ש

המרירות שלפני התפילה גורמת לשמחה בעת התפילה

בנוגע למארז"ל "אין עומדים להתפלל אלא מתוך כובד ראש" (ברכות ל,ב), פירש: שהוא עניין המרירות שצריכה להיות לפני התפילה, על ריחוקו מהשי"ת, מאחר ונמשך אחר תענוגי עולם הזה, ורק על ידי זה, תהיה לו השמחה בעת התפילה, שכן הוא הסדר בסדר ההשתלשלות- החשך קדם לאור, וכמו שכתוב "ויהי ערב (בתחילה, ואחר כך) ויהי בוקר" (בראשית א,ה). (תורת שמואל תרכ"ט ע' קנ"ג)

אדמו"ר הרש"ב

כשמפרידים בין שם הוי' לשם אלוקים אפשר ליפול בעבודה זרה חלילה

בנוגע לדור ההפלגה כתיב, שביקשו לעשות לעצמם שם- כמ"ש "ונעשה לנו שם", (בראשית יא,ד), וארז"ל "אין "שם" אלא עבודה זרה" (סנהדרין קט,א), כל חטאם היה שהפרידו את שם אלקים משם הוי'. (ספר המאמרים תרנ"ז ע' נ"ט)

אדמו"ר הריי"צ

מעלת הלימוד עם תינוקות של בית רבן ביראת שמים

על ידי הלימוד עם תינוקות של בית רבן ביראת שמים דווקא, שידעו את קדושת האותיות, על ידי זה מתחזקת ומשתרשת אצלם הנקודה הפנימית- נקודת היהדות. (ספר המאמרים קונטרסים ח"א לד, א)

כ"ק אדמו"ר

אצל הצדיקים העולם לא מסתיר להם, ורואים מקצה העולם ועד קצהו

עבודת הצדיקים היא, שמרגישים שלמעלה יש ולמטה אין, ולכן אצל הבעש"ט ז"ל לא היה המקום מסתיר כלל, וראה בריחוק מקום כמו בקירוב מקום, ומבואר על זה- שזה לא היה בדרך נבואה, כי אם בראיה מוחשית ממש. וכך זה אצל כל הצדיקים, וזהו מפני שהרגש זה שבנפשם, שלמעלה יש ולמטה אין, פעל גם בחלקם בעולם, שאין להם ההגבלות שבעולם. (ספר המאמרים תשי"ג ד"ה והוא עומר)

מו"ר הרב שליט"א

איהו וגרמוהי חד המאציל והנאצל

"איהו" זה כמו האור המקיף, פנימיות הקו. "חיוהי" זה האור הממכ"ע, שמתלבש בפנימיות הכלים, ו"גרמוהי" אלו הכלים בעצמם. בעולם האצילות כולם דבר א', הסיבה שבלשון הזוהר המשפט מחולק לב' חלקים, הוא כדי לאמר שבכ"א מהם באו"כ יש יחוד מסויים בפ"ע. (יין יצחק על התניא ע' תס)

שבת קדש // י"ח בסלו // ש"פ וישלח

חומש - שביעי פרשת וישלח

(פרק ל"ו) (כ) אֵלֶּה בְנֵי־שֵׂעִיר֙ הַחֹרִ֔י יֹשְׁבֵ֖י הָאָ֑רֶץ לוֹטָ֥ן וְשׁוֹבָ֖ל וְצִבְעֹ֥ון וַעֲנָֽה:

אִלֵּין בְּנֵי שֵׂעִיר חוֹרָאָה יָתְבֵי דְּאַרְעָא לוֹטָן וְשׁוֹבָל וְצִבְעוֹן וַעֲנָה:

יֹשְׁבֵי הָאָרֶץ - שֶׁהָיוּ יוֹשְׁבִיָּה קֹדֶם שֶׁבָּא עֵשָׂו לְשָׁם. וְרַבּוֹתֵינוּ דָּרְשׁוּ (שבת פ"ה) שֶׁהָיוּ בְּקִיאִין בְּיִשּׁוּבָהּ שֶׁל אֶרֶץ; מְלֹא קָנֶה זֶה לְזֵיתִים, מְלֹא קָנֶה זֶה לִגְפָנִים, שֶׁהָיוּ טוֹעֲמִין הֶעָפָר וְיוֹדְעִין אֵי זוֹ נִטִּיעָה רְאוּיָה לוֹ.

(כא) וְדִישֹׁ֥ון וְאֵצֶ֖ר וְדִישָׁ֑ן אֵ֚לֶּה אַלּוּפֵ֣י הַחֹרִ֔י בְּנֵ֖י שֵׂעִ֥יר בְּאֶֽרֶץ־אֱדֹֽום:

וְדִשׁוֹן וְאֵצֶר וְדִישָׁן אִלֵּין רַבְרְבֵי חוֹרָאֵי בְּנֵי שֵׂעִיר בְּאַרְעָא דֶּאֱדוֹם:

(כב) וַיִּהְיוּ֙ בְּנֵי־לוֹטָ֔ן חֹרִ֖י וְהֵימָ֑ם וַאֲחֹ֥ות לוֹטָ֖ן תִּמְנָֽע:

וַהֲווֹ בְּנֵי לוֹטָן חוֹרִי וְהֵימָם וַאֲחָתֵיהּ דְּלוֹטָן תִּמְנָע:

(כג) וְאֵ֖לֶּה בְּנֵ֣י שׁוֹבָ֑ל עַלְוָ֥ן וּמָנַ֛חַת וְעֵיבָ֥ל שְׁפֹ֖ו וְאוֹנָֽם:

וְאִלֵּין בְּנֵי שׁוֹבָל עַלְוָן וּמָנַחַת וְעֵיבָל שְׁפוֹ וְאוֹנָם:

(כד) וְאֵ֖לֶּה בְּנֵי־צִבְעֹ֑ון וְאַיָּ֥ה וַעֲנָ֛ה הֽוּא־עֲנָ֥ה אֲשֶׁר־מָצָ֖א אֶת־הַיֵּמִ֥ם בַּמִּדְבָּ֛ר בְּרָעֹתֹ֥ו אֶת־הַחֲמֹרִ֖ים לְצִבְעֹ֥ון אָבִֽיו:

וְאִלֵּין בְּנֵי צִבְעוֹן וְאַיָּה וַעֲנָה הוּא עֲנָה דִּי אַשְׁכַּח יָת גִּבָּרַיָּא בְּמַדְבְּרָא כַּד הֲוָה רָעֵי יָת חֲמָרַיָּא לְצִבְעוֹן אֲבוּהִי:

וְאַיָּה וַעֲנָה - וַי"ו יִתֵּרָה, וְהוּא כְּמוֹ אַיָּה וַעֲנָה, וְהַרְבֵּה יֵשׁ בַּמִּקְרָא, תֵּת וְקֹדֶשׁ וְצָבָא מִרְמָס (דניאל ח'), נִרְדָּם וְרֶכֶב וָסוּס (תהילים ע"ו). הוּא עֲנָה - הָאָמוּר לְמַעְלָה שֶׁהוּא אָחִיו שֶׁל צִבְעוֹן וְכָאן הוּא קוֹרֵא אוֹתוֹ בְּנוֹ? מְלַמֵּד שֶׁבָּא צִבְעוֹן עַל אִמּוֹ וְהוֹלִיד אֶת עֲנָה. אֶת הַיֵּמִם - פְּרָדִים, הִרְבִּיעַ חֲמוֹר עַל סוּס נְקֵבָה וְיָלְדָה פֶּרֶד, וְהוּא הָיָה מַמְזֵר וְהֵבִיא פְּסוּלִין לָעוֹלָם; וְלָמָּה נִקְרָא שְׁמָם יֵמִים? שֶׁאֵימָתָן מֻטֶּלֶת עַל הַבְּרִיּוֹת, דְּאָמַר רַבִּי חֲנִינָא מִיָּמַי לֹא שְׁאָלַנִי אָדָם עַל מַכַּת פִּרְדָּה לְבָנָה וְחָיָה (חולין ז') (וַהֲלֹא קָא חָזֵינָן דְּחָיָה? אַל תִּקְרֵי וְחָיָה אֶלָּא וְחָיְתָה, כִּי הַמַּכָּה לֹא תֵּרָפֵא לְעוֹלָם, בְּרַשִׁ"י יָשָׁן) וְלֹא הֶזֵּק לִכְתֹּב לָנוּ מִשְׁפְּחוֹת הַחוֹרִי אֶלָּא מִפְּנֵי תִּמְנָע, וּלְהוֹדִיעַ גְּדֻלַּת אַבְרָהָם, כְּמוֹ שֶׁפֵּרַשְׁתִּי לְמַעְלָה.

(כה) וְאֵ֖לֶּה בְּנֵי־עֲנָ֑ה דִּישֹׁ֥ן וְאָהֳלִיבָמָ֖ה בַּת־עֲנָֽה:

וְאִלֵּין בְּנֵי עֲנָה דִּישׁן וְאָהֳלִיבָמָה בַּת עֲנָה:

(כו) וְאֵ֖לֶּה בְּנֵ֣י דִישָׁ֑ן חֶמְדָּ֥ן וְאֶשְׁבָּ֛ן וְיִתְרָ֥ן וּכְרָֽן:

וְאִלֵּין בְּנֵי דִישָׁן חֶמְדָּן וְאֶשְׁבָּן וְיִתְרָן וּכְרָן:

(כו) אֵלֶּה בְּנֵי־אֵצֶר בִּלְהָן וְזַעֲוָן וַעֲקָן:

אִלֵּין בְּנֵי אֵצֶר בִּלְהָן וְזַעֲוָן וַעֲקָן:

(כח) אֵלֶּה בְּנֵי־דִישָׁן עוּץ וַאֲרָן:

אִלֵּין בְּנֵי דִישָׁן עוּץ וַאֲרָן:

(כט) אֵלֶּה אַלּוּפֵי הַחֹרִי אַלְוּף לוֹטָן אַלְוּף שׁוֹבָל אַלְוּף צִבְעוֹן אַלְוּף עֲנָה:

אִלֵּין רַבְרְבֵי חוֹרָאָה רַבָּא לוֹטָן רַבָּא שׁוֹבָל רַבָּא צִבְעוֹן רַבָּא עֲנָה:

(ל) אַלְוּף דִּישֹׁן אַלְוּף אֵצֶר אַלְוּף דִּישָׁן אֵלֶּה אַלּוּפֵי הַחֹרִי לְאַלְפֵיהֶם בְּאֶרֶץ שֵׂעִיר:

רַבָּא דִשׁן רַבָּא אֵצֶר רַבָּא דִישָׁן אִלֵּין רַבְרְבֵי חוֹרָאָה לְרַבְרְבָנֵיהוֹן בְּאַרְעָא דְשֵׂעִיר:

(לא) {פ} וְאֵלֶּה הַמְּלָכִים אֲשֶׁר מָלְכוּ בְּאֶרֶץ אֱדוֹם לִפְנֵי מְלָךְ־מֶלֶךְ לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל:

וְאִלֵּין מַלְכַיָּא דִּי מְלִיכוּ בְּאַרְעָא דֶאֱדוֹם קֳדָם דִּי מְלַךְ מַלְכָּא לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל:

וְאֵלֶּה הַמְּלָכִים וגו' - שְׁמוֹנָה הָיוּ וּכְנֶגְדָּן הָעֲמִיד יַעֲקֹב וּבִטֵּל מַלְכוּת עֵשָׂו בִּימֵיהֶם, אֵלּוּ הֵן, שָׁאוּל וְאִישׁ בֹּשֶׁת, דָּוִד וּשְׁלֹמֹה, רְחַבְעָם, אֲבִיָּה, אָסָא, יְהוֹשָׁפָט; וּבִימֵי יוֹרָם בְּנוֹ כָּתוּב בְּיָמָיו פָּשַׁע אֱדוֹם מִתַּחַת יַד יְהוּדָה וַיַּמְלִכוּ עֲלֵיהֶם מֶלֶךְ (מלכים ב ח'), וּבִימֵי שָׁאוּל כָּתוּב וּמֶלֶךְ אֵין בֶּאֱדוֹם נִצָּב מֶלֶךְ (מלכים א כ"ב).

(לב) וַיִּמְלֹךְ בָּאֱדֹום בֶּלַע בֶּן־בְּעֹור וְשֵׁם עִירֹו דִּנְהָבָה:

וּמְלַךְ בָּאֱדוֹם בֶּלַע בַּר בְּעוֹר וְשׁוּם קַרְתֵּיהּ דִּנְהָבָה:

(לג) וַיָּמָת בָּלַע וַיִּמְלֹךְ תַּחְתָּיו יוֹבָב בֶּן־זֶרַח מִבָּצְרָה:

וּמִית בָּלַע וּמְלַךְ תְּחוֹתוֹהִי יוֹבָב בַּר זֶרַח מִבָּצְרָה:

יוֹבָב בֶּן זֶרַח מִבָּצְרָה - בָּצְרָה מֵעָרֵי מוֹאָב הִיא, שֶׁנֶּאֱמַר וְעַל קְרִיּוֹת וְעַל בָּצְרָה וגו' (ירמיהו מ"ח); וּלְפִי שֶׁהֶעֱמִידָה מֶלֶךְ לָאֱדוֹם, עָתִידָה לִלְקוֹת עִמָּהֶם, שֶׁנֶּאֱמַר כִּי זֶבַח לַה' בְּבָצְרָה (ישעיהו ל"ד).

(לד) וַיָּמָת יוֹבָב וַיִּמְלֹךְ תַּחְתָּיו חֻשָׁם מֵאֶרֶץ הַתֵּימָנִי:

וּמִית יוֹבָב וּמְלַךְ תְּחוֹתוֹהִי חֻשָׁם מֵאַרְעָא דָרוֹמָא:

(לה) וַיָּמָת חֻשָׁם וַיִּמְלֹךְ תַּחְתָּיו הֲדַד בֶּן־בְּדַד הַמַּכֶּה אֶת־מִדְיָן בִּשְׂדֵה מוֹאָב וְשֵׁם עִירֹו עֲוִית:

וּמִית חֻשָׁם וּמְלַךְ תְּחוֹתוֹהִי הֲדַד בַּר בְּדַד דְּקַטֵיל יָת מִדְיָנָאֵי בְּחַקְלָא דְמוֹאָב וְשׁוּם קַרְתֵּיהּ עֲוִית:

הַמַּכָּה אֶת מִדְיָן בִּשְׂדֵה מוֹאָב - שֶׁבָּאוּ מִדְיָן עַל מוֹאָב לַמִּלְחָמָה, וְהָלַךְ מֶלֶךְ אֱדוֹם לַעֲזֹר אֶת מוֹאָב; וּמִכָּאן אָנוּ לְמֵדִים, שֶׁהָיוּ מִדְיָן וּמוֹאָב מְרִיבִים זֶה עִם זֶה, וּבִימֵי בִלְעָם עָשׂוּ שָׁלוֹם לְהִתְקַשֵּׁר עַל יִשְׂרָאֵל.

(לו) וַיָּמָת הֲדָד וַיִּמְלֹךְ תַּחְתָּיו שַׂמְלָה מִמַּשְׂרֵקָה:

וּמִית הֲדָד וּמְלַךְ תְּחוֹתוֹהִי שַׂמְלָה מִמַּשְׂרֵקָה:

(לז) וַיָּמָת שַׂמְלָה וַיִּמְלֹךְ תַּחְתָּיו שָׁאוּל מֵרְחֹבוֹת הַנָּהָר:

וּמִית שַׂמְלָה וּמְלַךְ תְּחוֹתוֹהִי שָׁאוּל מֵרְחוֹבֵי דְעַל פְּרָת:

(לח) וַיָּמָת שָׁאוּל וַיִּמְלֹךְ תַּחְתָּיו בַּעַל חָנָן בֶּן־עַכְבּוֹר:

וּמִית שָׁאוּל וּמְלַךְ תְּחוֹתוֹהִי בַּעַל חָנָן בַּר עַכְבּוֹר:

(לט) וַיָּמָת בַּעַל חָנָן בֶּן־עַכְבּוֹר וַיִּמְלֹךְ תַּחְתָּיו הֲדַר וְשֵׁם עִירוֹ פָּעִו וְשֵׁם אִשְׁתּוֹ מְהֵיטַבְאֵל בַּת־מַטְרֵד בַּת מֵי זָהָב:

וּמִית בַּעַל חָנָן בַּר עַכְבּוֹר וּמְלַךְ תְּחוֹתוֹהִי הֲדַר וְשׁוּם קַרְתֵּיהּ פָּעִו וְשׁוּם אִתְּתֵיהּ מְהֵיטַבְאֵל בַּת מַטְרֵד בַּת מִצָּרֵף דַּהֲבָא:

בַּת מֵי זָהָב - מַהוּ זָהָב? עָשִׁיר הָיָה, וְאֵין זָהָב חָשׁוּב בְּעֵינָיו לִכְלוּם.

(מ) וְאֵלֶּה שְׁמוֹת אַלּוּפֵי עֵשָׂו לְמִשְׁפְּחֹתָם לִמְקֹמֹתָם בִּשְׁמֹתָם אַלּוּף תִּמְנָע אַלּוּף עַלְוָה אַלּוּף יְתֵת:

וְאִלֵּין שְׁמָהַת רַבְרְבֵי עֵשָׂו לְזַרְעָיְתְהוֹן לְאַתְרֵיהוֹן בִּשְׁמָהָתְהוֹן רַבָּא תִּמְנָע רַבָּא עַלְוָה רַבָּא יְתֵת:

וְאֵלֶּה שְׁמוֹת אַלּוּפֵי עֵשָׂו - שֶׁנִּקְרְאוּ עַל שֵׁם מְדִינוֹתֵיהֶם לְאַחַר שֶׁמֵּת הֲדַר וּפָסְקָה מֵהֶם מַלְכוּת, וְהָרִאשׁוֹנִים הַנִּזְכָּרִים לְמַעְלָה הֵם שְׁמוֹת תּוֹלְדוֹתָם; וְכֵן מְפֹרָשׁ בְּדִבְרֵי הַיָּמִים וַיָּמָת הֲדַד וַיִּהְיוּ אַלּוּפֵי אֱדוֹם אַלּוּף תִּמְנָע וְגוֹמֵר.

(מא) אַלּוּף אָהֳלִיבָמָה אַלּוּף אֵלָה אַלּוּף פִּינֹן:

רַבָּא אָהֳלִיבָמָה רַבָּא אֵלָה רַבָּא פִּינֹן:

(מב) אַלּוּף קְנַז אַלּוּף תֵּימָן אַלּוּף מִבְצָר:

רַבָּא קְנַז רַבָּא תֵּימָן רַבָּא מִבְצָר:

(מג) אַלּוּף מַגְדִּיאֵל אַלּוּף עִירָם אֵלֶּה | אַלּוּפֵי אֱדוֹם לְמוֹשְׁבֹתָם בְּאֶרֶץ אֲחֻזָּתָם הוּא עֵשָׂו אֲבִי אֱדוֹם:

רַבָּא מַגְדִּיאֵל רַבָּא עִירָם אִלֵּין רַבְרְבֵי אֱדוֹם לְמוֹתָבָנְהוֹן בְּאַרְעָא אַחֲסַנְתְּהוֹן הוּא עֵשָׂו אֲבוּהוֹן דֶּאֱדוֹמָאֵי:

מַגְדִּיאֵל - הֵיא רוֹמִי.

תהלים - פרקים כ', פ"ה-פ"ט

תניא - קונטרס אחרון - סיום!

הוכח תוכיח את עמיתך אפילו מאה פעמים. ולזאת לא אוכל להתאפק ולהחריש מלזעוק עוד בקול ענות חלושה במטותא מינייכו ברחמין נפישין חוסו נא על נפשותיכם. והשמרו והזהרו מאד מאד על התורה ועל העבודה שבלב זו תפלה בכוונה להתחיל כולם יחד כאחד מלה במלה ולא זה בכה וזה בכה וזה דומם וזה משיח שיחה בטילה ה' ישמרנו ועיקר הסיבה וגרמא בנזקין הוא מהיורדים לפני התיבה שהוא הפקר לכל הרוצה לפשוט רגליו החוטף אפרתי או מחמת שאין גם אחד רוצה וכו'. ואי לזאת זאת העצה היעוצה ותקנה קבועה חוק ולא יעבור עוד חם וחלילה דהיינו לבחור אנשים קבועים הראוים לזה על פי הגורל או בריצוי רוב המנין. דהיינו שמתפללים מלה במלה בדרך המיצוע בקול רם ולא מאריכים יותר מדאי ולא מקצרים וחוטפים חם וחלילה. ועליהם מוטל חובה לירד לפני התיבה כל אחד ואחד ביומו אשר יגיע לו ולאסוף אליו סביב סמוך כל המתפללים בקול קצת עכ"פ ולא בלחש ולא חוטפים ח"ו וכמבואר בתקנות ישנות בכמה עיירות. ועתה באתי לחדשן ולחזקן ולאמצן בל ימוטו עוד לעולם חם וחלילה (בכתב יד: גוואלד גוואלד) עד מתי יהיה זה לנו למוקש ולא די לנו בכל התוכחות והצרות שעברו עלינו ה' ישמרנו וינחמנו בכפלים לתושיה ויטהר לבנו לעבדו באמת. חזקו ואמצו לבבכם כל המייחלים לה'. גם לגמור כל הש"ס בכל שנה ושנה ובכל עיר ועיר ועיר לחלק המסכתות עפ"י הגורל או ברצון. ועיר שיש בה מנינים הרבה יגמרו בכל מנין ומנין. ואם איזה מנין קטן מהכיל יצרפו אליהם אנשים מאיזה מנין גדול בבל ישונה חק ולא יעבור. וכאו"א מהלומדים הנ"ל יגמור לעצמו בכל שבוע התמניא אפי' שבתהלים קיט. ולהיות מחמת חלישות הדור אין כח בכל אחד ואחד להתענות כראוי לו. לזאת עצה היעוצה כמארז"ל כל השומר שבת כהלכתו מוחלין לו על כל עוונותיו. כהלכתו דייקא. לכן מוטל על כל אחד ואחד להיות בקי בהלכתא רבתא לשבתא. וגם יזהר מאד שלא לשוח שום שיחה בטילה ח"ו. בהיות מודעת זאת לי"ח כי בכל המצות יש פנימיות וחיצוניות מהשבת הוא שביתה מעשיה גשמית כמו ששבת ה' מעשות שמים וארץ גשמיים. ופנימית השבת היא הכוונה בתפלת השבת ובת"ת לדבקה בה' אחד כמ"ש שבת לה' אלקיך וזו היא בחי' זכור. ובחי' שמור בפנימיות היא השביתה מדיבורים גשמיים כמו ששבת ה' מיו"ד מאמרות שנבראו בהם שמים וארץ גשמיים כי זה לעומת זה כו':

לוה היום־יום - סיום!

י"ח כסלו

במנחה אין אומרים תחנון

הצמח צדק כותב: אהבה דבחינת "ועמך לא חפצתי" (היינו) שלא לחפוץ שום דבר זולתו יתברך, ולא אפילו שמים וארץ שהם גן עדן עליון ותחתון, כי רק ביו"ד נברא כו', אלא תהיה האהבה רק לו יתברך לבד, דהיינו למהותו ועצמותו יתברך ממש. וכך היה נשמע הלשון ממו"ר נשמתו עדן (רבינו הזקן) בדביקותו, שהיה אומר בזה הלשון:

"איך וויל זע גאר ניסט, איך וויל ניט דיין גן עדן איך וויל ניט דיין עולם הבא כו' איך וויל מער ניט אז דיך אליין".

תרגום: "איני רוצה מאומה, איני רוצה את הגן עדן שלך, איני רוצה את העולם הבא שלך כו', רצוני לא יותר מאשר אותך בלבד".

גוט יום טוב!

לְשָׁנָה טוֹבָה בְּלִמּוּד הַחֲסִידוּת וְדַרְכֵי הַחֲסִידוּת תִּכָּתֵבוּ וְתֵחָתֵמוּ!

נ"ך יומי - שמואל־א פרק ל'

(א) וַיְהִי בְּבֹא דָוִד וַאֲנָשָׁיו צִקְלַג בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי וַעֲמָלֵקִי פָּשְׁטוּ אֶל־נֶגֶב וְאֶל־צִקְלַג וַיַּכּוּ אֶת־צִקְלַג וַיִּשְׂרְפוּ אֹתָהּ בָּאֵשׁ: (ב) וַיִּשְׁבּוּ אֶת־הַנָּשִׁים אֲשֶׁר־בָּהּ מִקָּטֹן וְעַד־גָּדוֹל לֹא הֵמִיתוּ אִישׁ וַיְנַהֲגוּ וַיֵּלְכוּ לְדַרְכָּם: (ג) וַיָּבֹא דָוִד וַאֲנָשָׁיו אֶל־הָעִיר וְהִנֵּה שְׂרוּפָה בָאֵשׁ וּנְשֵׁיהֶם וּבְנֵיהֶם וּבְנֹתֵיהֶם נִשְׁבּוּ: (ד) וַיִּשָּׂא דָוִד וְהָעָם אֲשֶׁר־אִתּוֹ אֶת־קוֹלָם וַיִּבְכּוּ עַד אֲשֶׁר אֵין־בָּהֶם כֹּחַ לִבְכּוֹת: (ה) וּשְׁתֵּי נְשֵׁי־דָוִד נִשְׁבּוּ אֲחִינֹעַם הַיִּזְרְעֵלִית וַאֲבִיגַיִל אֵשֶׁת נָבָל הַכַּרְמְלִי: (ו) וַתֵּצַר לְדָוִד מְאֹד כִּי־אָמְרוּ הָעָם לְסָקְלוֹ כִּי־מָרָה נֶפֶשׁ כָּל־הָעָם אִישׁ עַל־בָּנָו וְעַל־בְּנֹתָיו וַיִּתְחַזֵּק דָּוִד בַּי־הוָה אֱ־לֹהָיו: (ז) {ס} וַיֹּאמֶר דָּוִד אֶל־אֶבְיָתָר הַכֹּהֵן בֶּן־אֲחִימֶלֶךְ הַגִּישָׁה־נָּא לִי הָאֵפוֹד וַיַּגֵּשׁ אֶבְיָתָר אֶת־הָאֵפוֹד אֶל־דָּוִד: (ח) וַיִּשְׁאַל דָּוִד בַּי־הוָה לֵאמֹר אֶרְדֹּף אַחֲרֵי הַגְּדוּד־הַזֶּה הַאַשִּׂגֵנּוּ וַיֹּאמֶר לוֹ רְדֹף כִּי־הַשֵּׂג תַּשִּׂיג וְהַצֵּל תַּצִּיל: (ט) וַיֵּלֶךְ דָּוִד הוּא וְשֵׁשׁ־מֵאוֹת אִישׁ אֲשֶׁר אִתּוֹ וַיָּבֹאוּ עַד־נַחַל הַבְּשׂוֹר וְהַנּוֹתָרִים עָמָדוּ:

וַיָּבֹאוּ עַד נַחַל הַבְּשׂוֹר - שֵׁשׁ מֵאוֹת אִישׁ. וְהַנּוֹתָרִים עָמָדוּ - כְּשֶׁהִגִּיעוּ לְנַחַל הַבְּשׂוֹר, הָיוּ בָּהֶם עֲיֵפִים, וְנוֹתְרוּ שָׁם מִקְצָתָן.

(י) וַיִּרְדֹּף דָּוִד הוּא וְאַרְבַּע־מֵאוֹת אִישׁ וַיַּעַמְדוּ מָאתַיִם אֲשֶׁר פִּגְּרוּ מֵעָבֹר אֶת־נַחַל הַבְּשׂוֹר:

אֲשֶׁר פִּגְּרוּ - אֲשֶׁר נִמְנְעוּ, וְאוֹמֵר אֲנִי לְשׁוֹן אֲרָמִי הוּא, תַּרְגּוּם שֶׁל "וְנֶהֱרְסוּ" (יחזקאל ל:ד).

(יא) וַיִּמְצְאוּ אִישׁ־מִצְרִי בַּשָּׂדֶה וַיְבִיאֻהוּ אֹתוֹ אֶל־דָּוִד וַיִּתְּנוּ־לוֹ לֶחֶם וַיֹּאכַל וַיַּשְׁקֻהוּ מָיִם: (יב) וַיִּתְּנוּ־לוֹ פֶּלַח דְּבֵלָה וּשְׁנֵי צִמֻּקִים וַיֹּאכַל וַתָּשָׁב רוּחוֹ אֵלָיו כִּי לֹא־אָכַל לֶחֶם וְלֹא־שָׁתָה מַיִם שְׁלֹשָׁה יָמִים וּשְׁלֹשָׁה לֵילוֹת: (יג) {ס} וַיֹּאמֶר לוֹ דָּוִד לְמִי־אַתָּה וְאֵי מִזֶּה אָתָּה וַיֹּאמֶר נַעַר מִצְרִי אָנֹכִי עֶבֶד לְאִישׁ עֲמָלֵקִי וַיַּעַזְבֵנִי אֲדֹנִי כִּי חָלִיתִי הַיּוֹם שְׁלֹשָׁה: (יד) אֲנַחְנוּ פָּשַׁטְנוּ נֶגֶב הַכְּרֵתִי וְעַל־אֲשֶׁר לִיהוּדָה וְעַל־נֶגֶב כָּלֵב וְאֶת־צִקְלַג שָׂרַפְנוּ בָאֵשׁ:

נֶגֶב הַכְּרֵתִי - לִדְרוֹם שֶׁל פְּלִשְׁתִּים, מָצִינוּ בְּמָקוֹם אַחֵר פְּלִשְׁתִּים נִקְרָאִים גּוֹי כְּרֵתִים, "יוֹשְׁבֵי חֶבֶל הַיָּם גּוֹי כְּרֵתִים" (צפניה ב:ה).

(טו) וַיֹּאמֶר אֵלָיו דָּוִד הֲתוֹרִדֵנִי אֶל־הַגְּדוּד הַזֶּה וַיֹּאמֶר הִשָּׁבְעָה לִּי בֵּא־לֹהִים אִם־תְּמִיתֵנִי וְאִם־תַּסְגִּרֵנִי בְּיַד־אֲדֹנִי וְאוֹרִדְךָ אֶל־הַגְּדוּד הַזֶּה: (טז) וַיֹּרִדֵהוּ וְהִנֵּה נְטֻשִׁים עַל־פְּנֵי כָל־הָאָרֶץ אֹכְלִים וְשֹׁתִים וְחֹגְגִים בְּכֹל הַשָּׁלָל הַגָּדוֹל אֲשֶׁר לָקְחוּ מֵאֶרֶץ פְּלִשְׁתִּים וּמֵאֶרֶץ יְהוּדָה: (יז) וַיַּכֵּם דָּוִד מֵהַנֶּשֶׁף וְעַד־הָעֶרֶב לִמָּחֳרָתָם וְלֹא־נִמְלַט מֵהֶם אִישׁ כִּי אִם־אַרְבַּע מֵאוֹת אִישׁ־נַעַר אֲשֶׁר רָכְבוּ עַל־הַגְּמַלִּים וַיָּנָסוּ:

לִמָּחֳרָתָם - לִמּוּדִים הֵם עֲמָלֵקִים לִלְקוֹת בְּיוֹם מָחָר, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר "מָחָר אָנֹכִי נִצָּב" (שמות יז:ט), לְכָךְ נֶאֱמַר לִמָּחֳרָתָם.

(יח) וַיַּצֵּל דָּוִד אֵת כָּל־אֲשֶׁר לָקְחוּ עֲמָלֵק וְאֶת־שְׁתֵּי נָשָׁיו הִצִּיל דָּוִד: (יט) וְלֹא נָעְדַר־לָהֶם מִן־הַקָּטֹן וְעַד־הַגָּדוֹל וְעַד־בָּנִים וּבָנוֹת וּמִשָּׁלָל וְעַד כָּל־אֲשֶׁר לָקְחוּ לָהֶם הַכֹּל הֵשִׁיב דָּוִד: (כ) וַיִּקַּח דָּוִד אֶת־כָּל־הַצֹּאן וְהַבָּקָר נָהֲגוּ לִפְנֵי הַמִּקְנָה הַהוּא וַיֹּאמְרוּ זֶה שְׁלַל דָּוִד:

אֶת כָּל הַצֹּאן וְהַבָּקָר - שֶׁשָּׁבָה הַגְּדוּד מִנֶּגֶב יְהוּדָה וּמִנֶּגֶב כָּלֵב. נָהֲגוּ - אֲנָשִׁים מַנְהִיגִים וְהוֹלְכִים לִפְנֵי הַמִּקְנָה הַהוּא, לְהִתְכַּבֵּד וּלְהִתְהַלֵּל, זֶה שְׁלַל דָּוִד.

(כא) וַיָּבֹא דָּוִד אֶל־מָאתַיִם הָאֲנָשִׁים אֲשֶׁר־פֻּגְּרוּ | מִלֶּכֶת | אַחֲרֵי דָּוִד וַיּוֹשִׁיבֻם בְּנַחַל הַבְּשׂוֹר וַיֵּצְאוּ לִקְרַאת דָּוִד וְלִקְרַאת הָעָם אֲשֶׁר־אִתּוֹ וַיִּגַּשׁ דָּוִד אֶת־הָעָם וַיִּשְׁאַל לָהֶם לְשָׁלוֹם: (כב) {ס} וַיַּעַן כָּל־אִישׁ־רָע וּבְלִיַּעַל מֵהָאֲנָשִׁים אֲשֶׁר הָלְכוּ עִם־דָּוִד וַיֹּאמְרוּ יַעַן אֲשֶׁר לֹא־הָלְכוּ עִמִּי לֹא־נִתֵּן לָהֶם מֵהַשָּׁלָל אֲשֶׁר הִצַּלְנוּ כִּי־אִם־אִישׁ אֶת־אִשְׁתּוֹ וְאֶת־בָּנָיו וְיִנְהֲגוּ וְיֵלֵכוּ: (כג) {ס} וַיֹּאמֶר דָּוִד לֹא־תַעֲשׂוּ כֵּן אֲחֵי אֶת אֲשֶׁר־נָתַן יְ־הוָה לָנוּ וַיִּשְׁמֹר אֹתָנוּ וַיִּתֵּן אֶת־הַגְּדוּד הַבָּא עָלֵינוּ בְּיָדֵנוּ: (כד) וּמִי יִשְׁמַע לָכֶם לַדָּבָר הַזֶּה כִּי כְּחֵלֶק | הַיֹּרֵד בַּמִּלְחָמָה וּכְחֵלֶק הַיּוֹשֵׁב עַל־הַכֵּלִים יַחְדָּו יַחֲלֹקוּ: (כה) {ס} וַיְהִי מֵהַיּוֹם הַהוּא וָמָעְלָה וַיְשִׂמֶהָ לְחֹק וּלְמִשְׁפָּט לְיִשְׂרָאֵל עַד הַיּוֹם הַזֶּה:

מֵהַיּוֹם הַהוּא וָמָעְלָה - לֹא נֶאֱמַר וָהָלְאָה, אֶלָּא וָמָעְלָה, כְּבָר הִנְהִיג אַבְרָהָם בְּחֹק זֶה (בראשית יד:כד): "בִּלְעָדַי רַק אֲשֶׁר אָכְלוּ הַנְּעָרִים וְגוֹ'", הֵם הַיּוֹשְׁבִים עַל הַכֵּלִים, "וְחֵלֶק הָאֲנָשִׁים", הַהוֹלְכִים בַּמִּלְחָמָה בִּבְרֵאשִׁית רַבָּה (מג ט).

(כו) {פ} וַיָּבֹא דָּוִד אֶל־צִקְלַג וַיִּשְׁלַח מֵהַשָּׁלָל לִזְקֵנֵי יְהוּדָה לְרֵעֵהוּ לֵאמֹר הִנֵּה לָכֶם בְּרָכָה מִשְּׁלַל אֹיְבֵי יְ־הוָה:

לְרֵעֵהוּ - לְאוֹהֲבָיו.

(כז) {ס} לַאֲשֶׁר בְּבֵית־אֵל {ס} וְלַאֲשֶׁר בְּרָמוֹת־נֶגֶב {ס} וְלַאֲשֶׁר בְּיַתִּר: (כח) {ס} וְלַאֲשֶׁר בַּעֲרֹעֵר {ס} וְלַאֲשֶׁר בְּשִׁפְמוֹת {ס} וְלַאֲשֶׁר בְּאֶשְׁתְּמֹעַ: (כט) {ס} וְלַאֲשֶׁר בְּרָכָל {ס} וְלַאֲשֶׁר בְּעָרֵי הַיְרַחְמְאֵלִי {ס} וְלַאֲשֶׁר בְּעָרֵי הַקֵּינִי: (ל) {ס} וְלַאֲשֶׁר בְּחָרְמָה {ס} וְלַאֲשֶׁר בְּבוֹר־עָשָׁן {ס} וְלַאֲשֶׁר בַּעֲתָךְ: (לא) {ס} וְלַאֲשֶׁר בְּחֶבְרוֹן וּלְכָל־הַמְּקֹמוֹת אֲשֶׁר־הִתְהַלֵּךְ־שָׁם דָּוִד הוּא וַאֲנָשָׁיו:

אֲשֶׁר הִתְהַלֵּךְ שָׁם דָּוִד - שֶׁהָיוּ מַחְבְּאִים אוֹתוֹ מִפְּנֵי שָׁאוּל.

לימוד יומי מרבותינו נשיאנו לימי חודש כסלו

הבעל שם טוב

הקושי במחלת הנפש, היא כשאדם חושב שהוא בריא

כשאדם יודע שהוא חולה בחולי הנפש, על ידי זה תגיע לו הרפואה, אך כאשר גם את זה אינו יודע, אין רפואה למכתו האנושה, וכמ"ש "ואנכי הסתר אסתיר" (דברים לא,יח), שיש לו הסתר כפול, (דהיינו כשיודע שהוא חולה זה הסתר אחד, וכשאינו יודע שהוא חולה זה הסתר כפול). (כתר שם טוב אות כ"ה)

המגיד ממעזריטש

כל תנועה באדם, היא בכוחו של הקב"ה

עה"פ "מלא כל הארץ כבודו" (ישעיה ו,ג), פירש: שבכל תנועה נמצא הקב"ה, שאי אפשר לעשות שום תנועה בלי כוח הבורא יתברך. (ליקוטי אמרים אות ל"ח)

אדמו"ר הזקן

העצבות גורמת לאדם למחשבות זרות

יש להיזהר שלא לבוא לידי עצבות אפילו מעבירות, כיון שמחמת זה באים לו מחשבות זרות ושטותין (ושטויות), אלא צריך להיות תמיד בשמחה ואז באור פני מלך חיים, שלא יהיה לו פנאי למחשבות זרות, מחמת דביקותו בהשם יתברך. (מאמרי ארמו"ר הוקן עניינים ע' תס"ג)

אדמו"ר האמצעי

הדופק של היהודי משתנה ביום השבת קודש

בנוגע ליום השבת קודש העיד אחד מגדולי הרופאים- שבליל השבת קודש ויומו יש שינוי גדול בדופק שביד הישראל, וכמו שנעשה שינוי לטובה כששומע בשורה טובה. (תורת חיים שמות תרלב, א)

אדמו"ר הצמח צדק

מלאכי השלום שייכים למוחין, שאר המלאכים הם בניגוד אחד מהשני

על מה שכתוב "שלום עליכם מלאכי השלום" (נוסח הקידוש דליל שבת קודש - אלא שמנהגינו לומר "השרת" ואין כאן מקומו), ישנם מלאכים שהם במדרגת המידות, כמו מיכאל וגבריאל שהם נגדיים, כיון שהמידות הם ענפין דמתפרדין, (ולכן יש חילוק ופירוד בין מיכאל שר של מים, לגבריאל שר של אש), מה שאין כן מלאכי השלום הן מאו"א (אב ואם) -מוחין- ששם הם בהתאחדות ובשלום. (אור התורה סידור ע' שמ"ב)

אדמו"ר המהר"ש

ההפרש בין כוח הראיה לכוח השמיעה

כוח הראיה רוחני יותר מכוח השמיעה, כמארז"ל "אינה דומה שמיעה לראיה" (מכילתא יתרו יט,ט), יחד עם זה הראיה תופסת הדבר הגשמי, מה שאין כן השמיעה שתופסת רק את הרוחני שהוא הקול, וזהו מפני שכל מה שהוא רוחני יותר נשפל ונמשך למטה ביותר. (תורת שמואל תרכ"ט ע' קס"ה)

אדמו"ר הרש"ב

כדי להיכנס לקודש הקדשים ברוחניות, זהו על ידי נטירת הברית אפילו בדקות

על הפסוק "בזאת יבא אהרון אל הקדש" (ויקרא לז,ד) ארז"ל אין "זאת" אלא מילה, וכמו שכתוב "ואני זאת בריתי" (ישעי' נט, כא), והיינו דהגם שהיה אהרון בדרגת קדש קדשים, כמו שכתוב "ויבדל אהרון להקדישו קדש קדשים" (דברי הימים א' כג,יג), עם כל זה היה צריך להכנה של "זאת בריתי". ועל דרך זה עכשיו, צריכה להיות נטירת הברית אפילו בדקות, כדי להיכנס לקדש קדשים ברוחניות. (ספר המאמרים תרנ"ז עי ק"ו ואילך)

אדמו"ר הריי"צ

עבודת השם במסירות נפש, מחלישה את הנפש הבהמית

כשעומד האדם חזק בעבודתו במסירות נפש ובגבורה עצומה, בזה גופא מחליש את הנפש הבהמית, וכמו שראינו במוחש בדורות קדמונים, שעל ידי תוקף העבודה בתורה ומצוות, נתבטלו כמה גזירות רחמנא ליצלן. (ספה"מ קונטרסים ח"א לח,א)

כ"ק אדמו"ר

פדיית נפש האדם מהלעומת זה, הוא במיוחד על ידי לימוד החסידות

על הפסוק "ורב שלום בניך" (תהלים קיט, קסה), כדי שהאדם יפדה את נפשו בשלום מהלעומת זה, זהו על ידי קיום התורה ומצוות בכלל, ובפרט על ידי לימוד התורה, ובפרטי פרטיות על ידי לימוד החסידות, ועיקר הפדיה תהיה בזמן הגאולה. (ספר המאמרים מלוקט ב' ע' קבב ואילך)

מו"ר הרב שליט"א

צדיק יסוד עולם

רואים שיש צדיק של הדור, ויש נשמות שכאשר קשורות כדבעי לאותו צדיק שליש העולם עומד עליהן בזכות זה. לכל אחד יש פוטנציאל בחיים, וכל אחד אומר הלואי שה' יזכה אותי שאני אממש את הפוטנציאל שלי בחיים - יש אחד שהפוטנציאל שלו, העצום, יכול לבוא לידי מימוש כשהוא עם הצדיק, וכשהוא לבדו כל הפוטנציאל מתעלם. יש אחד הפוך, שהפוטנציאל שלו כשלא יהיה מקושר לצדיק - שזה יבלבל אותו - אבל, כפי שאמרנו, זה לפני החסידות,'פרה היסטוריה' (ואולי עדיין יש אנשים כאלו, מאובנים).

פרשת וישלח לקריאה בצבור

(פרק ל״ב) (ד) {פרשת וישלח} וַיִּשְׁלַח יַעֲקֹב מַלְאָכִים לְפָנָיו אֶל־
עֵשָׂו אָחִיו אַרְצָה שֵׂעִיר שְׂדֵה אֱדֹום: (ה) וַיְצַו אֹתָם לֵאמֹר כֹּה
תֹאמְרוּן לַאדֹנִי לְעֵשָׂו כֹּה אָמַר עַבְדְּךָ יַעֲקֹב עִם־לָבָן גַּרְתִּי וָאֵחַר
עַד־עָתָּה: (ו) וַיְהִי־לִי שֹׁור וַחֲמֹור צֹאן וְעֶבֶד וְשִׁפְחָה וָאֶשְׁלְחָה
לְהַגִּיד לַאדֹנִי לִמְצֹא־חֵן בְּעֵינֶיךָ: {לוי} (ז) וַיָּשֻׁבוּ הַמַּלְאָכִים אֶל־יַעֲקֹב
לֵאמֹר בָּאנוּ אֶל־אָחִיךָ אֶל־עֵשָׂו וְגַם הֹלֵךְ לִקְרָאתְךָ וְאַרְבַּע־מֵאֹות
אִישׁ עִמֹּו: (ח) וַיִּירָא יַעֲקֹב מְאֹד וַיֵּצֶר לֹו וַיַּחַץ אֶת־הָעָם אֲשֶׁר־אִתֹּו
וְאֶת־הַצֹּאן וְאֶת־הַבָּקָר וְהַגְּמַלִּים לִשְׁנֵי מַחֲנֹות: (ט) וַיֹּאמֶר אִם־יָבֹוא
עֵשָׂו אֶל־הַמַּחֲנֶה הָאַחַת וְהִכָּהוּ וְהָיָה הַמַּחֲנֶה הַנִּשְׁאָר לִפְלֵיטָה:
{ישראל} (י) וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב אֱלֹהֵי אָבִי אַבְרָהָם וֵאלֹהֵי אָבִי יִצְחָק
יְ־הוָֹה הָאֹמֵר אֵלַי שׁוּב לְאַרְצְךָ וּלְמֹולַדְתֶּךָ וְאֵיטִיבָה עִמָּךְ: (יא)
קָטֹנְתִּי מִכֹּל הַחֲסָדִים וּמִכָּל־הָאֱמֶת אֲשֶׁר עָשִׂיתָ אֶת־עַבְדֶּךָ כִּי
בְמַקְלִי עָבַרְתִּי אֶת־הַיַּרְדֵּן הַזֶּה וְעַתָּה הָיִיתִי לִשְׁנֵי מַחֲנֹות: (יב)
הַצִּילֵנִי נָא מִיַּד אָחִי מִיַּד עֵשָׂו כִּי־יָרֵא אָנֹכִי אֹתֹו פֶּן־יָבֹוא וְהִכַּנִי אֵם
עַל־בָּנִים: (יג) וְאַתָּה אָמַרְתָּ הֵיטֵב אֵיטִיב עִמָּךְ וְשַׂמְתִּי אֶת־זַרְעֲךָ
כְּחֹול הַיָּם אֲשֶׁר לֹא־יִסָּפֵר מֵרֹב:

(יד) {שני} וַיָּלֶן שָׁם בַּלַּיְלָה הַהֻוא וַיִּקַּח מִן־הַבָּא בְיָדֹו מִנְחָה לְעֵשָׂו
אָחִיו: (טו) עִזִּים מָאתַיִם וּתְיָשִׁים עֶשְׂרִים רְחֵלִים מָאתַיִם וְאֵילִים
עֶשְׂרִים: (טז) גְּמַלִּים מֵינִיקֹות וּבְנֵיהֶם שְׁלֹשִׁים פָּרֹות אַרְבָּעִים וּפָרִים
עֲשָׂרָה אֲתֹנֹת עֶשְׂרִים וַעְיָרִם עֲשָׂרָה: (יז) וַיִּתֵּן בְּיַד־עֲבָדָיו עֵדֶר עֵדֶר
לְבַדֹּו וַיֹּאמֶר אֶל־עַבְדָיו עִבְרוּ לְפָנַי וְרֶוַח תָּשִׂימוּ בֵּין עֵדֶר וּבֵין עֵדֶר:
(יח) וַיְצַו אֶת־הָרִאשֹׁון לֵאמֹר כִּי יִפְגָּשְׁךָ עֵשָׂו אָחִי וּשְׁאֵלְךָ לֵאמֹר
לְמִי־אַתָּה וְאָנָה תֵּלֵךְ וּלְמִי אֵלֶּה לְפָנֶיךָ: (יט) וְאָמַרְתָּ לְעַבְדְּךָ לְיַעֲקֹב
מִנְחָה הִוא שְׁלוּחָה לַאדֹנִי לְעֵשָׂו וְהִנֵּה גַם־הוּא אַחֲרֵינוּ: (כ) וַיְצַו
גַּם אֶת־הַשֵּׁנִי גַּם אֶת־הַשְּׁלִישִׁי גַּם אֶת־כָּל־הַהֹלְכִים אַחֲרֵי הָעֲדָרִים
לֵאמֹר כַּדָּבָר הַזֶּה תְּדַבְּרוּן אֶל־עֵשָׂו בְּמֹצַאֲכֶם אֹתֹו: (כא) וַאֲמַרְתֶּם
גַּם הִנֵּה עַבְדְּךָ יַעֲקֹב אַחֲרֵינוּ כִּי־אָמַר אֲכַפְּרָה פָנָיו בַּמִּנְחָה הַהֹלֶכֶת
לְפָנָי וְאַחֲרֵי־כֵן אֶרְאֶה פָּנָיו אוּלַי יִשָּׂא פָנָי: (כב) וַתַּעֲבֹר הַמִּנְחָה

עַל־פְּנֵיו וְהוּא לָן בַּלַּיְלָה־הַהוּא בַּמַּחֲנֶה: (כג) וַיָּקָם | בַּלַּיְלָה הוּא
וַיִּקַּח אֶת־שְׁתֵּי נָשָׁיו וְאֶת־שְׁתֵּי שִׁפְחֹתָיו וְאֶת־אַחַד עָשָׂר יְלָדָיו
וַיַּעֲבֹר אֵת מַעֲבַר יַבֹּק: (כד) וַיִּקָּחֵם וַיַּעֲבִרֵם אֶת־הַנָּחַל וַיַּעֲבֵר אֶת־
אֲשֶׁר־לוֹ: (כה) וַיִּוָּתֵר יַעֲקֹב לְבַדּוֹ וַיֵּאָבֵק אִישׁ עִמּוֹ עַד עֲלוֹת הַשָּׁחַר:
(כו) וַיַּרְא כִּי לֹא יָכֹל לוֹ וַיִּגַּע בְּכַף־יְרֵכוֹ וַתֵּקַע כַּף־יֶרֶךְ יַעֲקֹב
בְּהֵאָבְקוֹ עִמּוֹ: (כז) וַיֹּאמֶר שַׁלְּחֵנִי כִּי עָלָה הַשָּׁחַר וַיֹּאמֶר לֹא אֲשַׁלֵּחֲךָ
כִּי אִם־בֵּרַכְתָּנִי: (כח) וַיֹּאמֶר אֵלָיו מַה־שְּׁמֶךָ וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב: (כט)
וַיֹּאמֶר לֹא יַעֲקֹב יֵאָמֵר עוֹד שִׁמְךָ כִּי אִם־יִשְׂרָאֵל כִּי־שָׂרִיתָ עִם־
אֱ־לֹהִים וְעִם־אֲנָשִׁים וַתּוּכָל: (ל) וַיִּשְׁאַל יַעֲקֹב וַיֹּאמֶר הַגִּידָה־נָּא
שְׁמֶךָ וַיֹּאמֶר לָמָּה זֶּה תִּשְׁאַל לִשְׁמִי וַיְבָרֶךְ אֹתוֹ שָׁם:
(לא) {שלישי} וַיִּקְרָא יַעֲקֹב שֵׁם הַמָּקוֹם פְּנִיאֵל כִּי־רָאִיתִי אֱ־לֹהִים
פָּנִים אֶל־פָּנִים וַתִּנָּצֵל נַפְשִׁי: (לב) וַיִּזְרַח־לוֹ הַשֶּׁמֶשׁ כַּאֲשֶׁר עָבַר
אֶת־פְּנוּאֵל וְהוּא צֹלֵעַ עַל־יְרֵכוֹ: (לג) עַל־כֵּן לֹא־יֹאכְלוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל
אֶת־גִּיד הַנָּשֶׁה אֲשֶׁר עַל־כַּף הַיָּרֵךְ עַד הַיּוֹם הַזֶּה כִּי נָגַע בְּכַף־יֶרֶךְ
יַעֲקֹב בְּגִיד הַנָּשֶׁה: (פרק ל״ג) (א) וַיִּשָּׂא יַעֲקֹב עֵינָיו וַיַּרְא וְהִנֵּה עֵשָׂו
בָּא וְעִמּוֹ אַרְבַּע מֵאוֹת אִישׁ וַיַּחַץ אֶת־הַיְלָדִים עַל־לֵאָה וְעַל־רָחֵל
וְעַל שְׁתֵּי הַשְּׁפָחוֹת: (ב) וַיָּשֶׂם אֶת־הַשְּׁפָחוֹת וְאֶת־יַלְדֵיהֶן רִאשֹׁנָה
וְאֶת־לֵאָה וְיַלְדֶיהָ אַחֲרֹנִים וְאֶת־רָחֵל וְאֶת־יוֹסֵף אַחֲרֹנִים: (ג) וְהוּא
עָבַר לִפְנֵיהֶם וַיִּשְׁתַּחוּ אַרְצָה שֶׁבַע פְּעָמִים עַד־גִּשְׁתּוֹ עַד־אָחִיו: (ד)
וַיָּרָץ עֵשָׂו לִקְרָאתוֹ וַיְחַבְּקֵהוּ וַיִּפֹּל עַל־צַוָּארָו וַיִּשָּׁקֵהוּ וַיִּבְכּוּ: (ה)
וַיִּשָּׂא אֶת־עֵינָיו וַיַּרְא אֶת־הַנָּשִׁים וְאֶת־הַיְלָדִים וַיֹּאמֶר מִי־אֵלֶּה לָךְ
וַיֹּאמֶר הַיְלָדִים אֲשֶׁר־חָנַן אֱ־לֹהִים אֶת־עַבְדֶּךָ:
(ו) {רביעי} וַתִּגַּשְׁן הַשְּׁפָחוֹת הֵנָּה וְיַלְדֵיהֶן וַתִּשְׁתַּחֲוֻיָן: (ז) וַתִּגַּשׁ גַּם־
לֵאָה וְיַלְדֶיהָ וַיִּשְׁתַּחֲווּ וְאַחַר נִגַּשׁ יוֹסֵף וְרָחֵל וַיִּשְׁתַּחֲווּ: (ח) וַיֹּאמֶר
מִי לְךָ כָּל־הַמַּחֲנֶה הַזֶּה אֲשֶׁר פָּגָשְׁתִּי וַיֹּאמֶר לִמְצֹא־חֵן בְּעֵינֵי אֲדֹנִי:
(ט) וַיֹּאמֶר עֵשָׂו יֶשׁ־לִי רָב אָחִי יְהִי לְךָ אֲשֶׁר־לָךְ: (י) וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב
אַל־נָא אִם־נָא מָצָאתִי חֵן בְּעֵינֶיךָ וְלָקַחְתָּ מִנְחָתִי מִיָּדִי כִּי עַל־כֵּן
רָאִיתִי פָנֶיךָ כִּרְאֹת פְּנֵי אֱ־לֹהִים וַתִּרְצֵנִי: (יא) קַח־נָא אֶת־בִּרְכָתִי
אֲשֶׁר הֻבָאת לָךְ כִּי־חַנַנִי אֱ־לֹהִים וְכִי יֶשׁ־לִי־כֹל וַיִּפְצַר־בּוֹ וַיִּקָּח:

(יב) וַיֹּאמֶר נִסְעָה וְנֵלֵכָה וְאֵלְכָה לְנֶגְדֶּךָ: (יג) וַיֹּאמֶר אֵלָיו אֲדֹנִי יֹדֵעַ כִּי־הַיְלָדִים רַכִּים וְהַצֹּאן וְהַבָּקָר עָלוֹת עָלָי וּדְפָקוּם יוֹם אֶחָד וָמֵתוּ כָּל־הַצֹּאן: (יד) יַעֲבָר־נָא אֲדֹנִי לִפְנֵי עַבְדּוֹ וַאֲנִי אֶתְנַהֲלָה לְאִטִּי לְרֶגֶל הַמְּלָאכָה אֲשֶׁר־לְפָנַי וּלְרֶגֶל הַיְלָדִים עַד אֲשֶׁר־אָבֹא אֶל־אֲדֹנִי שֵׂעִירָה: (טו) וַיֹּאמֶר עֵשָׂו אַצִּיגָה־נָּא עִמְּךָ מִן־הָעָם אֲשֶׁר אִתִּי וַיֹּאמֶר לָמָּה זֶּה אֶמְצָא־חֵן בְּעֵינֵי אֲדֹנִי: (טז) וַיָּשָׁב בַּיּוֹם הַהוּא עֵשָׂו לְדַרְכּוֹ שֵׂעִירָה: (יז) וְיַעֲקֹב נָסַע סֻכֹּתָה וַיִּבֶן לוֹ בָּיִת וּלְמִקְנֵהוּ עָשָׂה סֻכֹּת עַל־כֵּן קָרָא שֵׁם־הַמָּקוֹם סֻכּוֹת: (יח) {ס} וַיָּבֹא יַעֲקֹב שָׁלֵם עִיר שְׁכֶם אֲשֶׁר בְּאֶרֶץ כְּנַעַן בְּבֹאוֹ מִפַּדַּן אֲרָם וַיִּחַן אֶת־פְּנֵי הָעִיר: (יט) וַיִּקֶן אֶת־חֶלְקַת הַשָּׂדֶה אֲשֶׁר נָטָה־שָׁם אָהֳלֹו מִיַּד בְּנֵי־חֲמוֹר אֲבִי שְׁכֶם בְּמֵאָה קְשִׂיטָה: (כ) וַיַּצֵּב־שָׁם מִזְבֵּחַ וַיִּקְרָא־לוֹ אֵל אֱ־לֹהֵי יִשְׂרָאֵל:

(פרק ל״ד) (א) {חמישי} {ס} וַתֵּצֵא דִינָה בַּת־לֵאָה אֲשֶׁר יָלְדָה לְיַעֲקֹב לִרְאוֹת בִּבְנוֹת הָאָרֶץ: (ב) וַיַּרְא אֹתָהּ שְׁכֶם בֶּן־חֲמוֹר הַחִוִּי נְשִׂיא הָאָרֶץ וַיִּקַּח אֹתָהּ וַיִּשְׁכַּב אֹתָהּ וַיְעַנֶּהָ: (ג) וַתִּדְבַּק נַפְשׁוֹ בְּדִינָה בַּת־יַעֲקֹב וַיֶּאֱהַב אֶת־הַנַּעֲרָ וַיְדַבֵּר עַל־לֵב הַנַּעֲרָ: (ד) וַיֹּאמֶר שְׁכֶם אֶל־חֲמוֹר אָבִיו לֵאמֹר קַח־לִי אֶת־הַיַּלְדָּה הַזֹּאת לְאִשָּׁה: (ה) וְיַעֲקֹב שָׁמַע כִּי טִמֵּא אֶת־דִּינָה בִתּוֹ וּבָנָיו הָיוּ אֶת־מִקְנֵהוּ בַּשָּׂדֶה וְהֶחֱרִשׁ יַעֲקֹב עַד־בֹּאָם: (ו) וַיֵּצֵא חֲמוֹר אֲבִי־שְׁכֶם אֶל־יַעֲקֹב לְדַבֵּר אִתּוֹ: (ז) וּבְנֵי יַעֲקֹב בָּאוּ מִן־הַשָּׂדֶה כְּשָׁמְעָם וַיִּתְעַצְּבוּ הָאֲנָשִׁים וַיִּחַר לָהֶם מְאֹד כִּי־נְבָלָה עָשָׂה בְיִשְׂרָאֵל לִשְׁכַּב אֶת־בַּת־יַעֲקֹב וְכֵן לֹא יֵעָשֶׂה: (ח) וַיְדַבֵּר חֲמוֹר אִתָּם לֵאמֹר שְׁכֶם בְּנִי חָשְׁקָה נַפְשׁוֹ בְּבִתְּכֶם תְּנוּ נָא אֹתָהּ לוֹ לְאִשָּׁה: (ט) וְהִתְחַתְּנוּ אֹתָנוּ בְּנֹתֵיכֶם תִּתְּנוּ־לָנוּ וְאֶת־בְּנֹתֵינוּ תִּקְחוּ לָכֶם: (י) וְאִתָּנוּ תֵּשֵׁבוּ וְהָאָרֶץ תִּהְיֶה לִפְנֵיכֶם שְׁבוּ וּסְחָרוּהָ וְהֵאָחֲזוּ בָהּ: (יא) וַיֹּאמֶר שְׁכֶם אֶל־אָבִיהָ וְאֶל־אַחֶיהָ אֶמְצָא־חֵן בְּעֵינֵיכֶם וַאֲשֶׁר תֹּאמְרוּ אֵלַי אֶתֵּן: (יב) הַרְבּוּ עָלַי מְאֹד מֹהַר וּמַתָּן וְאֶתְּנָה כַּאֲשֶׁר תֹּאמְרוּ אֵלָי וּתְנוּ־לִי אֶת־הַנַּעֲרָ לְאִשָּׁה: (יג) וַיַּעֲנוּ בְנֵי־יַעֲקֹב אֶת־שְׁכֶם וְאֶת־חֲמוֹר אָבִיו בְּמִרְמָה וַיְדַבֵּרוּ אֲשֶׁר טִמֵּא אֶת דִּינָה אֲחֹתָם: (יד) וַיֹּאמְרוּ אֲלֵיהֶם לֹא נוּכַל לַעֲשׂוֹת הַדָּבָר הַזֶּה לָתֵת אֶת־אֲחֹתֵנוּ לְאִישׁ אֲשֶׁר־לוֹ עָרְלָה כִּי־חֶרְפָּה הִוא לָנוּ: (טו)

אַךְ־בְּזֹאת נֵאוֹת לָכֶם ׀ אִם תִּהְיוּ כָּמֹנוּ לְהִמּוֹל לָכֶם כָּל־זָכָר: (טז) וְנָתַנּוּ
אֶת־בְּנֹתֵינוּ לָכֶם וְאֶת־בְּנֹתֵיכֶם נִקַּח־לָנוּ וְיָשַׁבְנוּ אִתְּכֶם וְהָיִינוּ לְעַם
אֶחָד: (יז) וְאִם־לֹא תִשְׁמְעוּ אֵלֵינוּ לְהִמּוֹל וְלָקַחְנוּ אֶת־בִּתֵּנוּ וְהָלָכְנוּ:
(יח) וַיִּיטְבוּ דִבְרֵיהֶם בְּעֵינֵי חֲמוֹר וּבְעֵינֵי שְׁכֶם בֶּן־חֲמוֹר: (יט) וְלֹא־
אֵחַר הַנַּעַר לַעֲשׂוֹת הַדָּבָר כִּי חָפֵץ בְּבַת־יַעֲקֹב וְהוּא נִכְבָּד מִכֹּל
בֵּית אָבִיו: (כ) וַיָּבֹא חֲמוֹר וּשְׁכֶם בְּנוֹ אֶל־שַׁעַר עִירָם וַיְדַבְּרוּ אֶל־
אַנְשֵׁי עִירָם לֵאמֹר: (כא) הָאֲנָשִׁים הָאֵלֶּה שְׁלֵמִים הֵם אִתָּנוּ וְיֵשְׁבוּ
בָאָרֶץ וְיִסְחֲרוּ אֹתָהּ וְהָאָרֶץ הִנֵּה רַחֲבַת־יָדַיִם לִפְנֵיהֶם אֶת־בְּנֹתָם
נִקַּח־לָנוּ לְנָשִׁים וְאֶת־בְּנֹתֵינוּ נִתֵּן לָהֶם: (כב) אַךְ־בְּזֹאת יֵאֹתוּ לָנוּ
הָאֲנָשִׁים לָשֶׁבֶת אִתָּנוּ לִהְיוֹת לְעַם אֶחָד בְּהִמּוֹל לָנוּ כָּל־זָכָר כַּאֲשֶׁר
הֵם נִמֹּלִים: (כג) מִקְנֵהֶם וְקִנְיָנָם וְכָל־בְּהֶמְתָּם הֲלוֹא לָנוּ הֵם אַךְ
נֵאוֹתָה לָהֶם וְיֵשְׁבוּ אִתָּנוּ: (כד) וַיִּשְׁמְעוּ אֶל־חֲמוֹר וְאֶל־שְׁכֶם בְּנוֹ
כָּל־יֹצְאֵי שַׁעַר עִירוֹ וַיִּמֹּלוּ כָּל־זָכָר כָּל־יֹצְאֵי שַׁעַר עִירוֹ: (כה) וַיְהִי
בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי בִּהְיוֹתָם כֹּאֲבִים וַיִּקְחוּ שְׁנֵי־בְנֵי־יַעֲקֹב שִׁמְעוֹן וְלֵוִי
אֲחֵי דִינָה אִישׁ חַרְבּוֹ וַיָּבֹאוּ עַל־הָעִיר בֶּטַח וַיַּהַרְגוּ כָּל־זָכָר: (כו)
וְאֶת־חֲמוֹר וְאֶת־שְׁכֶם בְּנוֹ הָרָגוּ לְפִי־חָרֶב וַיִּקְחוּ אֶת־דִּינָה מִבֵּית
שְׁכֶם וַיֵּצֵאוּ: (כז) בְּנֵי יַעֲקֹב בָּאוּ עַל־הַחֲלָלִים וַיָּבֹזּוּ הָעִיר אֲשֶׁר טִמְּאוּ
אֲחוֹתָם: (כח) אֶת־צֹאנָם וְאֶת־בְּקָרָם וְאֶת־חֲמֹרֵיהֶם וְאֵת אֲשֶׁר־
בָּעִיר וְאֶת־אֲשֶׁר בַּשָּׂדֶה לָקָחוּ: (כט) וְאֶת־כָּל־חֵילָם וְאֶת־כָּל־טַפָּם
וְאֶת־נְשֵׁיהֶם שָׁבוּ וַיָּבֹזּוּ וְאֵת כָּל־אֲשֶׁר בַּבָּיִת: (ל) וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב אֶל־
שִׁמְעוֹן וְאֶל־לֵוִי עֲכַרְתֶּם אֹתִי לְהַבְאִישֵׁנִי בְּיוֹשֵׁב הָאָרֶץ בַּכְּנַעֲנִי וּבַפְּרִזִּי
וַאֲנִי מְתֵי מִסְפָּר וְנֶאֶסְפוּ עָלַי וְהִכּוּנִי וְנִשְׁמַדְתִּי אֲנִי וּבֵיתִי: (לא)
וַיֹּאמְרוּ הֲכִזּוֹנָה יַעֲשֶׂה אֶת־אֲחוֹתֵנוּ: (פרק ל״ה) (א) {פ} וַיֹּאמֶר
אֱ־לֹהִים אֶל־יַעֲקֹב קוּם עֲלֵה בֵית־אֵל וְשֶׁב־שָׁם וַעֲשֵׂה־שָׁם מִזְבֵּחַ
לָאֵל הַנִּרְאָה אֵלֶיךָ בְּבָרְחֲךָ מִפְּנֵי עֵשָׂו אָחִיךָ: (ב) וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב אֶל־
בֵּיתוֹ וְאֶל כָּל־אֲשֶׁר עִמּוֹ הָסִרוּ אֶת־אֱלֹהֵי הַנֵּכָר אֲשֶׁר בְּתוֹכְכֶם
וְהִטַּהֲרוּ וְהַחֲלִיפוּ שִׂמְלֹתֵיכֶם: (ג) וְנָקוּמָה וְנַעֲלֶה בֵּית־אֵל וְאֶעֱשֶׂה־
שָׁם מִזְבֵּחַ לָאֵל הָעֹנֶה אֹתִי בְּיוֹם צָרָתִי וַיְהִי עִמָּדִי בַּדֶּרֶךְ אֲשֶׁר
הָלָכְתִּי: (ד) וַיִּתְּנוּ אֶל־יַעֲקֹב אֵת כָּל־אֱלֹהֵי הַנֵּכָר אֲשֶׁר בְּיָדָם וְאֶת־

הַנְּזָמִים אֲשֶׁר בְּאָזְנֵיהֶם וַיִּטְמֹן אֹתָם יַעֲקֹב תַּחַת הָאֵלָה אֲשֶׁר עִם־
שְׁכֶם: (ה) וַיִּסָּעוּ וַיְהִי | חִתַּת אֱ־לֹהִים עַל־הֶעָרִים אֲשֶׁר סְבִיבוֹתֵיהֶם
וְלֹא רָדְפוּ אַחֲרֵי בְּנֵי יַעֲקֹב: (ו) וַיָּבֹא יַעֲקֹב לוּזָה אֲשֶׁר בְּאֶרֶץ כְּנַעַן
הִוא בֵּית־אֵל הִוא וְכָל־הָעָם אֲשֶׁר־עִמּוֹ: (ז) וַיִּבֶן שָׁם מִזְבֵּחַ וַיִּקְרָא
לַמָּקוֹם אֵל בֵּית־אֵל כִּי שָׁם נִגְלוּ אֵלָיו הָאֱ־לֹהִים בְּבָרְחוֹ מִפְּנֵי אָחִיו:
(ח) וַתָּמָת דְּבֹרָה מֵינֶקֶת רִבְקָה וַתִּקָּבֵר מִתַּחַת לְבֵית־אֵל תַּחַת
הָאַלּוֹן וַיִּקְרָא שְׁמוֹ אַלּוֹן בָּכוּת: (ט) {פ} וַיֵּרָא אֱ־לֹהִים אֶל־יַעֲקֹב עוֹד
בְּבֹאוֹ מִפַּדַּן אֲרָם וַיְבָרֶךְ אֹתוֹ: (י) וַיֹּאמֶר־לוֹ אֱ־לֹהִים שִׁמְךָ יַעֲקֹב
לֹא־יִקָּרֵא שִׁמְךָ עוֹד יַעֲקֹב כִּי אִם־יִשְׂרָאֵל יִהְיֶה שְׁמֶךָ וַיִּקְרָא אֶת־
שְׁמוֹ יִשְׂרָאֵל: (יא) וַיֹּאמֶר לוֹ אֱ־לֹהִים אֲנִי אֵל שַׁ־דָּי פְּרֵה וּרְבֵה גּוֹי
וּקְהַל גּוֹיִם יִהְיֶה מִמֶּךָּ וּמְלָכִים מֵחֲלָצֶיךָ יֵצֵאוּ:
(יב) {ששי} וְאֶת־הָאָרֶץ אֲשֶׁר נָתַתִּי לְאַבְרָהָם וּלְיִצְחָק לְךָ אֶתְּנֶנָּה
וּלְזַרְעֲךָ אַחֲרֶיךָ אֶתֵּן אֶת־הָאָרֶץ: (יג) וַיַּעַל מֵעָלָיו אֱ־לֹהִים בַּמָּקוֹם
אֲשֶׁר־דִּבֶּר אִתּוֹ: (יד) וַיַּצֵּב יַעֲקֹב מַצֵּבָה בַּמָּקוֹם אֲשֶׁר־דִּבֶּר אִתּוֹ
מַצֶּבֶת אֶבֶן וַיַּסֵּךְ עָלֶיהָ נֶסֶךְ וַיִּצֹק עָלֶיהָ שָׁמֶן: (טו) וַיִּקְרָא יַעֲקֹב אֶת־
שֵׁם הַמָּקוֹם אֲשֶׁר דִּבֶּר אִתּוֹ שָׁם אֱ־לֹהִים בֵּית־אֵל: (טז) וַיִּסְעוּ מִבֵּית
אֵל וַיְהִי־עוֹד כִּבְרַת־הָאָרֶץ לָבוֹא אֶפְרָתָה וַתֵּלֶד רָחֵל וַתְּקַשׁ בְּלִדְתָּהּ:
(יז) וַיְהִי בְּהַקְשֹׁתָהּ בְּלִדְתָּהּ וַתֹּאמֶר לָהּ הַמְיַלֶּדֶת אַל־תִּירְאִי כִּי־גַם־
זֶה לָךְ בֵּן: (יח) וַיְהִי בְּצֵאת נַפְשָׁהּ כִּי מֵתָה וַתִּקְרָא שְׁמוֹ בֶּן־אוֹנִי
וְאָבִיו קָרָא־לוֹ בִנְיָמִין: (יט) וַתָּמָת רָחֵל וַתִּקָּבֵר בְּדֶרֶךְ אֶפְרָתָה הִוא
בֵּית לָחֶם: (כ) וַיַּצֵּב יַעֲקֹב מַצֵּבָה עַל־קְבֻרָתָהּ הִוא מַצֶּבֶת קִבְרַת־
רָחֵל עַד־הַיּוֹם: (כא) וַיִּסַּע יִשְׂרָאֵל וַיֵּט אָהֳלָה מֵהָלְאָה לְמִגְדַּל־עֵדֶר:
(כב) וַיְהִי בִּשְׁכֹּן יִשְׂרָאֵל בָּאָרֶץ הַהִוא וַיֵּלֶךְ רְאוּבֵן וַיִּשְׁכַּב אֶת־בִּלְהָה
פִּילֶגֶשׁ אָבִיו וַיִּשְׁמַע יִשְׂרָאֵל {פ} וַיִּהְיוּ בְנֵי־יַעֲקֹב שְׁנֵים עָשָׂר: (כג)
בְּנֵי לֵאָה בְּכֹר יַעֲקֹב רְאוּבֵן וְשִׁמְעוֹן וְלֵוִי וִיהוּדָה וְיִשָּׂשכָר וּזְבֻלוּן:
(כד) בְּנֵי רָחֵל יוֹסֵף וּבִנְיָמִן: (כה) וּבְנֵי בִלְהָה שִׁפְחַת רָחֵל דָּן
וְנַפְתָּלִי: (כו) וּבְנֵי זִלְפָּה שִׁפְחַת לֵאָה גָּד וְאָשֵׁר אֵלֶּה בְּנֵי יַעֲקֹב אֲשֶׁר
יֻלַּד־לוֹ בְּפַדַּן אֲרָם: (כז) וַיָּבֹא יַעֲקֹב אֶל־יִצְחָק אָבִיו מַמְרֵא קִרְיַת
הָאַרְבַּע הִוא חֶבְרוֹן אֲשֶׁר־גָּר־שָׁם אַבְרָהָם וְיִצְחָק: (כח) וַיִּהְיוּ יְמֵי

יִצְחָק מְאַת שָׁנָה וּשְׁמֹנִים שָׁנָה: (כט) וַיִּגְוַע יִצְחָק וַיָּמָת וַיֵּאָסֶף אֶל־
עַמָּיו זָקֵן וּשְׂבַע יָמִים וַיִּקְבְּרוּ אֹתוֹ עֵשָׂו וְיַעֲקֹב בָּנָיו: (פרק ל״ו) (א)
{פ} וְאֵלֶּה תֹּלְדוֹת עֵשָׂו הוּא אֱדוֹם: (ב) עֵשָׂו לָקַח אֶת־נָשָׁיו מִבְּנוֹת
כְּנָעַן אֶת־עָדָה בַּת־אֵילוֹן הַחִתִּי וְאֶת־אָהֳלִיבָמָה בַּת־עֲנָה בַּת־צִבְעוֹן
הַחִוִּי: (ג) וְאֶת־בָּשְׂמַת בַּת־יִשְׁמָעֵאל אֲחוֹת נְבָיוֹת: (ד) וַתֵּלֶד עָדָה
לְעֵשָׂו אֶת־אֱלִיפָז וּבָשְׂמַת יָלְדָה אֶת־רְעוּאֵל: (ה) וְאָהֳלִיבָמָה יָלְדָה
אֶת־[יְעוּשׁ] (יעיש) וְאֶת־יַעְלָם וְאֶת־קֹרַח אֵלֶּה בְּנֵי עֵשָׂו אֲשֶׁר יֻלַּד־
לוֹ בְּאֶרֶץ כְּנָעַן: (ו) וַיִּקַּח עֵשָׂו אֶת־נָשָׁיו וְאֶת־בָּנָיו וְאֶת־בְּנֹתָיו וְאֶת־
כָּל־נַפְשׁוֹת בֵּיתוֹ וְאֶת־מִקְנֵהוּ וְאֶת־כָּל־בְּהֶמְתּוֹ וְאֵת כָּל־קִנְיָנוֹ אֲשֶׁר
רָכַשׁ בְּאֶרֶץ כְּנָעַן וַיֵּלֶךְ אֶל־אֶרֶץ מִפְּנֵי יַעֲקֹב אָחִיו: (ז) כִּי־הָיָה רְכוּשָׁם
רָב מִשֶּׁבֶת יַחְדָּו וְלֹא יָכְלָה אֶרֶץ מְגוּרֵיהֶם לָשֵׂאת אֹתָם מִפְּנֵי
מִקְנֵיהֶם: (ח) וַיֵּשֶׁב עֵשָׂו בְּהַר שֵׂעִיר עֵשָׂו הוּא אֱדוֹם: (ט) וְאֵלֶּה
תֹּלְדוֹת עֵשָׂו אֲבִי אֱדוֹם בְּהַר שֵׂעִיר: (י) אֵלֶּה שְׁמוֹת בְּנֵי־עֵשָׂו אֱלִיפַז
בֶּן־עָדָה אֵשֶׁת עֵשָׂו רְעוּאֵל בֶּן־בָּשְׂמַת אֵשֶׁת עֵשָׂו: (יא) וַיִּהְיוּ בְּנֵי
אֱלִיפָז תֵּימָן אוֹמָר צְפוֹ וְגַעְתָּם וּקְנַז: (יב) וְתִמְנַע | הָיְתָה פִילֶגֶשׁ
לֶאֱלִיפַז בֶּן־עֵשָׂו וַתֵּלֶד לֶאֱלִיפַז אֶת־עֲמָלֵק אֵלֶּה בְּנֵי עָדָה אֵשֶׁת עֵשָׂו:
(יג) וְאֵלֶּה בְּנֵי רְעוּאֵל נַחַת וָזֶרַח שַׁמָּה וּמִזָּה אֵלֶּה הָיוּ בְּנֵי בָשְׂמַת
אֵשֶׁת עֵשָׂו: (יד) וְאֵלֶּה הָיוּ בְּנֵי אָהֳלִיבָמָה בַת־עֲנָה בַּת־צִבְעוֹן אֵשֶׁת
עֵשָׂו וַתֵּלֶד לְעֵשָׂו אֶת־[יְעוּשׁ] (יעיש) וְאֶת־יַעְלָם וְאֶת־קֹרַח: (טו)
אֵלֶּה אַלּוּפֵי בְנֵי־עֵשָׂו בְּנֵי אֱלִיפַז בְּכוֹר עֵשָׂו אַלּוּף תֵּימָן אַלּוּף אוֹמָר
אַלּוּף צְפוֹ אַלּוּף קְנַז: (טז) אַלּוּף־קֹרַח אַלּוּף גַּעְתָּם אַלּוּף עֲמָלֵק
אֵלֶּה אַלּוּפֵי אֱלִיפַז בְּאֶרֶץ אֱדוֹם אֵלֶּה בְּנֵי עָדָה: (יז) וְאֵלֶּה בְּנֵי רְעוּאֵל
בֶּן־עֵשָׂו אַלּוּף נַחַת אַלּוּף זֶרַח אַלּוּף שַׁמָּה אַלּוּף מִזָּה אֵלֶּה אַלּוּפֵי
רְעוּאֵל בְּאֶרֶץ אֱדוֹם אֵלֶּה בְּנֵי בָשְׂמַת אֵשֶׁת עֵשָׂו: (יח) וְאֵלֶּה בְּנֵי
אָהֳלִיבָמָה אֵשֶׁת עֵשָׂו אַלּוּף יְעוּשׁ אַלּוּף יַעְלָם אַלּוּף קֹרַח אֵלֶּה אַלּוּפֵי
אָהֳלִיבָמָה בַּת־עֲנָה אֵשֶׁת עֵשָׂו: (יט) אֵלֶּה בְּנֵי־עֵשָׂו וְאֵלֶּה אַלּוּפֵיהֶם
הוּא אֱדוֹם:

(כ) {שביעי} {ס} אֵלֶּה בְנֵי־שֵׂעִיר הַחֹרִי יֹשְׁבֵי הָאָרֶץ לוֹטָן וְשׁוֹבָל
וְצִבְעוֹן וַעֲנָה: (כא) וְדִישׁוֹן וְאֵצֶר וְדִישָׁן אֵלֶּה אַלּוּפֵי הַחֹרִי בְּנֵי שֵׂעִיר

בְּאֶרֶץ אֱדוֹם: (כב) וַיִּהְיוּ בְנֵי־לוֹטָן חֹרִי וְהֵימָם וַאֲחוֹת לוֹטָן תִּמְנָע:
(כג) וְאֵלֶּה בְּנֵי שׁוֹבָל עַלְוָן וּמָנַחַת וְעֵיבָל שְׁפוֹ וְאוֹנָם: (כד) וְאֵלֶּה
בְּנֵי־צִבְעוֹן וְאַיָּה וַעֲנָה הוּא עֲנָה אֲשֶׁר מָצָא אֶת־הַיֵּמִם בַּמִּדְבָּר
בְּרְעֹתוֹ אֶת־הַחֲמֹרִים לְצִבְעוֹן אָבִיו: (כה) וְאֵלֶּה בְּנֵי־עֲנָה דִּישֹׁן
וְאָהֳלִיבָמָה בַּת־עֲנָה: (כו) וְאֵלֶּה בְּנֵי דִישָׁן חֶמְדָּן וְאֶשְׁבָּן וְיִתְרָן וּכְרָן:
(כז) אֵלֶּה בְּנֵי־אֵצֶר בִּלְהָן וְזַעֲוָן וַעֲקָן: (כח) אֵלֶּה בְּנֵי־דִישָׁן עוּץ וַאֲרָן:
(כט) אֵלֶּה אַלּוּפֵי הַחֹרִי אַלּוּף לוֹטָן אַלּוּף שׁוֹבָל אַלּוּף צִבְעוֹן אַלּוּף
עֲנָה: (ל) אַלּוּף דִּישֹׁן אַלּוּף אֵצֶר אַלּוּף דִּישָׁן אֵלֶּה אַלּוּפֵי הַחֹרִי
לְאַלְּפֵיהֶם בְּאֶרֶץ שֵׂעִיר: (לא) {פ} וְאֵלֶּה הַמְּלָכִים אֲשֶׁר מָלְכוּ בְּאֶרֶץ
אֱדוֹם לִפְנֵי מְלָךְ־מֶלֶךְ לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל: (לב) וַיִּמְלֹךְ בָּאֱדוֹם בֶּלַע בֶּן־
בְּעוֹר וְשֵׁם עִירוֹ דִּנְהָבָה: (לג) וַיָּמָת בֶּלַע וַיִּמְלֹךְ תַּחְתָּיו יוֹבָב בֶּן־
זֶרַח מִבָּצְרָה: (לד) וַיָּמָת יוֹבָב וַיִּמְלֹךְ תַּחְתָּיו חֻשָׁם מֵאֶרֶץ הַתֵּימָנִי:
(לה) וַיָּמָת חֻשָׁם וַיִּמְלֹךְ תַּחְתָּיו הֲדַד בֶּן־בְּדַד הַמַּכֶּה אֶת־מִדְיָן
בִּשְׂדֵה מוֹאָב וְשֵׁם עִירוֹ עֲוִית: (לו) וַיָּמָת הֲדָד וַיִּמְלֹךְ תַּחְתָּיו שַׂמְלָה
מִמַּשְׂרֵקָה: (לז) וַיָּמָת שַׂמְלָה וַיִּמְלֹךְ תַּחְתָּיו שָׁאוּל מֵרְחֹבוֹת הַנָּהָר:
(לח) וַיָּמָת שָׁאוּל וַיִּמְלֹךְ תַּחְתָּיו בַּעַל חָנָן בֶּן־עַכְבּוֹר: (לט) וַיָּמָת
בַּעַל חָנָן בֶּן־עַכְבּוֹר וַיִּמְלֹךְ תַּחְתָּיו הֲדַר וְשֵׁם עִירוֹ פָּעוּ וְשֵׁם אִשְׁתּוֹ
מְהֵיטַבְאֵל בַּת־מַטְרֵד בַּת מֵי זָהָב: (מ) {מפטיר} וְאֵלֶּה שְׁמוֹת אַלּוּפֵי
עֵשָׂו לְמִשְׁפְּחֹתָם לִמְקֹמֹתָם בִּשְׁמֹתָם אַלּוּף תִּמְנָע אַלּוּף עַלְוָה אַלּוּף
יְתֵת: (מא) אַלּוּף אָהֳלִיבָמָה אַלּוּף אֵלָה אַלּוּף פִּינֹן: (מב) אַלּוּף קְנַז
אַלּוּף תֵּימָן אַלּוּף מִבְצָר: (מג) אַלּוּף מַגְדִּיאֵל אַלּוּף עִירָם אֵלֶּה ׀
אַלּוּפֵי אֱדוֹם לְמוֹשְׁבֹתָם בְּאֶרֶץ אֲחֻזָּתָם הוּא עֵשָׂו אֲבִי אֱדוֹם:

קנ"ד פסוקים. קליט"ה סימן.

הפטרת פרשת וישלח

(עובדיה א)

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱ־לֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם אֲשֶׁר בָּחַר בִּנְבִיאִים טוֹבִים וְרָצָה
בְּדִבְרֵיהֶם הַנֶּאֱמָרִים בֶּאֱמֶת בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַבּוֹחֵר בַּתּוֹרָה וּבְמֹשֶׁה עַבְדּוֹ
וּבְיִשְׂרָאֵל עַמּוֹ וּבִנְבִיאֵי הָאֱמֶת וָצֶדֶק:

***

(א) חֲזוֹן עֹבַדְיָה כֹּה־אָמַר אֲ־דֹנָי יְ־הוִֹה לֶאֱדוֹם שְׁמוּעָה שָׁמַעְנוּ
מֵאֵת יְ־הוָֹה וְצִיר בַּגּוֹיִם שֻׁלָּח קוּמוּ וְנָקוּמָה עָלֶיהָ לַמִּלְחָמָה: (ב)
הִנֵּה קָטֹן נְתַתִּיךָ בַּגּוֹיִם בָּזוּי אַתָּה מְאֹד: (ג) זְדוֹן לִבְּךָ הִשִּׁיאֶךָ
שֹׁכְנִי בְחַגְוֵי־סֶלַע מְרוֹם שִׁבְתּוֹ אֹמֵר בְּלִבּוֹ מִי יוֹרִדֵנִי אָרֶץ: (ד)
אִם־תַּגְבִּיהַ כַּנֶּשֶׁר וְאִם־בֵּין כּוֹכָבִים שִׂים קִנֶּךָ מִשָּׁם אוֹרִידְךָ נְאֻם־
יְ־הוָֹה: (ה) אִם־גַּנָּבִים בָּאוּ־לְךָ אִם־שׁוֹדְדֵי לַיְלָה אֵיךְ נִדְמֵיתָה
הֲלוֹא יִגְנְבוּ דַּיָּם אִם־בֹּצְרִים בָּאוּ לָךְ הֲלוֹא יַשְׁאִירוּ עֹלְלוֹת: (ו)
אֵיךְ נֶחְפְּשׂוּ עֵשָׂו נִבְעוּ מַצְפֻּנָיו: (ז) עַד־הַגְּבוּל שִׁלְּחוּךָ כֹּל אַנְשֵׁי
בְרִיתֶךָ הִשִּׁיאוּךָ יָכְלוּ לְךָ אַנְשֵׁי שְׁלֹמֶךָ לַחְמְךָ יָשִׂימוּ מָזוֹר תַּחְתֶּיךָ
אֵין תְּבוּנָה בּוֹ: (ח) הֲלוֹא בַיּוֹם הַהוּא נְאֻם־יְ־הוָֹה וְהַאֲבַדְתִּי
חֲכָמִים מֵאֱדוֹם וּתְבוּנָה מֵהַר עֵשָׂו: (ט) וְחַתּוּ גִבּוֹרֶיךָ תֵּימָן לְמַעַן
יִכָּרֵת־אִישׁ מֵהַר עֵשָׂו מִקָּטֶל: (י) מֵחֲמַס אָחִיךָ יַעֲקֹב תְּכַסְּךָ בוּשָׁה
וְנִכְרַתָּ לְעוֹלָם: (יא) בְּיוֹם עָמְדְךָ מִנֶּגֶד בְּיוֹם שְׁבוֹת זָרִים חֵילוֹ
וְנָכְרִים בָּאוּ שְׁעָרָו וְעַל־יְרוּשָׁלַ͏ִם יַדּוּ גוֹרָל גַּם־אַתָּה כְּאַחַד מֵהֶם:
(יב) וְאַל־תֵּרֶא בְיוֹם־אָחִיךָ בְּיוֹם נָכְרוֹ וְאַל־תִּשְׂמַח לִבְנֵי־יְהוּדָה
בְּיוֹם אָבְדָם וְאַל־תַּגְדֵּל פִּיךָ בְּיוֹם צָרָה: (יג) אַל־תָּבוֹא בְשַׁעַר־עַמִּי
בְּיוֹם אֵידָם אַל־תֵּרֶא גַם־אַתָּה בְרָעָתוֹ בְּיוֹם אֵידוֹ וְאַל־תִּשְׁלַחְנָה
בְחֵילוֹ בְּיוֹם אֵידוֹ: (יד) וְאַל־תַּעֲמֹד עַל־הַפֶּרֶק לְהַכְרִית אֶת־פְּלִיטָיו
וְאַל־תַּסְגֵּר שְׂרִידָיו בְּיוֹם צָרָה: (טו) כִּי־קָרוֹב יוֹם־יְ־הוָֹה עַל־כָּל־
הַגּוֹיִם כַּאֲשֶׁר עָשִׂיתָ יֵעָשֶׂה לָּךְ גְּמֻלְךָ יָשׁוּב בְּרֹאשֶׁךָ: (טז) כִּי כַּאֲשֶׁר
שְׁתִיתֶם עַל־הַר קָדְשִׁי יִשְׁתּוּ כָל־הַגּוֹיִם תָּמִיד וְשָׁתוּ וְלָעוּ וְהָיוּ
כְּלוֹא הָיוּ: (יז) וּבְהַר צִיּוֹן תִּהְיֶה פְלֵיטָה וְהָיָה קֹדֶשׁ וְיָרְשׁוּ בֵּית
יַעֲקֹב אֵת מוֹרָשֵׁיהֶם: (יח) וְהָיָה בֵית־יַעֲקֹב אֵשׁ וּבֵית יוֹסֵף לֶהָבָה
וּבֵית עֵשָׂו לְקַשׁ וְדָלְקוּ בָהֶם וַאֲכָלוּם וְלֹא־יִהְיֶה שָׂרִיד לְבֵית עֵשָׂו
כִּי יְ־הוָֹה דִּבֵּר: (יט) וְיָרְשׁוּ הַנֶּגֶב אֶת־הַר עֵשָׂו וְהַשְּׁפֵלָה אֶת־
פְּלִשְׁתִּים וְיָרְשׁוּ אֶת־שְׂדֵה אֶפְרַיִם וְאֶת שְׂדֵה שֹׁמְרוֹן וּבִנְיָמִן אֶת־
הַגִּלְעָד: (כ) וְגָלֻת הַחֵל־הַזֶּה לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר־כְּנַעֲנִים עַד־צָרְפַּת

וְגָלַ֥ת יְרוּשָׁלַ֖ם אֲשֶׁ֣ר בִּסְפָ֑רַד יִרְשׁ֗וּ אֶת־עָרֵ֥י הַנֶּ֛גֶב׃ (כא) וְעָל֥וּ
מוֹשִׁעִ֖ים בְּהַ֣ר צִיּ֑וֹן לִשְׁפֹּ֖ט אֶת־הַ֣ר עֵשָׂ֔ו וְהָיְתָ֥ה לַיְיָ֖ הַמְּלוּכָֽה׃

***

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ, אֱ־לֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם, צוּר כָּל הָעוֹלָמִים, צַדִּיק בְּכָל הַדּוֹרוֹת,
הָאֵ־ל הַנֶּאֱמָן, הָאוֹמֵר וְעוֹשֶׂה, הַמְדַבֵּר וּמְקַיֵּם, שֶׁכָּל דְּבָרָיו אֱמֶת וָצֶדֶק. נֶאֱמָן
אַתָּה הוּא יְיָ אֱ־לֹהֵינוּ וְנֶאֱמָנִים דְּבָרֶיךָ, וְדָבָר אֶחָד מִדְּבָרֶיךָ אָחוֹר לֹא יָשׁוּב
רֵיקָם, כִּי אֵ־ל מֶלֶךְ נֶאֱמָן וְרַחֲמָן אָתָּה. בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ, הָאֵ־ל הַנֶּאֱמָן בְּכָל
דְּבָרָיו: רַחֵם עַל צִיּוֹן כִּי הִיא בֵּית חַיֵּינוּ, וְלַעֲלוּבַת נֶפֶשׁ תּוֹשִׁיעַ וּתְשַׂמַּח
בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ, בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ, מְשַׂמֵּחַ צִיּוֹן בְּבָנֶיהָ: שַׂמְּחֵנוּ יְיָ אֱ־לֹהֵינוּ
בְּאֵלְיָהוּ הַנָּבִיא עַבְדֶּךָ, וּבְמַלְכוּת בֵּית דָּוִד מְשִׁיחֶךָ, בִּמְהֵרָה יָבֹא וְיָגֵל לִבֵּנוּ.
עַל כִּסְאוֹ לֹא יֵשֵׁב זָר וְלֹא יִנְחֲלוּ עוֹד אֲחֵרִים אֶת כְּבוֹדוֹ. כִּי בְשֵׁם קָדְשְׁךָ
נִשְׁבַּעְתָּ לוֹ שֶׁלֹּא יִכְבֶּה נֵרוֹ לְעוֹלָם וָעֶד, בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ, מָגֵן דָּוִד: עַל הַתּוֹרָה
וְעַל הָעֲבוֹדָה וְעַל הַנְּבִיאִים וְעַל יוֹם הַשַּׁבָּת הַזֶּה, שֶׁנָּתַתָּ לָנוּ יְיָ אֱ־לֹהֵינוּ
לִקְדֻשָּׁה וְלִמְנוּחָה, לְכָבוֹד וּלְתִפְאֶרֶת, עַל הַכֹּל יְיָ אֱ־לֹהֵינוּ אֲנַחְנוּ מוֹדִים לָךְ
וּמְבָרְכִים אוֹתָךְ, יִתְבָּרַךְ שִׁמְךָ בְּפִי כָּל חַי תָּמִיד לְעוֹלָם וָעֶד. בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ,
מְקַדֵּשׁ הַשַּׁבָּת:

פרק משנה לשבוע פרשת וישלח – בכורות פרק ב'

(א) הַלּוֹקֵחַ עֻבַּר פָּרָתוֹ שֶׁל נָכְרִי, וְהַמּוֹכֵר לוֹ אַף עַל פִּי שֶׁאֵינוֹ רַשַּׁאי, הַמִּשְׁתַּתֵּף לוֹ, וְהַמְקַבֵּל מִמֶּנּוּ, וְהַנּוֹתֵן לוֹ בְּקַבָּלָה, פָּטוּר מִן הַבְּכוֹרָה, שֶׁנֶּאֱמַר (במדבר ג), בְּיִשְׂרָאֵל, אֲבָל לֹא בַאֲחֵרִים. כֹּהֲנִים וּלְוִיִּם חַיָּבִין. לֹא נִפְטְרוּ מִבְּכוֹר בְּהֵמָה טְהוֹרָה, (וְלֹא נִפְטְרוּ) אֶלָּא מִפִּדְיוֹן הַבֵּן וּמִפֶּטֶר חֲמוֹר:

הַלּוֹקֵחַ עֻבַּר פָּרָתוֹ. אַף עַל פִּי שֶׁאֵינוֹ רַשַּׁאי. לִמְכֹּר לוֹ בְּהֵמָה גַּסָּה:

(ב) כָּל הַקָּדָשִׁים שֶׁקָּדַם מוּם קָבוּעַ לְהֶקְדֵּשָׁן, וְנִפְדּוּ, חַיָּבִים בַּבְּכוֹרָה וּבַמַּתָּנוֹת, וְיוֹצְאִין לְחֻלִּין לְגָזֵז וּלְהַעֲבֵד, וּוְלָדָן וַחֲלָבָן מֻתָּר לְאַחַר פִּדְיוֹנָן, וְהַשּׁוֹחֲטָן בַּחוּץ פָּטוּר, וְאֵין עוֹשִׂים תְּמוּרָה, וְאִם מֵתוּ יִפָּדוּ, חוּץ מִן הַבְּכוֹר וּמִן הַמַּעֲשֵׂר:

כָּל הַקָּדָשִׁים שֶׁקָּדַם מוּם קָבוּעַ לְהֶקְדֵּשָׁן כו'. וְכֹל שֶׁקָּדַם הֶקְדֵּשָׁן אֶת מוּמָן. הָנָךְ תַּרְתֵּי בָּבֵי פֵּרַשְׁנוּ לְעֵיל בְּמַסֶּכֶת חֻלִּין:

(ג) כֹּל שֶׁקָּדַם הֶקְדֵּשָׁן אֶת מוּמָן, אוֹ מוּם עוֹבֵר לְהֶקְדֵּשָׁן, וּלְאַחַר מִכָּאן נוֹלָד לָהֶם מוּם קָבוּעַ (וְנִפְדּוּ), פְּטוּרִין מִן הַבְּכוֹרָה וּמִן הַמַּתָּנוֹת, וְאֵינָן יוֹצְאִין לְחֻלִּין לְגָזֵז וּלְהַעֲבֵד, וּוְלָדָן וַחֲלָבָן אָסוּר לְאַחַר פִּדְיוֹנָן, וְהַשּׁוֹחֲטָן בַּחוּץ חַיָּב, וְעוֹשִׂין תְּמוּרָה, וְאִם מֵתוּ יִקָּבְרוּ: (ד) הַמְקַבֵּל צֹאן בַּרְזֶל מִן הַנָּכְרִי, וְלָדוֹת פְּטוּרִין, וּוַלְדֵי וְלָדוֹת חַיָּבִין. הָעֶמִיד וְלָדוֹת תַּחַת אִמּוֹתֵיהֶם, וַלְדֵי וְלָדוֹת פְּטוּרִין, וּוַלְדֵי וַלְדֵי וְלָדוֹת חַיָּבִין. רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר, אֲפִלּוּ עַד עֲשָׂרָה דוֹרוֹת, פְּטוּרִין, שֶׁאַחֲרָיוּתָן לַנָּכְרִי:

הַמְקַבֵּל צֹאן בַּרְזֶל מִן הַנָּכְרִי. שֶׁשָּׁם לוֹ הַנָּכְרִי בְּהֵמוֹתָיו בְּדָמִים קְצוּבִים וְלָתֵת לוֹ אוֹתָן דָּמִים עַד עֶשֶׂר שָׁנִים בֵּין מֵתוּ בֵּין הוּזְלוּ, וְאוֹתָן וְלָדוֹת שֶׁיִּהְיוּ לָהֶן עַד אוֹתוֹ זְמַן יִהוּ בֵּינֵיהֶן: וְלָדוֹת פְּטוּרִין. מִן הַבְּכוֹרָה. וַלְדוֹתֵיהֶן שֶׁל אוֹתָן צֹאן כְּשֶׁיִּגְדְּלוּ וְיַבְכִּרוּ יִפָּטְרוּ מִן הַבְּכוֹרָה. דְּאִי לֹא יָהֵיב זוּזֵי לַנָּכְרִי תָּפֵיס בְּהֵמָה, וְאִי לֹא מַשְׁכַּח בְּהֵמָה תָּפֵיס וְלָדוֹת, אִשְׁתַּכַּח דְּשָׁיְכָא יַד נָכְרִי בַּוְּלָדוֹת. הִלְכָךְ וְלָדוֹת בְּכוֹרוֹת שֶׁיִּהְיוּ לְאוֹתָן וְלָדוֹת פְּטוּרוֹת מִן הַבְּכוֹרָה, דְּכָל דְּשָׁיְכָא יַד נָכְרִי בְּאִמּוֹ הוּא פָּטוּר מִן הַבְּכוֹרָה. אֲבָל מַה שֶּׁיִּבְכְּרוּ וַלְדֵי וְלָדוֹת, דְּהַיְנוּ רְבִיעֵי לְצֹאן בַּרְזֶל, יִתְּנוּ לַכֹּהֵן, דְּכֻלֵּי הַאי לֹא שָׁיְכָא יַד נָכְרִי לְמִתְפַּס וַלְדֵי וְלָדוֹת: הָכִי גָּרְסִינַן הָעֶמִיד וְלָדוֹת תַּחַת אִמּוֹתֵיהֶן וַלְדֵי וְלָדוֹת פְּטוּרִין וַלְדֵי וַלְדֵי וְלָדוֹת חַיָּבִים. הֶעֱמִיד וְלָדוֹת תַּחַת אִמּוֹתֵיהֶן, שֶׁפָּתַח לוֹ פֶּתַח לַנָּכְרִי לִהְיוֹת לוֹ כֹּחַ בַּוְּלָדוֹת וְאָמַר לוֹ אִם יָמוּתוּ

הַבְּהֵמוֹת תִּטֹּל וְלָדוֹת הַמַּגִּיעוֹת לְחֶלְקִי, הַשְׁתָּא אַלִּימָא יַד נָכְרִי טְפֵי וְשָׁיְכָא בְּדוֹר אֶחָד טְפֵי מִשֶּׁל הָרִאשׁוֹן. הִלְכָךְ וַלְדֵי וְלָדוֹת שֶׁל בְּהֵמוֹת צֹאן בַּרְזֶל כְּשֶׁבִּכְּרוּ פְּטוּרוֹת מִן הַבְּכוֹרָה, הוֹאִיל וְשָׁיְכָא יַד הַנָּכְרִי בְּדִידְהוּ. וּוַלְדֵי וְלָדוֹת שֶׁל וְלָדוֹת כְּשֶׁיִּבְכְּרוּ, דְּהַיְנוּ חֲמִישִׁי לְצֹאן בַּרְזֶל, יִנָּתְנוּ לַכֹּהֵן: שֶׁאַחֲרָיוּתָן לַנָּכְרִי. דִּלְעוֹלָם כָּל מַה דְּמַשְׁפַּח נָכְרִי תָּפֵיס. וְאֵין הֲלָכָה כְּרַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל:

(ה) רָחֵל שֶׁיָּלְדָה כְּמִין עֵז, וְעֵז שֶׁיָּלְדָה כְּמִין רָחֵל, פְּטוּר מִן הַבְּכוֹרָה. וְאִם יֵשׁ בּוֹ מִקְצָת סִימָנִין, חַיָּב:

רָחֵל שֶׁיָּלְדָה כְּמִין עֵז. אַף עַל גַּב דְּתַרְוַיְהוּ מִינִים חַיָּבִים בַּבְּכוֹרָה, אֲפִלּוּ הָכִי אִם אֵינוֹ דּוֹמֶה לְאִמּוֹ פָּטוּר מִן הַבְּכוֹרָה. דִּכְתִיב אַךְ בְּכוֹר שׁוֹר, עַד שֶׁיְּהֵא הוּא [שׁוֹר] וּבְכוֹרוֹ שׁוֹר: וְאִם יֵשׁ בּוֹ מִקְצָת סִימָנִים. שֶׁדּוֹמֶה לְאִמּוֹ עַד שֶׁהוּא נִכָּר בָּהֶן שֶׁהוּא מֵאוֹתוֹ הַמִּין, חַיָּב:

(ו) רָחֵל שֶׁלֹּא בִכְּרָה וְיָלְדָה שְׁנֵי זְכָרִים וְיָצְאוּ שְׁנֵי רָאשֵׁיהֶן כְּאֶחָד, רַבִּי יוֹסֵי הַגְּלִילִי אוֹמֵר, שְׁנֵיהֶן לַכֹּהֵן. שֶׁנֶּאֱמַר (שמות יג), הַזְּכָרִים לַה'. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים, אִי אֶפְשָׁר, אֶלָּא אֶחָד לוֹ וְאֶחָד לַכֹּהֵן. רַבִּי טַרְפוֹן אוֹמֵר, הַכֹּהֵן בּוֹרֵר לוֹ אֶת הַיָּפֶה. רַבִּי עֲקִיבָא אוֹמֵר, מְשַׁמְּנִים בֵּינֵיהֶן, וְהַשֵּׁנִי יִרְעֶה עַד שֶׁיִּסְתָּאֵב. וְחַיָּב בַּמַּתָּנוֹת. רַבִּי יוֹסֵי פּוֹטֵר. מֵת אֶחָד מֵהֶן, רַבִּי טַרְפוֹן אוֹמֵר, יַחֲלוֹקוּ. רַבִּי עֲקִיבָא אוֹמֵר, הַמּוֹצִיא מֵחֲבֵרוֹ עָלָיו הָרְאָיָה. זָכָר וּנְקֵבָה, אֵין כָּאן לַכֹּהֵן כְּלוּם:

שֶׁנֶּאֱמַר הַזְּכָרִים לַה'. הַזְּכָרִים מַשְׁמַע שְׁנַיִם: אִי אֶפְשָׁר. לְצַמְצֵם שֶׁיֵּצְאוּ שְׁנֵי רָאשֵׁיהֶן כְּאֶחָד, אֶלָּא הָאֶחָד יָצָא תְּחִלָּה וְלֹא יָדַעְינַן הֵי מִנַּיְהוּ: בּוֹרֵר לוֹ אֶת הַיָּפֶה. דִּמְסְתָּמָא הַיָּפֶה וְהַבְּרִיא נָפַק בְּרֵישָׁא: מְשַׁמְּנִים בֵּינֵיהֶן. הַבְּעָלִים וְהַכֹּהֵן אֵין לָהֶם יִתְרוֹן זֶה עַל זֶה בַּחֲלָקָתָן אֶלָּא הַשָּׁמֶן, שֶׁהַיִּשְׂרָאֵל נוֹטֵל הַשָּׁמֶן וּמֵנִיחַ הַבָּחוּשׁ לַכֹּהֵן, שֶׁהַמּוֹצִיא מֵחֲבֵרוֹ עָלָיו הָרְאָיָה. וַהֲלָכָה כְּרַבִּי עֲקִיבָא: וְהַשֵּׁנִי. שֶׁנִּשְׁאַר לְיִשְׂרָאֵל, יִרְעֶה עַד שֶׁיִּפֹּל בּוֹ מוּם וְאַחַר כָּךְ יֵאָכֵל, דִּסְפֵק בְּכוֹר הוּא, הִלְכָךְ אֵינוֹ נִשְׁחָט תָּמִים. וּבְאוֹתוֹ שֶׁל כֹּהֵן לֹא צָרִיךְ לְמֵימַר, דְּוַדַּאי אֵינוֹ שׁוֹחֲטוֹ עַד שֶׁיְּהֵא בּוֹ מוּם, דְּבַזְמַן הַזֶּה קָמַיְירִי: וְחַיָּב בַּמַּתָּנוֹת. הַיִּשְׂרָאֵל כְּשֶׁיִּשְׁחָטֶנּוּ יִתֵּן לַכֹּהֵן הַזְּרוֹעַ וְהַלְּחָיַיִם וְהַקֵּבָה. מִמַּה נַּפְשָׁךְ, אִי בְּכוֹר הוּא כְּלוּ לַכֹּהֵן, אִי לָאו בְּכוֹר הוּא חַיָּב בַּמַּתָּנוֹת: וְרַבִּי יוֹסֵי פּוֹטֵר. דַּהֲוֵי כְּאִלּוּ זָכָה בּוֹ כֹּהֵן וְהִגִּיעַ לְיָדוֹ וּכְשֶׁנָּפַל בּוֹ מוּם נִתְּנוּ לְיִשְׂרָאֵל, וְנִמְצָא שֶׁהוּא פָּטוּר מִן הַמַּתָּנוֹת, הוֹאִיל וְחָשְׁבִינַן לֵיהּ כְּאִלּוּ בָּא מִיַּד כֹּהֵן לְיִשְׂרָאֵל. וַהֲלָכָה כְּרַבִּי יוֹסֵי: רַבִּי טַרְפוֹן אוֹמֵר יַחֲלוֹקוּ. דְּהָדַר בֵּיהּ רַבִּי טַרְפוֹן מִמַּאי דְּאָמַר לְעֵיל דְּכֹהֵן בּוֹרֵר לוֹ אֶת הַיָּפֶה, וְסָבַר דְּמֵחַיִּים נַמִּי שָׁמִין אֶת שְׁנֵיהֶם בְּדָמִים וְחוֹלְקִים אֶת הַדָּמִים. דִּלְשְׁנֵיהֶן יֵשׁ חֵלֶק בִּשְׁנֵיהֶם, הִלְכָךְ מֵת אֶחָד מֵהֶם יַחְלְקוּ אֶת הַחַי: רַבִּי עֲקִיבָא אוֹמֵר הַמּוֹצִיא מֵחֲבֵרוֹ עָלָיו הָרְאָיָה. וַהֲלָכָה כְּרַבִּי עֲקִיבָא: זָכָר וּנְקֵבָה אֵין לַכֹּהֵן כְּלוּם. דְּשָׁמָא נְקֵבָה יָצְאָתָה תְּחִלָּה וְהַמּוֹצִיא

מֵחֲבֵרוֹ עָלָיו הָרְאָיָה. וְהָכָא אַפִּלּוּ רַבִּי טַרְפוֹן מוֹדֶה, דְּהָתָם הוּא דְּקָא פָּלֵיג מִשּׁוּם דְּוַדַּאי הָוֵי חַד לַכֹּהֵן הִלְכָךְ יָפֶה כֹּחוֹ לַחֲלֹק בְּשָׁוֶה, אֲבָל הָכָא הֲרַע כֹּחוֹ דְּשֻׁמָּא לֹא שָׁיְכָא בְּכוֹרָה כְּלָל. וּמִיהוּ יִרְעֶה עַד שֶׁיִּסְתָּאֵב וְאַחַר כָּךְ יֹאכְלֶנּוּ, דְּסָפֵק הוּא:

(ז) שְׁתֵּי רְחֵלוֹת שֶׁלֹּא בִכְּרוּ, וְיָלְדוּ שְׁנֵי זְכָרִים, נוֹתֵן שְׁנֵיהֶם לַכֹּהֵן. זָכָר וּנְקֵבָה, הַזָּכָר לַכֹּהֵן. שְׁנֵי זְכָרִים וּנְקֵבָה, אֶחָד לוֹ וְאֶחָד לַכֹּהֵן. רַבִּי טַרְפוֹן אוֹמֵר, הַכֹּהֵן בּוֹרֵר לוֹ אֶת הַיָּפֶה. רַבִּי עֲקִיבָא אוֹמֵר, מְשַׁמְּנִים בֵּינֵיהֶן, וְהַשֵּׁנִי יִרְעֶה עַד שֶׁיִּסְתָּאֵב. וְחַיָּב בַּמַּתָּנוֹת. רַבִּי יוֹסֵי פּוֹטֵר. מֵת אֶחָד מֵהֶן, רַבִּי טַרְפוֹן אוֹמֵר, יַחֲלוֹקוּ. רַבִּי עֲקִיבָא אוֹמֵר, הַמּוֹצִיא מֵחֲבֵרוֹ עָלָיו הָרְאָיָה. שְׁתֵּי נְקֵבוֹת וְזָכָר, אוֹ שְׁנֵי זְכָרִים וּשְׁתֵּי נְקֵבוֹת, אֵין כָּאן לַכֹּהֵן כְּלוּם: (ח) אַחַת בִּכְּרָה וְאַחַת שֶׁלֹּא בִכְּרָה וְיָלְדוּ שְׁנֵי זְכָרִים, אֶחָד לוֹ וְאֶחָד לַכֹּהֵן. רַבִּי טַרְפוֹן אוֹמֵר, הַכֹּהֵן בּוֹרֵר לוֹ אֶת הַיָּפֶה. רַבִּי עֲקִיבָא אוֹמֵר, מְשַׁמְּנִין בֵּינֵיהֶן, וְהַשֵּׁנִי יִרְעֶה עַד שֶׁיִּסְתָּאֵב. וְחַיָּב בַּמַּתָּנוֹת. רַבִּי יוֹסֵי פּוֹטֵר, שֶׁהָיָה רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר, כֹּל שֶׁחֲלִיפָיו בְּיַד כֹּהֵן, פָּטוּר מִן הַמַּתָּנוֹת. רַבִּי מֵאִיר מְחַיֵּב. מֵת אֶחָד מֵהֶן, רַבִּי טַרְפוֹן אוֹמֵר, יַחֲלוֹקוּ. רַבִּי עֲקִיבָא אוֹמֵר, הַמּוֹצִיא מֵחֲבֵרוֹ עָלָיו הָרְאָיָה. זָכָר וּנְקֵבָה, אֵין כָּאן לַכֹּהֵן כְּלוּם: (ט) יוֹצֵא דֹּפֶן וְהַבָּא אַחֲרָיו, רַבִּי טַרְפוֹן אוֹמֵר, שְׁנֵיהֶם יִרְעוּ עַד שֶׁיִּסְתָּאֲבוּ וְיֵאָכְלוּ בְּמוּמָן לַבְּעָלִים. רַבִּי עֲקִיבָא אוֹמֵר, שְׁנֵיהֶן אֵינָן בְּכוֹר, הָרִאשׁוֹן מִשּׁוּם שֶׁאֵינוֹ פֶּטֶר רֶחֶם, וְהַשֵּׁנִי מִשּׁוּם שֶׁקִּדְּמוֹ אַחֵר:

יוֹצֵא דֹּפֶן. שֶׁנִּקְרְעָה אִמּוֹ וְהוֹצִיאוּ הָעֻבָּר דֶּרֶךְ דָּפְנוֹתֶיהָ: וְהַבָּא אַחֲרָיו. הַנּוֹלָד אַחֲרָיו דֶּרֶךְ הָרֶחֶם: יִרְעוּ עַד שֶׁיִּסְתָּאֲבוּ. דִּמְסַפְּקָא לֵיהּ לְרַבִּי טַרְפוֹן אִי בְּכוֹר לַוְּלָדוֹת קַדִּישׁ אַף עַל פִּי שֶׁאֵינוֹ בְּכוֹר לָרְחָמִים, כְּגוֹן יוֹצֵא דֹּפֶן שֶׁהוּא הָרִאשׁוֹן שֶׁנּוֹלַד אַף עַל פִּי שֶׁלֹּא פָּטַר הוּא אֶת הָרֶחֶם, אִי בְּכוֹר לָרְחָמִים קַדִּישׁ אַף עַל פִּי שֶׁאֵינוֹ בְּכוֹר לַוְּלָדוֹת, כְּגוֹן הַבָּא אַחַר יוֹצֵא דֹּפֶן שֶׁהוּא הָרִאשׁוֹן שֶׁפָּטַר אֶת הָרֶחֶם אֲבָל אֵינוֹ בְּכוֹר לַוְּלָדוֹת שֶׁהֲרֵי יוֹצֵא דֹּפֶן קְדָמָהוּ. וּמְסַפְּקָא שְׁנֵיהֶם יִרְעוּ עַד שֶׁיִּסְתָּאֲבוּ וְיֵאָכְלוּ בְּמוּמָן לַבְּעָלִים, דְּשֻׁמָּא תַּרְתֵּי בָּעֵינַן, בְּכוֹר לַוְּלָדוֹת וְלָרְחָמִים, וְאֵין שׁוּם אֶחָד מֵהֶן קָדוֹשׁ, וְהַמּוֹצִיא מֵחֲבֵרוֹ עָלָיו הָרְאָיָה. וְרַבִּי עֲקִיבָא פְּשִׁיטָא לֵיהּ דְּתַרְוַיְהוּ בָּעֵינַן וְאֵין שׁוּם אֶחָד מֵהֶן קָדוֹשׁ. וַהֲלָכָה כְּרַבִּי עֲקִיבָא:

השיעור השבועי – פרשת וישלח

שור וחמור

מעין גנים - 'נקודה חסידית' לפרשת וישלח

"וַיְהִי לִי שׁוֹר וַחֲמוֹר צֹאן וְעֶבֶד וְשִׁפְחָה וָאֶשְׁלְחָה לְהַגִּיד לַאדֹנִי לִמְצֹא חֵן בְּעֵינֶיךָ" – "שור זה יוסף, שנאמר 'בכור שורו הדר לו'. חמור זה מלך המשיח [בן דוד] שנאמר 'עני ורוכב על חמור' ". שור וחמור מופיעים יחד פעמים רבות בתורה, וכאן זהו שור דקדושה וחמור דקדושה, יוסף ודוד, ושניהם נצרכים בכדי להכניע-לתקן את עשו. בהמשך הפרשה אנחנו פוגשים גם את החמור של הקליפה, הוא שכם בן חמור שאונס את דינה (וכתוב שהוא יונק את כוחו מחמור אביו). מהמפגש עם עשו יצא יעקב בשלום, אבל מעשה שכם גרם זעזוע.

חמימות וקרירות

מוסבר ששור הוא חמימות וחמור הוא קרירות. השור עלול להיות "שור נגח" והוא העיקר באבות נזיקין ("ארבעה אבות נזיקין, השור..."). אפילו שור תם עלול להפוך למועד, עד שאדם העומד בתפלה אע"פ שנחש כרוך על עקבו לא יפסיק אבל "ראה שוורים פוסק". שור הוא סמל הכח, "ורב תבואות בכח שור", העצמה שלו דומה לאש וצריך להזהר שלא תשרוף. השור של הקליפה הוא חמימות התאוות, אש זרה בוערת, ואילו בקדושה השור הוא עבודת ה' בכח והתלהבות, חמימות לכל דבר שבקדושה. אכן, כמו שיוסף נמשל לשור הוא נמשל לאש-להבה, "והיה בית יעקב אש ובית יוסף להבה". הלהבה הזו היא ששורפת את עשו, כהמשך הפסוק "ובית עשו לקש", ולכן רק לאחר שנולד יוסף "שטנו של עשו" יכל יעקב לחזור ארצה ולהתעמת עם עשו.
לעומת זאת, על החמור נאמר "אפילו בתקופת תמוז [שיא החום] קרירא ליה". החמור הוא מי שאינו 'מתפעל' ('אן התפעלות' באידיש), אינו מתרגש משום דבר, הכל שוה אצלו. לכן הוא יכול להתמיד בנשיאת משא כבד לאורך זמן, אדיש לכל וממשיך בדרכו. החמור נוטה שכמו לסבול, כמו "יששכר חמר גרם... ויט שכמו לסבול" (אכן "ויהי לי... וחמור" נדרש גם על יששכר), וכמו שרמוז בשמו של שכם בן חמור, חמור נושא על שכם. החמור של הקליפה הוא עצלות ואדישות כלפי כל דבר שבקדושה, ואילו החמור של הקדושה הוא אדישות לפיתויי-הבלי העולם ועבודת ה' מתמידה מתוך קבלת עול.
כמו שהפרשה מתחילה ב"שור וחמור" כך בעיר שכם יש את שתי הבחינות. היא עירו של יוסף, השור דקדושה, "ואני נתתי לך שכם אחד על אחיך", אך יש כתף ימין וכתף שמאל (ב"פ כתף = 1000), כמו הר גרזים והר עיבל משני צידי העיר: כתף-שכם ימין היא בחינת יוסף, שור, וכתף-שכם שמאל היא בחינת דוד (חמור, שלעומתו נמצא בקליפה שכם בן חמור).

שור וחמור יחדיו

תיקון החמור מתחיל באברהם אבינו שלוקח את החמור בדרך לעקדה, וכן אברהם =), ומסתיים במשיח חמֹר (וכן בישׂשכר כנ"ל בן דוד הרוכב על החמור. תיקון השור מתחיל ביוסף, "בכור שורו הדר לו", ומסתיים במשיח בן יוסף כמו שנדרש "ויהי לי שור... זה משוח מלחמה" דהיינו משיח בן יוסף (הנלחם בכח, כמו שור ואש).

חיבור השור והחמור הוא מסוכן, "לא תחרוש בשור ובחמור יחדו". הזיווג שלהם נותן יניקה לקליפות. זהו הסוד של יניקת המצרים, מיוסף הצדיק "בכור שורו" שפרנס אותם (וגם מל אותם אמנם מתוך מגמה לתקן-לגייר אבל בכך נתן להם יניקה). למעשה, המצרים הם גם חמור וגם סוס, "אשר בשר חמורים בשרם וזרמת סוסים זרמתם", "כל סוס פרעה", חמור סוס = מצרים! כך השתעבדו ישראל במצרים רדו שנים (רדיא היינו חרישה בארמית, פעולת השור). לכן כדי להוציא את ישראל ממצרים היה משה צריך להוציא את יוסף (על-ידי שזרק ליאור את הטס ובו כתוב "עלה שור") ואז המצרים אבדו את כוחם.

אכן בצד הקדושה צריך לחבר את השור והחמור. כך ביציאת מצרים: משה רבינו קשור ליוסף, "ויקח משה את עצמות יוסף [שור] עמו", אבל הוא רוכב על החמור "ויקח משה את אשתו ואת בניו וירכבם על החמר" ומפרש רש"י "על החמר, חמור המיוחד, הוא החמור שחבש אברהם לעקידת יצחק והוא שעתיד מלך המשיח להגלות עליו שנאמר עני ורוכב על חמור", כלומר, מצד עצמו משה קשור ליוסף, שור (והרמז: עלה שור = תורה, "תורה צוה לנו משה"), אבל "הוא גואל ראשון [שור] והוא גואל אחרון [חמור]" בבחינת חמור. וכך בגאולה העתידה: חיבור "עץ יוסף" ו"עץ יהודה", משיח בן יוסף ומשיח בן דוד. משיח שור חמור = 1118, "שמע ישראל הוי' אלהינו הוי' אחד" (משיח שור חמור ר"ת משח, שרש משיח).

למעשה, חיבור יוסף ודוד הוא זיווג יעקב ורחל, שכן יוסף הוא הממשיך של יעקב, "אלה תולדות יעקב יוסף" (בסוד "גופא ובריתא חשבינן חד"), ודוד המלכות הוא במקום רחל (עד שדוד בא היתה רחל הרגל הרביעית במרכבה), דהיינו שרחל הכבשה (בעלת המזג הנח) נמשכת בחמור. וברמז: משיח בן יוסף שור משיח בן דוד חמור = 1750 = "מה יפית ומה נעמת אהבה בתענוגים" = יעקב רחל במילוי, יוד עין קוף בית ריש חית למד (וגם ז פעמים נר, "יאירו שבעת הנרות").

גם מעשה שמעון ולוי קשור לסיפור. שמעון היה העיקר ולוי נלוה אליו והנה האר"י אומר ששמעון הוא שור, הוא מקנא לדינה ("הכזונה יעשה את אחותנו") וכך השור של הקדושה נוקם בחמור של הקליפה. אמנם יעקב מתח בקורת על כך, אבל לוי הוא הוא משה רבינו שנצח את המצרים-החמורים (וכאן הוא התחיל בקנאות לכבוד דינה שחוללה בידי שכם בן חמור, כמבואר שכוונת לוי היתה טהורה ושמעון היה צריך להתברר). והרמז "ויבוא יעקב שלם" ר"ת שמעון לוי משה.

יוסף ודוד הם זכר ונקבה, בחינת יעקב ורחל כנ"ל, יוסף הוא ספירת היסוד, "צדיק יסוד עולם", בחינת האיש, ודוד ספירת המלכות, בחינת האשה. כך גם בהשוואה לשור וחמור: השור הוא זכר והחמור הוא נקבה. השור פועל, חורש בכח את האדמה להכין את הזריעה (כפעולת הזכר בנקבה), ואילו החמור מקבל את המשא על גבו,

נפעל ופאסיבי, בחינת נקבה. חמר אותיות רחם, הרחם של האשה-המלכות.חמֹר הוא גם חֹמר: היסוד המשפיע נותן את הצורה-המהות, והמלכות המקבלת היא חומר הגלם.

יותר בשורש, השור שייך לספירת הגבורה, צד שמאל, כמפורש במרכבה העליונה "ופני שור מהשמאל". ואילו החמור שייך לצד הימין, כנזכר שתיקון החמור מתחיל מאברהם איש החסד. כלומר, הגבורה של השור יורדת ליסוד, כמבואר שהיסוד נוטה לשמאל ("כח גברא" בגבורה), ואילו החסד של החמור יורד למטה עד שנהפך להיות הרחם של המלכות. אם כן, יש כאן היפוך ערכים, "חותם המתהפך", שהרי בדרך כלל החסד מתייחס לזכר ("זכר חסדו") והגבורה לנקבה, וכאן החסד-הזכר יורד למלכות-נקבה והגבורה-נקבה יורדת ליסוד-הזכר.

וכן ברובד המוחין, שרש החמור הוא בחכמה ושרש השור בבינה. החכמה-הזכר (אבא) היא חומר (חמור) היולי, כצורת האות י, חומר גלם (=חכמה), והבינה-הנקבה (אמא) היא הצורה, כמו צורת האות ה בעלת הממדים. אם כן, בכללות סוד הוי' יש שוב "חותם המתהפך": באותיות י-ה, החמור ב-י והשור ב-ה, ובאותיות וה השור ב-ו והחמור ב-ה.

לכאורה, שכם בן חמור שאונס את דינה הוא הזכר הכובש, ואיך זה מתאים עם השוואת החמור לנקבה? אלא שאליבא דאמת שכם בן חמור היה כאן בתפקיד הנקבה ודינה בתפקיד הזכר. כך מבואר שבשכם היה גנוז ניצוץ קדוש שהיה צריך לחזור למקורו, והוא השתחרר מכלאו במעשה של אונס דינה – שכם היה המתברר (כאשר לאחר המעשה לא נותר בו דבר טוב והוא נהרג) ודינה היתה המברר.

הוסבר שהחמור הוא קרירות ובקליפה זו קרירות-אדישות כלפי כל דבר שבקדושה. יותר בעומק, החמור לא רק קר כלפי משהו, הוא "קר בעצם", והראיה שגם השמש הקופחת בתקופת תמוז אינה מצליחה לחמם אותו. כלומר, לא אכפת לו בכלל משום דבר, הכל 'בסדר'. הוא מקבל הכל כמובן מאליו, את 'הנחות העולם' והנהגות העולם, את כל מה שעובר סביבו ואת מה שעושה השלטון-המלכות. למראית עין, החמור יכול להיות גם אדם 'דתי', אחד כזה שאין לו טענות ותלונות, הכל בסדר, זה מה יש, ומה בכלל משנה? מקבל את הכל כפי שהוא.

כאשר היה רבי עקיבא עם הארץ (ועדיין לא "רבי") הוא אמר "מי יתן לי תלמיד חכם ואנשכנו כחמור", לא סתם נשיכה אלא נשיכת חמור כיון ש"חמור נושך ושובר עצם". התאוה של השור, כמה שהיא חמורה, לא פוגעת בעצם הנפש אלא מסיטה את התפשטות הנפש לכיוון שלילי. אבל החמור נוגע ב'עצם הדבר', כיון שהאדישות הקרירה הורגת הכל. חיים מתחילים בחם ואילו הקור ממית (עד שבאפס המוחלט אין תנועה ואין חיים, ואין בכלל מציאות). בדרך אגב למדנו שגם רבי עקיבא, אבי תורה שבעל פה, קשור לתיקון החמור.

שני המשיחים

נחזור לשור של יוסף ומשיח בן יוסף: השור הוא תאוה, וכנגד תאוה זרה של הקליפה יש תאוה טובה, "תאות צדיקים אך טוב", ואף הקב"ה "התאוה להיות לו דירה

בתחתונים". אם כך, משיח בן יוסף הוא 'מלחמת התאוות' – העולם מנסה לפתות אותנו (כמו אשת פוטיפר) באש של תאוה זרה מכל עבר, ולעומת זה אנחנו מציבים תאוה קדושה. במקום להתלהב מפריצות וגסות, תאוות ותשוקות, אנחנו מדגישים את האש הקדושה, התלהבות לכל דבר שבקדושה. כך האש-להבה דקדושה ("קדש – יקוד אש") תנצח את אש הקליפה, "אש אוכלה אש". התאוה השלילית היא תאותו של עשו האדמוני כאש, אבל יוסף הצדיק שורף את עשו כמו קש. במלים אחרות, מול הישות של הקליפה באה ישות של קדושה ומכניעה וכובשת אותה.

אבל כל זה עדיין עבודה קלה יחסית. משיח בן יוסף לבד לא מספיק, הוא נמצא בסכנת מוות כנודע. זאת מפני שלעומתנו עומד גם החמור של הקליפה. ואיך אפשר לנצח אותו? הרי החמור אדיש לכל דבר, כמה שתכה אותו הוא לא יזוז, הוא פשוט חמור! לעומת השור הצבנו מלחמת תאוות, אש מול אש. אבל מה אפשר להציב לעומת האדישות הטוטלית? לכאורה אין שום דבר בקדושה שעומד מול הקליפה הזו. החמור-החומר הזה פשוט מת, צונן כמות, אין ואפס ממש.

כאן צריך את הצדיקים ה'חמוריים' להשלים את התיקון. מול האין של החמור-החומרי צריך את התכונות העצמיות של משה ודוד: הבטול של משה, "ונחנו מה", והשפלות של דוד (ופנימיות ספירת המלכות), "והייתי שפל בעיני". לכן דוד מזדהה עם החמור ומשיח בן דוד רוכב על החמור. קר לו גם באמצע הקיץ, כי הוא מרגיש שפל ומרוקן, אין לו כלום מעצמו. אין לו מנוע של התלהבות בוערת אבל הוא 'חומר גלם' שמקבל לתוכו את הדבר עצמו. יוסף הוא עשיר, "רב תבואות בכח שור", יש לו עשירות דקדושה שכולם מתפעלים ממנה, אבל דוד המלך עני בעצם, "יחיד ועני אני", כי גם כל העושר שיש לו בהיותו מלך אינו שלו שהרי "ממך הכל", וכך משיח בן דוד הוא "עני ורוכב [= משיח] על חמור"!

בכך לא הסתיימו החמורים בפרשתנו. "וְאֵלֶּה בְּנֵי צִבְעוֹן וְאַיָּה וַעֲנָה הוּא עֲנָה אֲשֶׁר מָצָא אֶת הַיֵּמִם בַּמִּדְבָּר בִּרְעֹתוֹ אֶת הַחֲמֹרִים לְצִבְעוֹן אָבִיו", ומפרש רש"י "את הימים, פרדים, הרבּיע חמור על סוס נקבה וילדה פרד, והוא היה ממזר והביא פסולין לעולם".

אם כן, יש לנו שלשה חמורים: "ויהי לי שור וחמור" הוא משיח בן דוד, אחר כך שכם בן חמור, ולבסוף החמורים שמהם יוצאים הימים-פרדים. משיח בן דוד הוא החמור בעולם הבריאה, סמוך לעולם האצילות; שכם בן חמור ב(קליפת) עולם היצירה, מלא תאוה ויצרים כלפי דינה; והחמורים של ענה שייכים ל(קליפת) עולם העשיה, "אף עשיתיו".

הפרד הוא המצאה שיש בה סכנה (כמו 'הנדסה גנטית' בימינו שעלולה להביא מפלצות), כהמשך דברי רש"י "למה נקרא שמם ימים, שאימתן מוטלת על הבריות, דאמר רבי חנינא מימי לא שאלני אדם על מכת פרדה לבנה וחיה". בפרד יש כח הסוס עם עקשנות החמור (וכזכור סוס חמור = מצרים), והוא בא מהחמורים של צבעון, רמז לקליפת הצביעות שאין גרוע ממנה. אבל דוקא לדוד המלך יש פרדה, שעליה מרכיבים את שלמה כדי להמליך אותו.

לוח הילולא דצדיקיא לשבוע פרשת וישלח

יום ראשון, י״ב כסלו

רבי שלמה ב״ר יחיאל לוריא, המהרש״ל (ה׳של״ד)
רבי אברהם דב ב״ר דוד מאבריטש, בעל ״בת עין״ (ה׳תר״א)
רבי אברהם משה ב״ר מיכאל אליהו אהרונסון (ה׳תשנ״ד)
רבי מרדכי ב״ר משה שטרנברג (ה׳תשפ״ג)

יום שני, י״ג כסלו

רב אבינא בר רב הונא (רבינא האחרון)
רבי דוד ב״ר יחיא בן-שלוש ממנהיגי יקהילה היהודית במרקש (ה׳תרנ״ג)
רבי ישראל ב״ר שמואל אליהו טאוב ה׳דברי ישראל׳ ממודז׳יץ (ה׳תרפ״א)
רבי שלום ב״ר משה חיים הדאיה ר״י המקובלים בית א־ל (ה׳תש״ה)

יום שלישי, י״ד כסלו

ראובן בן יעקב אבינו
רבי מנחם נחום ב״ר ישראל פרידמן משטפנשט (ה׳תרכ״ט)
רבי דוד ב״ר מסעוד אבוחצירא (ה׳תר״ף)
רבי בצלאל זאב שאפראן מחבר ספר ׳שו״ת הרב״ז׳ (ה׳תר״ץ)

יום רביעי, ט״ו כסלו

רבי יהודה הנשיא
רבי שמחה בונם ב״ר אברהם שמואל בנימין סופר ה׳שבט סופר׳ (ה׳תרס״ז)

יום חמישי, ט״ז כסלו

רבי מנחם ב״ר יעקב דוד קאליש מאמשינוב (ה׳תרע״ח)
רבי שאול ידידיה אלעזר ב״ר ישראל ממודז׳יץ (ה׳תש״ח)

יום ששי, י״ז כסלו

רבי יוסף יוזל ב״ר שלמה זלמן הורוביץ ׳הסבא מנובהרדוק׳ (ה׳תר״ף)

שבת קדש, י״ח כסלו, שבת וישלח

רבי אברהם בן הרמב״ם (ד׳תתקצ״ח)
רבי ברוך ב״ר יחיאל ממז׳יבוז׳ (ה׳תקע״ב)
רבי יוסף יצחק בן הרבי הצמח צדק שניאורסון אוורוטש (ה׳תרל״ז)
רבי דוד ב״ר משה בן שמעון (ה׳תר״ם)

הסיפור החסידי // רבי ברוך ממז'יבוז' – י"ח בסלו

מסירות נפש אמיתית

רבי ברוך ממז'יבוז' נולד בשנת תק"ג לרבי יחיאל מיכל אשכנזי ולאדל, בתו היחידה של הבעל שם טוב. שלש שנים גדל אצל סבו, ולאחר מכן נתחנך אצל המגיד ממעזריטש, רבי יעקב יוסף מפולנאה ורבי פנחס מקוריץ. כן למד מרבי זאב קיצים, בעת שבתו באוסטראה. נשא לאשה את בתו של אחד מעשירי אוסטראה, רבי טוביה קצקש. כל זמן שהיו רבותיו בחיים לא רצה לנהוג באדמו"רות, אך בשנת תק"ם התקבל לאדמו"ר בעיירה טולצ'ין, עיר מגורי אביו, ומשם הנהיג את חצרו. בשנת תקמ"ח עבר למז'יבוז', אך המשיך מדי פעם להגיע לטולצ'ין, ובחודשי הקיץ היה מתגורר רק שם. רבי ברוך נודע כתקיף וקפדן. המליץ על עצמו את מאמר הזהר מתפילת 'בריך שמיה', "ולהוי אנא פקידא בגו צדיקיא" – "שאהיה אני פקיד ושליט בין הצדיקים". נטמן באהל סבו הבעש"ט במז'יבוז'.

***

בשנת תר"ג נקראה על־ידי ממשלת רוסיה ועידת רבנים לפטרבורג, לדון על כמה ענינים הנוגעים לחיים הדתיים של היהודים. נבחרו לועידה: אדמו"ר בעל צמח צדק מליובאוויטש ז"ל, הגאון רבי יצחק מוולוזין ז"ל, הגביר רבי ישראל הילפרין ז"ל מברדיטשוב, ומר בצלאל שטרן ז"ל, מנהל בית־הספר באודסה.

כשבעל צמח צדק שב מנסיעתו הביתה לליובאוויטש, שמע שהחסידים אומרים עליו שמסר נפשו בפטרבורג בעד כלל ישראל. בכה האדמו"ר בכי רב, ואמר: אוי לו למי שהעולם טועים בו! ואחרי־כן הוסיף האדמו"ר ואמר: וכי זוהי מסירת נפש, כשאדם מוסר את נפשו בעד כלל ישראל, ועוד יש לו פניה שבשביל כך יגדל שכרו לעולם הבא? בזה אין שום רבותא! מסירת נפש אמתית היא כזו ששמעתי על הרב הקדוש רבי ברוך ממז'יבוז' ז"ל, שמסר את נפשו ואת העולם הבא שלו בשביל אדם אחד מישראל, יתרה מזו: לא בשביל חייו של אותו איש, רק בעבור הצלת ממונו בלבד!

וסיפר בעל צמח צדק להחסידים על מסירת הנפש של רבי ברוך ממז'יבוז': מעשה שהיה כך היה, איש אחד, ממקורביו של רבי ברוך, חסיד וירא שמים, היה סוחר ביין, ודרכו היה להוביל יין לערים רחוקות. והסוחר הזה לא היה לו בעצמו סכום כסף במחיר היין, אך מפני שהיה מוחזק לאיש ישר ונאמן היו סוחרי היין הגדולים נותנים לו סחורה בהקפה. פעם אחת, בעת שהיה בדרך במלון, נתעורר בו פתאום הרהור תשובה על איזה ענין שלא תִקן כראוי, ומרוב התעוררותו לתשובה נכונה עזב את העגלות עם היין במלון והלך למז'יבוז'.

ויהי כאשר בא אל הרב הקדוש, שאל אותו הרב על עסקו ומסחרו, והאיש ספר לו את כל הנעשה עמו. כששמע רבי ברוך שעזב במלון את היין הפקר, התחיל לבזות אותו ולגעור בו: שוטה שכמותך, איך זה מלאך לבך להפקיר ממון של אחרים על לא דבר?!

זה היה בערב שבת סמוך למנחה. אחרי־כן, בליל שבת, בשעת הסעדה, וכן למחרתו, חרף וגדף אותו שוב בכל מיני חרפות וזלזולים, וביישו ברבים בפני כל המסובים שהיו שם. נתארח אז אצל רבי ברוך מחותנו, הרב הצדיק רבי אברהם מחמלניק ז"ל, ולא יכל רבי אברהם להתאפק, בראותו את הבזיונות הגדולים של האיש, ופנה אל רבי ברוך בשאלה: מחותן! מה יעשה במאמר הגמרא (סנהדרין קז, א): "כל המלבין פני חברו ברבים"?

השיב לו רבי ברוך: כלום אינני יודע שהמלבין פני חברו ברבים אין לו חלק לעולם הבא? אבל אני הפקרתי את העולם הבא שלי כדי לעשות טובה לאיש הזה, כי הגוים, בעלי העגלות שלו, התיעצו ביניהם לגנוב את כל היין שלו ולגרום לו היזק רב, אלא שהצער והיסורים שסבל האיש מהחרופים והגדופים שלי הצילו אותו, כי הוחלף לו צער ההפסד בצער הבזיון.

זוהי, סיים בעל צמח צדק את דבריו, מסירת נפש אמיתית: למסור את העולם הבא בעד הצלת ממונו של איש אחד מישראל!

[סיפורי חסידים, תורה]

***

רבי ברוך הסתיר תמיד את כוונותיו הרחומות מאחורי מעטה של רוגז, ואף מסופר כי כאשר נפטר, הייתה אצבעו הקדושה מונחת על ספר הזוהר הקדוש - במילים "אית רוגזא לעילא דאיקרי ברוך".

בתניא, בשער היחוד והאמונה, מוסבר כי עיקר מדת הרחמים של הקב"ה מתגלית על ידי אותות ומופתים שפועלים הצדיקים, והאותות והמופתים הכתובים בתורה. הדבר אמור כמובן על "קללותיו" הברוכות של רבי ברוך, אך גם על הנִסים ה"מרים" שבתורה ובנביאים, כדוגמת עצירת הגשמים על ידי אליהו. כיצד ניתן להבין זאת?

בניגוד לעושי נִסים שאינם מצד הקדושה, כבלעם הרשע ודומיו, הצדיקים פועלים ישועות בתפילה (המכונה בארמית "רחמי") או בתורה (השייכת לתפארת, מדת הרחמים). משום כך, בתוך הדין עצמו מסתתרת המתקה: לעִתים גלויה יותר, ולעיתים נסתרת. מסופר במדרש, כי כאשר עצר יהושע בן נון את

השמש בשמים, ואמר לה: "שמש בגבעון דום", באה אליו השמש בטענה: מי ישיר את השירה שלי לה', בזמן שאני אדום? על כך ענה לה יהושע: אני אשיר לה' במקומך (ולכך רומז הפסוק: "אז ידבר יהושע לה'... שמש בגבעון דום"). באותו האופן, כאשר הצדיק עוצר את הגשם [כמו אליהו], את השמש [כמו יהושע] או מעמיד פני כועס [כרבי ברוך] - הוא עצמו ממלא את מקום הגשם, השמש או את מקום הארת הפנים החסרה.

***

פעם אחת נסע הרב הקדוש רבי ברוך ממז'יבוז' בדרך, עם בעל עגלה וקצת חסידים עמו. והרבי רבי ברוך היה נוהג לומר מילתא דבדיחותא, ובעת ההיא אמר גם כן דברי בדיחות. והנה, על כל דבר שאמר, ענה כנגדו בעל העגלה גם כן במילתא דבדיחותא החסידים רמזו לו שבל יהין לומר עוד — שהרי הרבי מתכוון לעניינים גבוהים ובעל העגלה אומר דברים פשוטים. אמנם בעל העגלה לא ציית להם, ובמשך כל הדרך אמר ענייני בדיחות והם הראו לו שישלמו לו בעבור זה. אמנם העגלון לא פנה לאזהרתם, וכשהגיעו למחוז חפצם, רצו לפגוע בהעגלון.

אמר הרבי רבי ברוך שיקראו לעגלון, והמה תמהו לשמוע שהרבי רוצה לדבר אליו. כשבא העגלון אל הרב הקדוש, אמר הרבי: במשך כל הנסיעה לא היה העגלון שרוי בעצבות, ואם כן סימנא מילתא היא שהוא מצד הקדושה

[זכרונם לברכה]

אחדות התורה

מָה מְאַחֵד אוֹתָנוּ? הַדָּבָק שֶׁמְּחַבֵּר אוֹתָנוּ צָרִיךְ לִהְיוֹת הַתּוֹרָה. זֶהוּ הַחִבּוּר הָאֲמִתִּי. מֻמְלָץ מְאֹד - לִפְנֵי כְּשֶׁנָּה הִתְחַלְנוּ לִלְמֹד כָּל יוֹם פֶּרֶק תָּנָ"ךְ. אִם כֻּלָּם לוֹמְדִים אֶת פֶּרֶק הַתָּנָ"ךְ הַזֶּה, כַּמָּה שֶׁזֶּה כְּאִלּוּ חִיצוֹנִי - זֶה בְּהֶחְלֵט מְחַבֵּר. חוּץ מֵהַחְתָּ"ת שֶׁל הָרַבִּי הַקּוֹדֵם, הָרַבִּי הוֹסִיף גַּם רַמְבָּ"ם, וְזֶהוּ הַחִבּוּר בֵּין הַחֲסִידִים, הַלִּמּוּד הַיּוֹמִי הַזֶּה. בִּשְׁבִילֵנוּ אֲנַחְנוּ הוֹסַפְנוּ כַּמָּה דְּבָרִים לֹא קָשִׁים. לֹא מְסֻבָּךְ: פֶּרֶק תָּנָ"ךְ (אֲנַחְנוּ הַיּוֹם בְּסֵפֶר אִיּוֹב, סֵפֶר הַפְּסִיכוֹלוֹגְיָה הֲכִי חָשׁוּב בַּתָּנָ"ךְ), וּפֶרֶק מִשְׁנָה (שָׁבוּעַ הַבָּא מְסַיְּמִים חֲגִיגָה, סוֹף סֵדֶר מוֹעֵד, וּמַתְחִילִים סֵדֶר נָשִׁים). לְדַעְתִּי, מְאֹד מְאֹד רָצוּי שֶׁכָּל מִי שֶׁיּוֹשֵׁב כָּאן יִלְמַד גַּם אֶת הַחְתָּ"ת, וְגַם אֶת הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה. זֶה בֶּאֱמֶת מְחַבֵּר, הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה מְחַבְּרִים אוֹתָנוּ בְּיַחַד.

[מִתּוֹךְ שִׁעוּר כ"ד אִיָּר תשפ"ג]

